לקוטי אמרים

D04174235Q
Duke University Libraries

ספר

מגיד דברין ליעקב

והוא

לקוטי אמרים

אמרי נועם יצוף דבש. מתק שפתיו ישמרי דעת ותורה יבקשו מפיהו, פה קדוש יאמר אמרות טהורות טהור גברא בגבורה של תורה, אור תורתו של רבי ומאיר נמצא כתיב הדור שגדולים נשמעים שמעו. דבר המלך מלכא אמר אמרא יאי ויפה בעתו מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו ה״ה הרב הגדול החריף ובקי בנגלה ובנסתר גאון תפארת ישראל האלקי חסידא ופרישא בוצינא קדישא נולה עמוקים, שמו הטוב נודע למרחקים, כבוד מהור״ר **דוב בער** זלה״ה, שהיה מ״מ דק״ק **מעזריטש** ושארי קהלות ההלות בישראל, וגודל מעלת תהלות בעה״מ ומהות החיבור הטהור והקדוש הזה יתבאר הכל באר היטב אי״ה בהקדמת הספר הזה, ומוטל על כל מעיין בספר הזה לקרוא ההקדמה מתחלה ועד סוף למצוא מרגוע לנפשו:

לובלין

בדפוס והוצאות הנגידה האלמנה מ׳ **נחמה** תי׳ אשת ר׳ **יעקב** ז״ל הערשענהארן. ור׳ **שלמה שמעון** נ״י שטרייזבערגער.

שנת **תרפ״ז** לפ״ק

Sefer Lekite Amurim

Druk. N. Herszenhorn i SZ. Strazberger Lublin 1927.

הסכמת כבוד אדונינו מורינו ורבינו הגאון האמיתי איש אלהים רבן של כל בני הגולה נשיא ראש שלושי אמוני ישראל מוהר"ר **לוי יצחק** זצללה"ה אב"ד דקהלתינו פה ק"ק **ברדיטשוב** יהגליל יע"א:

להיות שהי"ה הרבני המופלא מוהר"ר **שמואל** בהרבני המופלג מהור"ר **משה אברהם** והרבני המופלא מה"ו **משה** בהרבני המופלא מה"ו **אברהם** עולה על לבם הטהור להדפיס ספר **לקוטי אמרים** מכבוד אדמ"ו הרב הגאון המנוח בוצינא קדישא איש אלקים מוהר"ר **דוב בער** זצוק"ל נשמתו בג"ם. אמרתי לפעלא טבא יישר חילם. ואני גוזר על כל המדפיסים שבכל הדפוסים יהי' אסורים להדפיס ספר **לקוטי אמרים** הנ"ל משך עשרה שנים מיום דלמטה בלתי רשות **מהר"ש ומהר"ם** הנ"ל. וכבר ידוע שכל המשיג גבול רעהו קם בארור בו נידוי בו שמתא. וכל השומע לדברינו אלה יבוא עליו ברכת טוב:

כ"ד המדבר לכבוד התורה יום ה' ד"ג אלול תקפ"ח לפ"ק. פה ק"ק **ברדיטשוב** יצ"ו:
הק' **לוי יצחק** בהגאון מוהר"ר **מאיר** זצ"ל

הקדמת הספר

יראת הרוממות ואהבת המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא יתברך ויתעלה זכרו לעד ולנצח נצחים היא ראוי ונכון שיהיות תקועה בלב ישראל קדושים משרתי עליון שהם עמו ונחלתו נחלת יעקב בלי מצרים כי הם דבוקים בו ית' הבב"ה והוא דבוק בהם כי הם המעט שהם ממעטין ומקטינים א"ע ומאן דאיהו זעיר וכו' ועלינו לשבחו ולפארו ולרוממו ולברכו על התורה תהלה וקדומה אלפים אלוף חכמה אלוף בינה יתירה נודעת ע"י משה נביאו נאמן ביתו ע"ה ולאורה נסעה ונלכה באור ה' למען היותינו מקושרים בו ית' אהבה עזה ועצומה וזכרו לא יסוף מזרענו עד סוף כל הדורות ועד בכלל (שורש) כל השרשים כולם כי הוא מסבב כל עלמין וכו' ותחות כל עלמין כאשר נראה בחוש בכל דור ודור אשר היא ית' לנו מעיר לעזור ע"י הנביאים ואנשי כנה"ג ותנאים ואמוראים והגאונים וגאוני הזמן ומורה הדרך ישכון אור עליון מלמעלה למטה מטר כמאמרם ז"ל אין לך יום שקללתו וכו' אמנם יתרון אור החושך ואמת מארץ תצמח ובגודל חשכת גלותינו לא עזבנו אלהינו והאיר על עבר פנינו אורה זו תורת הקדומה ועלומה וסתומה ומופלא ומכוסה שכיסה עתיק יומין עד עת בא דברו אמרת ה' צרופה ע"י בוצינא קדישא התנא האלהי רשב"י זלה"ה בספר הזוהר וז"ת תיקוני זוהר שמזהיר כברק לעיינין עיני העדה הם החכמים החכמה תהיה לחיותינו כיום הזה ע"י האלקי הרב מהור"ר **משה** קורדווירא אשר כרו מתים לא עממוהו והגדיל עצה והפליא תושיה לגלות כל רז דא אור הזהר הנ"ל בביאורו בספר הפרדס ושאר ספרים הקדושים ולימד דעת את העם לידע ולהודיע ולהודיע שהוא דאל ית' מרומם ונעלה מאוד ממדת הבריאים ומזהיר ומשמר ומרחק מאוד מן ההגשמה ח"ו בחכמה זו כי הם רק שכליים ואורות עליונים וחיות אלהות ית' כאשר רוח ה' דיבר בו כי חכמת אחלים בקרבו כאשר עלה אר"י משבהו בשבת המגיע לכתבים כתבי קודש האלהי ר' יצחק לוריא זלה"ה די נהירין ליה שבילין דרקיע ואזן וחקר תיקון בכתב יושר דברי אמת תורת אמת היתה בפיהו לבאר הכל בפרטות את הכל עשה יפה בעתו עת לכל חפץ ה' בידו הצליח. אמנם כן הרב הקדוש האר"י זלה"ה בהיותו צריך להרחיב ביאור כל דבר דבור על אופניו בפרטי פרטיות כל עולם ועולם בפ"ע במדה נכונה המכונה בשם פרצופים אשר הם דרושים נחמדים וארוכים מאוד אשר יכלה הזמן וכו' כאשר מבואר בהקדמת סה"ק עץ חיים שהוא רק ראשי פרקים כמציץ מן החרכים ומגלה טפח ומכסה אלפים אמה לא היה יכול עוד להרחיב הדיבור בהרחקת ובהפשטת הגשמיות ממנו ית' ומה גם שלא היה לו מן הצורך כי גילה זאת רק לתלמידיו הקדושים שהיו כבר ממולאים חכמה ובינה יתירה ולמדו דעת מספריו הקדושים של האלהי

מוהרמ"ק

מוהרמ"ק זלה"ה. והנה בעונותינו הרבים רבו כמו רבו הרורות׳מטה מטה ונתמעטו הלבבות וכמעט נשכח חכמה זו רק אצל מעט מזעיר יחידי סגולה וגם מהם שתו בצמא דברי האר"י ז"ל רק דברים כפשטן ואהזו ותפסו בו מדה כמדתו טפח הנ"ל ע"מ להטפיח מטפח ועולה על דעתו דעת עליון ואין אתו יודע עד מ"ה כמאמרם ז"ל בס"י ע"ס בלי מ"ה ר"ל שהם רק היות אלהות כי השליכו אחרי גיוום כפרים קדמונים הנ"ל. עד אשר בחמלת ד' עלינו האיר אור ישראל ה"ה הרב האלקי הקדוש מוהר"ר ישראל בעש"ט ותלמידיו הקדושים אשר נתאבקו בעפר רגליו לשתות בצמא את דבריו דברי אלהים היים כי הוא גילה מקור יקר תפארת חכמה זו על כל קוץ וקוץ תלי תילין של הליכות עולם העליון והתאתדותה בעולם התחתון בכל תנועה וחילוך ודיבור ועובדא כמאמרם ז"ל על חנוך שהיה תופר מנעלים ועל כל תפירה היה אומר ליקבה"ו כאשר יבא ביאורו בפנים בזה הספר אי"ה כאשר הרבה מדבריו הקדושים הובאו ביתה יוסף בספרים אשר חוברו יחדיו הם דברי קדשו של כבוד הרב הגאון קדישא ופרישא מוהר"ר יעקב יוסף הכהן נ"י והן אמת כי יראתי לגשת אל הקודש פנימה להעלות על מזבח הדפוס דברי קדשו של אדומ"ו האלקי הקדוש מוהר"ר דוב בער בעה"ם זצלה"ה כי הם דברים שעומדים ברומו של עולם ומילין לצד עילאה יסלל אשר לאו כל מוחא סביל דא ובדבריו הקדושים רמיזים הבנת כמה מאמרים מע"ח ומכוונת האר"י ז"ל ומזוהר בידוע לכל שומע אמרותיו הנעימים למאות ולאלפים מגדולי עולם ונכנסו דבריו בלבם כאש בוער ונתלהב נפשם לעבודת הבורא כי החיבור הזה הוא רק כטיפה מן הים מגודל חכמתו אשר יום ליום יביע אומר כמבוע מים חיים בקדושה ובטהרה ובפרישות מן האשה כמה שנים ומי יוכל לספר גודל שבח מעלות קדושת הרב אדומ"ו אשר לא יאומן כי יסופר מופתים נפלאים אשר תפלתו ודבורו היה נשמעת והקב"ה גוזר והוא מבטל ועליו נאמר ותגזור אומר ובו' אשר עינינו ראו ולא זר גודל השגת מדרגתו גבוה מאוד והיה עניו ושפל ברך והיה יראת ד' תמיד על פניו וכבוד ה' הופע עליו כל היום ולפעמים היה מדבר ואומר משבח הרב המובהק מוהר"י הנ"ל ושמעתי מפיו הקדוש מה אתה מתמה שהיה לו גילוי אליהו ועוד מדריגות גבוהות מאוד והתחיל לרמז מהות מדרגות גילוי אליהו וכמה בחי' יש בזה גבוה מעל גבוה וכ"א שמעתי מפיו הקדוש ממש שהבעש"ט זלה"ה למד אותו שיחת עופות ושיחת דקלים וכו' וגם למד עמו סודות הקדושים ויחודים וגם ספר מעין חכמה למד אותו ואמר לו פי' על כל תיבה ותיבה וגם הראה לי בספר רזיאל אותיות וכתב מלאכים ואמר שלמד אותו כל זה כי כל מלאך יש לו תמונה אותיות א"ב משונה מחבירו לפי מדתו וערכו ומאיזה עולם הוא והס"י. וגם הראה לי בספר הנ"ל כמה שמות מלאכים ואמר לי ממש שע"י שמות אלו ידע הבעש"ט בכל חודש ניסן בכל שנה איזה ממונים ממנים על העולם בכדי לידע אין להתנהג עמו ועל ידו. ושאלתי אותו ולמה בר"ח ניסן והשיב מפני שהוא ר"ה למלכים ואמרתי לו הלא אדומ"ו אמר לי שלמד אותו כל דבר בודאי ידוע ג"כ לאדומ"ו והשיב למה לא יהיה זה ידוע לי רק שצריך לעשות לזה כמה יהודים. ומגודל ענותנתו לא רצה לדבר ממדריגות עצמו כלום ושאלתי אותי למה אדומ"ו אינו רוצה לגלות מדרגתו והלא הבעש"ט זלה"ה גילה מדריגתו והשיב שהוא ג"כ לא גילה רק אפס קצהו ומגילוי אליהו לא גילה רק אפשר קודם מותו רק אני השגתי זה ב"ה בבואי אליו וכמה מעשיות קצרה היריעה מהכיל והשם יודע שהאמת אתי והעד שאני כותב דברי אלה על ספר חיבור הקדוש הזה וכתבתי כל זאת למען דעת כל עם ה' שאף בגלות הזה לא עזבנו אלהינו ושלח לנו צדיקים גדולים חקרי לב לההיותינו כיום הזה ובודאי יש תמיד צדיקים אשר עליהם כל בית ישראל נשען ולמען יאמינו בה' ובעבדיו הקדושים. כלל הדברים שבגלל הדבר הזה לא מצאתי ידי ורגלי להכנים א"ע בהדפסת הספר הקדוש הזה אפילו לכתוב דברים כאלו היה רחוק מאוד בעיני כי הם חכמת ראמות עד דלא יכיל למללא בפומא כי הם כהררים התלוים בשערת ע"ד נודע בשערים בעלה בשיעורא דלבא והמ"י וכ"ש להביא בכתב עט סופר. יושר אמרי שפר. וא"ל שאל זה כיון התנא ר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כדאי הוא לו נקרא וכו' עד ומרוממתו על כל המעשים והקשו המפרשים שבתחלה כולל

דרך

דרך כלל זוכה כו' ולבסוף אצל ולא עוד פורט כל המעלות שמונה והולך אך הענין מובן שכשהוא עוסק בתורה לשמה ולא לשום ד"א נמצא הוא מדובק עם כל הויתו ומדותיו להתורה שהוא חכמתו ית' זוכה לחכמות אלהית ראמות עד מאוד עד דלא יכול למללא כנ"ל ובודאי א"א לפורטם ולהביאם בכתב וזהו זוכה לדברים הרבה היינו חכמות עליונות הנ"ל בכל תנועה והילוך ובכל דבר שרואה וכל זה אינו משיג כ"א הוא עצמו אמנם יש עוד מעלות רבות ומשובחות הנראית ממנו לכל אדם לעד על חכמתו הצפונה בלבו כנ"ל וזהו ולא עוד אלא וכו' וכ"ז ראינו בחוש כל המעלות שמונה התנא היה כולם באדומ"ו זלר"ה כידוע ומפורסם לכל יודעו ומכירו מפני שעסק בתורה לשמה. ופ"א שאל אותי אדומ"ו זלה"ה למה אין אני כותב מה שאני שומע והשבתי לו התשובה כנ"ל גם אמרתי כי ראיתי כותבי כתבים ומקצרים מאוד מכוונת אדומ"ו ולפעמים אינם מבינים וכותבים לפי הבנתם ואמר לי אעפ"כ איך שיהיה נכתב הכל טוב למען היות למזכרת לעבודת הבורא ב"ה ואמרתי לו למה אדומ"ו רוצה וחושק לזה כך אמר לי וכי קטן בעיניך דבר שביקש דוד המלך ע"ה אגורה באהליך עולמים ר"ל בב' עולמות ואעפ"כ לא רציתי לכותבן וכ"ש עתה להעלותן עד הדפוס מנעתי זה כמה זמנים מהמת כל הטעמים הנ"ל ומה גם שהם לקוטים מכמה כותבים שלקטו אחרי האמרים ולא היו מסודרים יפה בלשון מסודר ומה גם מחמת חביבתן היו מועתקים כמה פעמים והיו משובשים מאוד והסרים באיזה מקומן ואם באתי להגיה כחשקי ורצוני הייתי מוכרח לכותבנ הכל מתחלה כחדשה והיה קשה עלי הדבר מאוד אמנם אחרי ראיתי עזרת ה' בגבורים בגבורה של תורה או"ר הנדפסים על ידינו אחר השלמת הדפסת ספר הזוהר ותיקוני זוהר וספר יצירה עם פי' שושן סודת והוא מתלמידי הרמב"ן זצלה"ה ה"ה ספר תולדות יעקב יוסף וספר בן פורת יוסף עם האגרת של הבעש"ט זלה"ה חיבוריו הקדושים של כבוד הגאון החסיד וקדוש מוהר"ר יעקב יוסף כ"ץ הנ"ל אמרתי בודאי הוא כהיום עת רצון גדול לזכות עם ד' בדברים הקדושים כאלו וראיתי מעשה ונזכרתי גודל חשקת ורצון אדומ"ו שהיה לזה כפי דברים הנאמרים אלי כנ"ל ואזרתי כגבר חלצי ואנה ה' לידי כמה כתבים מכמה כותבים והעיקר מועתק מכתיבת יד הרב המופלג החסיד ועניו הישיש מוהר"ר זאב וואלף בק"ק הראדנא הגדולה דמדינת ליטא ומצאתי והגהתי טעמים מוטעמים מתוקים מדבש אמרי נועם אשר זכרתים עוד רק לא היו באפשרי לכתבם מחדש ולסדרם בלשון מסודר כנ"ל ומן השמים סייעוני וזרזוני בזה ונחלמה חלום בלילה אחד אני ושותפי חרבני המופלג הישיש מוהר"ר שמעון נ"י לזרז אותנו בדבר כי שותפי הנ"ל זרזני לזה והפציר בי זה כמה וברוך ה' אשר הפליא לעשות עמנו וזכינו להשלים ולגמור את החיבור הטהור והקדוש הזה בכי טוב. הלא כה דברי זעירא דמן חבריא כעבד לפני המלך וש"ב של אדומ"ו הרב בעל המחבר זלה"ה שלמה

במהור"ר אברהם מלויצק:

הקדמה שניה ומפתח הספר

והנה נא הואלתי לדבר. והיילים אגבר. ראיתי להקדים. דברי דודים. על ארני פז ה"ה דברי אדומ"ו כעה"ם מיוסדים כפי אשר קבלתי ממנו דבריו הנחמדים. לרעים ואהובים המה היהודים. אשר בד' ובתורתו דבקים ואחודים. להיות לחיבור הטהור והקדוש הזה כמפתח וכמה מאמרים סתומים יפתח. ולא יהיה כספר החתום נעול וסתום. למאן דלא עייל ונפיק קול דודי דופק כמאמרם ז"ל בזוהר אר"ש אלעזר ברי אעבר ידך על פומוי דלא רגיל בהאי לרוות צמאונם להבין בשום שכלם ועיונם. ראשית אונם:

תחלת הכל ראוי לדעת שמבה"כ ולית אתר פנוי מניה והוא בתוך עלמין וכו' ודבר זה נראה בחוש בכל דבר כי בכ"מ יש היות הבורא ב"ה. כי בודאי יהיה בדבר ההוא טעם או ריח או מראה או אהבה ר"ל שהוא דבר נאהב או דבר נורא או דבר מפואר וכן שארי מדות וכאשר נפשיט אותה מן הגשמיות ונחשיב רק הרוחניות לבד כגון הטעם או הריח וכיוצא בו כנ"ל בעצמו בוודאי נראה בחוש שהוא דבר הבלתי מורגש בידים ועיני בשר רק שהוא נרגש בהשגה להיות ונשמת אדם לבד א"כ בודאי הוא דבר רוחני וחיות

הבורא

הבורא ית׳ השוכן בדבר המגושם הזה כנשמה בגוף וכן הוא בכל דבר ודבר ובכל תנועה כמ״ש בח״ה כי כל תנועותיך נקשרת בחפץ הבורא ע״כ . ובכולם הם נצוצי חיות נמשכין מהבורא ית׳ שהוא צרו״ר החיים ואו״ר החיים ומקו״ר החיים וח״י החיים וממנו ית׳ נמשך חיות בכל דבר מרום המעלות עד למטה בתחתונים וזהו צמצום שכינתו ית׳ ששוכן בתחתונים . וכל ניצוץ הוא נלקח מעולם שלו ד״מ דבר של אהבה האהבה שבו הוא נלקח מעולם האהבה ר״ל שבודאי יש מקור ושורש שממנו נלקח אהבה לכל דבר שיש בו אהבה ונאמר לקרב א״ה השכל קצת מהות השורש נחשוב ברוחניות שורש האהבה עצמה כנ״ל נראה בהוש שהוא רק חיות הבורא יתברך שנתצמצם כ״י שיהיה מושג בבחי׳ אהבה כי בוודאי יש חיות רוחניות שאינו מושג בבחי׳ אהבה רק בבחי׳ אחרת כגון בבחי׳ יראה או התפארות ושארי מדות כי בודאי כולם הם חיות ורוחניות כנ״ל רק שכ״א אינו מושג כמו חבירו כי נתצמצם בצמצום אחר ר״ל בהשגה אחרת אבל בפנימיותם העצמיית כולם שוים שהם חיות ורוחניות כנ״ל כי כולם נמשכין משורש א׳ אשר שם אין שום התחלקות כלל וז״ש בת״ז ובה מתחווין כל דיוקנין עילאין פי׳ ע״י צמצום ההשגה הנ״ל כי היא בחי׳ נוק׳ לגבי דלעילא שמקבלת מן שורש השרשים והמ״י . ולזה נקראים עולמות ר״ל שחיות הבורא הוא מתעלם ונתצמצם בהשגה זו וג״כ נקרא מדות ע״ש שהם משוערים ומושגים בשיעור ומדה זו ולא באחרת ובאמת כ״א בלולה מכולם כי תחלת המחשבה משור״ש השרשי״א היה למען חסד״ו ית׳ להטיב לברואים והוצרך כ״י לצמצם ולהמשיך למדה זו רק כמין קו וניצוץ והוא החיות והתפארו״ת הבורא כ״י ע״ד ויפח באפיו כל הנופח מעצמותו הוא נופח רוח חיים רק שהיה באפשרי **להמשך** עד בלי די ע״ד קול גדול ולא יסף אשר אין זה המכוון והוצרך לנצ״ח שיתגלה הוד״ו ית׳ ושיהיה מקוש״ר במד״ה השגה זו הגם שהדברים עמוקים מאד וצריכים ביאור רחב איך הוא בכל עולם כי גבוה מעל גבוה שומר אמנם כן באתי בקצרה רק להעיר אזן לשמוע בלימוד החיבור הקדוש הזה לחזור לענינו כי אין לך דבר שאין לו שורש למעלה כנ״ל וזה שיש בלשון הקודש מקו״ר ופוע״ל ונפע״ל ר״ל כי המקור היא שורש הדבר כנ״ל ופועל ר״ל האדם הפועל הוא ממשיך מן המקור ושורש הנ״ל ונפעל הוא הדבר שנמשך מן המקור ושורש הנ״ל ד״מ שמחה יש עולם השמחה כנ״ל ר״ל חיות הבורא ית׳ הנישוף בב״ת השמחה והיא המקור והאדם השמח הוא פועל וממשיך עליו מעולם השמחה הנ״ל בעת הזאת כי מקודם לא היה שמח והשמחה עצמה ש״ אדם הוא הנפעל כנ״ל נמצא כשהאדם הוא נלבב ועיני שכל לו הגם שהניצוץ שרואה לפי הנראה בעיני בשר הוא קטן הכמות אמנם כשיפשיט אותה מן הגשמיות המלובש בתוכה ויצייר בשכלו שהוא רק חיות אלהיות הנלקח משורש העליון כנ״ל אזי בוודאי יהיה אורה וחיותה רב ועצום עד אין קץ כי ברוחניותה וחיותה היא דבוקה להמקור ויראה בכל דבר שורשה ומקורה העליון וא״ל שזה פי׳ הפסוק שוש אשיש בה׳ ר״ל שוש הוא מקור אשיש בד׳ ר״ל כשאשיש בד׳ ואהיה זריז ונזכר שהוא ניצוץ קדוש ממנו ית׳ אז בודאי אהיה דבוק בהמקור היינו שוש הנ״ל וזהו ג״כ פי׳ נתון תתן ואל ירע לבבך וכו׳ ר״ל כשתתן ותבין שע״י נתינה זו נתעורר מקור הנתינה של הצדקה ובוודאי אל ירע לבבך והמ״י וכן עד״ז יחשוב האדם תמיד במדותיו העצמיות הן מדת אהבה או יראה או שארי המדות וכן דיבורו וקולו ומחשבתו ויבחין שהם חיות ורוחניות ובוודאי כ״א נלקח משורשו ומקורו העליון ר״ל שורש האהבה שממנו נמשך לכל הברואים ובכל דבר של אהבה וכן שורש היראה ושארי מדות וכן שורש עולם הדיבור שממנו נמשך דיבורים לכל המדברים ולכל הנבראים כי בכולם יש דיבורים של הקב״ה כי החיות שלו ית׳ הוא כמו הקול והלבושים שנתצמצם שם החיות הוא כמו הדיבור המלביש ומצמצם לקול והמ״י וזהו בדבר ד׳ שמים נעשו וכו׳ וכן יש שורש עולם המחשבה כנ״ל וכשיחשוב כן ויבחין זאת בודאי יפול עליו יראה גדולה ובושה עד מאד מלפניו ית״ש השוכן אתו בכל תנועותיו כמ״ש בח״ה אל תמרה את אדוניך והוא רואה אותך כי איך יעשה בכחו וחיותו ית׳ נגד רצונו ויהיה תמיד דבוק בו יתברך דביקות נפלא וידע כי בעבודתו ודבקותו להבורא יתברך שמו יכול להעלות כל העולמות כי מאחר שכל מדה שלו ודבורו ומחשבתו יהיה דבוק להשורש שממנו נמשך לכל הברואים בודאי יהיו כל הברואים דבוקים

אליו

אליו והוא יהיה דבוק להבורא יתברך שמו וזהו על עמוד א' העולם עומד וצדיק שמו וא"ל שזהו פי' המשנה בכל מאודך בכל מדה שמודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד. דהוקשה לו הול"ל רק מאוד מהו בכל מאודך משמע דיש כמה מאוד לכך פי' בכל מדה וכו' רצה לומר דהנה מדותיו של אדם לפי הבריאה הם קטני הכמות כנזכר לעיל אמנם כשעובדין בהם את הש"י מדבקין א"ע אליו ית' ומבחינים בדעתם ובמחשבתם איך כ"א דבוקה בשורשה כנ"ל אזי כ"א גדול עד מאוד וזהו בכל מדה שמודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד ר"ל כשתהיה מודה לו בדביקות כנזכר לעיל אז יהיה כל אחד במאוד מאוד וזכור כלל זה ואל תשכח אז תלך לבטח רגליך בחיבור הטהור והקדוש הזה וה' הטוב לא ימנע טוב להולכים בתמים אמן סלה:

העתק האגרת שכתב הרב הקדוש ר' ישראל בעש"ט זלה"ה לארץ הקדושה

בר"ה שנת תק"ז עשיתי השבעת עליית הנשמה כידוע לך וראיתי דברים נפלאים במראה מה שלא ראיתי עד הנה מיום עמדי על דעתי ואשר ראיתי ולמדתי בהעליתי לשם בלתי אפשר לספר ולדבר אפילו פא"פ אך בחזירתי לג"ע התחתון וראיתי כמה נשמות החיים והמתים הידועים לי ושאינם ידועים לי בלי שיעור ומספר ברצוא ושוב לעלות מעולם לעולם דרך העמוד הידוע ליודעי חן בשמחה רבה וגדולה אשר נלאה הפה לספר וכבד האוזן הגשמי משמוע וגם רשעים רבים חזרו בתשובה ונמחל להם עונותיהם באשר שהיה עת רצון גדול שגם בעיני יפלא מאוד שכמה וכמה נתקבלו בתשובה שגם אתה ידעת אותם והיה ביניהם ג"כ שמחה רבה מאוד ועלו ג"כ בעליות הנ"ל וכולם כאחד בקשו ממני והרצו בי עד בוש באמרם לרום מעלת כבוד תורתך הננך ה' בבינה יתירה להשיג ולדעת מענינים האלה עמנו תעלה להיות לנו לעזור ולסעד. ומחמת השמחה הגדולה שראיתי ביניהם אמרתי לעלות עמהם ובקשתי ממורי ורבי שילך עמי כי סכנה גדולה לילך ולעלות לעולמות העליונים. כי מיום היותי על עמדי לא עליתי בעליות גדולות כמוהו ועליתי מדריגה אחר מדריגה עד שנכנסתי להיכל משיח ששם לומד משיח תורה עם כל התנאים והצדיקים וגם עם שבעה רועים ושם ראיתי שמחה גדולה עד מאוד ואיני יודע לשמחה מה זו עושה והייתי סובר שהשמחה הזו ח"ו על פטירתי מהעה"ז והודיעו לי אח"כ שאיני נפטר עדיין כי הנאה להם למעלה כשאני מייחד יחודים למטה ע"י תורתיהם הקדושה אבל מהות השמחה איני יודע עד היום הזה ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר והשיב בזאת תדע בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה ותמהתי על זה והיה לי צער גדול באריכות הזמן כל כך מתי זה אפשר להיות אך ממה שלמדתי בהיותי שם שלשה דברי' סגולות ושלשה שמות הקדושים והם בנקל ללמוד ולפרש ונתקרר דעתי וחשבתי אפשר שעי"ז יוכלו גם אנשי גילי לבוא למדריגה ובחינה כמותי דהיינו בהיותם יכולים לעלות וילמדו וישיגו כמו אני ולא נתנה רשות כל ימי חיי לגלות זאת ובקשתי עבורך ללמד אותך ולא הורשיתי כלל ומושבע ועומד אני על זה אך זאת אני מודיעך והשם יהיה בעזרך לנכח ה' דרכיך ואל יליזו בעת תפלתך ולימודך וכל דבור ודבור ומוצא שפתיך תכוין לייחד כי בכל אות ואות יש עולמות ונשמות ואלהות ועולים ומתקשרים ומתייחדים זה עם זה ואח"כ מתקשרים ומתייחדים האותיות ונעשה תיבה ומתייחדים יחוד אמיתי באלהות ותכלול נשמתך עמהם בכל בחינ' ובחינה מהנ"ל ומתייחדים כל העולמות כאחד ועולים ונעשה שמחה ותענוג גדול לאין שיעור בהבינך בשמחת חתן וכלה בקטנות וגשמות וכ"ש במעלה העליונה כזאת ובוודאי ה' יהיה בעזרך בכל אשר תפנה תצליח ותשכיל תן לחכם ויחכם עוד:

קודם יכוון סוד הנו' בגמ' ו' מעלות במקוו"א. ועפ"י סוד כזה יה"ו חסד יו"ה נצח הו"י גבורה הי"ו הוד וי"ה ת"ת וה"י יסוד והמים שבמקוה הם ט' יודין דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן גי' מים וכולם נמשכין משם ע"ב שהוא הראשון שהוא חסד גי' ע"ב והוא בחי' מים לכן הם מ' סאה

נגד

נגד ד' יודין דע"ב גם מקוה גימ' קנ"א כמנין אהי' במילוי ההין שהוא בסוד הבינה שהוא בית קיבול לקס"א קמ"ג והנה בנין הגוף הוא ע"י שם קנ"א כמ"ש האריז"ל והגוף הוא כלי חרס ואין לו טהרה במקוה כי כלי חרס שבירתן זהו טהרתן וענין שקודם כניסתו למקוה צריך לשבור לבו בקרבו ולקבל עליו עול מלכות שמים לעזוב פשעיו ומעתה מוכן לעבוד באהבת חסד ויראת גבורה בכדי שיוכל השי"ת להתפאר (ת"ת) בו כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר וימסור א"ע על קדושתו ועי"ז ינוצח נצח החטא בבטחונו בש"י שישיב את נדחו וצריך להודות הוד לו שניצול ממצולת ים ואז הוא נכלל בכלל צדיק יסוד עולם ואז עי"ז יתגדל ויתבר כבוד מלכותו מלכות ש"ש לעולם ועד ועוד יכוין בהיותו בהמקוה כי שם אדני מלכות הוא סוד הדבור ושם הויה ז"א סוד הקול. ושם אהיה סוד המחשבה ובמקוה הגג של המקוה נגד שם אהי' והד' רוחות של המקוה נגד ד' אותיות הויה וקרקע המקוה נגד שם אדני וג' שמות הם ג' יב"ק היא סוד יחוד ברכה קדושה ויכוין שנכנס לבקש מהשי"ת טהרה וקדושה למחשבתו ולקולו ולדבורו ואז ע"י כוונה הנ"ל שבע יפול צדיק וקם אף אם ירד שבעה מעלות אהרוניות ירפאהו השי"ת ויכרות ברית חדש אשר לא תוסר ואז יאיר על נשמתו קומה הרוחניות אותיות מקוה מאה ני' אדני פ"ה וא' שבמאה הוא סוד הכמה שהוא י' ראשונה דשם הוי' י' במילוי כזה יוד מרומז הואו לששה קבין שבמאה ור"ל לששה מעלות שבמקוה כנ"ל ושורש מילוי דע"ב ס"ג מ"ה ני' ק"ב וי"ם ק"ב ני' ברית לתקן הפגם של הברית קודש וד' של מילוי יו"ד רומז לד' לוגין כי יהו במילוי אלפין ני' לוג ועי"ז יזכה לעבודת הש"י ויאמר פסוק זה עם הכוונה מקוה ישראל ה' מושיע בעת צרה ויכוין ר"ת "מקוה "ישראל היא מ"י "ה' "מושיע הוא ר"ת י"ם שה"ם! השכינה שמטנה מתערין דינים שבה שם אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה כנ"ל שהוא ני' מקוה ושם נמתקים בסוד הלידה ע"י המים שבמקוה דהיינו ט' יודין דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שעולים ני' צ' כמנין מים ועל ידי ד' יודין דע"ב שהם מ' מאת כי גילוי הגבורות ה"ם שם אגלא ר"ל שמתגלים הה"ג שהם שורש כל הגבורות ומתגלים בשבינה התאה סוד אדנ"י אמנם כשמתעלים הגבורות לשרשם שה"ם מ"י שנק' בינה ונמתקים שם בסוד הלידה חדשה נרמז שם הנ"ל שמספרי אלד לכן יכוון כששוחה ראשו לתוך המים לטבול יכוין בשם אהי' אל"ד בשילוב כזה אאהלידה ועוד יכוין. ויצייר אלו הד' שמות בהיותו בתוך המקוה כזה אלד אדני הויה אהיה ויכוין הא' משם אלד רומז לכ"ע שהוא אלף אותיות פלא ול' רומז לג' קוין ימין חח"נ קו שמאל בג"ה קו אמצע"י דת"י ד' רומזות למ' סוד אדני. ע"כ העתקתי אות באות מדברי קדשו של הבעל שם טוב זלה"ה:

הועתק מספר כתר שם טוב

שמעתי מחסיד אחד כששמע הרב מ' דוב בער זלה"ה מהשם הגדול של הרב הקדוש הבעש"ט וכל העם נוסעים אליו ופועל בתפלתו פעולות גדולות ונוראות והנה הרב מ' ד"ב זלה"ה היה חריף גדול ובקי בכל הש"ס ובכל הפוסקים והיה ל' עשר ידות בחכמת הקבלה והיה מתמיה על דבר השמועה מגודל מעלי הבעש"ט ופעם א' נתיישב בדעתו לנסוע אל הבעש"ט כדי לנסותו כו' ומהמת שהרב מ' דוב בער זלה"ה היה מתמיד גדול בלימוד תיכף כשהיה בדרך יום ושתים ולא היה אפשר לו להתמיד בלימודו כמו בביתו התחיל להתחרט על שנסע והנה אח"כ כשבא אל הבעש"ט זלה"ה וסבר שישמע ממנו תורה והבעש"ט זלה"ה סיפר לו מעשה א' איך שנסע דרך כמה ימים ולא היה לו עוד לחם ליתן להערל שלו בעל העגלה ונזדמן לו גוי עני א' עם שק לחם וקנה ממנו הלחם כדי לפרנס הערל בעל עגלה שלו. עוד ממעשיות כאלה ואח"כ ביום השני בא עוד אל הבעש"ט וסיפר לו איך שבדרך לא היה עוד שחת לתת להסוסים ונזדמן לו כו'. והנה כל המעשיות שסיפר הבעש"ט זלה"ה היה בהם חכמה נפלאה ורבה למבין והנה ה"ה הרב מהו' דוב בער שלא הבין זה ע"כ בא לבית אכסניא ואמר למשרת שלו אני הייתי חפץ לנסוע היום תיכף למקומנו אך מפני שהיום רד מאוד ע"כ נלין פה עד שתזרח ותעלה מאור הלבנה אזי נסע לדרכנו והנה

בחצות

בחצות לילה כשהבין הרב מ' דוב א"ע לנסוע אז שלח הבעש"ט את משרת שלו לקרוא אותו והלך אצל הבעש"ט ושאל אותו הבעש"ט זצלה"ה יכול אתה ללמוד והשיב כן וא"ל הבעש"ט וכן שמעתי שאתה יכול ללמוד ושאל אותו הבעש"ט יש לך ידיעה בחכמת הקבלה א"ל כן ואמר הבעש"ט למשרת שלו קח לי ספר עץ החיים והראה הבעש"ט להרב מ' דוב בער מאמר א' בספר עץ החיים א"ל הרב מ' דוב הנה אקח (מועד) לעיין ולהתיישב כו' ואח"כ אמר להבעש"ט ז"ל את הפשט במאמר הזה וא"ל הבעש"ט אינך יודע כלום וחזר ועיין בו כו' וא"ל להבעש"ט הפשט הנכון כמו שאמרתי ואם ידע מעלתו פשט יאמר לי ואשמע האמת עם מי וא"ל הבעש"ט עמוד על רגליך ועמד והנה במאמר הזה היה כמה שמות מלאכים ומיד שאמר הבעש"ט ז"ל זה המאמר נתמלא כל הבית כולו אורה ואש היה מלהטת סביבותיו וראו בחוש את המלאכים הנזכרים וא"ל לה"ה הרב מ' דוב בער ז"ל אמת שהפשט הוא כמו שאמרת אבל הלימוד שלך היה בלי נשמה ותיכף ומיד צוה מ' דוב בער את המשרת שלו לנסוע לביתו והוא נשאר שם אצל הבעש"ט ולמד אצלו חכמות גדולות ועמוקות:

כל זה שמע מפה קדוש הרב מוה' **דוב בער** זלה"ה:

לקוטי אמרים

אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם וכו' ולמה גולה להם מעשה בראשית מפני שאמרו נעשה ונשמע ע"ד שארז"ל ישראל עלו במחשבה קדימת הרצון היה בשביל שיהיו ישראל צדיקים בכל דור ודור צמצם הש"י כביכול את בהירתו כדמיון אב המצמצם את שכלו ומדבר דברי קטנות בשביל בנו הקטן. וגם כל מדות מעשה נערות נולדים בהאב שאוהב את מעשה נערות. כדי שיהיה להבן תענוג ויספואר אצלו ובהקב"ה העבר והעתיד הם שוים אצלו והיה הקב"ה מתענג ממעשה הצדיקים וצמצם את עצמו צמצום נקרא חכמה כי החכמה הוא מאין ע"ד החכמה מאין תמצא והצמצום היה בשביל ישראל וגם האהבה גרמה את הצמצום. וזה אלה תולדות יצחק אברהם הוליד וכו' ושמועה טובה מארץ מרחק ע"ד וישב יעקב בארץ דאיתא בזוהר זכה יתיר יהבין ליה נפשא כי כשנוצר האדם אין בו אלא נפש הבהמיות וכשמנצח את היצה"ר יהבין ליה רוחא פי' כל עולם המלאכים הם ברשותו זכי יתיר יהבין ליה נשמתא מעולם הכסא ר"ל הוא במחשבתו וכונתו עושה כסא להקב"ה כשחושב באהבתו ית' משרה אותו בעולם אהבה. וכן כשהושב ביראתו משרה אותו בעולם היראה וצריך האדם שלא יפסיק מהשבתו אפי' רגע אחד מהש"י ובזה משרה את הקב"ה בהם לכך נכתבו הבאורות בתורה כי השרה את הקב"ה עליהם זהו וישב יעקב בארץ. אע"פ שישב בארציות מגורי אביו פי' לשון אוגר בקיץ מאסף הקב"ה לתוכה או יאמר מגורי אביו דכל מחשבה היא עולם שלם והם ניצוצות הקדושה ואסף אותן אל השרש. וזהו מגורי אביו פי' שאסף את אביו כביכול. וזהו פי' עיני ה' אל צדיקים פי' כדמיון הבן שעושה מעשה נערות מביא את השכל של אביו לתוך המעשים האלה כך הצדיקים עושים כביכול להקב"ה כדמות שכלי שהוא ית' חושב מה שהם חושבין אם חושבים באהב' מביאים את הקב"ה לעולם האהב' כמ"ש בזוהר מלך אסור ברהטים ברהיטי מוחין. וזה פירוש צמצם שכינתו בין שני בדי ארון פי' כנפי ריאה והשכינה והקב"ה שורה כמו שהוא מחשב ועין נקרא השכל והשכל הוא ביד הצדיקים אבל האיך זוכים למדרגה זו במחשבה שהם עפר ואינם יכולים לעשות שום מעשה בלי כחו של הקב"ה ונמצא מה שהוא עוש' עוש' זאת הקב"ה שאם לא הוא ית' אינו יכול לעשות כלום. וזהו ושמועה טובה מארץ מרחק בשביל שהוא חושב מארץ שהוא ארץ מרחק א"ע מיצה"ר וזהו ושמועה טובה תדשן עצם ע"ד שארז"ל ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים כדמיון אדם שהוא שבע מחמת תענוג. כך הקב"ה מתענג מחמת מעשיהם של ישראל תדשן עצם כלומר מדשן ומענג את עצמיות של היכל והוא הקב"ה

הקב"ה. וזהו פי' נעריצך פי' לשון חוזק כביכו"ל אנו מחזיקים אותו ית': האומר אני עובר לפני התיבה בצבועין אף בלבנים לא יעבור. ויבואר ע"פ מ"ש וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו כי גם בנו נמצא נשי מדין כי הנה התורה היא תמידית בכל דור ודור. וגם היום יש נשי מדין ג"כ כי נשי לשון שכחה מדין לשון דין כי כאשר מתחיל האדם להתפלל מיד כשאומר אדני שפתי תפתח. השכינה מתלבשת בו ומדברת הדיבורים וכשיהי' לו האמנ' שהשכינה מדברת אלו הדיבורים בודאי תפול עליו אימה ויראה וגם הקב"ה כביכו"ל מצמצם א"ע ושורה אצלו כמ"ש מציץ מן החרכים מהאותיות שהם היכלות והוא הולך מהיכל להיכל ובכל היכל דנין אותו אם הוא ראוי ליכנס ואם היה האדם משים אל לבו שדנין אותו בעת שנפלו לו מחשבה זרה בודאי היה מתפלל בכונה. רק שהוא שוכח שדנין אותו והקליפות נקרא' נוק' שהיא מצפה לקבל חיות מהאדם בעשותו עבירה ח"ו כמו אשה שהיא מקבלת והקדושה נק' ג"כ אשה יראת ה' שהיא מקבלת תענוג בעשיית אדם מצוה א' אך דבקדושה יש ג"כ זכר כי הקב"ה שופע שפע בהאדם כדי שיעשה המצו' אבל הקליפ' הוא רק מקבלת וזהו כ"ל אשה מי שהוא רק אשה יודעת איש שמחברת א"ע להקדוש' והקליפ' הוא המביא' המ"ז ובשנופל לו המ"ז ראוי הוא להוריק פניו מחמת בושה שחשבינ' כנגדו ואלו היה עומד לפני מלך ב"ו היה מדבר בבושה ילדבר בענין. והקב"ה מביט אל המחשב' והיא אינו חושב בענין ובזה מעלה את המ"ז ומ"ז באה מכח העבירה שעשה ביום באה לו זה בתפלתו להזכיר אותו להעלות אותו להקב"ה וזהו העבירה לפני הציץ של הבטה של הש"י לשון מציץ מן החרכים. וזהו סימן לעבירה הדרוקן אם עשה ביום העבירה נתגלה בשעת תפילתו מ"ז כדי שיבוש ויכלום ומעל'ה את העבירה ואת ההרהור שהרהר דבר שטות וזהו האומר איני עובר לפני התיב' שאיני רוצה להתפלל שהמתפלל נקרא עובר לפני התיב' שהוא עולה ומעלה עמו את הדיבור בצבועים פי' מחמת המ"ז הנקרא צבועים מפני שהיא מהמדות שנפלו בשבירה והמדות נקראין צבועים שהם גוונים כידוע אף השבירה נקרא אף שהוא אף של הקב"ה בלבנים

בבחירות הש"י לא יתא עליו עבירה (אינו מובן קצת). העושה תפלתו עגולה סכנה ואינו מצוה תפילתו פירוש התדבקותו בהקב"ה עגולה פירוש פעמים שהוא דבוק בהקב"ה ופעמים אינו כמו גלגל שמתגלגל מסתמא אינו מקושר בקב"ה אינו מצוה לשון התחברות כמו צוותא ציפן זהב ונתנו על בית אונקלי שלו פירוש על בית יד מבחוץ פירוש שמחזיק לומדי תורה אך מבחוץ שהכל רואים ויש לו התפארות בזה הרי זה מדת החיצונית פירש רש"י בני אדם ההולכים אחר דעתם חוץ חכמה: כי תורה חדשה מאתי תצא דהתורה היא קומה שלימה עור ובשר גידים ועצמות עור נקרא קליפין דאורייתא ובשר ע"ד מי שייגע עצמו טועם טעם בשר וגידים ע"ד וינד להם שא"ל דברים הקשים כגידים ועצמות פירוש עצמיותו של התורה עדיין לא נתגלה כי הנה כל התורי' מלוקט מאנשים צדיקי' מאדם ואבות ומשה שהשרי שכינתו על מעשיהם וזהו תורה שלימה אבל בהירות עצמיות לא נתגלה עדיין עד שיבא משיח ויבינו בהירות עצמיותו וזהו תורה הדשה מאתי פירוש מעצמיותי וזהו שניבא יחזקאל שהוא ראה את בנין העתיד ואמר התחיינה עצמות האלה פי' העצמיות של תורה דבמצרים היה גלות הדעת כי לא ידעו שיש אלוה בעולם ובדעת חדרים וכו' פירוש כל המדות כי כשיודע שהוא בנו מניח אהבתו והתפארותו כי אע"פ שיש תענוג מבח זה מניה את התענוג ההוא ומדבר עם הבן ונישק אותו אע"פ שזה לו תענוג שאינו יפה בפני הבריות. ובשאר גליות היו המדות בגלות ע"ד איה גבורתך שלא היה התגלות הגדלות והגבורות ואח"כ מצאו ששם היתה ואמרו זהו גבורותיו ובצאתם מהגלות נתגלו המדות וביציאת מצרים היה הוצאת הדעת שנודע שיש אלוה בעולם. וזהו פירש הוציא גוי ואלהים כי כביכו"ל גם הוא יצא שנתגלה בעולם אלהותו ית':

והנה איל אחר איתא בזוהר הוא האיל שנברא בין השמשות ובן שנה היה פירוש בין השמשות דבר הממוצע בין יום ובין לילה דבכל דבר יש ד' יסודות אש ומים רוח עפר והם דברים נגדיים מים מכבים אש רק צריך להיות עוד דבר א' המחברם והוא מדת אי"ן כי כאשר מגיע יסוד המים לבטל את יסוד האש הוא נתבטל ממציאות

שהגיע

שהניע למדת אי"ן ובאהבה ויראה נ"כ כך כי בדבר גשמיות שהאוהב דבר אז אינו ירא ממנו בשעת מעשה וכשהוא ירא ממני אינו אוהב אותו אמנם בהש"י יש אהבה ויראה כאחת כי הוא המחברם וכח הפועל בנפעל והאין נקר' חכמה ע"ד החכמה מאי"ן תמצא וחכמה ראשית חכמה יראת ה' וכשנקרא ראשית אזי יש לו מספר דאחד משמעותא אחדות. אבל ראשון הוא התחלת המספר מסתמא יש מדריגה שהיא למעלה מן החכמה ויום נקרא בהירות שאדם רואה את בהירתו ית' ולילה נקר' השכות שאינו רואה ח"ו בהירתו והמחברם הוא אי"ן. וזהו בין השמשות דבר המחבר בין יום ולילה וזהו היתה ענין העקדה שהעלה את יצחק לכלול אותו במדת אהבה והאלהים נסה את אברהם הגבורה עלה מכח האהבה ובוודאי הוצרך להעלותם במדת אי"ן ובן שנה היה פי' שנה לשון שינוי ר"ל ע"ז יוכל להשתנות:

יהי כבוד ה' לעולם כי בהירות הקב"ה אין כל העולמות יכולים לסובלו אך הוא ית' עושה כמה צמצומים כדי שיוכלו לסובלו וקשה לכאורה הלא זה יותר כבוד שאין העולמות יכולים לסובלו אך ישמח ה' במעשיו שרוצה לשמוח במעשיו כדמיון אב שיש לו בן קטן והבן קטן רוצה ליקח מקל לרכוב עליו כמו על הסום אע"פ שדרך הסום להנהיג את האדם והוא מנהיג אותו מ"מ יש לו תענוג בזה ואביו עוזר לו ונותן לו מקל למלאות תאות הבן כך הם הצדיקים רוצים להנהיג את העולם וברא הקב"ה את העולמות כדי שיתענגו בהנהיגם וכבוד עצמיותו אין אנו משיגים אך כבודו שבעולמות אנו משיגים לפיכך צמצם א"ע בעולמות כדי שישתעשע בתענוג של הצדיקים שיש להם תענוג מהעולמות וזהו רצון יראיו יעשה שבא"ם לא שייך הרצון רק יראיו עושים שהם הצדיקים ע"ד וי"ך בנשמותיהם של צדיקים:

עיר קטנה ואנשים בה מעט עיר לשון אעירה שחר פירוש הקב"ה דורש אותנו לשוב אליו משל למלך שהגלה את בניו והי' אחד מהם חכם שהי' לו צער ובזה נתעורר רחמיו על כל הבנים מכח החכם כך הצדיק מעורר רחמיו של הקב"ה על כל ישראל וזהו אעירה שחר ובת קול מכרזת בכל יום שובו בנים שובבים וזהו הכרוז שבא לכל אחד ואחד התעוררות:

ודהע"ה אמר אני מעורר השחר שחר לשון דרישה אני מעורר שהקב"ה ידרוש את ישראל וזהו עיר קטנה ואנשים בה מעט שאלו היו עושים מצוה גוררת מצוה והי' עובדי' את הש"י ובא עליו מלך גדול כמאמר רז"ל רוח דרומית ק' מכולם דיש פיתוי יצה"ר ומפתה את הבריות באהב' רעה ניאוף ח"ו וכיוצא בה ויש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה מ"ז נקרא מים רבים גלי ים יורדי הים במצולה שיורדין ממדריגותן כדי שיעלו נקרא ירידה וירידה זו צורך עליה עושי מלאכה במים רבים וזהו פי' המשנ' השוכח עיקר שבת דתפלה נקרא שבת שצרי' לעמוד במניחה ולהביא הדיבורים לעולם התענוג והוא הולך חוץ לתחום לז"א ר' פנחם ב"י פלוג מימיך ולא יבלבלו אותו ונחזור לענין אם יתקשר האדם לרצון הקודם יכול להמשיך משם השתנות שירצה לעשות נס. וזהו ונפלאותיו במצולה פירוש כי נפלאותיו אותיות אלף ותי"ו נו"ן זהו שממשיך מא' ועד ת' ונו"ן כפוף אליהם וזה הי' במשה רבינו דכתיב וירא ר"ל ראיה היא הכמת בסבלותם ר"ל שרצה לעשות גאולה שלמה להוציא נוקבא ע"י החכמ' דהכמה תחי' שמהיה כל השבירה ולזה צריך התקשרות כולם ודתן ואבירם לא רצו להתקשר במשה וידע אלקים שהי' רק ע"י הדעת ולכך לא היה גאולה שלימה והיה צריך להיות ע"י עשרה מכות וזהו נגזו לצדיקים לעתיד לבא ר"ל כל מי שירצה לקשר את עצמו בבורא יתברך יקשור עצמו למדת החכמ' וזה ומלט את העיר בחכמתו:

איתא בגמרא גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ כו' פירוש כי מעשה שמים וארץ היה יש מאין וצדיקי' עושים מיש אין כי מכל הדברים שעושין אפילו גשמיות כמו אכילה מעלין ניצוצין הקדושות מזה המאכל למעלה וכן מכל דבר נמצא שעושין מיש אין וזהו פירוש הפסוק שום תשום עליך מלך פירוש מדת מלכות העליונה וע"ז ארז"ל שתהא אימתו עליך פירוש על תעש תפלתך קבע ר"ל אל יתפלל אדם על עסקי צרכיו רק יתפלל תמיד בשביל השכינה שתגאל מגלות וז"ש אלא רחמי' ותחנונים ר"ל שיתפלל תמיד לפני המקום כלומר עבור השכינה הנקרא מקום

כידוע

פירוש וכן הזוה״ק קורא אותי דמתפללין בשביל עצמן ולא בשביל השכינה נקרא כלבים עזי נפש דצווחין ואמרין הב הב וזהו פירוש הפסוק גם בן אחת שאלתי מאת ה׳ אותה אבקש ר״ל בשביל השכינה אני מבקש ומתפלל לפניך לתקן הפגם מה שעשיתי בעונות ואפילו אם עושין מצוה לא לשם שמים דהיינו שעושה עם איזה פניה ר״ל נמצא שעושה בזה פירוד ח״ו מפני כי אורייתא וקב״ה כולא חד נמצא אם עושה מצוה בתיקונה נעשה מצוה זו וקב״ה חד כי הכל קדושה אחת מרוחניות אחד אבל אם עושה שלא בתקונה נמצא שנעשה קליפה סביב למצוה זו שלא תוכל להתאחד עם הקדושה של הקב״ה ונעשה פירוד בין הקדושה של המצוה זו ובין קדושה של הקב״ה וזאת נקרא קליפה שנעשית קליפה סביב מצוה זו כדי שלא תוכל להתאחד עם קדושתו ית׳ וד״ל כשמתפלל אדם בפשוטו אז התיבות אינם הוים רק השם הוא הנותן חיות בתיבות למעלה כשאומר ברוך אתה ה׳ אז בברוך אתה אין חיות רק דווקא אח״כ כשמזכיר את השם אבל כשמתפלל ע״פ קבלה אז ברוך הוא שם אתה הוא שם וכן כל התיבות שהוא העולם הדבור כשלומד גמרא א״ר שמעון תיבת שמעון הוא החיות התנא וכן שם כל האדם הוא החיות שלו ושם הוי״ה הוא מחיה ומקשר החיות עם המוחין והדין שאומר הוא השכל שלו דהיינו המוחין נמצא כשלומד בדחילו ורחימו הוא מקשר עצמו ברבי שמעון ולומד אצלו. במצרים נתגלה עולם המחשבה לישראל דהיינו שחשב בעד ישראל שהם במצרים ומחמת המחשבה שהוא עולם הבינה נס״ו כל הקליפות. מתניתא דרב המנונא סבא קב״ה ישקה עינוי עלך ר״ל כיון שהקב״ה חושב בו אז האדם בעולם הבינה ושם כל ותתרנונתא וכל טוב. מה דאיתא בזוהר הקב״ה טעם על ישראל ותריך אותן פי׳ וגירש אותם ואמא חושב עמהם והכוונה שבגלות אינו מתגלה מדת הוי״ה רק מדת אדנ״י כמשל הנס שהי׳ בימי אסתר היה ע״פ דרך הטבע שאחשורוש נשא אותה ומפה זה נתלה המן מחמת שאנו בגלות אין אנו ראוים שיתגלה מדת הוי״ה דהיינו שיעשה לנו הנס חוץ לדרך הטבע רק מדת אדנ״י שהיא בתוך העיגולים ומחיה אותם דהיינו גם ע״פ דרך הטבע הי׳ דהיינו החכמה מקשר כל העולמות ע״י וא״ו שהוא דהמנות.

מה ה׳ אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה׳ פי׳ דבתיקונים איתא כל האותיות הם פנים כנגד אח מפני שבושים זה מזה הואיל וכולם מקבלים זה מזה ב׳ מאלף וכן כולם וזהו הפירוש א״ת הם אותיות מאלף ועד תי״ו כמו שהם מתיראים ובושים זה מזה כך אתה צריך ליבוש ולהכלם ולא להרים ראש נגד מדריגות שעליך. ישראל נקראו שונים א״ת שושנים שמ״ם סתומה הוא רבוע טורה שאינם משיגים בה אבל הסמך הוא, שמשיגים והוא עגול הוא טורה שנתגלה במחשבה ומסבבים וזהו עגולה בגו רבוע שנזכר בזהר בהקדמה וזהו שונים מ״ם סתומה ממשיך בא״ו דרך נ׳ קוין הש״ן לנו״ן מלכות וגם בינה עד הוד אתפשטת ה״פ י׳ היא נו״ן:

ורחל באה עם הצאן איתא במדרש כדי לדבק ביופי׳ לכאורה אינו מובן אבל פירוש האמיתי רחל דעליונה שע״י שראה רחל זו נדבק יעקב ברחל העליונה שכל היופי של רחל זו התחתונה באה מהעליונה וזהו פירוש נ״כ ויבא יוסף לעשות מלאכתו ואוז״ל דמות דיוקנו של אביו ראה פירוש לפי שידוע שאשת פוטיפר היתה מתפארת לפניו עד מאוד כדאיתא במדרש בגדים שלבשה לו בצפרא לא לבשה ברמשא כדי לפתותו ויוסף הצדיק לא היה חפץ בהתפארות זו, אבל דישק והתלהב מהתפארות זו להתפארות עליון שהוא דיוקנא של אביו ת״ת ישראל וזהו פירוש וינס ויצא החוצה ר״ל שנס מהתפארות זו הגשמיות והתלהב לנוס החוצה חוץ לעה״ז והתדבק בת״ת העליונה:

וזהו פירוש הפסוק צאינה וראינה בנות ציון וגו׳ פירוש צאינה מגשמיות אלא תראה תמיד בפנימות הדבור ולא בגשמיותה וזהו שכתב וראינה בנות ציון ר״ל למשל יופי של האשה גשמיות שלזה היופי קורא בנות ציון כלומר שהוא רק ציון וסימן ליופי של מעלה ששורה עליה ניצוץ של יופי מעולם התפארות כ״י ואין אדם רשאי לדבק ביופי זה התחתון אלא אם באה כנגדו פתאום יש לו לדבק ע״י יופי זה ליופי של מעלה וזהו שאמר במלך שלמה ר״ל היופי זה של האשה תא״ה רק ציון ופי׳

שבמלך

שבמלך שלמה ר"ל הקדוש ברוך הוא:

וזהו פירוש הפסוק כי תצא למלחמה וגו' פי' כי תצא אתה האדם מדביקות השי"ת בוודאי תבא למלחמה ר"ל לעולם הפירוד ששם המלחמה כנודע וראית בשביה אשת יפת תואר ר"ל התואר של אשה הגשמיות נקרא שביה לפי שהכל באה מהשבירה שהוא סוד השביה וחשקתה בה ר"ל פן תהיה חשק שלך רק ביופי הגשמיות זה וז"ש ולקחת לך אינך רשאי להתייחס הלקחין לך להנאתך ח"ו אלא אם באה כנגדך פתאום תעשה הכל לאשה כמ"ש אשה ריח ניחוח לה' ר"ל להעלות הנצוצות למעלה היינו שתדבק מחשבתך בשורש המדה העליונה כנודע:

כל עיר שגגותיה גבוהין סבית הכנסת לסוף נהרב פירוש שאדם שיש לו גדלות והעושה זה כביכול שעושה את עצמו גבוה מהשכינה כמ"ש אין אלהים כל מזימותיו מי אדון לנו והשכינה נקרא אדנ"י ונקרא בית הכנסת כנודע וזהו גבוה מבה"כ לסוף נחרב אדם זה סוד הנקרא בפסוק אפרוחים ובצים ובנים הם סוד עיבור וקטנות וגדלות ובזה מתורץ הפליאה בפסוק שפתח באפרוחים וסיים בבנים. אי זהו שוטה המאבד מה שנותנין לו פירוש כי עיקר האדם הוא הצלם דמות אדם שבו וכדאיתא בזוהר כשחי' דורסת את האדם בוודאי נדמה לה כבהמה והלך ממנו דמות אדם מחמת העבירות שעשה ואדם בני' מ"ה וזהו פירוש אי זהו שוטה המאבד מ"ה ר"ל צלם אדם גי' מ"ה שנותנים לו מעולמות עליונים (ונקרא שוטה אם אבד זה מחמת שטות כי אין אדם עושה עבירה אלא א"כ נכנס בו' רוח שטות). אמור אל הכהנים בני אהרן וגו' פי' אמור אל הכהנים המוכיחים את העם שהם דביקים במדת חסד המשפיעים שגם הם משפיעים שמחזירים את העולם למוטב לכן נקראו בני אהרן מדת חסד אמור אליהם לנפש לא יטמא בעמיו ר"ל בשעה שעומד להוכיח את העולם לא יהא לו גדלות ואי זו פנייה בזה כי בזה הוא מאבד ומטמא נשמתו וז"ש לנפש ר"ל יהא זהיר שלא יאבד ויטמא נפשו ז"ש לא יטמא בעמיו ר"ל בשעה שהוא בתוך עמו ומוכיח אותן פי' הפסוק לדעת בארץ דרכך לדעת כמו וידע האדם לשון זיווג פירוש אנו מתפללים להשי"ת שיזווג עם הארץ פי' השכינה דרכך לשון זיווג דביאה איקרי דרך:

מ"ש בפסוק ויפן פרעה ולא שת לבו גם לזאת והענין הוא דכתיב עליון מכלל יופי אלהים הופיע דמציון חושתת העולם לפי שהיא עיקרה של עולם וחיותו וכל הארצות יונקות ממנה וכן בשלמה ומלך עליו השלום אמר וידבר אל העצים ואל האבנים שהיה יודע איזה חלק בארץ הולך לכוש ונוטע שם פלפלין וכן השאר וזה בעולם וכן בנפש שישראל הם עיקר החיות וכל האומות מקבלות מישראל חיות כל אומה ואומה בפ"ע וז"ש ויאמר משה אל העם החלצו מאתכם אנשים לצבא ויצבאו על מדין ר"ל לברור אנשים שהם כנגד מדין ופרעה נקרא תנין הרובץ בתוך יאוריו וכן פלשתים שיצאו ממצרים נקרא ע"ז שלהם דגון לשון דג וז"ש יעקב יהי דן נחש עלי דרך זה קאי על שמשון לפי שהיה ג"כ מאותו חלק שכל נחשים יונקים ממנו אך מפני שדיה עדין בזו בחי' רע שהתעה לחוה שנאמר כי תאוה היא לעינים והוא אמר כי ישרה היא בעיני ע"כ כתיב הנושך עקבי סוס. וגו' וזה ג"כ רמז לפרעה בזה שנהפך המט' לנחש ונחש למטה לרמ"ז ע"ז שלו ולא שת לבו וכו':

איתא בזוהר משכן איהו בלא רברבנותי פירוש דמשכן שעשה משה לא שלטה בו יד אויב שהחזיק את המשכיל וזהו למעלה ממדות כי משם באים אל כל המדות והם היה דור דיעה כי עבודתו היתה כמא של רגל אחד שעבד אותו ית' בכל עצמיות כמשל אחד שיושב לפני המלך שיש לו בושה גדולה ממנו עד שאין מחשב אם המלך אוהב אותו כדי שיאהבנו אלא מחשב גדולתו כדי שיבויש ממנו וזהו מדריגה שלמעלה מהאבות כי האבות הן המרכב' אברהם נעש' מרכבה להש"י מחמת אוהב' ויצחק מחמת יראה כידוע וקודם חטא העגל היו למעל' ממדת אבות ולא היו צריכין לזכותם ואחר החטא רמז לו הקב"ה שיזכיר זכותם ואמר זכור לאברהם אבל משה נשאר במדרגותו והוא עשה את המשכן בהסתכלותו עליו וראי' ועש' בתבניתו אשר אתה מרא' בהר שהביא השראת השכינ' עליו בהסתכלותו והחזיק את המשכיל בהדיבור ממילא לא שלטה בו יד אויב כי א"א להיות שבירי' בטח

במה שלמעלי׳ מהמדות כנודע וזהו איהו בלא רברבנוהי אבל מקדש שבני׳ שלמ׳ והוא הביא את כל מדרגות תחתונות ואהב׳ ויראי׳ הביא אותן להב״ה כידוע איהו ורברבנוהי פירוש הוא ית׳ עם המדות:

לכה דודי נצא השדי׳ נלינה בכפרים ע״ד הסכמ׳ שמי׳ בעבים המכין לארץ מטר דיש ב׳ מיני נתינה הא׳ עשיר שנותן להבירו מתנה וא׳ שנותן לעני ההפרש ביניהם זה העשיר אין לו בושי׳ לקבל מתנ׳ אבל העני יש לו בושה לקבל המתנה אך כדי שלא יתבייש העני אם העשיר עושה את עצמו כאילו אין לו כי אם זה שנותן לו אז אין מתבייש וזהו חמכמה דאיתא משל בר״מ לחייט שלקח חתיכ׳ שלימה וחותך לחתיכות קטנות ודקות מי שאינו אומן אומר שהוא קלקל אבל מי שמבין שזאת החתיכ׳ על בית יד או על ד״א הוא מכיר ויודע הכל שצריכים לעשות כך להתיכות קטנות כך מקודם הי׳ הוא לבד י״ת ואח״כ ברא את העולמות ולא ניכר שוע לפני דל כלומר לפני הדלות לא היתה ניכרת האדנות והוצרך להיות שבירה כדי שיובר האור והכל נברא מהחכמה ה׳ בחכמה יסד ארץ ממילא כשאני רוצה להעלות צריך אני ג״כ להעלות בחכמה ראשית חכמה יראת ה׳ וכאשר בא לאדם מחשבת חוץ צריך להביא את עצמו למדת יראה שהוא בושה שיבוש מפני הש״י לאמר הלא הש״י בכאן ואני מחשב דברי שטו׳ ובהגיע למדת יראה מחשב עצמו לאין ואין הוא החכמ׳ ובחכמה אתבריר וזהו המכסה שמים בעבים בדבר גשמיות המכין לארץ מטר כמו המטר מרטיב את הארץ לצמוח בארץ תבואה כך השכינ׳ כביכו״ל באה למדריגות התחתונים כדי שיעלו דמאן דאכיל דלאו דיליה בהיל לאסתכולי בי׳ ויש בושה למדריגות התחתוני׳ לעלות אך השכינה באה בתוך המדריג׳ התחתו׳ כמו המטר שבא בארץ ומצמיח את התבואה המכין לארץ מטר למדריגה תחתונ׳ מטר לשון מטרוניתא היא השכינה וזהו לכה דודי המשכיל אומר להשכל נצא השדה השדה נקרא מה שעושה הכנה למאכל כמו השדה שמצמיח התבואה והתבואה אינה ראוי לאכילה עדיין כ״א שמביאים אותה לכפר ומסללים אותה כך השכל הוא במדריגה תחתונה בעיבור כמו הולד במעי אמו ואחר כך היא באה למדת יראה להעלותם וזהו כמו בכפר שמסללים את התבואה כדי להעלותה להביאה לעיר נלינה כמו דורמישא בבפרי׳ במדות ואחר כך נשכימה לכרמים שנבוא לשכל גדול באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי ע״ד יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק ואלו הי׳ אפשר שהפרה תשים א״ע בתוך העגל כדי שיהי׳ לעגל יותר תאוה לינק היתה עושה זאת ובשבת הנשמה יתירה בתוך האדם לפיכך תאב לאכול יותר כי הוא י״ת כ״י שורה בתוך האדם וזהו באתי לגני ר״ל כשהוא י״ת שורה בהאדם אכלתי יערי עם דבשי אפילו היער שאינו ראוי לאכילה כביכול אף זה אכלתי אע״נ דאצלו י״ת לא שייך אכילי׳ מכל מקום יש תענוג כמו האב שמתענג על אכילת בנו:

עשה לך שתי חצוצרות כסף פי׳ שתי חצי צורות ע״ד על כסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה כי האדם הוא רק דל״ת מ״ם והדיבור שורה בו וכשמתדבק בהקב״ה שהוא אלופו של עולם נעשה אדם והב״ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהי׳ אחדות עם אדם שלא היה יכול לסבול בהירתו ואד׳ צריך לפרוש א״ע מכל גשמיות כ״כ עד שיעלה דרך כל העולמו׳ ויהא אחדות עם הקב״ה עד שיבוטל ממציאות ואז יקרא אדם וזהו על דמות הכסא שהוא י״ת מכוסה שם ע״ד וענן ואש מתלקחת וענן כי מקודם חשכות שורח על האדם שאין יכול להתפלל בהתלהבות ואחר כך ואש מתלקחת שהוא התלהבות וזהו דמות הכסא שהוא ית׳ מכוסה דמות מראה אדם רצה לומר כפי שנתעורר בו כך נתעורר למעלה אצלו ית׳ אם נתעורר בהצדיק אהב׳ נתעורר בכל העולמות אהבה וכן כל המדות וזהו כשמביא את עצמו בהזדככות גדול למעלה מכל העולמות ויהא אחדות עמו שהוא ית׳ אינו חושב רק להטיב על האדם כמ״ש כל עולם לא נברא אלא לשמשני וכל העולמות עליוני׳ וכל המדו׳ הם ברשותו והוא בהם כמלך בגדוד כמ״ש דוד המלך עליו השלום וחסידך ירננו ואיתא בזהר הלא לויך ירננו אלא כמו שהצדיק רוצה כך רוצה הקב״ה ואפילו ביאות האסורים באבות הוא תורה שלימה דהא כתובים

בתורה

בתורה ואלו נחסר ויבוא גם אל רחל וגו'. או ויאהב יעקב את רחל היה הספר תורה פסולה כי עשו הכל בדביקות השם ית' והי' להקדוש ב"ה תענוג בהם ונעשה מזה תורה ואורייתא וקב"ה כולא חד ואעפ"י שהוא גשמיות גדולה מתענג הקב"ה מהם וזהו שתי הצוצרות כסף שהאדם הוא הצי צורת שהוא רק דם והקבלה נקרא אלופו של עולם אמנ' כשמהדבקי' יחד נעשה צורי שלים' כסף לשון תאוה שתהא תמיד מתאוה להקב"ה והקב"ה יאהב אותך:

אם בא לאדם במחשבתו התפארות הוא בעולם התפארות ואם באה במחשבתו אהבה הוא בעולם האהבה וכן בשאר המדות של שבעת ימי הבנין ואם הוא הכם להפשיט עצמו מהגשמיות אז הוא מדבק עצמו באותה אהבה עליונה במדות הבורא ית' אף ע"פ שהאהבה הבאה עכשיו במחשבתו הוא מעניני העה"ז יכול להפשיט עצמו מזאת הגשמיות לדבק עצמו בשורש אהבה העליונה. כשאדם מחדש אי זה דבר הכמה בתורה הוא נותן מוחין באותן הדיבורים מפני שהיו המוחין בתחלה בהעלם מלובשי' באותן הדיבורים ועכשיו הוא מפשיט אותן מהלבוש ומתגלים ומתגדלים וזהו קישוטי כלה וכן כשהוא מדבר דברי תורה בדחילו ורחימו הוא נותן מוחין באלו הדבורים כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה מפני שכאשר הוא מדבק באותן הדבורים ביראה ובאהבה אז הוא נותן חיות הדש באלו הדבורים אע"פ שנתקלקלו מחמת חטאים אעפ"כ הם לבושים דמלכא, אבל כשהיה בית המקדש קיים והי' מקריב קרבן עולה היה נותן כח אף בעולם המעשה. כשם שנבראו העולמות נבראו בשם הוי"ה אלקים כך כאשר מזכיר האדם דברי קדושה צריך להיות בדו"ר שהם הוי"ה אלקים אברהם אבינו ע"ה גרם שנתגלה מדת עולם האהב' של הבורא ית' כי מתחלה היה בהעלם והוא הי' מעורר אותו מסוד השינה שהוא הסתלקות המוחין וכן כשאדם משבח ומפאר לבורא ג"כ נתגלה ונתגדל עולם התפארת שהוא מדת הבורא ית' ובחסד שעשה למטה הוא מעורר אהבה ונגדל מאוד כמו אברהם אבינו עליו השלום. וכן יצחק ויעקב כ"א לפי מדתו אברהם הוליד את יצחק פירוש שמדת הרחמנית נולד בישורה. דין על האדם נולד הרחמנות מצד חסד וזהו אלה תולדות יצחק אברהם הוליד את יצחק פירוש אברהם שהוא חסד הוליד מדת יעקב שהוא רחמנות את יצחק צדיק מושל ביראת אלהים צדיקי' הופכין מדה"ד למדה"ר למשל כשתינוק רוצה איזה דבר שהתינוק נהנה ממנו אביו מחמת אהבתו לתינוק יש לו הנאה כשיהיה אותו הדבר להתינוק שנמצא התינוק מוליד אהבת אותו דבר באביו וכן למשל כשיש כאב לאדם ברגלו גורם הרגל רצון במחשבתו שיצו' ליד לדביר הכאב כיון שהם אחדות אחד וכן הצדיק כשהוא דבוק בבורא ית' כל מה שחסר לו גורם למעלה כביכול רצון בבורא ית' וזה גם אל הראשון שייך בענין שאמרו רז"ל שמצוה בשבת אכילה ושתיה ולכאורה קשה מה הנאה יש לנשמה יתיר' באכילה ושתיה. ולפי המשל הזה א"ש שהנשמה יתירה יש לה ג"כ תענוג זה כמ"ש בזהר ע"פ באתי לגני אחותי כלה בשביל רעותא דילה אביל ושתי. כשיש למלך בן במקום מטונף הוא הולך לאותו מקום מחמת אהבת הבן כדי ליקח אותו משם. כך לפעמים נולד מחשבה באדם מחמת שהעולמות יורדים מלמעלה ובאין לאדם ג"כ אותה המחשבה וכשהוא הכם לידע באיזה ענין הוא המחשבה אם באהבה אם ביראה אם בתפארת. אע"פ שהוא מעניני עה"ז בתאות גופנית הוא יכול להעלות אותה וידע שאותה המחשבה צריך להתתקן בזו השע' אם באהב' אם ביראה אם בתפארת שנתקלקלה מחמת השבירה ועכשיו הוא עת להעלות אותה ולכך ירדה המחשבה מעולמות עליונים ובא לאדם כדי להעלותם מהשבירה היינו שידבק עצמו בבורא ית' לפי אותה המדה הנ"ל אם באהבה או ביראה או בתפארת ובשאר מדות של ז' ימי הבנין ותמיד ירא' במחשבתו איזה מדה נולד בו אם מאהב' או מיראה או מת"ת ויעלה אותה המחשב' למעלה וכן האבילה ושתיה כשנולד בו אהבה אז לוקח התענוג, שהיה מאכילה ושתיה זו ומעלה אותו התענוג לבורא ית'. וכן כשנולד בו התפארות יעלה אותו התפארות שיש באותו דבר שמכח זה נולד אותו התפארות וידבק אותו לבורא ית' שבכל דבר נמצא התפשטות הבורא ית' שמלא כל הארץ כבודו ויעלה אותו הפנימי' שיש באותו דבר

כ"א

כ״א לפי מדתו מז׳ ימי הבנין וידבק הפנימית של אותו הדבר בבורא ית׳. בכל תנועה נמצא הבורא יתברך שא״א לעשות שום תנועה ושום דיבור בלי כח הבורא ית׳ וזהו מכח״כ כל הדיבורים שמדברים בני אדם הוא עולם הדיבור ומחשבתו הוא עולם המחשבה. וכשהם מדברים טוב ומדבקים המחשבה בזה הדיבור אז הם מחברים עולם הדיבור בעולם המחשבה וגורמים טוב וכן כשמדברים רע גורמים רע חס ושלו׳ ויש בזה חכמה נפלא׳ וזהו ותבחר לשון ערומים שלא ירגיל עצמו שיצא מפיו דברי׳ רעים שהם מסטרא דדינא רק ירגיל תמיד א״ע בדברים טובים שהם מסטרא דחסד וכן במחשבתו ויגרום כך. בזוהר צריך לשתפא בהילוכי׳ דידי׳ ובישיב׳ ובהקיץ דיליה לשכינתא. פי׳ שכל דבר שעושה יעשה הכל לניצוץ השכינה שבתוכו ויעשה הכל עבור השכינה ולא לעצמו:

בגמרא הצדיקים דומין לאילן הנטוע פירוש שכמו שזורעין דבר בארץ אז ממשיך כל הכוחות שיש בארץ לתוך הזרע מוציא הפירות כך הצדיק בעוה״ז ממשיך הנצוצות שמשורש נשמתו וכל דבר שבעולם ומעלה אותן הנצוצות לבורא ית׳. המשל הוא כלי להשכל וכן הדיבור הוא כלי למחשבה וכשהוא מדבר בלי כונה הוא שבירת הכלים שאין חיות בכלים וכשהוא מפשיט עצמו מהגשמיות שהוא הגוף והכלי שלו אז יכול לראות הפנימיות הכלי דהיינו החיות והאורות של אותיות כשהוא מפשיט עצמו מגשמיות ומלביש עצמו בתוך דיבורים אז הוא דבוק בבורא ית׳ שהוא מלובש בתוך הדיבורים ויראה שלא יפול ממחשבתו ויהזיק עצמו לחעלות למעלה. כשאדם רוצה להבין איזה דבר ומרבה עצה להבין הדבר אז הוא מעלה אותו לעולם המחשבה וממשיך לעצמו מחכמה עליונה. [כשלומד דבר שאמר התנא יחשוב ששם התנא הוא שם הגוף והשכל של אותן הדיבורים שאמר התנא הוא המוחין וכל התנאים והאמוראים הם מדות קב״ה ושכינתא נמצא שהוא מתקן עולם הדיבור ועולם המחשבה באותו לימוד כשהוא מחשב בדברים רעים שהם מסטרא דדינא אז מצמצם מחשבתו באותן הדיבורים רעים ומרחיק עצמו מהתפשטות החסד עליון של אין סוף ושורין עליו דינים וכן כשמחשב בדברים גשמים הוא מצמצם לשם מחשבתו שבכל מקום שהוא מחשבו הוא ממשיך עצמו לשם שהמחשבה היא קומה שלמה.

יש יראה שירא מהדיבורים שיוצאים מפיו הוא עולם הדיבור המחשבה היא כמו ספר שאומר מה שראה בספר כן אומר מה שרוצה במחשבתו וכמדומה לי שזה ששמעתי הפירוש אסתכל קב״ה באורייתא וברא עלמא שהתורה מחכמה נפיק ר״ל מה שראה שמחשבתו כ״י רוצה שיברא זה הדבר ברא. כשיתפלל במקום שיש דברים בטלים אם הם דיבורים של שמחה אזי יכול להעלותם מכח שמעלה אותם יש שמחה גדולה למעלה ונולד בו התלהבות גדול ואם הם דיבורים של עצבות קשה להעלותם. ישום כל מחשבתו בכח התיבות שהוא מדבר עד שיראה האורות של התיבות האיך מתנוצצים זה בזה ומתוכם נולדי׳ כמה אורות וזהו אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה בכתם האורו׳ של האותיות הם חדרים של הש״י שהוא ממשיך את אצילות לתוכן וצריך להפשיט נשמתו מגופו ותהי׳ נשמתו מלובשת באותן המחשבות שהוא מדבר ויראה כמה עולמות העליונים ויש באדם במה כהות שלזה העולם צריך כח זה ולזה העולם כח זה שעולה נשמתו לכל העולמות שצריך לעלות ובודקין אותו בכל עולם אם הוא ראוי לעלות אם לאו דוחין אותו לחוץ ולפעמים שולחין לו מחשבה זרה מחמת שדוחין אותו ואם הוא חכם באותה המחשב׳ יכול לקשר עצמו יותר בהש״י שהמחשב׳ הוא אותיות שהם אברי השכינה רק שנפלו מכח השבירה ונעשו הצירוף של האותיות רע בקליפות כמו אדם שנותן מערנים מעורבין מין בשאינו מינו שכל אחד בפני עצמו הוא טוב וכאשר נתערבו הוא מאום ורע מאוד כך זה הוא ג״כ נעשה רע וכשהוא מבין באיזה ענין המחשב׳ אם בתאוה הוא מעולם האהב׳ נפל אם ביראה רעה הוא מעולם היראה׳ אם בגאוה הוא מעולם התפארות. וכן בשארי דברים שכולם משבעת ימי הבנין נפלו וכשהוא מקשר אותם בהש״י באהבת הבורא וביראת הבורא הוא מהזיר אותם לשרשם וכן בשאר מדות כל מחשבה לפי המדה שנפלה ממנה הוא מקשר אותה לאותה המדי׳ והקליפות נופלים ממנה ונעשה הצירוף טוב וזה מתיר את החבלים והשקים נופלים השקים דהיינו

הקליפות

הקליפות נופלים. ויש להש"י ב"ה בזה הנא' גדולה כמשל הבן מלך שנפל לשביה כשמביאין אותו לפני המלך הוא נחנ' מאוד יותר מזה הבן שיש אצלו תמיד אין דבר יכול להשתנות מתולדה לתולדה אחרת כמו ביצה שנעשה ממנה אפרוח שצריך מתחלה להתבטל כלל מתולדות ביצה דהיינו מתולדה ראשונה ואח"כ יכול להיות תולדה אחרת ממנה כן כל דבר צריך להיות כן שצריך לבא למדריגת אי"ן ואח"כ יכול להיות דבר אחר וכן בכל הניסים שהם בשינוי הטבע צריך מתחילה שיתעלה הדבר בספירת אין ואח"כ משפיע משם באופן שיהי' נס כמ"ש הרמב"ן ז"ל שלכך נתיבה ה' בשרה שהי' צריך להעלותה לה' ראשונה כדי שתלד

עוה:

ולפעמים כאשר מקצר מחשבות חבירו למעלה יכול לשנות מחשבות חבירו באופן שהוא רוצה לפעמים יכול להמשיך טיבות ע"י הדיבורים שהוא מדבר למשל אם הוא בשביה ידבר מאותו ענין ארבעה צריכין להודות וכו' וכן כשחולה באיזה אבר ידבר באותו ענין בספירות העליונים השייכים לאותו אבר כשיש כאב לאדם יקשר את עצמו לבורא י"ת דהיינו שיקשור עצמו למעלות הבורא י"ת ולא ירגיש הכאב. המצו' היא אבר השכינה וכשהיא עושה בשכל גדול הוא מעלה אותה למדריגה גדולה וגב'. כשמדבר ד"ת על השלחן הדברי תורה הם נשמה לאותו מצוה הגשמיות של השולחן וידבר הרבה ד"ת בע"ש בתפלת מנחה וקבלת שבת מעלין כל אותן הדיבורים והמצות של כל השבוע שאז הוא עליות העולמות. אברהם נתפקחה עיניו וראה בשכלו עולם האהב' של הבורא ית' וכן יצחק ויעקב כ"א לפי מדתו וראה בשכלו מדות הבורא יתברך. כשנסתם השכל של האדם ואינו יכול להשיג מדות הבורא ית' בשכלו ואח"כ רואה אותו בשכלו אז יש לו תענוג יותר והתלהבות שהתמידות אינו תענוג כל כך. השמיעיני את קולך וכו' פי' לשון אסיפה ר"ל שמאסף אור הבורא באותן האותיות ורואה אותן מתוך האותיות כמו באספקלריא ואע"פ שפעמים האדם מעורב בתערובות מחשבות זרות אדרבה בזה הוא יותר יכול לבא לדביקות כמ"ש כיפת הירדן שנתקלקל ריחו נותנין אותו בבית הכסא והוא מתגבר נגד הקליפות והוזר ריחו כן זו הוא יכול לבוא לדביקות גדול ויתגבר נגד הקליפות המחשבות זרות. אל ילמוד אדם בספר אדם רשע אפי' יש בו ד"ת כראוי לפי שנתדבק בנשמת אדם שעשה זה הספר כשצריך לבקש איזה דבר מהבורא ית' יחשוב שנשמתו הוא אבר מהשכינ' כביכול כטיפה מן הים ויבקש על השכינ' שאותו דבר הוא חסר להשכי' ויהיה לו האמנה שבוודאי הוא פועל מלמעלה להשכינ' רק אם יהי' דבוק כראוי אל השכינ' יתמשך גם כן השפע עליו כמשל אדם שיש לו שמחה מטפח ביד אפילו בשאינו נתכוין לכך מחמת שהשמחה מתפשטת באבר כן הוא בענין זה שהוא אבר מהשכינ' כביכול יתמשך גם כן השפע עליו ויחשוב שהוא אינו רק כלי ומחשבתו ודיבורו הם עולמות שמתפשטים עולם הדיבור שהוא השכינ' מבקשת מעולם המחשב' על הדבורים ראלו כשימשיך אור הבורא ית' במחשבתו ודבורו יהיה בקשתו שיתפשט השפע מעולם המחשב' אל עולם הדיבור ויבא ג"כ באותו ענין שהוא מדבר שצריך לו ויעשה לו בקשתו. וזהו המצא לנו בבקשתינו שיהי' הוא ית' נמצא באותן הבקשות:

וזהו שארז"ל מה תולעת אין כחו אלא בפיו לעשות כלי מלת כך ישראל עושין כלי מלת בפיהם להלביש השכינ' מחמת שהנשמ' מלובשת בגוף נראה לה עולמות עליונים קטנים ובאמ' הם גדולים במאוד ובשיפשיט מהגשמיות של הגוף יראה בשכלו שהעולמות הם גדולים במאד. יש שם אל"ד שהוא טוב היינו כשיודע הפנימית של אותיות (שהאלף מרמז הכמה ובינה והל' על ג' קוין והד' מרמז על השכינ') ויכוין להמשיך האור מלמעלה למטה אז יועיל. כתיב אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וכו'. כשראה מעשה המשכן בעיניו אז הביא אותו במחשבתו ובתחלה כשראה אותו ברוהניות שהרא' לו הש"י בהר אז כח הזכרון תפס אותו הציור במחשבתו ועכשיו כשרואה אותו במעשה הביא אותו פעם ב' במחשבתו ואותו האר' רוהניות ממחשבה ראשונה שראה בהר נמשך על משכן. כשמדבר יחשוב ברמז קול ודיבור וידבר ביראה ואהב' ויחשוב שזה מדבר עולם הדיבור מפיו אז מעלה

הדיבורים

הדיבורים. ושב ה' אלהיך את שבותך ע"ד משל אב שאם אוהבים את הבן בשוה רק אם הבן אינו מתנהג בדרך הישר ח"ו אעפ"י שאב אוהב אותו אינו מראה לו אהבתו ומכה אותו והאם אעפ"כ מרחמתו ומנשקתו ומקרבתו אל אביו. כך עתה בגלות מדת-הקב"ה כביכול אינם מגולים רק מדת השכינ' מגולה כמו שהיות' אצל אסתר שאף על פי שהיה נס גדול מכל מקום נתלבש הנס במדרינה התחתונה דאסתר וגם נעשה ע"י שנשאת לאחשורוש. משא"כ אם היו זוכין היה נעשה הנס בפרסום בלי התלבשות במדריגה התחתונה וההיות ששוכן תמיד בעולמות נק' השכינ' והיא דוגמת האם שמגלת מדותיה אעפ"י שהבן אינו מתנהג כשורה לפיכך אין רשאין לומר רק שם אדנ"י שמדת אדנ"י היא נגלית ולא שם הוי"ה כי שם הוי"ה הוא שם העצם ולא נתגלה היום. האדם כשידבק עצמו להדיבורים הדיבורים ימליצו בעדו והוא שלא יהי' כוונתו לשום דבר רק לדבק עולם הדיבור לעולם המחשב'. וזהו פירוש ג' ספרים נפתחים בר"ה ספר הוא לשון דיבור לשון סיפור של צדיקים שכוונתם אינו כ"א לייחד עולם הדיבור לעולם המחשב' נכתבים לאלתר לחיים שהם מתדבקים לאלתר להיות חיים. בינונים שכוונתם לייחד וגם בשביל שיעשה הקב"ה רצונם תלוים ועומדים עד יום הכפורים שאז הוא התגלות עולם המחשבה ויש לכל המחשב' עליה ונעשה גם כן מחשבתם. וזהו הכתוב' שמדבק האדם מחשבתו להקב"ה ונרשם במחשבתו מה שיארע לו. נחזור לענין ושב ה' אלהיך פי' הקב"ה ישיב את אלהיך פי' השכינ' שהיא הדיבורים שלך את שביתך ר"ל עם שביתך כשאתה תשוב:

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור איתא בר"מ יהי אור דא חסד ויהי אור דא גבורה וקשה הלא הציווי הי' שיהי' חסד ובעשיה כתיב ויהי לשון גבורה אך תירוץ דרחמנות נולד מכח דבר רע כשמתנהג עם אדם רע יש רחמנות עליו ויש ב' רחמנות הא' כשרואה שרע לו והב' שיש רחמנות שלא יתנהג עם האדם רע ועדיין מתנהג עמו טוב אך כשרואין שרע אז הוא הרחמנות יותר גדול מהרחמנות בדי שלא יתנהג עמו רע כי זה רעה בפניו וזה עדיין אינו רואה וזה שייך אצל אדם שאינו יודע עתידות אבל הקב"ה שעבר ועתיד שוין אצלו הוי ליה מקודם הרחמנות כמו אחר כך וזהו הרחמנות נקרא רחמים גדולים וזהו ויהי מכח הגבורה יהי אור יהי רחמנות והמשכיל יבין. אנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו ע"ד משל לאב שאין בנו קטן יכול לעלות על ידו מגביה אותו ואח"כ כשמחזיק אותו משעשע א"ע בזקן של אביו כן האדם אין יכול להדבק א"ע בהש"י והש"י מכנים אהב' ויראה בלבו של האדם שהם נקראים ידים שהם דמיון ידים שכמו שבידים נותן אדם לחבירו כך ע"י מה שעובדים באהב' ויראה כי בלא דחילו ורחימו לא פרחה לעילא ומביאים שפע בכל העולמות וכשמתדבק האדם לקב"ה באהבה ויראה אזי הוא כביכול ממשיך מדותיו ית' רחום וחנון וכו' והמדות נקרא דיקנא ושערות ל' שיעורין כי הם מותרות כי העצמות אינו צריך כי הוא אל אף בלא מדות רק העולמות צריכים שיהי' הוא ית' רחום וחנון שאלמלא כך לא היה קיום להם לפיכך הם רק צורך עולמות לפיכך נקראים מותרות. איתא בזהר ארבע בגדי לבן הם ד' אותיות הוי"ה וד' בגדי זהב הם .ד' אותיות שם אדנ"י פי' דיש ג' מיני אהב כמ"ש לא זז מחבבה עד שקראה בתי לא זז מחבבה עד שקראה אחותי לא זז מחבבה עד שקראה אמי ויש עוד אהב' שאינו מושג לאדם ר"ל החכמה של אותו דבר למשל אדם עושה דבר בלי דעת ובכל דבר צריך להיות הי' מדות והם אינם מושגים לאדם וז"ש בזוהר ד' בגדי לבן מלבושי אהב' הם רמוזים באותיות הוי"ה ואיתא בזוהר באתר דאית אהב' אית יראה ממילא צריך להיות נ"כ ד' מיני יראה והם נקרא בגדי זהב מלבושי היראה וקרני רא"ם קרניו פי' ע"ד שם האחת שפרה ושם השנית פועה ושם ה' אחת ראשונה נקרא שפרה לשון שמשפרת את הולד שמשפרת א"ת האותיות הול"ד שנולדים ופועה הוא לשון דיבור שהשופר מעלה את כל התפילות וכל התפילות עולות ע"י הקול של שופר כי בזה מעוררים את האבות אהב' ויראה כי הם כלולים בהקול א"ש מ"ם רו"ח ובזה מעוררים האבות. משל לפני תקיעות למלך גדול ומפואר הושיב מדינה של ע' אומות ובחר לו אומה אחת שישבחו אותו וביום

נניסיא הוא יום הולדת המלך אזי שבחו אותו כל היום בשבח והלל ואח"כ ישבו בעצב כי אילי לא בא הדיבור להמלך ואמרו נעורר את הזקנים שלנו שהם יודעים לפאר את המלך והם יעלו הדיבורים להמלך כך הקב"ה ברא את העולם כולו וברא בתוכם את ישראל והיום בר"ה הוא יום הולדת המלך למען התפארת וכמ"ש ישראל אשר בך אתפאר והיום בר"ה יום הולדת המלך שמדת מלכות נולדה בעולם היום כי היום ברא את העולם ע"ר אין מלך בלא עם ואנו מתפללין לפניו תפלת שחרית ואח"כ נשלח איתך בעל תוקע שתעורר את האבות והם יעלו את תפלתנו לפניו ית' ראה לפני מי אני שולחין אותך לפני מלך גדול מלך מפואר בכל מיני פאר ראה כמה אנשים ונשים קטנים ויונקי שדים כולם תלויים בך וכל תפלתינו יעלו ע"י תקיעותיך אלו ויתלבש בזה וזקול:

שיר השירים אשר לשלמה ע"ר בעמדם תרפינה כנפיהם כי כשאנו מדברים לפני הש"י באהב' ויראה אנו עושין פעולות גדולות וחנה מדברת על לבה פירוש וחן חה' מוצאות חפה כשהם מחוננים לפני הקב"ה מדברת הם נדברים על לבה כביכול למעל' מעולם המחשב'. וזהו ואתחנן אל ה' וא"ת הם כ"ב אותיות חנן חננתי אל ה' בעת ההיא לאמר. דיש כ"ח עתים י"ד טובות וי"ד רעות. וזהו בעת ההיא עת שהוא נוקבא דהיינו עת רעה לאמר הבאתי לעולם המחשב'. אמירה היא לשון מחשבה בלב כנפים נקרא מה שהולכין ממדריגה למדריגה לעבודת הש"י וזה בעמדם ישראל בתפלה תרפינה כנפיהם שהמלאכים אומרים בלבם שעבודתם אינו כלום נגד עבודת בני אדם כי מלאך הוא גדול כמו שליש העולם והאדם הוא הקטן ובאשר האדם הוא מדבר באהב' ויראה דלא השכינה משתוקקת לדברים אלו. כמו האם המשתוקקת שידבר בנה דבר של שכל כדי שתחשב בפני בעלה. כך כשהדיבורים באין למעלה מכח האדם מקושטים בזה הבה נולד התפארות גדול והמלאכים אומרין מי כעמך ישראל גוי אחד ולכך עדיף שיאמר תיבה אחת בתפל' באהב' ביראה כי בזה מעורר שכל המלאכים אומרים שירה להקב"ה וגם הוא מעורר כל העולמות כשהוא עובד הקב"ה כל העולמות עובדין אותו ית'. וזהו כשהאדם אומר למט' שיר א' מעורר השירים למעלה שירים הרב' אשר לשלמ' אשר הוא לקב"ה דהיינו בדו"ר כי בלא דחילו ורחימו לא פרחה לעילא:

הן גור יגור אפס מאותי פי' יש אדם שדבוק בצדיק שהוא רואה שהצדיק עובד הש"י שיושב ולומד ולפעמים שהצדיק מדבר דברים בטלים וזהו כמשל לבן המלך שהלך בין שני הכפרים ולחפוש אוצר שיש לבן כפר הנה היה צריך להלביש א"ע כמו הבן כפר כדי שלא יכירו אותו שהוא בן המלך ומגלין לו כל סודותי' היכן הוא האוצר כך הצדיק מדבר להש"י דברים והוא מקושר בהש"י ומקשר את הדיבורים להקב"ה וזהו נק' שהולך בשליחות הקב"ה למצוא שם הגדות למשל מי שאינו יכול להתפלל ומדבר דברי שחוק ומעורר בעצמו אהב' ואח"כ אומר בלבו אם יש תענוג מזה שהוא דברי שטות כמה יש לו להתענג מהב"ה שהוא תענוג לכל התענוגים ועי"ז הוא מתפלל באהבה ויראה וזהו הן גור יגור כשהוא בגירות ומדבר דברים בטלים אפס מאותי דיש ב"א סוברין שהב"ה, אינו מלובש בכחן והוא מהמת הבהירות עד מאיר כמשז"ל איר גדול שמכהה את הראות ואין יכול לראות שנתגלה הבהירות עד שאין השכל משיג ובאמת הש"י הוא בכחן רק התלבושתו אינו נרא' כמו הורבן הבית שהי' חבר גדול כמו שכתב האלשיך ז"ל נשה קו ויאבל חיל וחומ' נשה קו על בנין העתיד פי' שלא הי' יכול להתגלות הבהירות הגדול שיתגלה כשיבא משיח לפיכך נחרב הבית וזהו אפס מאותי שאין שום דבר שאין אני שם. הוד והדר לפניו פי' לפני הקב"ה כי עצמותו אין יכולים להשיגו שלח תשלח האם והבנים תקח לך רז"ל אמרו על ההיא גיורא דאמר גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כשאני עומד על רגל אחד דהאדם הוא מהלך אלוה ממעל ובא"ב לא שייך חלק דהקב"ה ממלא כל עלמין (נראה בכאן חסר) ולפעמים האדם הוא היושב מהשבות של הבל ה' הצדיק יבחן שבוקן אותו לעילמית רעות כדי שיעלה אותן להשם ית' והשיב הוא אצל הקב"ה מאוד והאדם אע"פ שהוא בא לדבר רע יקבל הכל בטוב כמו ד' עדובא שבבת' נרו יאבל ארו. את דמירו יאמר על

הכל גם זו לטובי' ובאמת הביא לתוכו טובי' וזהו גיירני ע"מ שאלמוד על רגל א' ר"ל שאהי' תמיד במדריג' טובה ואמר לו מה דעלך סני לחברך לא תעביד רמז לו כשהיית אתה במדריג' רעה הוצרך אדם טוב ליפול כדי שיעל' אותך לכך תצרך גם אתה ליפול ור' עקיבא שהי' בן גרים עוקר הרים וטוחנן זה בזה בסברא פי' הרים נק' מדות אבות ר"ל שהוא הביא את המדות למעל' כי הי' התענוג יותר גדול מפני שהי' בן גרים כמשל הידוע וזהו שתוק כך עלה במחשב' שהעל' את הכל לעולם המחשב' וזהו שלה תשלה את האם והבנים תקח לך ר"ל שוריש המ"ז תשלח שתדבק א"ע במדת אהבה ויראי':

קול קורא במדבר פנו דרך ה' ע"ד וישמע' קול אלה דמשביעין אותו ואומרים לו הוי צדיק ואל תהי רשע ר"ל דהתחלת הויות הנשמ' לברוא מקשריב אות' בעולם השבוע' שהוא השכינ' כדי שתהי' מקושרת אם וכל הדיבורים שמדברים בעה"ז נחצב מהדיבור ההוא והדיבור הזה הוא ממוצע דיבור אחרון שלמעלה ודיבור ראשון שלמט' וכל הדיבורים שמדברים באים מזה הדיבור וכל מה שמדבר מעורר זה הדיבור וזהו לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי כשמדבר דברים בטלים מגבי' את הדבור בחנם והוא מותר' ועומד בזה התקשרות בזה הדבור וכשהוא רוצה ח"ו לנטות מן הדרך הטוב מתר' בו הדיבור ומי שזוכ' יודע ושומע את הקול וזהו נפש כי תחטא אורייתא קא מתמ' היאך אפשר שתחטא ושמע' קול אלה והי' לו לשמוע קול של חשבועה או ראה שרואה מעשים של אחר ונזכר במעשיו דכל מה שאדם רואה ישים אל לבו למה הרא' לי הקב"ה את זה הלא הכל בהשגח' פרטיות אלא אם רואה דבר עבירה יחשוב מסתמא גם אני עשיתי שמין מנהו אע"פ שלא עשה כזה ממש למשל אם הוא רואה את אחד שבא על אשת איש והוליד ממזר ומוציא ז"ל ע"י מ"ז חמור כמו מוליד ממזר וזהו או ראה שרוא' דבר עבירה מאדם אחר ומזכיר בו דבר שעש' או ידע ע"ד בושנו במעשינו ונכלמנו להרים פנינו אליך ע"ד משל חותם המטונף אם משימין אותו על השעוה אזי נתטנף גם משעו' כך כשהאדם מלוכלך בעביר' ומדבק א"ע בהקב"ה כביכול נעשה הלכלוך למעל' כישנעש' אחדות עם חש"י בעת תפילתו שמדבר דיבורים ושור' בו הקב"ה וזהו בושנו במעשינו סכח העבירות ונכלמנו להרים פנינו אליך פירוש פנימיותנו אליך שיהי' אני מדובק בך בשביל הלכלוך וזהו המד' של נושא עון שסובל העון וזהו או ידע בשביל התקשרות מושך עצמו מהעבירות וזהו קול קורא הקול אלה קורא במדבר פירוש בהדיבור פנו דרך ה' שיהא הקב"ה שור' בו ישרו בערבה שאם נופלת מחשב' זרה לאדם בתפלתו שבא בהיכל מלך ודחפו אותו וכאשר ישים אל לבו שדחפו אותו ישוב אל הקב"ה באימ' גדולה ובבושה רבה והקב"ה דבטיה אותנו אל תירא כי אתך אנכי בכ"מ שאנו שם מביאים את השי"י שם וזהו ישרו בערבה בזה שהמחשב' מעורב בקליפות "מסיל' נקרא דרך שאינו כבושה לאלהינו. הרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים בשלימות יפנה מחשבתו מהרהורים ואפי' כשהוא אוכל ושותה ישים מחשבתו כדי שיהי' חזק לעבידתו ית' צריך להגביר התענוג הרוחני על תאות הגשמי ומזה יהי' לו יותר כח מרוחניות המאכל וזהו מה יפית ומה נעמת אהב' בתענוגים שיהיה לך אהב' בתענוגים:

הללו את י"י מן השמים ע"ד לעולם י"י דברך נצב בשמים. בדבר י"י שמים נעשו בהדיבור ברא את העולמות וכח הפועל בנפעל נמצא כח הדיבור בשמים, וע"י כח הדיבור הזה הוא עומד ויש לו קיום וזהו דברך נצב בשמים הדיבור עומד בשמים. וז"ש הללו א"ת י"י פי' האותיות שהם מא' ועד ת' ויש באותיות ה' מוצאות הפה שהוא קיום העולם והמשכיל יבין:

נזר אלהיו על ראשו אע"ג דהכתר היא למעלה מראש המלך ובהקב"ה לא שייך זה דהוא י"ת א"ס אך הענין הוא דבהירותו אינם יכולים כל העולמות לסבול ואל הוא לשון כח וזהו לשון אלהים הוא הכח שבעולמות והבהירות שלמעלה מהעולמו' נקרא נזר ומי שפירש עצמו מתאות עולם הזה הוא למעלה מעולמות ולכך נקרא נזר אלהיו שהוא למעלה מהכח שבעולמות שהוא אור הגנוז שרא' הקדוש ברוך הוא שאין העולם כדאי ר"ל שאין העולם יכולים לסובלו עמד וגנזו דקש' הלא אין דרכו

של

של הקדוש ברוך הוא ליפרע מרשעים קודם שדם חוטאין אך הפירוש ע"ד מ"ש שאמרתי לעולמי די פירוש דאור א"ס ית' הוא תמיד מתפשט לכך אמר לעולמו די שיהא כמו כלי המקבל משקה ואינו מניח להתפשט יותר וזהו אין העולם כדאי שאין די לקבל אור כזה. או יאמר כי ישראל הם אותיות לי ראש כמשל א' שיש לו תענוג נקרא זה יש לו ראש מחמת הרחב' הדעת וכן להיפך אין לו דעת מחמת צער וזהו פירוש הקב"ה מניח תפילין כביכול נתחדשו לו ית' מוחין כשישראל עושים רצונו של מקום. וזהו נזר אלהיו כביכול להקב"ה יש נזר מחמת ראשו מחמת שכלו של האדם שפירש את עצמו מתאות עה"ז כדי לעשות רצונו ית':

צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך ע"ד כמדומ' שכתוב בס"ח מעשה באדם אחד שלא הי' יכול לגדל בניו ואמרו בשביל שאינ' מתנהגים בצניעות ע"ד את צנועים הכמה והחכמ' תחי' בעלי' לכך מביא הצניעות חיות לבניו הצניעות היא מדת יראה שהוא ירא מפני הש"י לחשוב תאות אחרות תאות גשמיות מכח מדת יראה בא למדת אי"ן כי כהמת זה מחשיב את עצמו לאין ואין נקרא חכמ'. כמ"ש החכמ' מאי"ן תמצא וממילא בא החיות כנ"ל וזהו אמרי נא אחותי את והלא איש ואשתו ניכרים בהתקרבותם ובדיבורם באחדות גדול אבל כי היו צנועים מאד מאד. כמ"ש הוא לא הסתכל בה מימים וגם יצחק שאלמלא לא כתיב והנה יצחק מצחק לא הי' נראה ביניהם התקרבות כמו בין איש לאשתו כך יהא אדם צנוע באורחותיו ויהא שרוי עמו מדת חכמ' הבא' מכח יראה כנ"ל וזהו צאי לך בעקבי הצאן בדרכי אבות והוי צנוע כמותם ורעי את גדיותיך תגדל הבנים שלך:

איתא בזוהר תשוב' ה' עלא' פי' השכל נקרא ה' עלא' דיש ב' ההי"ן הדיבור נקרא ה' תתא' ה' מוצאות הפה והמהשב' יש בה ג"ב אותיות וה' מוצאות שנקרא ג"כ ה' אך ה' עלא' נקרא והתשובה באה מהמהשבה מחמת שמבין גודל עביר' וכנגד מי שמרד ומחמת זה עושה תשוב' וזהו ה' עלא' בשכל גדול בבינה גדולה ארז"ל אליהו לא נענ' אלא בתפלת המנח' וקשה הלא מנחה הוא עת דין אך במנחת עני כתיב בנוצת' אע"ג דהיא חיצונית קרבנו חביב הוא לפני הקב"ה דעבירות שלו נעשו לו כזכיות אפי' מעביר' נעש' מצו' דמפני עניותו עושה עבירה נמצא מחמת שהוא מבחוץ דין הקב"ה מרחמו ואוהבו ובמנח' שהוא עת דין וכאשר האדם מדבק הדין בתפלתו וכוונתו למעלה לחש"י הוא חשוב אצלו יותר ומהדין נעש' אהב' לפיכך נענ' בתפלת המנח' פי' תפלות לשון התדבקו' והתהברות המנח' שהביא הדין על החסד:

הרחק משכן רע פי' דהנ' היום בזמן הגלות הוא בקל להשיג רוח הקודש יותר מבזמן הבית כמשל המלך כשהוא בבית מלכותו אי אפשר להתקרב אליו כל כך כמו שהוא בדרך שאז יוכל להתקרב אליו כל מי שירצה אפילו בן כפר שאין הגון לבא לפני המלך בבית מלכותו ובדרך בפונדק שלו יכול לבא לפניו ולדבר עמו. כך היום בגלות כשאדם מחשב בדביקות הש"י ב"ה אזי מיד שורה עמו ושוכן אצלו בכן ראוי לאדם שיתרהק עצמו מן התאות ומ"ז בכדי שלא יפרד ממנו ית' רק יעש' כל מעשיו לשמו ית' וזהו הרחק משכן ר"ל ממי ששוכן אצלך הרחק הרע:

בן בג בנ אומר הפוך בה פי' ע"ד לעלוקה ב' בנות שקורין הב הב פי' שרוצים לקבל שפע מהקדוש' דהענין הוא כי אין דיבור בלא מחשב' כי מקודם הוא חושב מה שידבר והנה כשחושב קודם התפלה מה שידבר ולפני מי ידבר בוודאי יפול עליו יראה ובושה שיהי' ירא מהדיבורים עצמם כשנותן אל לבו שהעולם הדיבור הוא השכינ' כ"י מדברת בו והיא כלול' מכל המדות אהב' ויראה והתפארות וכן כולם כידוע ואיך לא יהי' ירא' ובושה שמתעורר השכינ' וכל המדות כ"י וזהו עושי דברו שעושים מדבור מעש' ובמעש' צריך ג"כ להיות כלול אציל' בריא' יציר' אך כשמדבר בדעת ובדעת חדרים ימלאון כי הוא משר' בהאותיות אלקות ית' וכשמביא בהם אלקות אזי יש בהם הכל וכשבא לו איזה מחשב' זרה שהם ח' מוצאות שנפלו מהשביר' אזי ירא לעלותן בשרשן ע"י מחשבתו ובינתו כנ"ל שהוא דבוק בהי"ת ב"ה ובבינה נמתקו כי היא למעל' מהשביר' שהיא נקרא עלמא דחירו משא"כ אם אינו מעלה אותה מ"ז כנ"ל

בנ"ל אז חם צועקים ה"ב ר"ל שה' מוצא' הנ"ל יוצים לקבל שפע מהבינ' כנ"ל שנקראת כ' וזהו הפוך ב"ה ר"ל שיתעלו עד הבינ' ויתתקנו מהשביר' ויש להש"י ב"ה תענוג גדול מזה יותר מהאותיות שהם תמיד בקדוש' וזהו סוד נשמת גרים שעלו ר"ב נציצים מה שנפלו בקליפות ולכך הרגיש התנא הזה שהיה גר בדבר זה :

נשאת ונתת באמונ' קבעת עתים לתור' פירוש שצריך לישא ר"ל שיהי' כל המעשים והמחשבות באמונ' ר"ל באחדות הבורא יתברך וא"ת יש יצה"ר לזה אמר קבעת עתים לתורה ע"ד בראתי יצה"ר בראתי תבלין תורה והנה י"ל הלא התבלין הם הממתקים את התבשיל והתבשיל הוא העיקר ובכאן הלא התורה הוא העיקר. אך הענין היא ע"ד משרז"ל אי מסר בידייהו יצרא דעביר' אפי' ביעתא בת יומא לא הוה אשתכח דהנ' יש ב' מיני תפלות בהתלהבות הא' שהאדם עושה לעצמו הכנ' וב' מה שמתפלל בלי שום הכנה רק הזמן הוא גורם כמו בשבתות וי"ט שאז הוא השראת הקדוש' בעולם וזהו אפי' ביעתא ר"ל תפלה בת יומא שהזמן גורם לא אשתכח כי יצה"ר נקרא כח התאו' והוא החשק וכמו שהאדם רוצה כך מחסך החשק אם לטוב הוא מתפלל בחשק ובהתלהבות וזה פירוש סולו לרוכב בערבות ביה שמו ר"ל הקדוש ברוך הוא נקרא רוכב בערבות במי שמעורב אצלו אהבה ויראה ידיד הוא שורה עליו וזהו בי"ה שמו כידוע ששם י"ה מורה אוי"ר וכ"ז אם הוא מתפלל בהתלהבו' משא"כ אם אינו מתפלל בהתלהבות אינו שורה עליו כי אם היה הקב"ה שורה עליו הי' הרוח מפזר עננים רוח נקרא מדת תפארת שהוא מדת יעקב שבו היו כל המדות אהבה ויראה כמו שכתב ויאהב יעקב כו'. מה נורא המקום הזה וזהו אלקי אברהם ר"ל הכח השורה באהבה אבר מ"ה ששור' הקב"ה עליו (חסר כאן) נחזור לענין ראשון מכל חטאתיכם לפני י"י תטהרו פירוש דהנ' כתיב נודע בשערים בעל': ואיתא בזוהר כל חד לפום שיעורא דיליה' ע"י המדות אוי"ר הקב"ה מקשר א"ע ב"י עם האדם. טבעו בארץ שערי' פירוש כי הנה בדבר שהוא במדריגות אי"ן לא שייך שביר' כי השביר' שייך בדבר שהוא מדה או כלי נמצא אם אדם מחזיק את עצמו לאין מחמת דביקותו בבורא יתברך כמו חשר אפי' הוא גדול שבכל שרי מלוכה בעמדו לפני המלך הוא בעיניו כמו קטן ואינו רוצה שיעשה לו שום כבוד מחמת גדלו ושררותו כמו שעושים לו כשהוא בביתו בפ"ע כי אז עושים לו כבוד ובושים ויראים ממנו אמנם כשהוא לפני המלך הוא וכל מדותיו נתבטל: מפני יראתו ובשתו מפני המלך וזהו טבעו בארץ ר"ל שמחזיק את עצמו לארץ לאי"ן בעיניו שעריה ר"ל המדות וכשאין לו שום מדה אזי אין שייך אצלו שום שביר' וזהו מכל חטאתיכם לפני י"י תטהרו :

איתא בזוהר ויהודה עוד רד עם אל יעם קדושים נאמן משעה שאמר הקב"ה אתם תהיו לי ממלכת כהנים נאמן הוי יהודה לקבל מלכותא ושארי סיהרא לאנהרא פירוש הצדיק נקרא יהודה שהוא דבוק להשם יתברך ב"ה כמו אותיות יהודה שהיא אותיות הוי"ה ד' שהמדריגה התחתונה הנקרא ד' נדבק בהוי"ה ית' זה נקרא יהודה וז"ש חזייה דקא בדה טובא אמר תפילין קא מנחנא כי תפילין נקרא דביקות בהש"י שמדת האהבה שורה בו וזהו וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ר"ל שהוא י"ת שורה בך ויראו ממך שתהא אתה בחי' היראה וזהו עוד רד בחי' מלכות מלשון והוא רודה בכל עבר הנהר והמל' נקרא יראה עם א"ל עם חסד ואהב' וזהו נאמן הוי יהודה לקבל מלכותא ר"ל כאשר האדם מאמין שהש"י מכה"כ וחושב במחשבות בוראו י"ת נופל עליו יראה גדולה שהיא בחי' מלכות ושארי סיהרא לאנהרא היראה נקרא סהרא כמו הלבנה שמקבלת אורה מאור השמש כי שמש ומגן הוי' אלדים :

או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי פירש דהנה כתיב מאת ד' היתה זאת דכשישראל עושים רש"מ יש תענוג גדול להש"י ב"ה כי הוא ית' מתאוה שנהיה דבוקים בו כמו בחי' אב אל הבן ברא כרעא דאבוה וזהו ואם מך הוא מערכך שאם הוא ית' כ"י מך שהוא במה"ד מערכך ר"ל מכחך הוא בא וזהו מאת י"י היתה זאת כביכו"ל נעשה בחי' נוקבא אבל כשאדם עוש' רש"מ עושה מדת שלום לו שהוא מדת התקשרות שמקשר ומייחד כל המדות וזהו או יחזיק במעוזי יעש' וכו' ע"ד ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וזהו יעשה שלום לי

לי ואח"כ שלום יעשה לי ר"ל שמביא למדריגות תחתונים התקשרות אשר עשה לי:

עסקתי בתורה בעשר אצבעותי ולא נהנתי אפילו באצבע קטנה פי' די' אצבעות נקרא י' מדות שהם כמו אצבעות שמטלטלים עמהם כל מה שצריך כן ע"י המדות נעשה כל דבר כידוע וזהו עסקתי בתורה בי' אצבעותי שהם י"ם בחכמה ובינה וכן כלם עם הכל עבדתי את הש"י ב"ה ולא נהנתי ע"ד שארז"ל אבר קטן יש באדם מרעיבו שבע משביעו רעב פירוש התקשרות בו ית' שנקרא אות ברית מרעיבו שבע ר"ל כשאומר בלבו שהוא אינו מקושר כלל הוא שבע אזי הוא מקושר כי הוא משתוקק תמיד להתקשר בו יותר משביעו ר"ל שאומר בלבו שהוא מקושר רעב והברית נקרא אצבע קטן מלשון לא כל האצבעות שוות וזהו אפילו באצבע קטנה ר"ל אפי' בשעת זיווג:

ויסעו ממרה ויבואו אלימה פירוש ע"ד ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם דהנה כתיב ארץ אוכלת יושביה היא ויאמר לא כי עלה נעלה דאיתא בתיקונים שהקב"ה ברא את העולמות בשביל שיתגלו המדות כי כל המדות שיתגלו כמו אהבה ויראה וביוצא הם כלולים תחלה במחשבה כי אנו רואים כשבא לפני אדם בנו החביב מתעורר בו אהבה ומקודם היה לו ג"כ אהבה רק שלא נתגלה עד כעת ובאהבה גם כן כלולים כל המדות כי רואים שמחמת אהבת אדם שונא את שונאיו וכל המדות כידוע ומחמת אהבה מדבר דיבורים של אהבה ואפי' דיבורים אחרים מדברים מחמת אהבה כדמצינו גבי שאול המלך שדברו דברים יתירים עמו כדי להסתכל ביופיו והנה סוף מעשה במחשבה תחלה למשל שאם אני רואה אדם מוליך עצים מיער אני מבין שרוצה לבנות בית וחושב במחשבתו היאך לבנות ואוהב שיהא הבית כך והחדרים כך ושונא שיהא חדרים אחרים שכך מפואר אצלו הבית הזה ומדבר לעבדיו שיבנו הבית הזה נמצא כלולים כל המדות בזה וכל המדות באים מכח הרצון שרצה לבנות הבית ובהרצון אינו ניכר התחלקות המדות ואפילו הטעם לא נתגלה ברצון. כי כשרוצה לבנות הבית אינו יודע מאיזה טעם רק אח"כ מיישב את עצמו מפני מה אבנה בית כדי שאדור בתוכו וכן גם כן ברא הקב"ה וצמצם את עצמו כ"י בהמדות הכל בשביל עולם המעשה ישראל עלה במחשב' ר"ל התפארות עלה לפניו ית' במחשבה כדי שתתגלה התפארות לבני האדם וכשהאדם עובד את הקב"ה יש להעולמות עליונים גדולה כמשל שר שעובד את המלך וכשעלה לגדולה גם העבד עולה לגדלו' כי נעשה חשוב למלך וזהו הדרכים מבקשים תפקידם שהדרכים רוצים שילכו בם עולי רגלים כמשל בן חביב שעושה מעשה נערות יש לאביו תענוג כמו שהי' עושה דבר שכל ואם לא היה עושה כלום לא היה לאב תענוג כלום כך הוא ית' מתענג מכח עלייתם לרגל נמצא התענוג הוא מכח הדרך. וזהו פירוש ארץ אוכלת יושביה דבכל דבר ודבר יש מדותיו של הש"י וזהו פירוש כל התור' שמותיו של הקב"ה אפי' המעשיו' המדברי' מאיזה מדה או מאהבה או מיראה זהו ג"כ התלבשות הקב"ה בהם רק האדם צריך ליזהר בכל מחשבה ומחשבה שיעלה אותה הן למדת אהבה אם היא דבר של אהבה או למדת יראה וכל העיבדות שיעשה אבל לא ישב בהם בקביעות בלי דביקות כי זה היא שטות. גדול מזה למשל אדם שנסע לעיר אחרת לסחורה וישב ועזב את בני ביתו יש שטות גדול מזה כך הקב"ה שלח את האדם והמחשבה חי' שיעלה את כל הניצוצות ואם ישב בה ולא יעלה אותה ולא ישיב להקב"ה יש שטות גדול מזה וזהו ארץ אוכלת יושביה ארציות אוכלת מכלה את היושב בה בקביעות אמנם כלב אמר כי עלה נעלה כי הלא המדות האלו הם אחדות עמו ית' וע"י עלייתם נעלה גם כן. והנה כתיב ותשב בפתח עינים ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה פירוש תמר אותיות תם מר המחשבה זרה הוא מר אבל באמת היא תם ע"ד ראיתי את העבדים על הסוסים סוסים נקרא אותיות של התפלה וכאשר מחשבה זרה רוכבת עליהם וראה אותו האדם תמה מאד כי עבד רוכב על סוס המלך אבל כשמשים על לבו שהלא המה אותיות קדושים רק הצירוף הוא לא טוב וכשמביא האותיות למחשבה מביא זה לעולם התמורה ונעשה מאלו הצרופי' דברים אחרים ד"ת מדברי שטות וזה ותשב בפתח עינים באותה פתח שהכל מסתכלים בה להקב"ה ויראה יהודה ויחשבה לזונה זו נאה

כי

כי היא אבר מהשכינה אך קשה אם זו אבר מהשכינה מדוע הוא כך מלובש בדברי שטות ואמר כי כסתה פניה כלומר הפנימיות הוא מכוסה. וזהו פירוש וימלוך באדום בלע בן בעור דהבעש"ט ע"ה אמר על שאמרו בזוהר שדנין את האדם בכל היכל והיכל ומגרשין אותו מההיכל פירוש כי הן בורים נקרא היכלות שהשכל שורה בהם והאדם המתפלל הוא הולך מאות לאות ומתיבה לתיבה וכשהוא אינו כדאי מגרשין אותו דהיינו שזורקין לו מחשבה זרה וממילא הוא בחוץ וזהו וימלוך באדום בלע בן בעור אדום נק' התלהבות האדם שמתפלל בהתלהב' ושולטת עליו מחשבה זרה נקרא בלע לשון בריתה בן כשהוא מבין את זאת המ"ז מה היא בעור מבער אותה שמכחה בא להתלהבות הבורא ית' כידוע ושם עירו כלומר מפני מה נתעורר עירו לשון התעוררת דנהבה שנותן אל דעתו ומשים אל לבו שזהו נתינת הדין ר"ל שדנין אותו וזהו פירוש אי"ה סופר את המגדלים דקשה איך המחשבה אין לה בושה לתפוס ולהאחז בתוך התפלה אך התירוץ שהיא מביאה למדת גדלות מהמת שרצונה לעלו' למעלה להשי"י וזהו סופר שמנהיר את המגדלים ר"ל המחשבה זו"ה שע"י בא לידי בחינות גדלות כנ"ל:

וזהו ויסעו ממרה ויבאו אלימה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם מים המרים נקרא השכל שבמדריגת התחתונים מים התחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא וזהו כמו מי סוטה הנלקח מקרקע המשכן בשבירה ואם לא נטמא מחשבתו יהא נהפך המחשבה זרה אצלו לזרע שמכחה מתחזק לעבודתו ית' כידוע דבכל דבר רע יש דבר טוב אבל אם הוא נטמא ר"ל שמחשבתו אינו זכה אזי ח"ו רע לו וזהו ויבאו מרתה שנפלו לדבר רע ולא יכלו לשתות כי מרים הם פירוש העם לא היו טובים דאם היו כדאי אדרבה הי' באים להם משם טובה יתירה דבכל דין יש בתוכו חסד ואם היו שוברין את הדין הי' בא להם טוב וזהו ויסעו ממרה ויבאו אלימה דאותיות אלימה הוא אותיות אלהים רק הצירוף הוא כך אלימה נקרא דבר שהחסד שבו אינו מושג וזהו אלי הוא החסד שאינו מושג ואלי לשון אל י' החסד הנמשך מהחכמה הי'

וזהו פירוש הכה לנו צורת מצד שתהא העזרה באה מכח הצרה:

אורייתא וקב"ה חוא חד וי"ל הלא הוא ית' א"ס והתורה יש לה סוף הלא ראה הנביא ב' אלפים כדאיתא בגמרא אך הענין יובן רידוע דכח הפעל בנפעל למשל אדם מדבר דבר חכמה או עושה דבר חכמה נמצא כח הפועל הוא בהכלי שעשה או באיזה דבר שדיבר והחכם העושה הנה יכול לדבר ולעשות עוד חכמות הרבה כך התורה הוא חכמה והיא מםנו ית' וכחו היא בהתורה דכח הפועל בנפעל וזה הכח באמת אין סוף ויש כמה מדריגות בהשכל היינו משכיל ושכל והדבור והכל מקבלים זה מזה והדבור הוא בהזמן וגם בהמחשבה יש זמנים כי היום זאת ולמחר מחשבה אחרת ויש מדה שמקשר המשכיל בהשכל והמדה זאת אינה מושגת כי הוא מדת אין והוא ההיול"י כמשל מביצה נתהווה תרנגול ויש שעה שאינו לא ביצה ולא תרנגול ואין שום אדם יכול לכוין את השעה כי אז היא בחינת אי"ן כך כשנעשה מהמשכיל שכל וממחשבה דבור אין יכולין להשיג דבר המחברם ונקרא אית"ן ובהיפוך אתון היא תני"א כי בהמחשבה הוא נקרא תניא כי הוא שונה עם המחשבה לשון לימוד ובפני עצמו היא נקרא אית"ן לשון חוזק כי אין מושג וזאת היא מדת צדיק והאיך כותבין תמונת אות צ' י"נ כי הוא דבר המחבר השכל עם המשכיל והנו"ן הפיכי כי יש בושה להמדריגה התחתונה וזהו התקשרות מלמעלה למטה והצדיק התחתון מקבל מהמדריגה עליונה ויש ב' ציורים האיך לכתוב היו"ד או הפוכ' רצה לומר או אחורי היו"ד לנו"ן או לא כי אי אפשר להשכל לקבל מהמשכיל כי אם מהמדריגה תחתונה שלו וזהו התקשרות מלמעלה למטה והצדיק התחתון מקשר מלמטה כי יש צדיק דלעילא וצדיק דלתתא צדיק דלעילא נקרא התקשרות מלמעלה למטה וצדיק דלתתא נקרא התקשרו' מלמט' למעלה והוא צריך להחזיק עצמו לאי"ן כדי שיקשר את הכל כמו משה רבינו ע"ה שאמר ואם אין מחני כי רצה להעלות את ישראל שעבדו ע"ז והביא את עצמו לאי"ן באמרו מחני ובזאת הכל נתקשר למעלה כאשר אדם מביא את עצמו למדת אי"ן כדאיתא בגמרא אין ארי נוהם מתוך

קיפה

קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר שמחמת גשמיות הדברים באים כל העבירות אכילה ושתיה ומשגל אבל כשהאדם מהזיק את עצמו לאי"ן אזי הוא בדול מעבירות ושב בתשובה שלימ'. בתפלה צריך לשום כל כחו בהדבורים וילך כך מאות לאות עד שישכח מגופניות ויחשוב שהאותיות מצטרפים ומתחברים זה עם זה וזהו תענוג גדול דסה אם בגשמיות הוא תענוג מכל שכן ברוחניות וזהו עולם היצירה ואח"כ יבא לאותיות המחשבה ולא ישמיע מה שהוא מדבר וזהו בא לעולם הבריאה ואח"כ תוס' בא למדת אי"ן שנתבטל אצלו כל כחותיו הגשמיים וזהו עולם האצילות מדת חכמה:

אלו ואלו דברי אלהים חיים בין האומרים ובין המתירין דבדעת חדרים ימלאון כל המדות הם באים מכח הדעת רצה לומר מחמת שאני יודע שהוא אוהבי אני אוהב אותו ומחמת שאני יודע שהוא גדול ממני אני נכנע ממנו ומכבדו וכן כיוצא בזה וכל אחד המשיך ממדת הדעת שיהיו הצרופים של הדיבורים (זה) כך וזה כך שזה המשיך ממדת הדעת מדת אהבה שיהא הביצה מותרת שיהא זה במעשה כך וכשאחר רצה לשנות את הלכה כמו רבי יהושע דאמר אין משגיחין בבת קול החזיר את הדין הזה למדת דעת ומשם המשיך את הדין למדה אחרת והמשכיל יבין פירוש אחר או"א דברי אלהים חיים פירוש שתור' שבעל פה הם קשוטי כלה וזה אומר שכך צריך להיות הקישוט וזה אומר שזה אינו נאה וכך נאה יותר ויש למלך תענוג שהם חולקים בקישוטין שכל אחד רוצה לפאר המלך:

חכלילי עינים מיין פי' דיש ב' מיני אדמימות א' היא גבורות ב' שהוא מיין שהוא שמחה ובאדמימות השני' אדרבה מתמתקים כל אדמימות הא' משל למלך באשר היא בשמח' אז הוא רשות ליכנס לפניו אף מי שאינו הגון בלאו הכי. וזהו חכלילי עינים מיין ואז לבן שניים מחלב ר"ל שגם מי שאינו הגון וקשה כמו שן לשון שן וסלע נעשה לבן יותר מחלב והה' דהכלילי הוא גדול דיש משל על אתיין דברבין לאחד שבנה עיר מוקפת חומה ועשה בחומה מגדלים גבוהים והם בשביל ב' דברים אחד שהוא כלי ומקום להסתכלות הצופה למרחוק והב' ששומרי העיר יושבים שם וכתיב שם הגדולה לאה רצה לומר ה' גדולה שהיא ה' ראשונה דהיינו אותיות של המחשבה הם גם כן כלים להסתכלות כי ראיה הוא הכמה והם גם כן שומרים (דהיינו אם לפעמים נחלשו המוחין כמו באמצע התפל' ומדבר בלא אהב' ויראה והנה על ידי אותיות המחשבה יוכל לחדשם ולדבר שוב בדו"ר במתחל' והיינו שומרים מדת אוי"ר) וזהו מיין שהוא שמח' כנ"ל שהוא מחשבה אותיות בשמחה שעלי' מרמז אות הה' שהוא תמונת וז שהוא בן ובת רצה לומר קול ודיבור וכשהבן ובת הם ביחד אז צאנה וראנה ובו' בעטרה שעטר' לו אמו וזה עטר' שע"ג הה' לכך תמונה גדול' והמ"י:

לא הכל בקימה ולא הכל בהשתחוי' מלך בקימה ושרים בהשתחוי' שנאמר מלכים יראו וקמו שרים וישתחוו. הנה הגם שיש ע' שרים אך בתורה לא מצינו רק ג' והם שר המשקים ושר האופים ושר הטבחים והם קנה וושט ווורידין קנה שר המשקים וושט שם האופים וורידין שר הטבחים ובודאי בהם כלולים כל שאר ע' שרים והנה ידוע שדיבור נקרא מדת מלכות והטעם לפי שעבדי המלך אינם צייתים רק לדיבור המלך שאין יכולים להשיג מחשבתו והדיבור הוא הציית להמתשבה ואמרו בזוהר על א' זעירא דויקרא חד מלכא בקסטירא דיליה מלך רבא איקרי וכד נחיתי לעבדים מלך זוטא איקרי ורמז בזה כי ידוע דאותיות המחשבה הם גדולים לפי שהם המולבים על אותיות שבדיבור:

והנה המלך מצד עצמו לא היה צריך לדבר אך מצד המקבלים היא צריך לצמצם את עצמו לקול ומקול לדיבור הגם שהכל הוא אחדות פשוט והכל היא המלך לבד אך הכלים הם מחולקים והכל הוא מפני המקבלים שאינם יכולין להשיג מחשבת המלך ואחר כך גם הקול לא יוכלו להשיג עד שצמצם גם הקול לדבור והנה האותיות שבמחשבה מלך ע"א' איקרי מטעם הנ"ל כד איהו בקסטירא דילי' כו' דהיינו במחשב' וכד נחית דהיינו הדיבור שיוכלו העבדים להשיגו מ"ך זוטא איקרי כנ"ל והנה אם הי' למלך עבד חכם שיכול להשיג מחשבת המלך בוודאי הי' צריך לציית מחשבתי וכ"י

וק"ו שהרי אנו רואין שהדיבור של המלך נעש' מחשבה להעבד שמחשב תמיד לקיים אותיות ציווי המלך מכ"ש מחשבתו והנה לכאור' יש לתמוה על שמצינו תפלת צדיקים דומה לעתר שמהפכת אפילו מחשבת חש"י ע"ד מי מושל בי צדיק והאיך יכול להיות הדיבור של הצדיק שיכול לעלות כ"כ עד שיעשה התהוות אחד הלא דיבור הקב"ה נעשה אצלינו בחינת חכמ' המחיה אותנו כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו א"כ איך יכול דיבור הצדיק להעלות כ"כ להפוך אפי' מחשבות הש"י והתירוץ דידוע דכל התהוות שבעולם הכל נעשה על ידי חכמה כמ"ש כולם בחכמה עשית ועינינו רואות שהחכמ' מקשרת יחד ומתווכת שלום אפי' בין שני דברים הפכים כמו היסודות שאלולי החכמה שביניהם לא היו יכולין אש ומים לדור יחד ואעפ"כ אנו רואין שהם מורכבין יחד והכל מפני שהחכמ' בינותם וכ"א רואה האי"ן שבחכמ' ע"כ הוא אינו מתגבר על חברו שהוא רואה שהאי"ן הוא חיותו וכתיב הכמות בחוץ תרונה תרין הכמות עלא' ותתאה וזהו הכמות אפי' כשהן בחוץ דהיינו חכמ' תתאה אעפ"כ תרונ' שהחכמה הוא העיקר והחכמה הוא המהוו' כל הדברים וכל השתנות שבעולם א"א בלא חכמ' דהיינו האי"ן שעינינו רואות שמביצ' אין יכול להיות אפרוח עד שמפסיד הביצ' מכל וכל ויכנס רגע אחד בשער האי"ן ואח"כ יכול להיות השתנות מביצ' לאפרוח ועל שם כן נקרא חכמ' כ"ח מ"ה שהוא האי"ן והוא היולי של כל העולם והוא הפושטת צורה ולובשת ע"כ בה נעש' השתנות וכתיב ה' בחכמה יסד וכו' שהש"י מצמצם את עצמו ושור' בחכמה וכתיב בראשית ות"י בחוכמתא שבה ברא כל מה שברא ועל זה נאמ' בברית מנוחה יושבת בחיק המלך והיא מוכנת למלך וכו' ר"ל התענוג והשעשועים שלו בה כביכול עד שמצמצם את עצמו כביכול וד"ל. (ועוד שמעתי שהוא מהדברי' המקטינין את עצמו שהוא י' ע"כ הביא למדת צמצום). וכל הנ"ל נאמר על חכמ' עילאה ואחר כך נמשך ממדריג' למדריג' עד סוף כל המדריגות ובסופם שוב נתגל' בה חכמ' דהיינו י' תתא' וזו החכמ' מושגת ונרא' בעה"ז דהיינו צורתו של כל דבר מה שנצרך לעולמו ותענוגו וזהו חיותו והויתו של אותו דבר כנ"ל והמבין יבין שכן בפרטו כל עולם בפ"ע שתחלתו הוא חכמתו ואח"כ בסופ' נתגל' גם כן חכמה וזהו חכמה של עולם התחתון עד סוף כל המדריגות. (וזהו למעל' רז"ש הכמה עלא' למט' שי"ד חכמ' תתאה) וידוע מ"ש בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית דהיינו שעל' לפניו יתברך התענוג מן הצדיקים העתידין להיות ובשבילן נברא העולם וזהו נמלך הקב"ה בנשמותיהן ר"ל עצם התענוג מה שיש לו מן הצדיקים מה שעושין מעשים טובים ובזה ממשיכין תענוג ושפע וחיות בכל עולמות וזהו עצם התענוג שלו כמ"ש במ"פ שהתענוג הוא הויות של כל העולמות והויתן כמו שכתוב כולם בחכמ' עשית וד"ל נמצא העולמות הם התענוג ובמה שעושין תענוג לו יתב' בזה מקיימין העולמות על ידי מעשים טובים שלהם וזה מה שממשיכין לו יתברך תענוג הוא נקרא תענוג העליון דהיינו חכמ' עלאה ומה שממשיכין תענוג לעולם זהו חכמ' תתא' וזהו בין תרין צדיקים עלמא יתיב דהיינו ב' המשכות הנ"ל המשכ' א' לתענוג עליון כנ"ל והב' לתענוג הב' כנ"ל חכמ' תתא' נמצא מ"ש בשביל ישראל וכו' ומה שת"י בחוכמתא הכל עולה בקנה א' כי חכמ' הוא התענוג וישראל הם העושין התענוג קודש ישראל ראשית ותרין צדיקים הנ"ל הם תשובת תרין אתיין צדיק בפוס' ושפוש' הכפוס' היא נוקבא שנכנס' לקבל מעלמא דדכורא זהו יו"ד דהיינו חכמה כי כשהצדיק רוצה להתפלל ולהמשיך שפע מתחל' משתחוו' דהיינו שנכנס קדם עלמא עלא' בתמונת נו"ן כפוס' אך כל עצמו מתלבש ביראה' דהיינו חכמ' ראשית חכמה יראת ה' דהיינו שמעל' על לבו הזכר לפני מי הוא עומד לפני ממ"ה הקב"ה ונופל עליו יראה' גדולה אימה ובושה וזהו השראת שכינה דהיינו יראה פנימית חכמ' כגון דאיהו רב ושליט ונופל עליו כ"כ יראה עד שהוא בטל ממציאות נגד המלך ונכנס לשער אי"ן שהוא' חכמ' יו"ד ובזה מקשר היו"ד עם הנו"ן כפוס' ונעש' צדיק כפוס' אך עדיין הוא בחינת יו"ד תתא' דהיינו יראה' ועי"ז מעורר תענוג להש"י וזהו העצם שעשועים שבשביל' נברא העול' כמו האב שיש לו תענוג כשהבן מבקש ממנו דבר ונותן לו וזהו בראשית ירא בושת והכל אחד התרגום ויעתן והמפר' הנ"ל והצדיק כיון

שנכנס

שנכנס בשער אי"ן כנ"ל אז מקשר את עצמו לחכמ' עלאה בזה דכיון שהוא עצמו אי"ן והאי"ן אינו מתאו' לשום דבר וזהו ויקח מאבני וכו' דידוע שהאבנים הם האותיות והנה כשהצדיק מתפלל באותיות ומקשר את עצמו עד חכמ' עליונה כנזכר דהיינו כשהוא כבר נכנס לשער אי"ן ומעלה על לבו שאלמלא כח הש"י שבו אז הי' אפס מוחלט א"כ הכל כח הש"י והדיבור הוא העול' הדיבור של הש"י שבו נברא העולם ועולם הדיבור נמשך מחכמה שהוא תענוג והשעשועים של הש"י מה שיש לו מן העולמות וגם עתה הוא מדבר רק בשביל שעשועים הש"י ובזה מחזיר האותיות לשרשן דהיינו הכמ' שממנו נמשכו וזהו ויקח מאבני המקום דהיינו האותיות וישם מראשותיו דהיינו לשרשם רק בשביל תענוג המלך ובזה נתקשר הצדיק לחכמה עלא' כנ"ל ומתלבש בדיבור שלו ומפוני' הנ"ל ורצינית שלו בזה ממשיך שפע ורצון העליון לחכמ' וממנ' ולמט' עד סוף כל המדריגות וכשנמשך נקרא צדיק פשוט' דהיינו פשוט' שנמשכת כנודע וי' שהוא הכמ' שמתקשר בה וכל הנ"ל נקרא מלך ך פשוטה היא רצון העליון שנמשך אל הל שהוא הג' קווין שלמעלה שביהידות נקרא ג' היינו,הן שהוא המשכ' ובסופ' י שהוא נותן לד' כמ"ש ג ד גומל דלים אבל בעשירות נקרא ל דהיינו המשכ' שבאה מלמעלה לתמונת ג' שזהו ג"כ תמונת ל ואחר כך מהלמד למ' מלכות וזהו הצירוף מלך וזהו הדבור שהי' לו עליה עד למעלה בשביל השעשועים לעילא כנ"ל. ועי"כ נמשך גם לתתא וידוע שהצדיק נקרא כל וזהו לא הכ"ל בקים' ולא הכ"ל וכו' דהיינו תרין צדיקים הנ"ל לא שניחם בשוה כ"א מל"ך בקימ' דהיינו שיש לו עליה לעילא כנ"ל ושרי' בהשתחווי' דהיינו המשכ' לתתא דהשתחוי' היא המשכ' על כן תיקנו השתחוי' לפני הקב"ה ודו"ק:

ואלה שמות בני ישראל הבאים וגו'. איש וביתו באו הנה תכלית הכל היא היראה כי אם אין יראה אין חכמה ספוני' יחשובו' כלל ותכלית חכמה הוא יראה הגם שצריך לעבוד הש"י באהבה ויראה אך צריך לתפוס רק יראה וממילא תשר' עליו אהבת הבורא ית' כי דרכו של איש תר וכזה הבחינה יבחין האדם את עצמו אם יש לו יראה בשלימות ונבין זה ממשל אם אחד מן השרים עומד לפני המלך ויעבי' לפניו דבר שהוא הגדולה שבתאות שאם לא הי' עומד לפני המלך הי' מתאו' להאו' ההיא עכ"ז בעמדו לפני המלך נתרחק ממנו תאות דבר ההוא ודבר זה הוא מפני שב"כ גדלה עליו הבושה והאימה מפני המלך עד שאינו רואה את עצמו במדותיו וכולם בטלו ממציאו' נגד יראת המלך כמ"ש רז"ל. למה צדיק דומה לפני הקב"ה כנר לפני אבוק' כמו שרגא בטיהרא לא מהני ואינו עושה פעולתו כלל כן מדותיהם אינם עושים שום פעול' בתאות העולם כי תמיד הם בטלים ממציאותם מיראת הקב"ה הנה יראה היא מדריגה תחתונה של המלך שהמלך עצמו אין לו יראה אך מן המלך מתנוצץ היראה והלה על עבדיו א"כ בודאי היראה היא מדריגה תחתונה של המלך והיא המחבר' בין המלך והעם היראה הדיבוק' בו היא חלה על העבדים שהם עמו והנה אפילו שר גדול שיש לו כל טוב בביתו אעפ"כ באשר בא לפני המלך הוא בטל ממציאות כנ"ל. וזהו יראו את י"י קדושיו כי אין מחסור ליראיו פירוש אע"פ שאין מחסור להם אעפ"כ הם בטלים ממציאות עם כל אשר להם מפני יראת הש"י והנה עיקר המלכות הוא היראה' דעיקר התענוג למלך במלכותו הוא מה שמתיראים ממנו ועי"כ צייתים אותו והנה אלדים עשה שייראו מלפניו ועיקר בריאות העולמות הי' בשביל תענוג זה והיא נקרא כלה ואנחנו עמו המיבחרים להיות נושאין תמיד עלינו יראת הש"י וזהו בכל מקום שגלו שכינ' עמהן דהיינו תענוג יראה של הבורא ממנו תמיד וזהו לכלתם כתיב בדיל כלה דילי' והיינו כלתו בשוק של בורסי דומה עליו כשוק של בושם וזהו וירא אלהים את בני ישראל דהיינו שרא' התענוג שלו וכו' שייראו מלפניו וזהו אלהים בחינת יראה' הוא את ישראל ר"ל עם ישראל אז וידע אלהים דהיינו שנתקשר באותו התענוג ונתן לב להוציאם וזהו איש וביתו באו דהיינו כל אחד בא עם יראת השם יתברך עליו יראה' נק' בית ע"ד בחכמה יבנה בית אבא יסד ברתא וע"ש כך נקרא חכמת תתאה בית:

ויפגשהו בהר אלדים הנה העיקר הנקרא ראה היא מעבר את ערבתו בראית

כראיה והסתכלות בלבד ומזה יצא לנו מופת גדול שבכל דבר או מקום שאדם מחשב הרי כל היותו מצומצם באותו דבר או באותו מקום דבר ואינו רק שם כי הסתכלות הוא כלי להמחשב ויש על זה כמה מופתים ממילא אם היה מצומצם שם הרי כל מדותיו וגופו שם כי שרי גופו בתר עקרא והנה ישראל כשעלו במחשבה קדומה התענוג והשעשועים שעתיד לקבל מישראל לפניו ית' הנה המבין יבין שזה בעצמו עצם הצמצום שכיון שהתחיל להשוב תענוג שיקבל מישראל שהם עתה מוגבל שיש להם גבול וכל מקום שהמחשב' שם ההיות בצמצום גם כן עד"ז גם כן כאן כשעלה במחשבה הוא ית' צמצם עצמו כ"י וע"כ נעשו ישראל שאלולי הצמצום לא היו יכולין להיות העולמות האלו ולהיות כתיבם ישראל שהם עתה אך כשהיה הצמצום אז היו העולמות יכולים לסבול ונעשה הכל הגם שלכאורה נראה שמה שישראל עלו במחשבה זו היא מדת אהבה וחסד ותענוג שאהבם ומחמת אהבתם ברא את העולמות והצמצום בחי' דין הנה באמת זהו הפירוש אהבה דוחקת את הבשר שמחמת אהבה לדבר מצמצם את עצמו רק לאותו דבר ובאמת אמר הבעש"ט ז"ל והכהנים הלוים שבכל שפעם הבאה היא בב' בחינות דהיינו אהבה שמחמתה משפיע לעולם התחתון ובחי' צמצום לעולם היא השפע בעצמו שירדה מעולם העליון לשרות בעולם התחתון וכן בצמצום הראשון היה בחי' אהבה ובחי' צמצום הכל בפעם א' בלתי פירוד כלל שאהבה שאהב את ישראל הוא בעצמו הצמצום כנ"ל וד"ל והנה ע"ז נתהווה כל העולמות ואלולי זה לא היה יכול להתגלות אלהותו ית' בעולמות ובלעדי אלהותו לא הי' יכולין העולמות להתקיים רגע אחד אך ע"י הצמצום יכולים העולמות לסבול אלהותו ית' וד"ל והנה במצרים נתגלה אלהותו ית' כמו בחדוש העולם כנודע כמה שכתוב אני ולא מלאך כי הוכרח להיות ע"י עצמו ית' כי לפי שהיו מסיבבים בטומאות ובכשפים גדולים שלא היה יכול להיות כ"א ע"י עצמו כביכול ולא היה כח בשום מלאך לעשות זה ע"כ היה מופת גדול על חידוש העולם כי הוא המשדד מערכות ברצונו ית' וכיון שהיה צריך להתגלות אלהותו ית' היה צריך ג"כ להיות על ידי אהבה וצמצום כדי שיוכלו לסבול אותו כמו בחידוש העולם הנה אף על פי ששם היה אהבה וצמצום הכל ברגע אחד וכנ"ל אף על פי כן בעולם העשיה צריך לזה ב' כלים כי מן דרך העולמות שמה שבעולם העליון היא אחדות פשוט בעולם התחתון נראה בהתחלקות קצת והוא מצד הכלים אבל מצד החיות מה שהי' בעולם העליון היא גם כן אחדות פשוט כמו המחשבה שהמחשבה בלב בלבד ואחר כך כשרוצה לגלותה ע"י קול ודיבור יש לה כמה כלים נפרדים ה' כנפי ריאה והמבטים והקנה ואחר כך מדיבור לעשיה נראה הפירוד עוד יותר ובאמת האיש הנלבב אינו עושה פירוד גם בעולם התחתון כיון שרואה שכל קומתו והויתו של עולם התחתון הוא מהעליון שאלולי עולם העליון היה עולם התחתון אפס מוחלט א"כ הוא דביק לעולם העליון וכמו ששם הכל אחדות פשוט בודאי ג"כ כאן ואינו משגיח על הכלים הנראים מופרדים כי הוא כבחי' מקבלים אבל הדיבור בעצמו אחדות פשוט ובזה מייחד עולם תחתון לעליון ויכול להעלות ממדריגה למדריגה עד ראש כולם ששם הכל אחדות פשוט וזהו שנכתב בתורה מרוב מרע"ה לילך להוציא ב"י ממצרים לא על מגן אלא לחשמיענו דבר הגון שהדין היה עמו לפי שהוא הי' בחי' אהבה לחוד כמ"ש כי מן המים משיתיהו דהיינו בחי' אהבה ותענוג וז"ש כי כבד פה לפי שדרך הפה לצמצם הקול במבטא כדי להתיך הדיבור והוא לא היה מבחי' הצמצום רק בחי' התענוג לבד וכאן היה צריך להתגלות אלהותו ית' ע"י בחינת אהבה וצמצום ע"כ אמר לו הש"י הלא אהרן אחיך הלוי דהיינו בחי' צמצום והוא יהי' לך לפה כנ"ל ובאותו עת היה עדיין משה ראוי לכהונה ואהרן ללויה כשאמרז"ל וזהו ויפגשהו בהר הר הוא אהבה כאברהם שקראו הר האלהים בחי' דין והיינו צמצום והיינו כשנפגשו אז היו שניהם כבר כאן וזהו וישק לו ש"וא אתדבקותא רוחא ברוחא דהיינו שניהם אחדות פשוט:

כח מעשיו הגיד לעמו התורה נקרא כח מעשיו כי באורייתא ברא הקב"ה עלמין והוא כח מעשיו הגיד לשון המשכה לעמו שכשאדם לומד תורה באהבה ויראה אזי על ידי אותיות התורה ממשיך היות

חיות לכל הבריאים. אנכי ה' אלהי אביך אלהי אברהם וכו' לכאורה יש להקשות דהל"ל איפכא מעיקרא האבות והדר אביך שהוא עמהם אך זה היה באמת המשכה מלמעלה למטה דאיתא וילך איש מבית לוי ולא נזכר שמו לפי שהלך בצינעא וכל מעשיו היה באתכסיא ע"כ לא פרסמו התורה חסידותי ואו' עמרם ר"א טעם טעם חטא לפיכך התורה ככתו לפי שהי' מעלמא דאתכסיא ושמו מוכיח עליו ע"מ ר"ם שהיה מעם רם ממדות ראשונית וזהו מבית לוי לשון לוית חן ששם הוא תמיד בהתחברות תרין רעין דלא מתפרשין ויקח את בת לוי זה. שיצא מרם משה שזכה לבינה וד"ל. ושמרת את החוקה הזאת וכו' מימים ימימה לפי דאית ימים ואית ימים ר"ל יש ימים שהם בחי' זכר ויש ימים שהם בחי' נוקבא והם בדרך זה עד"מ כשהש"י ברא את האדם לא ברא אלא אדה"ר ונקבתו ומהם יצאו כל העולם נמצאים הם בחי' זכר נגד כל העולם וכול' בחי' נוקבא אצלם שמקבלים מהם וזה בהי' נפש וכן בעולם ושנה והוא הזמן למשל ששת ימי בראשית הם בהי' זכר שבהם ברא הקב"ה כל הנמצאים וכל שאר הימים הם בחי' נוקבא שמקבלים מהם כל יום מיום כזה של מ"ב למשל יום א' מיום א' של מ"ב ויום ב' מיום ב' של מ"ב וכן כולם וכן בחי' המועדים למשל חג הפסח הוא בהי' נוקבא אל חג הפסח ראשון שבו יצאו ישראל ממצרים והוא בחי' זכר אצל כולם וכן כל המועדים וזה שאמר בכל מועד זכר ליציאת מצרים לפי שכל מועד הוא בהי' נוקבא למועד של י"מ ובו נתגלה אותו הארה שנתגלה באותו הפעם והנה זהו ביד ישראל לעשות כמשארז"ל אתם אפילו מזידין לפי שהכל נעשה בדיבור כמ"ש בדבר ה' נעשו ע"כ גם היום נתגלה הארה ע"י ישראל מפני שעולם הדיבור הוא אצליהם כנודע לבלתם בשביל כלת דילי (וגם בשביל שישראל הם קודמין לזמן ע"כ בידם לעשות בזמן מה שירצו ודווקא ע"י הכמים נתקדש החודש לפי שהא"ה היא חכמה דהיינו חיות פנימיות כי חכמה הוא החיות כמ"ש והכמה תחי' בעליה) והנה מועד הוא לשון קישוט לשון עדים והנה אותו הארה שנתגלה בי"ט נקרא קישוט ותכשיט שמקשט אותו היום וזהו ושמרת את החוקה הזאת למועד' דהיינו לקשט' בדיבור ע"ד מצוה לספר ביציאת מצרים מימים ימימה שתראה לקשט בדיבור לדרוש מענינו של יום כדי שיתגלה הארה ומקשט מימים לימימה שהכוונה מדבר לנוק' כי הה' שבסוף היא סימן לנוקבא וד"ל:

הנה זה כלל גדול שבסוף כל דבר זהו תכליתו למשל כשאני רואה שנתהוו כמה דברים ואיני יודע למה רק אח"כ כשאני רואה הסוף של אותו הדבר יודע אני שהוא תכליתו וכל עיקר כוונת ענין הי' רק בשביל הדבר שנעש' לבסוף למשל שראיני במצרים שנתגל' אלהותו ית' בכבודו ובעצמו וכן נעשה נוראות על ים סוף ואיני יודע על מה עשה ה' ככה אך אח"כ כשניתנה התורה מאתו ית' אז נודע שהתגלות אלהותו ית' הי' בשביל ישראל שיקבלו את התורה מידו ית' בעצמו וכן כאשר אני רואה את העולמות וכל הבריאים ואיני יודע תכליתם ותענוגם למה בראם אך אח"כ כאשר אני רואה ישראל בעולם יודע אני שהם התכלית של עולם ובשבילם ברא מה שברא כמ"ש בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית. הנה עוד נודע שכל דבר העושה איזה פעולה אזי אותו דבר הומה תמיד לעשות פעולתו כגון דרכים מבקשים ומשתוקקים ופי' ר"ל דהיינו שהדרך משתוקק והומה תמיד שילכו רבים עליו לפי שעקרו והויותו של הדרך דהיינו הויתו וטבע שנתהווה בשביל שילכו בה רבים ע"כ הוא משתוקק תמיד לזה וכן בטבע כ"א מי שהוא בעל רחמים וגומל חסד משתוקק תמיד מתי יבא לידי איש כזה שאיכל לגמול לו טוב וחסד וכבר נתבאר במ"א כי זה נקרא חפץ חסד והנה נודע שאבות הן המרכבה פי' ששרה עליהם אלהותו וכו' ואברהם היא מדת חסד אהבה ויצחק מדת יראה ויעקב מדת רחמנות ואבות זכו לזה ששרה עליהם מדות הנזכרים כ"א לפי מה שהמשיך על עצמו איזה מדה ובאותו מדה שנתדבק בה להש"י כן ע"י אותו המדה נתדבק בו הש"י ושרתה עליו אותו המדה של הש"י כי למשל אברהם נתדבק להש"י במדת אהבה שאהב את הש"י מאוד ע"כ שרתה עליו מדת אהבה של הש"י וכו"ז יצחק ביראה ויעקב ברחמנות שהמשיך על עצמו ע"כ הי' יעקב רועה צאן לפי שהם ממשיכים על עצמן רחמנות מהרועה אותן והרועה

אותן

אותן איני יכול לסבול צערם ויעקב הי׳ רוצה להמשיך על עצמו מדה זו ועי״ז נתדבק להש״י במדה זו ושרתה עליו מדה זו דהיינו שנעשה מרכבה לאלהות ושרה עליו הש״י במדה זו כמ״ש והנה ה׳ נצב עליו ושם הוי״ה היא מדה״ר – יע״ד הפשט יאמר ע״ד מ״ש יעקב חבל נחלתו שכל או״ה הם תחת ידי שרי׳ אבל ישראל הקב״ה מלך עליהם בעצמו כמ״ש ה׳ הוא מלכב׳ ונצב הוא לשון י״ב נציבין שהוא לשון שרה (נחסר כאן הסיום):

אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל פה וכו׳ כשהוא אומר וכו׳ ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כיון שהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו כו׳ הנה רש״י פי׳ בפ׳ ויצא דעקידת הצדיק ויציאתו עושה רושם כו׳ דגם אם הצדיק המהיה את מקומו יצא ממקומו אעפ״כ הניח רישומו במקום ההוא והיינו מ״ש בכתבי האר״י כשנשבר הכלי ויצא הבהירות והאור ממנו אעפ״כ הניח רשימו בכלי המהיה את הכלי וגם אצל מטי ולא מטי מבואר כן כשיצאו האורות מן הכלי׳ אעפ״כ נשאר רישומו בכלי׳ והנה ידוע שבכל דבר יש חומר וצורה פועל ותכלית פי׳ למשל שיר השירים פועל הוא שלמה המלך ע״ה התכלית הוא הספר כולו בכלל החומר הם האותיות והצורה הם תמונת האותיות דהיינו כל אות בא בתמונה ידוע כפי שקיבל מהפועל ובענין א׳ שהפועל הוא הש״י התכלית היא שנחקור ונעמוד על הדבר דהיינו מהו המציאות שלו כמו למשל ש״ה כשנעמוד עליו שהוא אהבת הש״י אלינו והוא תכליתו של ש״ה והחומר הם האותיות והצורה היא השכל שבאותיות המצרפן ועושה מאותיות הצירוף שהוא עתה (והמבין יבין שב׳ הדרכים הם א׳ אך הראשון הוא בעצמו לבדו והב׳ הוא בכללות) ונחזור לענין שתכלית בריאת האדם הוא בכדי שיעלה העולמות לשרשן דהיינו שמדריגין ראין במקודם ע״י תורה ותפלה ומע״ט ומדבקין להש״י אך באופן שיהיה א״ע במדריגת אי״ן ומ״ה וזהו מדת מ״ה מתקן כל השבירות דהיינו נפילת העולמות נעשו מתוקנים ועולים ע״י האדם שהוא במדריגת מ״ה והנה כשהוא כן הגם שאנחנו רואין שהגוף של האדם אין לו עליה והוא עומד במקומו כאשר בתחלה רק מעשה המצות דהיינו החומר נקשרת בו ע״י עשייתם בהיותו הוא הפועל שלהם והוא מכנים בהם הב׳ הנותרות דהיינו תכלית וצורה ומעלה אותן אח״כ להדיבור של המצוה כי אז כשעושה המצוה שורה הדיבור על המצוה והבן ואז פנימיות העולם יש לו עליה דהיינו הדיבור מה שאדם לומד ומתפלל ומברך על המצוה והדיבור הוא פנימות וע״כ בקל יש לו עליה להש״י בכוונתו של הפועל וזהו כשאדם בסדרינת אי״ן אז הדיבור יש לו עליה לעולם הדיבור כי בדבר ה׳ שמים נעשו אבל היצונית העולמות יתוקנו אי״ה בביאת הגואל שהש״י יעלם בעצמו ולא ניתנה לאדם להעלות אותם וזה מ״ש איני יודע אם בעמלה של מלאכה דהיינו שיעלה את העשיה שהוא הגוף לכך נאמר וכו׳ כלומר שלא על העשיה נאמר כ״א על הדיבור שהוא פנימית כנ״ל והנה אי׳ מים התחתונים בוכים ר״ל הדבירים הפשוטים לבד מדיבור התורה ותפילה שהאיש הנלבב יכול להעלותן בשמיעתן כמבואר במ״א ובזה שמעלה ליצונות הקדושה שהם האותיות עושה נחת רוח גדול ליוצרו אבל לכתחלה אסור לומר כי ידוע מ״ש במ״א הדברים בטלים היינו לה״ר ורכילות וליצנות וכדומה מה שאסור לדבר והנה עש״כ נקראו דברים בטלים לפי שאל יאמר אדם הנה הם האותיות ואעלה אותן לשרשם כנ״ל חלילה לומר כן לפי שיש לאו בדברי׳ בטלים ואל ידאג מהאותיות שהם נשארין בשבירתן כי ידוע מ״ש חז״ל רמז כי לאחר שנטפו ג׳ טיפין מהכלי אז אין להקפיד על הנשאר בכלי כי הם הפקר לכך קורא לאותיות הם דברים בטלים שאין להעלותן והם בטלים מעצמן כי הם הפקר וזהו עדיין איני יודע אם בעמל של שיחה דהיינו דברים בטלים כנ״ל ת״ל והגית בו כו׳:

ויאסור יוסף מרכבתו וכו׳. כתיב בנתה לרעי מרחוק כי הנה ב׳ אהבות יש הא׳ מחמת גודל האהבה שיש לו אל הבן עושה לו כל הטובות והב׳ מחמת אהבתו אותו מוכיח אותו ומכה אותו והנה כל מציאות שיש בעולם בודאי הוכרח להיות במחשבתו הקדומה תחלה והנה ב׳ אהבות הנ״ל הי׳ ג״כ במחשבה קדומה באופן זה כי תחלה עלו ישראל במחשבה ר״ל שאע״פ שישראל

הם

הם אחרונים לכל הנמצאים בפועל אבל במחשבה הם קדומים לכל וכולם לא נבראו אלא בשביל ישראל דהיינו שיקבל הקב"ה תענוג מהם וזהו עצם המחשבה אנא אמלוך וזהו בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית דהיינו שאהבת הבורא לישראל גרמה בריאת העולמות וזהו אהבה הא' ר"ל שמחמת אהבתו היטיב להם ומשפיע לכל העולמות והנה כאשר עלה במחשבה שיהי' ישראל אך זה לא היה יכול להיות כך כי לא היו יכולין לקבל האור א"ס ב"ה אור צח ומצוחצח והוכרח להיות הצמצום שהוא בחי' דין דהיינו עיכוב השפע ועי"כ יכולין לקבל אח"כ השפע וכן מוכרח תמיד להיות שהעולמות יהיו מקבלים אהבת הבורא דהיינו השפע בבחי' מטי ולא מטי כנשר יעיר קנו נוגע ואינו נוגע הכל מטעם הנ"ל שלא היו יכולין לסבול אהבה הראשונה וע"י כן נתהוו ישראל והוא בעצם מדת יעקב לפי שהב' מדות הראשונו' הם בחי' אברהם ויצחק ואח"כ נולד יעקב שהוא מדת הרחמנות וזה אברהם הוליד את יצחק דהיינו שניהם הולידו את יעקב שהוא בא אחר בחי' מדה"ד ועי"ז נתגלה אהבה ראשונה וזהו כה אמר ה' ליעקב אשר פדה את אברהם דהיינו אהבה ראשונה הנ"ל כי אהבה הנ"ל הי' באתכסיא והנה ע"י ישראל נתגלה מדת אהבה הפנימית וזהו ישראל אשר בך אתפאר רצה לומר אני מתפאר באותו אהבה הפנימית הנ"ל ונחזיר לענין שב' מחשבות הנ"ל דהיינו ישראל והצמצום שניהם גרמו האהבה ראשונה כנ"ל וזהו וללוי אמר תומיך ואוריך כו' לוי לשון לויה חיבור ר"ל הצדיק שהקב"ה מתלוה אליו והיינו תומיך ואוריך היינו מדת יעקב והצמצום הכל לאיש חסידך שהכל גרמה אהבה הא' כנ"ל וזהו שבכ"ד מקומות נקראו כהני' לוים הגם שהלוים הם בבחי' ירא' והכל מטעם הנ"ל וכן במשל הנ"ל כשהאב אוהב את בנו אהבה עצומה אך הבן קטן ואינו יכול לסבול ולקבל אהבה והאב רוצה לגלות האהבה כנ"ל ומכה אותו ועי"כ מגלה אח"כ מדת רחמנו' שהו' התגלו' אהבתו כנ"ל וזהו בנת לרעי מרחוק לשון ריעות ואהבה ובנת ר"ל הבינות וגלית האהבה מרחוק ר"ל ע"י התרחקות שנתרחק מתחלה מבני היא גרמה התגלות האהבה והנה אצלו ית' עבר ועתיד הכל שוה לפי שהוא קודם הזמן ואפילו מקודם שהיו ישראל היה נגלוי לו כל צדיק וצדיק עם כל מעשיו ותורתו מתחלה כשעלה ישראל במחשבה הי' כבר שעשועים להש"י מכל צדיק ומעשיו וזהו שמצינו שהקב"ה משתעשע ואומר אליעזר בני אומר פרה וכו' קודם שבא ר' אליעזר בעולם כבר הקב"ה קיבל ממנו שעשועים ובאמת מעשה הצדיקים שעושין עתה בפועל הם מכוונים ושווים למחשבת הבורא ית' הקדומה ובמעשים טובים שעושה נעשה מרכבה למחשבת הבורא ית' וממשיכה עליו ושורה עליו והנה מחשבת הש"י הנ"ל נקרא אב למעשה הצדיקים שעושים עתה בפועל והוא מסייע להצדיקים ויש להם כח לעשות וזהו ויאסור יוסף את מרכבתו ר"ל יוסף הצדיק נעש' מרכבה במעש' שלו ויעל לקראת ישראל אביו דהיינו מחשבה ראשונה כנ"ל ודו"ק:

ואת הארץ תסחרו הנה ב' אהבת יש א' שהאב אוהב מעשה בנו החכם ומתפאר במעשה החכמה שעושה או בדבר החכמה שמדבר והב' שאוהב את בנו בעצם וכל מה שמדבר לפניו הכל הגון בעיניו בשביל אהבתו אותו והנה באהבת הש"י עלינו אהבה א' הנ"ל כשהצדיק עושה מצות ומעשים טובים הכל בחכמה נפלאה ומעלה ניצוצות הקדושים מה שבדומם צמ"ח ואז הש"י אוהב מעשיו מאוד ובזה מקשר גם היצונית העולמות להש"י שהש"י שורה בכל מעשיו וזה יתתקן לגמרי אי"ה בביאת משיח בב"י כמ"ש ומלאה הארץ דעה וכו' וגם בהמות וחיות כולם יהיו יודעים את הש"י לא ירעו וכו' ואהבה הב הנ"ל הוא כשצדיק בעצמו מקושר להש"י והש"י אוהבו מאוד אותו בעצמו ואינו עושה מעשיו בחכמה כמו הראשון רק הולך בתמימות גדול ומקושר להש"י לכן הש"י אוהבו וזה נקרא עליות פנימיות העולמות שהצדיק הוא העולם וזהו מה שנ' וא"ת הארץ דהיינו האותיות מא' ועד ת' מה שהם בארציות כעת דהכל נבראו באותיות דהיינו הדיבור של הקב"ה והם ניצוצות הקדושים תסחרו לשון עליה דהוא לשון סיבוב וגלגל:

וירכיבהו במרכבת המשנה וכו' הנה כל אדם צריך לראות שלא יהא בחי' נוקבא לשום דבר דהיינו שלא יהא להוט אחר תאו' ולא יהא מקבל תענוג מהם שאז הוא בבחי' נוק' להתאוה רק יהי' בחי' נוקבא לעבודת הש"י ואיתא יוסף מדליה

נתנו

נתנו לו פיו שלא נשק לעבירה ועל פיך ישק וכו׳ דהיינו שלא הי׳ נוקבא לרתאות לכך זכה למדרינת הכמ׳ ונעש׳ בכיר כמ״ש נתנה בבורתו ליוסף ובכור נקרא הכמה וע״כ הם אותיות שניות ביחידות ובעשירית ובמאות שהוא . משנה למלך המחבר המלך והעם דלפני ב׳ רוא א׳ מלך שאין למעלה ממנו דלפני א׳ מה אתה סופר ואהר אותיות בכ״ר הוא גל״ש שהוא שגל נוקבא אבל מי שהוא בכיר בחכמה ממילא הוא אינו דביק בשום תאוה לפי שהתאוה אינה אלא במי שדבוק בזמן דהיינו שלפעמים בזמן מה הסר ממנו הדבר שמתאוה אליו ובזמן מה כלאים לו כל תאותיו אבל מי שהיא דבוק בחכמה שהוא למעלה מהזמן ושם החסרון והמלוי הוא בפ״א בלתי נפרד וד״ל . הנם דאיתא דיוסף זכה למדת התקשרות והשבטים הן איברין דשכינתא המבין יבין דעצם התקשרות הוא חכמה באמת ונמשך מהמוהין וע״כ איתא בזוהר ותהת רגליו כמעשה לבנת הספיר דלאו אורחוי לגלות לפי שהוא מעלמא דאתכסיא יעל כן זכה יוסף לזה לפי שהוא דבוק להכמה כנ״ל ע״כ אמר פרעה רק הכסא אגדל ממך היינו ההתכסות לפי שיוסף הי׳ מעלמא דאתכסיא כנ״ל . אך פרעה לא הי׳ יכול לבוא לזה לפי שהיה דבוק לתאות ע״כ פרעה לשון גילוי שלא הי׳ יכול לבוא לעלמא דאתכסיא אבל שם יוסף הי׳ צפנת פענח דמטמרין גליין לי׳ וד״ל וזהו וירכיבהו במרכבת דיש במשמעות לשון בכר כנ״ל (כי אותיות מבכרת הוא אותיות מרכבת) המשנה דהכמה הוא משנה למלך כנ״ל אברך אב בחכמה רך לשון מלך ריכא ובר ריכא דהוא מחבר המלך והעם דהיינו כת״ר הוא מלכות עולם העליון :

והיה האוכל לפקדון כי הנה ז׳ שני שבע וז׳ שני רעב שהיו במצרים הם בסוד נחלה מבוהלת בראשונה בסוד וימלוך וימת דאל״כ מן הראוי שיהא ז׳ שני הרעב בראשונה בסוד השיכה קודם׳ לאור אך היו בסוד המלכי׳ שמתו כנ״ל שהגדלו׳ בא בתחלה ועי״ז בא לידי מיתה כ״א אמר אנא אמלוך והנה מדת מלכות מקבל׳ ממדריגת התתונים דהאדם שממנים אותו למלך הוא כמו שאר בני אדם רק רצון העבדים הי׳ למנות אותו למלך ולהיותה מדרגה תהתונה מאוד כזו שצריכה לקבל מעבדים על כן רגליה יורדת מות ומזה תוכחת מגול׳ למי שמתנשא באיזה מדה על שאר אנשים לאמר שהוא הכם יותר מהם אז יראה שזהו באמת עצמית המהשב׳ אנא אמלוך שהוא מקבל תענוג ממדריגו׳ תהתונים ממנו והוא מהשבירה ר״ל שהוא סובר שממשיך עצמו בזה למדרינה גדולה ובאמת ממשיך עצמו למדרינה תחתונה ואין זה שלימות כי כל אדם צריך להמשיך עצמו למדרינה עליונה ממה שהוא עומד עתה וזהו הוי זנב לאריות ואל תהי כו׳ ובאמת אין שום מציאות בעולם שלא יהא תחלה במחשבה קדומה וגם הגדלו׳ הי׳ במחשבה הנ״ל וע״כ ארז״ל בשמתא מאן דאית בי׳ ידלית בי׳ כו׳ כי זה המציאות יורדת להיות בעולם לפי שהי׳ במהשבה הנ״ל אך מאן דאית בי׳ צריך להעלותה אל שרישה שהיא חמחשבה הנ״ל שהי׳ ב׳ מחשבות בה אנא אמלוך והכ׳ אין מלך בלא עם ורנה מחשבת אנא אמלוך במחשבה קדומה זהו תכלית הענוה כמ״ש בכל מקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה וכו׳ כי המלוכה להש״י היא הקטנה גדולה כמו שכתוב במ״א ואיתא בזוהר יעקב ידע שבניו יהיו במצרים בגלות וזהו וירא יעקב כי יש שבר במצרים כלומר שיש ניצוצי׳ הקדושה שנפלו׳ בשבירה וצריך להעלותן על ידי גלות וזהו שאמר יוסף כי למחיה שלחני ר״ל להחיות ניצוצות הקדושות במצרים וזהו וילקט יוסף את כל הכסף וזהו מ״ש רז״ל בשביל שהבטיח הקב״ה לאברהם אבינו עליו השלום ואח״כ יצאו ברכוש גדול ע״כ הביא רעב בכל הארץ כדי להביא רכוש גדול למצרים הכוונה בזה ניצוצות קדושות המפוזרים בכל הארצות הביאם השם יתברך למצרים כדי שיעלו אותם בני ישראל ממצרים ופקדון לשון יהוד כמו לפקוד את אשתו וזהו והי׳ האכל לפקדון דהיינו יחוד לארץ היינו מדרינה תחתונה נקרא ארץ ומתיהדת למדרינה עליונה על ידי העלאת הנצוצות מהשבירה דהיינו העלאת מ״ן וד״ל :

מילוי היא שיתמלא כבודו ית׳ ויתגלה חסדו בעולם ואעפ״כ מילוי הוא דין שהמדה משתוקק תמיד להתדבק למעלה ולכן הוא דין שצריך להתצמצם וליחד במדריגות התחתונים כשנופל במהשבתו איזה דבר חכמה אז היא כמו הברק וזה הבהירות נקרא איתן ואותיות איתן משמשות לעתיד

כי

כי חבינה נקרא לע"ל והזיהרא הנ"ל הוא מפתחא דכליל שית שכולל מדריגו' שלפניו ונק' נקודה בהיכלי' כי נקודה היא י' והיכלא הוא ב'. הדחילו ורחימו נקראו גדפין שהדיבור עולה ע"י וזהו במאי ברא אתינ' לקפך ויש להש"י תענוג גדול מזה כמו האב שיש לו תענוג מבנו החכם כמ"ש ישראל מפרנסים כו' וזהו ענין הדרין כי מגודל אהבה כ"י הוא בחי' דל"ת דהיינו כ"י מקבל תענוג מבניו והם נק' משפיעין ויש ב' מיני אהבה צדיקים שאינם חוטאים כל ימיהם וזהו ענין אהבה רבה שזו האהבה הסביאו ית' לידי צמצום לברוא העולמות ויש אהבה לקיום העולם אף שחטא לפניו ית' כשעושה תשובה אוהב אותו גם כן וזהו אהבת עולם וזהו עולם חסד יבנה וזהו בחי' דלת הב' וזהו ד"ד שמאהבה אנו יונקים אהו דדיה ירווך כו'. הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל פי' הנה ה' רוכב על אותו האדם שעשה איזה עבירה והיא עבה והטורה בעיניו אף שהיא קלה בעצם:

מ"ש האר"י זלה"ה עיבור ז"ח ט"ח יב"ח לכאורה קשה הלא שם הוא למעלה מהזמן וכן בענין ב' שנים של יניקה וי"ג דגדלות אך באמת שנים המוזכר שם אינו אלא לשון שינוי והודש לשון חידוש והשורש הוא כל א' דהיינו בשנה יש י"ב הדשים ובחודש ל' יום וביום י"ב שעות ובאמת הכל שורש א' דאנו יכולין להמשיל ולהלק גם יום א' שהוא י"ב שעות ולומר שכל שעה היא הדש י"ם שעות י"ב הדשים אך שאנו בתוך הזמן אנו עושין שנה זמן מרובה וחודש של ל' יום והאמת אם היינו מסכימים לקרוא יום הא' בלשון שנה י"ב שעות הם יב"ח היה שייך זה ובאמת ברגע א' אנו יכולין נ"כ לחלק שנה והדשים ועכשיו יובן דבאמת בדבר שהוא למעלה מהזמן בהלק א' של רגע יש הכל שנה וחודש ויום ולשון שנה הנאמר שם הוא לשון שינוי' של שכלי' ר"ל כמה שנויי' של שכלי' יש באותו זמן ומ"ש ז"ח ר"ל ז' שכלי' מוכרח להיות בעיבור זה ולעיבור אחר ט' שכלי' ולעיבור א' י"ב וכן לענין שנים הנז' שם ר"ל כ"ב שנוי' של שכלים היה צריך הז"א עד שבא לכלל גדלות ובאמת בכל השתלשלות העולמות מא"ם עד סוף כל' העולמות בוודאי יש להבין איך הוא השתלשלות בעולמות עליונים שהם למעלה מהזמן ובאמת הכל הוא בשכליות שנשתלשלו משכל לשכל עד שבא לעולם שבתוך הזמן אשר שם נגלים כל השינוים כן הענין בשנים ובהדשים הנ"ל שבעולם אשר בתוך הזמן נתגלה יבא בזמנים כנ"ל וד"ל:

עיניך בשדה אשר יקצורון פי' דכתיב טוב עין הוא יבורך עין נקר' חכמה ובאמת ההסתכלות הוא מדרינה תהתונה של חכמה ומי שהוא טוב עין דהיינו חכמה טובה כשהוא מסתכל בדבר מביא ברכה באותו דבר כי כשמסתכל בדבר יידע שהדבר ההוא כאין נגדו ית' דהיינו שהוא באמת אפס ואין בלתו אלהותו ית' חשרוי בהוכ' דהיינו כח הפועל בנפעל וזולתו הוא אפס ע"ד ונחנו מ"ה ע"י ההסתכלות כזה ממשיך חיות יותר לאותו דבר מאלהותו ית' וזהו טוב עין הוא יבורך לאותו דבר וכן להיפך מי שהוא רע עין כשהוא מסתכל על הדבר ההוא ומתמיה עליו דהיינו מה נאה דבר זה ועושה אותו דבר לדבר בפ"ע והוא נרגן מפריד אלוף שע"י הסתכלותו נפסק אותו דבר מהשורש ומהחיות דהיינו אלהות כידוע שהסתכלות עושה כלי ועי"ז בא עין הרע ר"ל עיקר השבירה היה מחמת זה שכל אחד אמר אנא אמלוך פי' מלת מלכות נקרא בכל דבר ובכל מדה שהוא בפני עצמו וזהו נקרא מלוכה של הדבר ונמרה וכן כל מלך הוא גם כן על שם כך שהיא מלוכה בפני עצמו ונמרה ואין צריך לשום דבר וכן בכל דבר מדת מלוכה של אותו דבר הוא שיהיה דבר בפ"ע ושיהיה נקרא דבר ד"מ מדת חסד כשנקרא אותו מדה מדת חסד הוא נקרא גמרה של הדבר ומלכותה ובאמת לא שייך זה כ"א באלהותו ית' ולא ע"ש דבר כי כולם צריכים לינק מהשורש אלהותו ובלעדיו כולם לאפס ותוהו נחשבו ומתחלה כשהיו נמשכין המדות מעט משורש אלהות עדיין היה מוטבע בהן מדת אנא אמלוך כמו שהוא בשורש כי בשורש שייך מדה זו כמבואר והם היו נעלמים מתחלה בשורש וע"כ גם אח"כ היה להם בטבע מדת אנא אמלוך ובאמת עכשיו כשכבר נמשכו לא שייך להם מדה זו וע"כ נפסק מהשורש דהיינו שנפסק ויצא החיות שלהם ואח"כ בעת התקון היה התיקון ע"י שם מ"ה ע"ד ונחנו מה ופעולת השביר'

דיתה צריך העולם כ"א חיה כל דבר וכל מדה דבוקה בהשרש והיתה כאי"ן בעיני עצמה לא היה קיום לכל העולמות דרך משל עולם העשיה אלו היה דבוקה להבורא תמיד בלי שום שכחה היו בטלים ממציאותם והיו מתדבקים א"ע להשורש לאי"ן וכן לא היו עושין שום דבר כי היו מחזיקים א"ע לאי"ן וגם מחמת גודל היראה והבושה מהשורש היו כולם בטלים ממציאותם והיו מתדבקין עצמן להשורש לאי"ן וכן בכל העולמות ע"כ הוכרח להיות השבירה כי עי"ז נעשה שכחה מהשורש ויכול כל אחד להרים ידו לעשות מעשה ואח"כ בתורה ותפילה מתדבקים עצמן להשורש לאי"ן ע"ד ונחנו מ"ה ובזה מעלים ניצוצות של עולם העשיה וכן בכל עולם עד רום המעלות וגורמין תענוג להשי"ת כי אינו דומה תענוג תמידי לתענוג זה עד"מ אב שלא ראה את בנו זה זמן רב ואח"כ בא אצלו גורם להאב תענוג גדול יותרמ שאם הי' אצלו תמיד וגם הבן שלא ראה את האב זמן רב יש לו יותר חשק ומתאוה יותר לראות את עצמו עם אביו :

בן פורת יוסף משל לבן מלך שנשבה ליד א' מהעבדי' פוחז א' ואוהב הוללות ושכרות והנה הבן רוצה שיתקשר מחשבתו עם אביו כדי שיזכר בלב המלך מה עשה אותו הבן התקשר את עצמו תמיד בתענוג שאביו המלך עוסק תמיד במשפט המלך ובזה מקשר מחשבתו עם מחשבות אביו והנה העבד הפוחז רצה לילך לשכר עצמו ולמסוך ביין והי' מתירא שמא יברח השבוי וישב עמו והי' שניהם עוסקין בשכרות והולכים בשמחה אך אין כוונתם שוה כי הבן מלך אע"פ שהלך בשמחה לבית היין לא היתה כוונתו אל חומרית המשתה כי בזה לא יתקשר מחשבתו במחשבת אביו כי אין דרך המלך להמשיך ביין רק עיקר מחשבתו היה שמחמת זה יבוא לידי תענוג שמחה ותתקשר מחשבתו עם מחשבת אביו ויזכר אצל אביו אבל העבד שמחתו בהליכ' אל בית היין הי' בשביל חומרית השמחה והנמשל שכן צריך כל אדם להיות תמיד דבוק בתענוג רוחני וגם כשיזדמן לו תענוגים מתענוגי הזמן כמו בשבת ויום טוב יהי' דבוק בתענוג רוחני שבדבר ההוא שהוא החיות של הדבר ולא לחומריות הדבר שע"י שהוא דבוק בתענוג רוחני נזכר אצל השי"ת שגם הוא ית' דבוק בתענוג רוחני שאין אנו יכולין להשיגו אבל כשהו' דבוק לחומרית הדבר כגון אוכל על דרך משל הנ"ל אדרבה בזה הוא מרוחק מהבורא ית' כנ"ל במשל והנה כשישראל מתפללים ומתדבקים את עצמן להשי"ת קלא נפיק צאינה וראינ' בנות ציון וכו' כלו' מי שאין ראוי ליהוד זה ולא ניחא ליה יצא וזהו צאינ' ומי שראוי לזה וניחא ליה יראו' וזהו וראינ' וכששומעין הקליפות קול הזה אז רוצים לבטל האדם הזה מתפלתו במחשבו' זרות מתענוגי הזמן וגם החיות של תענוג זה מעורר החשק עם חומרית וקליפות התענוג ההוא כי החיות הוא ניצוץ קודש והוא כבן מלך הנ"ל כי הנצוצות חשקם לדבק באביו וע"כ הוא גם כן בשמחה ואם יהיה האיש הזה איש נלבב אזי ידבק א"ע על ידי זה יותר להשי"ת במחשבתו שהרי המחיה הדבר ההוא שנפלת במחשבתו הוא חכמ' כי כולם בחכמ' עשית כנודע וכתיב וי' בחכמ' דהיינו שכח הבורא שורה בהחכמה אם כן לפי זה יש חלק אלהות במחשבות זרות כח הפועל המחי' אותו הדבר ותיכף מלהיב את עצמו באהב' ויראת מפני ניצוץ הקדוש שבאותו דבר באמרו בלבו כיון שאלולי חלק אלהות המחי' את הדבר לא הי' יכול להיות אם כן למה לי לדבק בחומרות הדבר מוטב אדבק בהוותו והוא כח מהותות השי"ת ולכן מתדבק באהבה ויראת הבורא ית' ובזה מעלה ניצוץ שבתוך הדבר ההוא וכן באכילה ושארי תענוגים בכוונה הנ"ל מעלה ניצוצות מתוכם לכן שניהם רוצים בשמחת הניצוץ והקליפות ואזי הבנים יירשו והבנות יזונו פי' האותיות שהוא מתפלל כעת נק' בנים להשי"ת הם יירשו והבנות יזונו היינו האותיו' מחשבה זרה נקרא בנות על שם בנות ציון יזונו שהם מקבלים עתה חיות באותו עליה שנתעלו בעת כי עליה גמורה אינה יכולה להיות עתה דכתיב עת לכל חפץ אך זה הפעולה נעשה עתה שכשיגיע העת אזי יהיה לה עליה גמורה ועתה מקבלת חיות עד זמן ההוא והיינו יזונו וזהו בן פורת יוסף דהיינו הבן הוא האותיות שהוא מתפלל כעת שנקרא בנים כנ"ל הם פורחים דהיינו שהם מרבים יוסף הוא תוספת תענוג בהשי"ת בן פורת עלי עין . כי עין הוא חכמ' דהיינו שע"י

חכמה

חכמה הם מרבים תענוג שכולם בחכמ' אתברירו כמ"ש לעיל שע"י חכמ' מעלה והיינו החכמה תחיה וכו' ומפרש היאך בא לידי מ"ז שע"כ הוא מוסיף תענוג בנות הם אותיות של מ"ז כנ"ל צעדה עלי שיר לשון ראית שראו שבעת עת רצון לעלות כאשר שמענו קול הכרוז כנ"ל לכן צעדו ובאו וימררוהו ורבו וישטמהו בעלי חצים הם הקליפות של מ"ז שרוצים לבטלו מתפלתו ע"כ אם האיש נלבב יהשוב כנ"ל ותשב באיתן קשתו היינו שתפילתו עלה בתענוג גדול הנקרא איתן כמ"ש איתן זה אברהם ודו"ק:

אלה הדברים אשר דבר משה שהמחשבה אינה מושגת רק לאדם שהוא יודע בדעת מה שהוא מחשב וממחשבה יצא לקול וסמנו לה' מוצאות הפה וזהו אלה ר"ל א' אלף בינה ממשיך לג' קוין וזהו ל' מאלה ומשם לה' מוצאות וזהו ה' מאלה (חסר כאן) עשה אדם עבירה שהוא דש בעקביו אינו מתעורר בתשובה לאפוקי אם עבר עבירה חמורה הוא מתעורר תכף מפני שבמדריגה היותר תחתונה יש שם ניצוץ יותר קדוש כשבא לאותו המדריגה מושך אותו הניצוץ לשרשו מהר וכשעלה לשרשו וזהו במקום שבע"ת עומדים כו':

על הר גבוה עלי לך האבות נקראו הרים אך יש ג' מיני אהבות א' אהבה מחמ' עובדות שרואה א' שעשה כלים יפים נאים ומפוארים ואוהבו בשביל זה והב' אהבה הבא מחמת דבורו היפה וג' אהב' הבאה מחמת חכמתו שהוא חכם גדול ואי' בינה לבא ובה הלב מבין וי"ל הא בינה הוא מהמוחין והם בתלת חללי דגלגלתא אך היסודות פי' התקשרות דתרין ריעין מתפשטות עד החזה כנודע לכן ההבנה היא בלב כי שם הוא מקבלת ממדריגה עליונה מקדמת השכל וצדיק נקרא ציון כמ"ש רשב"י אנא סימנא בעלמא פירוש כי הצדיק במעשים טובים שלו עושה רושם למעלה וגורם תענוג לעולמות עליונים למשל האבות היו עושים בבארות ומקלות אותן הפעולות שנעשים בתפילין נמצא כשאבות עושים הפעולה הנ"ל עיקר התקשרות שלהם היה בעולם המחשבה עד"מ כשרא' הבאר נתדבק במקור מים החיים בנהר יוצא מעדן נמצא המחשבה היא הר גבוה ועובדות הם ציון לזה וכשהם מחשבים למעלה יכולים לעשות רצון ויכולים לעשות מדבר רע טוב כמו שמצינו אצל רשב"י שהי' מדכי שוקי טבריא פירוש שוקי הם מדרינת תחתונים והעלם למעלה:

כי תאמר בלבבך רבים הגוים וכו'. הנה כל דבר צריך להיות לו שורש למעלה כמ"ש חז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים וארז"ל אין לך עשב למט' כו' וכן ע' נפש היו שורש וכללות מכל ישראל ולאלו השבעים יש גם כן שורש ומקור והם שבע' רועים והנה כיון שהשבעה הם שורש לשבעים ע"כ הענפים הע' כלולים גם כן בשורש' שהם ז' וכל אחד מהז' ע"כ צ"ל כלולים מי' והנה זה לעומת זה וכו' ובחיצוניות יש גם כן ע' אומות כללותם הם ז' עממין שבא"י ולכן צוה הקב"ה לא תחיה כל נשמ' שבהחרימם והכנעם תחת הקדושה היו כאלו החרים כולם כי הם שורש כולם ונודע שכל דבר שבעולם כשמביאים אותו לשורשו יכולים להעשות בו השתנות ממה שהיה מקודם למשל החט' שרוצים לשנות' לעשות מטנה כמה הטים מביאים אותה לשרשה שהוא כח הצומח שבקרקע ולכן לא תצמח אלא בקרקע ולא במקום אחר וגם שם לא תצמח עד שירדו גשמים וילחלחו ויפסידו צורתה ותביא לבחי' אי"ן שהו"א הומר ההיולי שהוא בחי' חכמה כנודע והוא שורש הכל כמ"ש כולם בחכמה עשית ואז יוכל לבוא בה כח הצומח ויצמח ממנ' כמה הטים וכן האדם כשיביא א"ע לשורשו דהיינו לבחי' אי"ן שמקטין א"ע כמו החכמ' שמקטנת א"ע ואז יהי בו השתנות המדות האהבה והיראה וכיוצא בו הכל להש"י לבד כי כשהמדות דבוקים לדברים גשמיים הם ענפים מפורדים כי מה שאוהב אין מתירא ממנו ומה שמתירא אין אוהבו וכאשר הם דבוקים להש"י הם הכל באחדות כנודע שבחי' אי"ן הוא המיחדת הכל וא"א לבא למדרגת חכמה עד שהוא בבחי' יראה כי אם אין יראה אין חכמה כאשר יהי' לו יראת הבורא בשלימות ממילא תנוח עליו אהבה כי דרכו של איש הוא אהבה להזור אחר אשה היא אשה יראת ה' וזהו שאמר כי תאמר פי' בלב כי אמירה היא בלב בלבבך רבים הגוים האלה פי' שיש בלבו כל ע' אומות פי' המדות האהב' והירא'

והירא' כנ"ל עדיין הם הכל בחיצוניות תאוה לדברים גשמיים ויראת העונש כי הוא יראה היצונית וכן כולם וזהו ממנו פי' הכל הוא בסיבתי שאינני מקושר להש"י בשלימות כנ"ל לא תירא מהם זכור פי' שמהם עצמם תבא לידי זכירות הש"י ואקצר כי מבואר היטב במ"א :

וכל בניך לימודי ה' וכו' הנה נודע שכאשר עלה ברצון לברוא העולמות היה בשביל ישראל כמ"ש בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית וקודם עלה ברצונו מה שיהיו ישראל בעולם השעשוע והתענוג שיקבל מהם בהמליכם אותו ית' עליהם ואחרי כן כדי לגמור מחשבה זו ברא כל העולמו' בשבילם ונודע שסוף מעשה במחשב' תחלה עד"מ לאדם עלה במחשבתו לבנות לו בית לדור בו ואחרי כך בונהו ודר בו והנה כל המלאכות שעשה מהתחלה עד נמרו אעפ"כ שהם קדמו להדירה בבית במעשה אבל במחשבה מחשבת דירתן קדמה לכל ואחר כך כדי להשלים מחשבה זו נתיעץ במחשבתו היאך יעשה כל מלאכות עד שיגמור הבית וידור בו ועד"ז היה בבריאות העולמות שהאדם שהיה סוף המעשה היה במחשבה תחלת והנה סוף המעשה אפשר לקרותה בשם שורש להמעשה שלפניו כיון שהוא תחלה במחשבה וכדי לגמרה עלה במחשבה כל התחלת המעשה א"כ הוא סיבה להמעשיות שלפניו והם מקבלים ממנו וכמו שבהענף א"א להיות אלא מה שהי' בהשורש בהברח ואלו היינו יכולין להמשיל שיש אצל השורש רצון היינו אומרים שא"א להיות ברצון הענף אלא מה שיש ברצון השורש כיון שכל מציאותו נמשך מהשורש ורצון הענף מרצון השורש א"כ א"א להיותם מתנגדים זה לזה כך א"א שיהיה להתחלת המעשה מתנגדים להסוף המעשה שהוא שרשם וכן עד"ז כיון שהאדם הוא תחלת המחשבה לכל העולמות א"כ הוא שורש להם לכן א"א להיות ברצונם אלא מה שברצונו לבד לכן מצינו אצל ר"ח בן דוסא שהי' מוריד גשם ומפסיקו ברצונו לבד שהי' מגלה רצונו לפני הש"י והטעם הוא כנ"ל ודו"ק :

והנה אמת שהאדם הוא תחלת המחשבה רק הוא דוקא אם יש לו יראת הבורא בשלימות כי כבר נודע שתחלת המחשבה הי' שאין מלך בלא עם ועלה במחשבה שישראל יהיה לו לעם ובשביל זה נבראו העולמות והנה כשעומדין לפני מלך נתעורר ונופל יראה ופחד על העומד לפניו וז"ש צדיק מושל ביראת אלהים ר"ל ע"י יראת אלהים וז"ש בן חכם ישמח אב דאי' בגמ' גבי ר' יהושע שאמר אין משגיחין בב"ק קב"ה קא חייך ואמר נצחוני בני וסיבת הנצחון היה לפי שהיה צדיק מושל וכו' וז"ש בן חכם ר"ל שהוא ירא כמש"ל ישמח אב פי' שאז יכול לנצח אביו שהוא קדו' לכל העולמות כנ"ל וגורם שמחה כנ"ל אצל ר' יהושע קא חייך וכו' ונחזור לענין ראשון כיון שהאדם הוא שורש הכל כנ"ל לפיכך כשהאדם מדבק את עצמו להש"י מאוד גם כל העולמו' מתקרבין ומתדבקין לשרשם ויש להם עליה למעל' ונודע שכל מה שעלה יותר למעלה יש בו יותר שכל ובהירות לכן מצינו בחמורו של ר' פנחס בן יאיר שהיה לו שכל להכיר בין מעושר לטבל והענין לפי שר' פנחס ב"י היה מדבק א"ע להש"י בתכלית הדביקות עד שזכו' עלו' אפי' לחומריות והיה מכניס בהם שכל וכנ"ל וכן מצינו באברהם ע"ה וירדוף עד דן שהאיך הי' יכול להלחם בפועל נגד ה' מלכים אלא במחשבתו נלחם בם שהביא אותם לדינים כמ"ש ויחלק עליהם לילה נק' ע"ד לא קבילת דכר וכו' ופי' בחי' אהבה נק' זכר לפי שכל השפעות הם מצד אהבה ובחי' גבורו' נוק' שהוא השך והנה יש ה' מוצאות הפה והן בעצמם גשמיים ואין בהן חיות כלל והם בחי' חושך רק כשבא ההבל מכניס בהם חיות ומוציאים הדיבור לכן כאשר כתיב לילה בה' מורה שנכנס חיות בה' מוצאות הפה שכשאין בהן ההבל המחיה אותם כנ"ל אזי אינם חיים כי כל א' בפני עצמו גשמי ומפורד אבל כאשר נכנס בהם החיות אזי החיות שבהם אחדות פשוט כי הכל א' מכניס חיות בכול' ונתמתקו הדינין ואברהם חלק עליהם הלילה בפי' שחלק ה' לילה ונשאר ליל שהוא בחי' דינין ובזה רדפם והכל בשביל שהיה צדיק מושל בכל וגם בשבילו נברא העולם כמ"ש רז"ל א"ת בהבראם אלא באברהם פי' לפי שהיה גלוי לפניו ית' שיהיה אברהם בעולם ובמחשבה זו ברא העולם הרי כאלו אברהם ברא: כי לפניו ית' העבר והעתיד הכל שוה וכתיב

אברהם

אברהם אוהבי יבה נברא · העולם ובמ"ש עולם חסד יבנה ונחזור לענין כי הכל תלוי בידי אדם א"כ זה שכתוב וב"ל בני"ך ר"ל מי שהוא על דרך דכל בן שי"ש אדם שלפעמים עובד · מאחבת הנק' בן ולפעמים אפי' עבד אינו אבל מי שהוא הכל בן הוא למודי ה' כביכול כאלו מלמד להשי"י האיך לעשות כר"י וכר"ה ב"ד ודו"ק:

בכל קראנו אליו אין דבר למטה שאין לו שורש למעלה אין לך עשב וכו' ושורש כל השרשים הוא רצון הקדמון שעלה ברצונו לברוא את העולמות והנה בכל דבר שנתהוו' ע"כ יש בו עשרה דברים כיון שיש עשרה שמות שאינ' נמחקים ומהם נמשך הכל כידוע כי כה הפועל בנפעל והנה בכל התהוות יש ג' דברים דכיון שנתהווה ונמשך ירד מעולם עליון לעולם תחתון ושפל ע"כ מי הכריה לזה היא מדת אהבה שרוצה זה מפני שאוהב כך והנה אם הי' נמשך כך למטה בלי צמצום לא היו יכולין התחתונים לסבול ע"כ הוצרך מדת הצמצום לצמצם ולהקטין דבר הנמשך ובכל המתנגדים צריך שיהא דבר המחברם לכן נקרא ישראל סגולתו לשון סגולתא כי הם גורמים שיה' התחברות ע"י האין והנה ג' דברים האלו נק' כח הפועל וידי הפועל שבהם נפעל ונמשך כל הדברי' וכח הפועל בפעל והנה בהתחברות אלו הנ' בי' הנ"ל נעשה י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם פי' ל' דרישה וחקירה והנה כל דבר שהוא ראשית בין במקום בין במעלה הוא כלול מכל מה שתחתיו והנה נק' מדה ראשונה א"ל והנה בחדש אלול נפתחין י"ג מכילין דרחמי פי' שאז רצונם ותאותם להשפיע וכן איתא בס"י המליך וכו' ואלול בשנה ויד שמאל בנפש לפי שכל דבר שהוא מתאוה נק' נוק' נ"ל כן נקרא אלול אותיות א"ל לפי שבחודש זה ישפיע מדת א"ל והנה ההמשכה נקרא אלי"ו פי' שנמשך מן א"ל לי' ר"ל יוד שמות הנ"ל ומשם נמשך למטה והמשכה נקרא וא"ו בכל מקום וארז"ל י"ג מדות אינן חוזרת ריקם מלמד שנתעטף הקב"ה וכו'. אם יעשו כסדר הזה וכו'. וזהו בכל קראנו ר"ל שכשקראו אותו בכ"ל לשון כללות אז נעשה אליו ר"ל שנמשך כענין ההמשכה שנרמז בתיבת אליו כנ"ל ודו"ק היטב:

תתן אמת ליעקב אמרו ז"ל חותמו של הקב"ה אמת ע"ד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי וכו' דא' הוא ריש אתון ת' בסוף מ' באמצע וממוצע בין שניהם ואי' בזוהר תלת עלמין אית ליה וכו' הענין באורייתא ברא קב"ה עלמא פ' באותיותי' ויש בהם ג' מדריגות יחידות עשירות מאות א' מא"מת יחידי מ' עשירית ת' מאות והנה ג' אלו כלול מכולם כי האלף ודאי כולם נכללים בו כיון שיצאו ממנו והוא ראשית כולם וסוף נ"ב כלול מכולם כי סוף מעשה במחשבה תחלה וא"כ מחשבת הסוף מתהלך בכולם לכן הוא כלולה מכולם וגם אין להם שלימות זולת הסוף והממוצע המחברם צ"ל ג"כ כלול משניהם והנה בחוש נראה כי ג היסודות אש ומים ורוח מתנענעים כי האש היא השלהבת העליונה ויסוד העפר היא מונח במקום אחד לפי שהוא מקבל מהם ולזה רמזו רז"ל באשה קראו מושב פי' המקבל נקרא מושב שאין לו תנועה ובאיש קראו מרכב שהיסודו' המה מורכבין כ"א כלול מכולם הנה היסוד הד' הוא סוף מעשה במחשבה תחלה והוא התכלית והשלימות וזולתו לא היו עדיין שלימות לכל כיון שהסר התכלית. נמצא הוא משפיע שלימו' לכל וא"כ ודאי שהוא כלול מכולם ולכן נק' דלית על שם הארבעה שנכללים בו ובעשירות הוא מ' ובמאות הוא ת' וזהו אמת א' ריש דרגין ומ' ממוצע ות' בסוף והנה מים מניחין מקום גבוה ויורדין למקום נמוך ומדה זו לקחה מהקדמות הקדו' והוא הבורא ית' שהוא א"ס ועלה ברצונו שיתהוו העולמות וישרה שכינתו בהם כנודע דאיהו ממלא כל עלמין ומבלעדיו אין להם חיות כלל זה היה אצלו ית' צמצום כ"י כמו למים הנ"ל:

ומל ה' אלהיך את לבבך הנה אנו רואין שמחמת אהבה ושמחה אין נראית הגדלות. למשל בעת שיש למלך הדוה ושמחה רבה אזי יכול לבא לפניו אף מי שלא היה ראוי להכנס לפניו בלא"ה וכן עבדיו כשיש להם שמחה אזי אין גדלות המלך ומוראו ניכר עליהם אע"פ שבודאי יש להם מורא ובושה מלפניו אעפ"כ אינה בהתגלות ואינה נראת וניכרת כי השמחה מכסה עליה והנה לכל דבר צריך להיות שורש והענין ע"ד יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו פי' שלכאורה אין העולם כבודו ית' שהוא א"ס ב"ה בב"ת ואין כל העולמות נחשבים

נחשבים לנגדו כלום אך נודע שהויות העולמו' היה ע"י שצמצם א"ע כו' והניח גדולתו הבב"ת וצמצם א"ע וברא את העולמות והנה סיבת הצמצום והנחת גדולתו ית' ע"י שצפה במעשיהן של צדיקים השעשוע שיקבל מהם ובשביל זה ברא העולמות כמבואר במ"א ח"ש ויאמר אלהים יהי אור שלכאורה קשה שלא נעשה כמאמרו שאמ' יהי וכתיב ויהי וידוע שהוא בכ"מ לשון צער אך הנה הצמצום נק' אלהים וצמצום ג"כ צורך לעולמות שבלעדיו לא היו יכולין לקבל האור א"ס ב"ה והיו בטילין כמציאות וז"ש בראשית ברא אלהים פירוש בתחילה היה הצמצום שבלעדיו לא היה יכול לחיות הבריאה מחמת הסרון המקבלין וז"ש ויאמר אלהים יהי אור ר"ל הצמצום (והאור) וזהו ויהי אור ודוק ובמ"א מפורש הענין יותר הנה אמרו ז"ל ע"י תשובה זדונות נעשה לו כזכיות כי הנה השב צריך שיהיה נמאס אצלו הדבר שנכשל בו כי אע"פ שכאשר עדיין לא חטא אמרו ז"ל אל יאמר אי אפשי בבשר חזיר כו' מ"מ כשחטא צריך שיהיה נמאס ממש אצלו הדבר ההוא וזהו נעשים כזכיות שאצליוהב אין יצה"ר כך להעבירות לא יהיה לו יצה"ר. והנה השב נעשים לו מזדונות זכיות מעבירות הסרים מאלהים הוי"ה כי הנה בכל דבר יש חומר וצורה הטעם כמו שבשורש כתיב כי שמש ומגן ה' אלהים כמבואר במ"א וכתיב עיר קטנה כו' האותיות נק' בתים והקטנה שבכולם היו"ד שהוא חכמה וכתיב הן יראת ה' היא חכמה ונודע שהיראה באה מחמת שפלותו בעיניו וז"ש ואנשים בה מעט פי' שמחזיקים א"ע למעט ובא מלך גדול פי' בזוהר שהוא למד וציור ל הוא כ"ו וכן ם גם כן כ"ו אלא שהלמד הוא בהתפשטות והמ' במספר ארבעים לפי שיש בו ד' רוחות וכשנכנם שם היוד לכל הרוח הם ד' יודין אע"פ שהוא נקודה בהיכלי בי"ת דגושה כיון שנמשך לשם היוד נעשה וא"ו ונעשה מ"ם וממטה למעלה הוא מל' והנה ארז"ל משה פרוש מאשה היה ר"ל שהיה שרשו למעלה מנוקבא וז"ש ומ"ה ה' אלהיך לישראל אמר אבל הוא עצמו למעלה היה כמבואר במ"א וזהו את לבבך עם לבבך ר"ל ע"י התשובה שהיא בלב תתהפך ג"כ החומר לצורה כנ"ל ודו"ק היטב. שבת בכל אות ממנו יש ג' קווין דהנה כל עו"ם המשפיע לעולם אחר הנה המקבל מקבל שפע מהמשפיע והמשפיע מקבל תענוג מהמקבל ר"ל שנעשה רצונו כי יותר כה שהעגל רוצה לינק הפר' רוצה להניק ורצון זה א"א לה לקבל אלא ע"י המקבל השפע וממלא רצונה ע"ד ישראל מפרנסים כו' ונמצא שיש לכ"א בחי' משפיע ומקבל וב' בחי' הם מתנגדי' וצריך להיות ממוצע ביניהם ולכן יש בכ"א ג' קווין והנה הב' היא חת' בעצמה אלא שלמעלה הוא נקודה בהיכלא ולמטה היא מתהפכת ומשפעת והמ"י:

תקעו בחדש שופר הנה בכל דבר שהוא נשפע מלמעל' למט' צ"ל בו צמצום שבלעדיו לא היו יכולים התחתוני' לקבל וזהו נקרא ד"י עד שיבלו שפתותיכם מלומר די כי הנה מה שהשפעה הולכת ע"י נק' י"ד והטעם כי הנה המשפיע וראשון נקרא י' ע"ש שאינו מושג ואין יכולין להנות אותו רק בקטנה מכל אותיות וההשפעה א"א להיות בלי צמצום כנ"ל וע"ז מורה הד' לשון דלות ולכן נקרא י"ד וממטה למעלה הוא ד"י והנה בס"י אמרו המליך אות פ' בממשלה וצרפן זה בזה ולכאורה באות א' מה צירוף שייך. אך הענין שבאמת יש שם כל ך"ב אתוון אלא שכולם מתנהגים על פי הוראות אותה האות וטבע' ולכן כאשר נאמר ד"י נמצא ד' קודם לי' א"כ מתנהג היו"ד לפי הוראת הד'. שהוא בראש והוראת הד' הוא צמצום והסתלקות לכן שם ד"י מורה על צמצום והסתלקות משא"כ כשאות יו"ד קודם לדל"ת שמנהג הד' לפי הוראת היו"ד שבראש ודו"ק: והנה ג' ידות יש יד הגדו יד החזקה יד הרמה אהבה נקרא יד הגדולה שאין הגדלות ניכר אלא מכח אהבה שכשמתירא מלפני המלך אינו בא אצלו ואינו מכיר גדולתו יד החזקה נקרא בחי' הצמצום כנ"ל שמתחזק נגד האהבה וההשפעה ואינו מניחו לירד למטה רק בהדרגה ואעפ"כ נקרא י"ד לפי שבלעדיו לא היו התחתונים יכולים לקבל א"כ גם הוא צורך ההשפעה והנה הם מתנגדים וצ"ל ממוצע המחברם הוא יד הרמה דאיתא במד' הבריח התיכון זה יעקב והוא נק' עין כמ"ש עין יעקב וחכמי' נקראו עיני העדה ואי' ישראל עלו במחשב' וחכמה נק' אין לכן היא מחברת ב' דברים מתנגדים וכן יעקב מחבר ג"כ לכן נקרא יד

הרמה

הרסה וזה שאמרי בספר יצירה המליך אות פ בממשלה והנה ביהידות היא ה זה צירוף ממטה למעלה דד"ש ש הוא ג' קוים שהוא ההמשכה על ידי הד' שהוא הצמצום שבכל ההשפעה כנ"ל ומהיכן נמשך מתת' כנ"ל וכל מלמטה למעלה הוא מורה הסתלקות אבל מלמעלה למטה הצירוף היא שופר רצה לומר שנמשך מריש דרגין על ידי ג' קוים מש' לפ' ומש' לר' עלמין על דרך ומאתים לנוטרים את פריו וזה שאמר תקעו פירוש כמו ויתקע אהלו בחדש שופר פירוש ששופר יתקע בהודש:

איתא בזוהר אלמלא לא הכה משה את הסלע אלא היה מדבר אליו לא היה שכחה וטעם לזה דכלל הוא משרע"ה כל ניסים שנעשו ע"י לא היה רק ע"י הדיבור ולא ע"י עובדא וזהו הרם את מטך בזה לבד נבקע הים לאפוקי יהושע כנודע משה רבינו ע"ה היה מבחי' הדעת ונמשך אל הדיבור וגם דורו היה דור דיעה ועש"ז נקרא דור המדבר לשון' דיבור הנמשך מהדעת וקיבלו את התורה בדיבור ואי' בגמרא שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה שבת ובא הילל ולימד להם שפסח דוחה שבת ואמר להם עצלות שבכם שלא שמשתם את שמעיה ואבטליון היא גרמה לכם השכחה וטעם לזה כי השכחה באה מחמת הנפילה שנפלו הניצוצות מבחי' הדעת וע"כ אמר אלו שמשתם שמעיה שהם היו גרים דהיינו ניצוצות קדושות שהיו בנפילה והוקמו והורמו כי בודאי לא היה לכם שכחה דהיינו בחי' נפילה כנ"ל והנה אע"פ ששכחו אח"כ הבאת הסכין בשבת כדאיתא התם אעפ"כ כשראה מעשה נזכר הלכה ר"ל שלא היתה הנפילה רק מבחי' הדיבור הנמשך מן הדעת ונשארה בעובדא והנה כאשר תמו דור הראשון של המדבר דהיינו דור דיעה ובא דור אחר ראה משרע"ה שבחינת' היא עובדות דוקא שהם באים לרשת את ארץ כנודע וע"כ הכה את הסלע ובאמת אמר לו הקב"ה כי אדרבה צריך היה להקים ולהרים דור השני הזה ע"ש אביהם יקראו בנחלתם דהיינו דור המדבר ובדיבורו לבד היה יוצא מים ובזה היו גם הם מבחי' דור דיעה ומזה נמשך שכחה דהיינו מדיבור אל העובדא ויפה אמרו בזוהר שאלו לא הכה את הסלע לא היה שכחה:

ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. הענין הוא שכל תיבה של לשה"ק צריך להקיר על שורש שלה מאיזה עולם נלקחה למשל דורש היא דרישת החכם ולשון חקירה שהוקר הדבר ואמר ציון* דורש אין לה מכלל דבעי דרישה דהיינו הצדיק נק' ציון ע"ד שאמר רשב"י אנא סימנא בעלמא דהיינו כל המשכות שנמשך מעולם לעולם הוא הכל ע"י הצדיק אפי' מעולמות העליונים מאוד הכל נמשך ע"י הצדיק ואי' למה תפלה של צדיקים נמשלה לעתר מה עתר מהפך את התבואה כך תפלתן של צדיקים מהפכין כסא דין לכסא רחמים והענין הוא שמצינו שיאשיהו שלח לשאול נביאות מהולדה הנביא' ואמרו ז"ל למה שלה אצל חולדה ולא אצל ירמיהו הנביא מפני שהנשי' רחמניו' הן וכו' ולכאורה קשה מה שייך זה דרחמניות שלה הלא דבר אשר ישים ה' וכו' אך הענין הוא שאע"פ שאותיות הנבואה באה שוה לנביא אעפ"כ הנביא היה יכול להפך מכסא דין לכסא רחמים ע"כ האיש שאין טבעו רחמני כמו האשה לא היה מהפך כי היה מקנא קנאת ה' צבאות וגם לו הרה מאוד על הרשעים ולא כן האשה שטבעה רחמניות וצריך להבין האיך היה הצדיק מהפך ע"ד מה שנאמר וה' אלהים נתן לי לשון למודים שהלשון הוא הדורש וממנו נמשך לדיבור והלשון נמשך מהמחשבה דהיינו מהחכמה דהיינו כשאדם דורש על אוהבו הוא מחמת שיתעורר בו אהבה מחכמה ע"כ חוקר עליו והיינו כמו טיפה הזרע שבאה מהמוח ליסוד וכששמע איזה טובה על אוהבו שדרש עליו טוב אזי הלשון גורם תענוג ובהיפך אז נתעורר לו גודל רחמניית נמצא הלשון הוא המחבר הכל לעולם התענוג הוא החכמה וכולם בחכמה אתברירו כן הצדיק צריך דרישה לכל המחשבות שלו ולברר' וזהו מכלל דציון צריך דרישה דהיינו התחברות לחכמה וזהו הלשון היא עצמו דרישת החכם שהחכם כשנתקשר להכמה דורש ומחבר אותיות לחכמה וה' בחכמה יסד ארץ והחכמים נקראים עיני העדה וזהו ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד

עיני

עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה דהיינו שנקראת ראשית כנודע עד אחרית שנה מדרגה תחתונה כנודע :

ואתחנן אל ה' ידוע מ"ש בס"י עולם שנה נפש עולם הוא כל העולם כולו נפש הוא כל הברואים שנה היא הזמן והוא יום ליום יביע אומר שיו' א' מתפאר לפני יום חבירו בפעולות שעשה בו הצדיק והכל נכלל בדיבור שהכל נברא בדיבור וזהו וא"ת חנ"ן א"ת הם האותיות שהעלם להנ"ן הוא אוצר גדול שבו מתנת חנם בעת ההוא לאמר שהזמן היא מתפאר בו ע"ד יום ליום יביע אומר שאו' הוא ל' התפארות וזהו וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות וכו' דהזמן שאין בו מצוה בחי' דלי"ת וכשהוא שומר המצוה מתי יגיע הזמן של מצוה הוא בחי' צדקה לעני וזהו וצדקה תהי' לנו כי נשמור הוא לשון המתנה לעשות את המצוה הזאת וזהו בתורת ה' הפצו כי אורייתא וקב"ה כולה חד הוא וע"כ כשהאדם מקשר א"ע באותיות התורה ממילא יכול לידע מה שבתוך הזמן שהוא עצמו למעלה מזמן וזהו מצו' ה' ברא מצות לשון צוותא דהיינו כשהוא מקשר א"ע להש"י ברא ר"ל בבר לבב ולא בשביל לידע מה שבתוך הזמן רק לה' לבדו אזי ממילא מאירת עינים לידע מה שבתוך הזמן וזהו כ"א בתורת ה' חפצו תורה לשון הוראה ולשון ראיה שאינו רוצה לראות רק בה' לבדו ובה יכול לראות ע"י האותיות התורה כי כולה בביתו ביתו הם אותיות כנודע והאדם הוא בבית ע"ד ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה וכו' בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהיה לך אמרו א"ה לכבוד עצמו הוא דורש כו' קשה הלא כ"מ שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו שנ' כל הנק' בשמי כו' א"כ מה אמרו לכבודו הוא דורש ועוד מה לא יהי' לך א"א וכי ה"ו יש א"א ודאי זה לא יעלה על לב שום אדם בעל שכל ולפ"ז מאי לא יהי' לך ונ"ל ע"פ שאמרו ז"ל כשראה אברהם אבינו ע"ה את השמש אמר זה אלוה וכו' והענין שבכל הדברים יש כח הפועל בנפעל ומי שיש לו כח הראות וחוק' הראיה שלו יכול לראות כח הפועל בכל כלי מעשה ואברהם היה רואה בשמש היה לו השג' שרא' בו כח הפועל והיה עובד לכח ההוא נמצא עבד להש"י אך אח"כ כשרא' שהשמש שוקע וגם הלבנה וככבים ומזלות כולם שוקעים ולא מהנה אורה כלום הבין שבהם אינו רק כח מכוחותיו ית' והבין שיש עילה על עילות ומתחלה היה סובר שהכח ההוא הוא תכלית הידיעה שלא הי' משיג יותר ואח"כ הבין שא"ם לידעתו ב"ה אמר מה לי לעבוד לכח אשר הוא מלובש בדבר אחר אעבוד לא"ס ב"ה לעצמו וזהו שאמרו רז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפי' עע"ז כדור אנוש מוחלין לו דבשבת עונג כתיב והענין הוא שהעינג בא מהטעמים ר"ל מחמת טעמי' טובים יש תענוג וכך הוא בשורשו שהעולם התענוג בא מהטעמים כי ד' בחי' טנת"א יש בכל דבר שבעולם רק שבטעמים לא היה שבירה ולכך מבינים הטעם מכל דבר ושאר בחי' אינם ניכרים בו שזה הדב' באה מהשביר' שהדבר גשמי בא מעפריות מה שנפלו מהשבירה שלא נתברר ולפיכך נאמר וחיך יטעם אוכל שהחיך בחי' טעמים כנודע חיך וגרון הו"ב ולפיכך כתיב וקראת לשבת עונג דקריא' לשון הזמנה שמזמין עונג לשבת ומביאו לעולם התענוג ולבחי' טעמים ומתקן ניצוצות הקדושות שיש בזה שהחכמה תהיה בעלי' וחכמה כ"ח מ"ה כמ"ש בזהר שבמ"ה לא היה שבירה ואדרבה מ"ה מתקן כל השבירה כי בדבר שהוא מ"ה לא היה שבירה ולא שייך בו לשון שבירה ולכך החכמה מאי"ן תמצא ולפיכך אם אדם בא למדת מ"ה ר"ל לחכמה ונמצא חכמה בראש וחכמה בסוף ונקרא תעלומות חכמה כנודע וע"י הם מתחברים כי הוא צדיק וצדיק אחיד בשמיא וארעא צדיק יסוד עולם ובזה יבוא השפע לעולם העשיה וכשה"כ לא יעשה דבר כי אם גלה סודו לעבדיו הנביאים כי לא יבא לעולם העשיה אלא ע"י הצדיק שבעולם העשי' ולכן גילה סודו לנביא שהנביא הוא עושה הכל בפועל מעשיות בנ"ל והבן ולכך אם מזמין תתענג והטעמים בשביל שבת וזהו טועמיה חיים זכו שהחכמה תחי' בעליה ונמצא מעל' הניצוצות קדושות כי זהו תכלית העבודה

הג"ה

ונראה ע"פ מה ששמעתי מבן הרב מבס הרב שע"י הניגון יכול להפך פי' האותיות דהיינו טעמים וכל זה הוא המבן לדברים האלה ודו"ק

להעלות

להעלות ניצוצות קדושות שנפלו בשבירה וכל הדיבורים והמחשבות שהכל הם אותיות ואם הם מדברים בטלים הם אותיות מהשבירה וצריך להעלות הכל אל שרשו וזהו השח שיחה בטילה עובר בעשה שצריך לעשו' פעולה תיכף ומיד להעלותו אל שרשו וזהו אפי' שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד וזהו מלא כל הארץ כבודו שאף בע"ז וכל הגלגולים יש ניצוצות קדושות כנודע מי"א סממני הקטורת וכתיב ואתה מחיה את כולם וזהו עשה הש"י כדי שיהא שכר ועונש ובא ג"כ מהשבירה כנודע אך שהוא סוד לעובדים לבושת ולא לעצם כבודו יתברך שהמינים אומרים שאין כבוד להש"י שישניה בעולם השפל ובדברים שפלים ויסכר פיהם וכו' כי משל לאב שמטפה שלו נעשה הולד ויש בו כל מדות טובות ומדות שפלות ומגונות ג"כ והכל בא מטיפת האב ואע"פ כן צריך לכבד את האב ולעבוד אותו בדרך כבוד במדות טובות ׳ לבד כן צריך לעבוד לעצם כבודו ית' ולא למה שמלובש ולזה אמרו רז"ל כל המשמר שבת אפי' עע"ז מוחלין לו שמעלה כל הניצוצות מהשבירה ע"י שבת וזה תיקון על עבודה זרה ובאמת בע"ז כתיב והאלילים כרות יכרתון דבהאלילים יש אותיות ים מהאלהים שמחיה אותם ולכן כתיב והאלילים כרות יכרתון ויכרות אותיות ים מאלילים ונשאר אליל והוא כליל יחלוף וזהו לא יהיה לך אלהים אחרים דאתה אינך צריך ואינך רשאי לעביד לשום דבר המלובש רק להש"י לבדו לעצם כבודו ית' וזהו שאמרו לכבוד עצמו הוא דורש ר"ל שאין כבודו להשניח בשפלים כיון שאמר כבד את אביך כמשל הנ"ל ואעפ"כ צריך לעבוד בזה שלפי כבודו הוא וכו' ודו"ק:

משכו וקחו לכם צאן כו' שבמצרים לא היה התעוררת מלמטה שיהיה בהם גלולי ע"ז לכך הוצרכו התעוררת מלמעלה וז"ש אני ולא אחר וזה שכתוב וירא ישראל את היד הגדולה משום הבטחת הש"י לאברהם אבינו ע"ה ואח"כ יצאו ברכוש גדול ואברהם נקרא יד הגדולה דהיינו אהבה ואהבה גורמת התעוררת מלמעלה אע"פ שלא יהיה התעוררת מלמטה כמ"ש בזוהר כלתי בשוק על בורסקי וכו' וז"ש ושמי ה' לא נודעתי להם שיהא ניכר היות התפשטות חסדים גדולים בהוש שלא יהא התעוררת מלמטה ואע"פ כן יהיה התעוררת מלמעלה אבל שם שדי מורה על הצמצום כוד התפשטות הוי"ד בג' קוין דשי"ן לדלי"ת וזה דרך צמצום שאמר לעולם די כמבואר במ"א אבל בים סוף היה התפשטות מגדל הפורח באויר שהוא למ"ד שהוא ציור אותיות כ"ו דרך ג' קוין השי"ן למ"ם פתוחה וזהו צירוף משכו שהמ"ם פתוחה מקבלת ע"י השי"ן סב"ו דהיינו למ"ד שהוא בינה ולכך נקרא שבת הגדול דאיתא בזוהר שיש מעלי שבתא ושבתא ושבת הגדול הוא שבת דיומא להורות כי צריך להעלות מתתא לעילא וכאן הי' שבת הגדו' מתפשטת למט וזהו שאמרו שם בעתיקא תליא מלתא וזש"ה למכה מצרים בבכוריהם דמדריגה עילאה נקרא בכור וז"ש רבבה כצמח השדה נתתיך כי ד' מדריגות יש במספר עשיריות מאות אלפים רבבות וזהו במספר היינו מדריגה תתאה מכל העולמות אבי"ע ומדריג' ראשונה היא רבבה כצמח השדה ותבואי בעדי עדים כלומר מקושטת מאב"י לעשיה ואת ערום ועריה בלי התעוררות דלמט' כו' או יש לפרש בענין אחר דאחז"ל ישראל מפרנסים אביהם שבשמים צריך לכל אדם להיות לו אמונה גדולה בזה שמזה שהוא עושה למטה מתעורר תענוג גדו' לעילא ולא יאמר איך אפשר שאני עושה תענוג כביכול לעילא רק בכל עשיות המצוה יחשוב שיהיה תענוג גדול לעילא שיביא כל הדברים לעולם התענוג דשם לא היה השבירה ע"ד ההכמה תחיה בעליה ומחיה אותו אך פן יאמר בלבו שהוא צדיק גדול ויבא לידי גדלות ע"ז א' רבבה ותבואי כו' שדים נכונו דאמרו ז"ל לא זז מחבב' עד שקראה אמי פי' שהם מפרנסים כנ"ל ואעפ"כ את ערום ועריה כי מי נתן לך את הכח הזה הלא אני הוא וכלל גדול הוא שצריך מלמטה התלהבות גדולה מהתענוג שלו כדי שיבוא לעולם התענוג:

ויוציאנו ה ממצרים זו גילוי שכינה דבמלך שכולו טוב אין שייך דין אצלו אבל אם עושין כלום לבניו מחמת אהבת בניו עושה דין וזהו מה שכתב את היד הגדולה אהבה אשר עשה ה' במצרים זהו דינין שבתוך אהבה וזהו ביד חזקה שבתוך אהבה ובמורא גדול די"ל למה כתיב גדול דהא מורא הוא דין נוקבא הוי

למימר

למימר הגדולה אך דכאשר היא בבית בעלה אין לה בושה להיותה עמו תמיד ומגלת מרותיה כתיב לשון זכר להורות שהיא תמיד עם בעלה וזהו גילוי שכינה ר"ל שיש התגלו' הסדות בשכינה והבן:

איתא במדרש כשבא קין לפני אדם הראשון א"ל מה נעשה בדינך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי א"ל כ"כ גדול כח וכו' פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת נודע דיש דיבור למחשבה ומחשבה למחשבה כשנצייר בהי' אלו לבני אדם נפרדים ונמצא אדם שעבד לא' בודאי אם משלם לו אדם אחר בודאי אינו כ"א מתנת חנם כי אינו מחויב בזה וכשעובדין לאדם אין עובדין רק לדבורו כי מחשבתו אינו מושגת וזהו מ"ש הקב"ה למשה בא ואראך אוצרות של מתנת חנם ר"ל עולם המחשבה חנם בלא מצות שאין מעשה מצות מגיע עד שם ודו"ק. והנה אמרו רז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפי' עובד כו"ם כדור אנוש כו' דאי מה היה העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה דהעולם נברא כו' ימי המעשה ובדבורו של הש"י דהיינו האותיו' התורה ונעשה הכל מאי"ן אבל עדיין לא היה כח הפועל בנפעל כי זהו קיומו כי הקב"ה נק' מנוחה שאינו שייך בו תנועה כי תנועה לא שייך כ"א בדבר שהוא בזמן ובמקום אבל הקב"ה הוא א"ס ואינו נעתק ממקום למקום וגם אינו בגדר זמן וכשעשו ע"ר את העגל אם לא עשו את המשכן היה העולם חוזר לתוהו ובהו אבל כשעשו המשכן נתקיים העולם ע"י מפני שהוא מכוון נגד העולם כמ"ש בזוהר שהיריעות נגד הרקיע וזהו לחשוב מחשבות לעשות ע"ד שאמרנו יודע הי' בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם כו' ובכל דבר שעשה למשכן הי' מחשב באותן האותיות ד"מ כשעשה היריעות הי' מחשב האותיו' שבהן נבראו שמים והחיקש להשאר אבל הקמת המשכן הי' צ"ל ע"י משה דוק' דכתיב וראה ועשה כו' פי' ע"י שאתה מסתכל בזה המשכן של מעלה מכח הרשימו שישאר בך ממנו תתן חיות לתחתון בהקמתך אותו כי ההסתכלות הוא מדריגה תחתונ' של חכמה וחיא עושה כלים כמ"ש באסתכלותא ברא קב"ה עלמא ואית' מים עליונים תלוים מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא ור"ל מים העליונים באדם התחתון הם התורה והמצות שהאדם עושה הם תלוין ומים התחתונים הם העבירות ר"ל בוכין כו' ומעלים אותן בתשובה ונקרא שבת שי"ן ב"ת שהעלה את הבת ע"י ג' קווין וזהו צירוף ב"ת ראש"י והעולם נברא בתשרי ע"כ נכתוב הצירוף מנ"ל כמ"ש בת"ז וזהו עשיתי תשוב' ונתפרשתי פי' שעשה פשרה בין מים עליונים למים תחתונים ע"כ אמר אדה"ר מזמור שיר ליום כו':

לכו ונלכה אל בית אלהים וכו' לא כאברהם שקראו הר וכו' הר הוא המשכה מקום גבהות שנמשך מלמטה ממקום חשוה ומעולתו שנתרבה שטח הקרקע וגם העומד עליו ניתוסף ראייתו שטח גדול ורואה למרחוק שדה היא מקום מוכן לחרוש ולזרוע ונמשך ממנו פירות בית הוא מקום שמתקנים בו הפירות וכן בעת בריאת העולמות הי' מוכרח להיות ע"י ג' אבות תחלה נתעורר אהבה מלמטה למעלה ע"ד ישראל עלו במחשבה ואח"כ הוכרח להיות צמצום לשיוכלו העולמות לסבול ואח"כ הי' המשכה לתוך העולמות כנגד מדת יעקב ואהבה ראשונה נק' הר להיותה מלמטה למעלה ושדה היה מדת יצחק להיותו גבורות ומבחינתו - היתה השבירה בכדי להעלותה אח"כ כמו שדה שזורעין בתיבה תחלה שתוציא פירות דלא נלו . ישראל אלא בשביל להוסיף גרים ואח"כ ע"י שם מ"ה מדת יעקב נתתקן כמו שנתתקן הכל בתוך הבית וכן בעת שירצה לברר הוא גם כן בבחי' כל הנ"ל כי תחלה נמשך האהבה והחשק מהמחשבה ואח"כ מתצמצם מה לדבר ומה שלא לדבר ואח"כ מתחבר אל ה' מוצאות מדת יעקב והאותיות נק' בתים ע"ד שאמרו בזהר הבית בהבנותו ומדת יעקב הוא מקבלת גרים שהם מהשבירה כי בו לא הי' שביר' וע"כ לא מת הגם שכ' בספרים גם בו הי' שבירה לאו מסטרא דילי' כי מדתו שם מ"ה המתקן הכל ע"כ יאמרו הגרים לכו ונלכה באור ה' היינו אהבה ראשונה ומשם אל בית אלהי יעקב והמ"י:

ונתת מהודך עליו ולא כל הודך מכאן אמרו פני משה כפני חמה וכו' משה זכה לבינה והוא בעלמא דדכורא בעלה דמטרוניתא לכן מלאה לבו לדבר כמו בעל הבית למה הרעותה לפי שמדריגתו הי' למעלה מדיבור והוא מדריגת שמש שיש

לו אור משלו וע"כ כל הניסים שנעשו ע"י לא הוצרך לעובדא כלל ולכן בעובדא דעסלק צוה ליהושע שגם בבקיעות הירדן הוא הוצרך לעובדא להביא תחלה הכהנים נושאי הארון ובתוכו ב' לוחות הנתנים על ידי משה וזהו כמו הלבנה המקבלת מהשמש בהירות לכן הי' צריך לקבל מהוד שהמלכות נבנית מהוד בשביל ההודאה שאומרים עליו שהוא חכם ונבון כו' ע"ד הפסוק ויתנו עליו הוד מלכות וזהו ונתת מהודך עליו שהוא מדת מי"' ודוק:

היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמוכו שנא' כי יפליא ב"פ א' לאיסור וא' להיתר דהנה קב"ה כתום וגליא ואורייתא וקב"ה כולא חד וגם הוא סתום וגליא הנסתרות כו' והנגלות לנו פי' בזהר והנגלות פי' קול ודיבור נגלות לכל וי"ל למה לא נאמ' בהנסתרו' י"ה כמו וי"ה בוהנגלות אך באמת מחשבה שהיא ה' עילא' מושגת היא לאדם עצמו ולאחרים אינה מושגת אבל קדמות השכל אינו מושג גם לאדם ע"כ לא כתוב גבי נסתרות רק ה' שהוא להי' אלהינו ובאמת נקודת פתח שתחת ה' של הנסתרות היא נקודת החכמה כי קמץ מורה לשון סתימה ע"ד וקמץ הכהן קמץ הוא מדריג' ידוע הכהן הוא הכהן הגדול מאחיו זהוא חילוף הבכור שהיתה עבודה בבכורות ע"ד קדש לי כל בכור שמרמז להכמה ראשית חכמ' ראשית כל בכורי והחכמ' אינו מגול' רק מהנקודה ולמט' מפתהא דכליל שית הוא פתח כי הוא ו' נדר הוא בלב כי בלא כוונ' אין הנדר חל כי צריך האדם בשבוע' ונדר הוא נ' דר כי נ' מתפשט בדיורין הם אותיות ובמקום אחר הצירוף הוא נרד כי שבולת היא ב' שבולת הזקן זה קנה חכמ' וע"כ החכם מתיר את הנדר משו' דאיש' יקימנו ואיש' יפרנו וזהו היתר נדרים פורחין באויר דהיינו שאין להם התגלות בתור' ורא"א יש להם התגלות בתור' ואמר כי יפליא ב"פ ע"ד ואאלפך חכמ' פלא הראשון הוא נקודת קמץ והוא לאיסור פלא השני הוא נקודת פתח והיא היתר ומז' ראיה שהחכם מתיר הנדר:

בש"א שברא מאור אש ובה"א בורא מאורי האש דכמ' נהורי' וכו' דהנה כל דבר יכול לידע מאיז' שורש הוא ע"י ההוש שהוא מרגיש אותו ע"י חוש דראות והראי' אותיות ירא' ראשית חכמ' יראת ה' חכמ' נקרא עיני העד' וחכמ' נקרא הומר הראשון לובש צורה ומשפיע דהיינו ע"ד שבע יפול צדיק וקם כשיפול לצדיק א' מז' מהשבו' מקדמת השכל הוא מדבק א"ע ויפשוט אות' המחשב' וזהו ה' צדיק יבחן כי ביד ישראל יש כח להביא הכל להכמ' אשר הוא שורש ישראל ע"ד אשה מזרעת תחל' יולדת זכר הטעם בזהר כי הזכרות שבסוף נובר וישראל נקראו בנים ע"ד קודש ישראל ראשית קדש לי כל בכור ישראל יש להם עלוי' במחשבתם ואה"ע נקראו בנות ע"ד בנות ירושלים והבנות יזונו שאין להם עיקר ירושה רק מזון וזהו אור זרוע לצדיק. שהוא אינו עושה פעולה הברירה כ"א ע"י הכמ' ואין לך דבר שאין בו הכמ' בחכמה אתברירו כי ה' בחכמת יסד ארץ ר"ל הקב"ה בחכמה וע"י כן שורה בארציות ובהכמ' עצמה אין בה גוונין רק כשהיא מלובשת בכלים אז יראה גוונין על הכלים ע"כ דעת ב"ש דחדא נהורא וב"ח סברי כיון שהוא בכלי ובו יש כמה גוונין ודו"ק:

כשעלה משה למרום שמע שמלאכים מקלסים ב' ש' כ' מ' ל' ו' והורידו לישראל דאית משל לבת מלך שהריח' ציקי קדרי' וכו' התחילו עבדים הביאו לה בחשאי הנה יש מים עליונים ותחתונים וז"ש אר"ע אל תאמרו מים מים ומים תחתונים בוכים כי הנה יש ב' מיני מעשים א' הוא לימוד התורה וקיום המצות והב' הוא עניני עה"ז אשר בהם ג"כ צריך לקיים בכל דרכיך דעהו כמו שאמרו רז"ל על חנוך שהי' תופר מנעלי' ועל כל תפיר' ותפיר' אמר לשם יחוד קב"ה ושכינתיה דהנה כתיב חכמות בחוץ תרונ' הכמות ב' הכמות חכמ' עלא' וחכמ' תתא' ואיתא בזוהר וע"ד אח"ד בחלופי אתוון פי' ע"ד מ"ש התוספת על אני והו כמו אני והו' כי אות ואו במקום אלף כי וא"ו בגי' י"ג כמו אחד וז"ש אם רץ לבך שוב לאחד פי' לא' ר"ל לאלופו של עולם והנה ח' הוא ו' וז' ותג המחברם,וזהו נרמז בוע"ד ו' במקום אלף כנ"ל ע' הוא ג"כ ו' וז' כפופה המקבלת במקום ז' הנ"ל ולכן בני' שבעים פי' נגד ז' ימי הבנין כ"א כלול מי' אשר שרשם בהי' כנודע ואיתא בזוהר

איהו

איהו ממלא כל עלמין וזה נקרא כח הפועל בנפעל וכל מה שיורד כח הפועל יותר למט' בעולמות התחתונים הוא יותר מצומצם ואע"פ כן כל מה שיש בים יש ביבש' אלא שהוא יותר בצמצום ולכן גם במלת ועד נרמז אחדותו ית' אלא שהוא בהעלם שהוא כח הפועל בנפעל (והנה בחוש נרא' שגם במדריג' היותר שפל' יש בה כל המדריגות כדאי' עדיין לא אבילנא בישרא דתורא נמצא שיש בו אחר אכיל' תוספ' השכל וכשבן חכם ישמח אב גורם שמח' לאביו שבשמים וזה שמחה באה מחמת תענוג הבן והנה קודם שאכל הבשר נמצא היה השכל בבשר רק שהיה בהעלם נהיל וא"כ בתחיל' היה בדומ' וצומח והי' שב גם השכל האנושי והשמחה והתענוג בהעלם ואחר כך נתגלה מדומם לצומח ואח"כ להי' וכו' והנה אם היה כל זה באנשים מחולפים עד"מ ראובן שמעון וכו' היה לכ"א שם בפ"ע כגון בתחלה בצירוף דומם ואח"כ צומח אע"פ שהכל מציאות א' מ"מ כל. מה שנתקרב יותר אל השורש יש לו צירוף אחר (חסר כאן) חנה ח"ע נקרא ריש דרגין וחכמ' תתאה היא המתהפך נעשה שיר וזהו פרק שירה ר"ל החכמה שבו שמשורר שהולך לשלימותו ועד"ז היו הלוים משוררים כי הכהנים עובדי' במחשבתם והלוים מגביהים הדבר המקורב עד עולם המחשבה ע"י שירם והנה כח הפועל שבמדריגות התחתונים נקרא רגלין כמ"ש והארץ הדום רגלי וז"ש ת"פ מנעלים ר"ל שהיה תופר ומחבר ומעלה כח הפועל שבמדריגת התחתונים לשרשו ואפר לשם יחוד קב"ה ושכינתיה כי כח הפועל בתחתונים נק' מל' (כי מחשבת אין מלך בלא עם גרמה להוויות העולמות ועוד שכח הנ"ל הוא מדריגה התחתונה מהפועל והוא כנק' לנביה שמקבל ממנו) והנה משה עלה למרום פי' שהעלים כ"כ עד מרום פי' בינה כי משה זכה לבינה לכן אמרו המלאכים בשכמל"ו כי נעשה יחוד ע"ז כנ"ל והורידו לישראל שגם הם יהיו מעלים דברים התחתונים כמו הם וזהו הביאו לה בחשאי שצריך להמשיך לה שכל מחכמה אלקית וזהו נקרא ה"ת שצריך להעלותה ולהכניס בה חכמה אלקית וכן נק' מים תחתונים בוכים אבל מעשה התורה והמצות שהם בעצמם אלקית

כביכול זה נקרא חכמה עילאה כך נ"ל ששמעתי פעם א' ודוק:

בנדון מה שיש נוסחאות שונות בענין התפלה ונסתפק השואל היאך לנהוג בנפשו בדברים כאלו. אמרתי דברים כאלו אי אפשר לבאר בכתב אמנם זאת כבר נודע שאמרו רבותינו ז"ל י"ג השתחויות היה במקדש נגד י"ג שערים ונרמז ביחזקאל לעתיד אי"ה שער ראובן א' וגו' כי אז יהיה קדושת ירושלים בקדושת המקדש העבר והנה הי"ב שערים הם שער לכל שבט וידוע שבהמ"ק מכוון כנגד בהמ"ק של מעלה ונמצא שיש לבמה"ק שלמעלה י"ב שער לכל שבט ושבט כמבואר בכתבי האר"י זצלה"ה וכנגדן היו הי"ג נוסחאות שהן המשכות כנודע לבאי' בשערים בכתבי האר"י זלה"ה והנה ענין התפלה היא כדי שיוכל כ"א לעלות בשער שלו. כי התפלה הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ויש לכל שער צירופים מיוחדים לכן יש נוסחאות שונות והנה השער הי"ג הוא למי שאינו זוכר את שבטו ואינו יודע באיזה שער יבא לחצר המלך לזה מכוון השער הי"ג והיא כנגד תיקון הי"ג שהוא ונקה שהוא מקבל מכל הי"ב תקונים הנ"ל והנה והאלקי האר"י ז"ל בהיות נהירין ליה שבילין דרקיע לימד דעת את העם למי שאינו מכיר את שבטו ותיקן סדר מלוקט מכמה נוסחאות הידוע לבקיאים ואם ישאל השואל לאיזה צורך הם י"ג שערים והלא הי"ג הוא הכולל כולם היה די בזה. התשובה כי בזמן שהיו ידועים כל שבט ושבט ונוסח השייך לכל שבט ושבט בודאי היה יותר טוב ליכנס בשער שלו והטעם במום עמדי ונרמז קצת ע"י נעים זמירות ישראל בתפל' לעני כי יעטוף אמנם בזמן הזה שאינם ידועי' השבטים (והראי' שיש כהנים ולוים בינינו והאיך יהי' לכולנו נוסחא אחת) ע"כ כ"א יאחוז דרכו של האר"י ז"ל השוה לכל נפש וכן יהיה לעתיד לבא בירושלים (*) כמפו' ביחזקאל כי יהיה ידוע לכל שבט ושבט יה"ר שנזכה לראות בבנינו בביאת הגואל במהרה בימינו:

במדרש כיצד היה הדיבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא רשב"י אומר מלמד שהיה הדיבור יוצא מימינו של הקב"ה לשמאלו של ישראל ורבנן אמרי יפי יש שמא"

שמאל למעלה והלא כתיב ימינך ה' וכו' וע"ש. הנה ארז"ל כל הדברות נאמרו בדבור אחד וחזר ופרטן בפרטיות וק' למה אמרם בתחלה בכללו' כיון שאחר כך הוצרך לפרטן. אי' בזוהר דנברא העולם בב' שהוא לשון ברכה ולא בא' שהוא ארור כתיב הסכת ושמע ישראל היום ר"ת צירוף הוי"ה של חדש אב חציו בישרות וחציו הראשון מהופך ה' קודם ו' כי חציו דין וחציו רחמים ולכן ארז"ל לא היה ימים טובים לישראל כט"ו באב ונקרא אב חציו הא' ארור והב' ברכה והנה מזלו אריה שהוא ימין וכו' הנה העולם לא נברא רק בשביל שעשוע הקב"ה ותענוג כביכול במעשה המצות שאמר ונעשה רצונו פי' שעיקר התענוג הוא מה שאדם חושב ומתלהב לעשות נחת לפניו ית' והוא למלאות רצונו כי העבדו' עצמו אין עיקר כי לפעמים אדם לומד מפני טבעו שיש לו חשק ללמוד ונ"ב אדם עוסק בסחורה שיש לו חשק לזה רק עיקר התענוג ממעשה המצות הוא התלהבות כמ"ש אשה ריח ניחוח לה' וארז"ל שאמרתי ונעשה אך התלהבות לבד לא היה כלים במה להתלבש וצריך להתלבש בעובדא והנה האדם העוש' הכל רק כדי למלאות רצונו ית' ולעשות נחת רוח לפניו ית' הוא מכניס במעשיו ומשרה בו אלהות כי הנה נודע כי מה שעלה ברצון הקדמון לברוא העולמות הכל היה בשביל התענוג שיקבל ממעשה ב"א בהתלהבות לעשות רצונו כנ"ל ומחשבה זו היא עקרא ושרשא דכל עלמין והוא מקור הכל וממנו נתהווה הכל (והטעם כדי שיוכל האדם במעשיו ובמחשבתו להעלות העולמות כיון ששרשם והוויתם וחיותם היא מחשבה זו התענוג שמקבל להש"י ב"י ממעשה התחתונים. שא"כ אם לא היה לו אחוזה בהן ולא כח להעלותן) ונודע מחכמי המחקר שכל דבר יכול לעלות לשרשה כמו מעין הנובע מהר יכול להגביה המים עד נגד גובה ההר שיוצא ממנו לכן גם אם האדם העושה המצות בהתלהבות שעקרם ושרשם הוא רצון הקדמון שרצה כך שיהיה תענוג מהתלהבות ב"א לעשות רצונו לכן אם האדם עובד כך יש למעשיו ומחשבתו עליה עד שרשם שהוא רצון הקדמון הנ"ל כי הוא מקבל מרצון העליון ע"ד כל העולם כנוק להבורא שמקבלים ממנו והנה ע"י

דבר זה שיש לו עליה עד רצון הקדמון יש לו סגולה נפלאה והוא שיכול לעשות בו השתנות ד"מ בהתגלות' יש חילוק בין מים ליבשה משא"כ בשרשן ברצון העליון הקדום שם הכל אחדות פשוט כמבואר במ"א וז"ש הרם את מטך פי' מטה לשון הטיה ור"ל הרם והגבה למעלה לעולם העליון הטייה שבהתגלות שהטה מים לצד אחד ויבשה לצד אחד חלוקים זה מזה אבל למעלה הכל אחד ויבוא למידת אי"ן ואח"כ תמשוך משם לעוה"ז יבשה במקום מים וזהו נטה את ידך פי' יודי"ך שחלופהן כגולם ר"ל דא יו"ד (וז"ש רחב"ד מ"י שאמר וכו' לחומץ וידליק פי' שיהיה לו התקשרות תמיד בעולם המחשבה שנקרא מ"י ויכול להביא החומץ לשם וידליק ג"כ כנ"ל): והנה לזה ארז"ל כי אורייתא וקב"ה כולא חד הוא והוא ית' א"כ לא שייך בו חלקים כך אין להתורה חלקים וכל חלק מצוה כלול מתרי"ג הטעם כי הנה כל כח הפועל בנפעל הם הכל ביחד אחדות פשוט רק הגופים מחולקים פי' שהנפעלים רבים ונפרדים אך כח הפועל שבה הוא אחדות ואין בהם חילוק והנה כשאדם עושה המצות בהתלהבות והחשק ורצון שלו לקיים רצון הקב"ה יש להם עליה עד רצון הקדמון ושם כל התרי"ג מצות וכל האותיות התורה אחדות פשוט כדאיתא בב"ה שלמעלה מחכמ' א"א לצייר אפילו בקוצא דיוד כמבואר במ"א לכן רצון הקב"ה (הסר כאן) והנה כל מקום שיש המשכה מעולם לעולם צ"ל שם בחינות אהבה ובחי' גבורה כנודע כי יש לשפע עצמה הנשפע הוא בחי' גבורות לירד מעולם העליון לעולם התחתון אך בחי' אהבה שבו שאוהב להשפיע למטה גוברת על בחי' הגבורות ונקרא הכל ע"ש אהבה וימין כמ"ש הכהנים הל"ים אך בזה ההמשכ' עצמה שם באמת יש בחי' גבורות כנ"ל לירד למדריגה תחתונה אבל בהשורש שממנה נמשך למטה שם אין רק בחינת אהבה לבד ואין שם בחי' גבורות כלל לכן אמרו רבנן וכי יש שמאל למעלה והלא כתיב ימינך ה' (נ"ל שרצה לרמוז בזה מ"ש בע"ח כי בחו"ב יש שם נוק' והיא לצד שמאל אבל באריך אין שם שמאל כלל) ופירוש הענין כי כל השפעה הוא מחמת אהבה וחסד כמ"ש האר"י זכרונו לברכה

אבל

אבל בהמשכה שנמשך מרצון עליון והוא הו"ב שם יש בחינות גבורות ושמאל שלירד מעולב עליון לתהתון הוא לימין כפ"ע ולשמאל בפ"ע ודו"ק (עיין בע"ח) והנה אמרו רבותינו ז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם בראשית נמי מאמר הוא והנה בבראשית כתיב את השמים ואת הארץ את לרבות תולדותיהם והנה ארז"ל כל מ"ב נרמז במאמר ראשון ואח"כ אמר כ"א בפרוטרוט הענין הוא כי נודע כי קודם שנתהוו העולמות תחלה עלה ברצון הקוד' לברוא העולמות והנה זה לא נקרא אפילו בשם אמירה שהיא בלב וזהו מדרינה עליונה מאוד וכו (ר"ל ברצון הקדמון) היו כלולים כל העולמות וכל המדריגות דרך כללות ואח"כ נמשכו דרך פרטות והנה בראשית נ"כ לשון אמירה כמו ארשת שפתיו אך הוא בלשון תרגום והענין הוא על רצון הקדמון שממנו נמשך הכל ולכן כתיב לשון תרגום שמדריגה עליונה כזו אין בה התגלות אלא התרגום שבה ר"ל שהי' בחי' אחורים ומלכות מעולם של מעלה ממנו כי כן הוא בכל המדריגות לכן תרגם יונתן בחוכמתא ודוק. והנה הצדיק נק' ח"י לפי שארז"ל עמוד א' מן הרקיע לארץ וצדיק שמו שכל ההשפעו' מעולם העליון לתחתון הכל נשפע ע"י הצדיק והנה כל השפעה יש בה בחינות גבורות כנ"ל לכן נרמז בצדיק המדריגה שממנה נשפע והוא הי' לפי שהחכמה מאי"ן תמצא והקטן שבכל האותיות הוא הי' שהיא רק נקודה וא"א בפחות מזה והמשכה עצמה שהיא נק' בשם ו' ויש בה נ"כ בחינה גבורות הנקרא בשם ז' כנודע שהוא מורה על גבורות ולכן נק' ח' פי' ממטה למעלה כי הח' הוא ו"ז ותג על ראשיהם המחברם שהכל אחדות פשוט כנ"ל ויוד הוא המשפיע כנ"ל פי' מקים שהשפע יורד ממנו והכל נרמז בצדיק שנק' ח"י ודו"ק. וזהו (הסר כאן):

תפילין דמארי עלמא פי' שהתפילין נקרא פאר ור"ל שהקדוש ב"ה מתפאר בישראל זהו נקרא תפילין כי מי גוי גדול בהד ביתא הנה יש לדקדק שינוי לשון בפסוק שמתחלה אמר אשר לו אלהים קרובים ואח"כ הזכיר שם המיוחד כה' אלהינו וכו' אך הענין אלהים הוא שם משותף אפילו דיין נק' אלהים וכן כל שרי מעלה נקרא כן והנה שכל האנוש מחייב שיותר יכול האדם להתקרב ולבקש בקשתו משרי מעלה שהם קרובים במעלה אלינו יותר מהש"י שהוא גבוה מאוד כמ"ש כי גבוה מעל גבוה שומר וכו' וזה היה טעות דור הפלגה אבל האמת אינו כן כי הש"י ממלא כל עלמין ומובב וכו' ואיהו בתוך כל עלמין וא"כ הוא ית' קרוב אלינו יותר מהשרים שהם רק במ"א ותו לא וז"ש כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים פי' שרי מעלה שקרובים לתחתונים וכו' כה' אלקינו שהוא גבוה מאוד מהתהתוני' ואעפ"כ הוא קרוב אלינו יותר ואי' בת הי' לא"א ע"ה ובכל שמה הענין דארז"ל בהבראם באברהם שכל העולמות נבראו באהבה מדת אברהם והנה הצדיק נקרא כל והמקבל ממנו נקרא בכל בי"ת כל וכל העולמות הם כנוף א' שכולם מקבלים ממנו ית' וז"ש בת הי' לאברהם ודו"ל וכתיב בזאת יבא אהרן אל הקודש פי' זאת היא שבינה ורצה לומר שצריך תחלה להתלבש ביראה כי זה חשער לה' כמ"ש בס"ה וזה שכתוב בכ"ל קראינו אליו ר"ל אם קוראים אליו בכל שהיא השבינה ואז הוא קרוב אלינו והנה זהו שהש"י קרוב אלינו זהו המדת ענוה מפני שה' בחכמה יסד ארץ כולם בחכמה עשית והכמה הוא מדת הקטנה כמ"ש והחכמה מאין תמצא לכן הש"י ג"כ ממלא כל עלמין והנה פ' ראשונה קדש לי כל היא נקרא ראשית וקדש בלא וא"ו שמורה על המשכה לכן כנגדה כתיב כי מי גוי גדול ששם ג"כ מרומז חכמה מדת הענוה והקטנה כנ"ל ודוק היטב. פי' על נבירה היא גורעין ומוסיפין ודורשין כמו ולקח מדם הפר גורעין המם מתיבת מדם ונותנין לתיבת הפר גורעין משום כשהן דו פרצופין אז אינה רק נקודה אחת נקודת המלכות אזי גורעין זו הנקודה המם ונותנין לתיבת הפר שהם הגבורות ודורשין ע"ד ציון דורש אין לה מכל דבעי דרישה והמ"י:

דרך כוכב מיעקב כו' איתא אין מזל לישראל ואיתא הכל תלוי במזל אפילו ס"ת שבהיכל אך הענין שמדריגות אי"ן שהוא החכמה היא מזל לישראל לשון יזל והוא טעמים שהם כתרי אתוון והוא יו"ד וכשהוא על אתוון נקרא רביע בטעמים וזהו ומספר את רובע ישראל מספר הוא לשון בהירות לשון ספיר את הוא האותיות

מא׳ ועד ת׳ וזהו ומספר את רובע ישראל ומספר א״ת שהוא אותיות ומי הוא המספרם ומאירם רובע שהוא טעמים רביע והכל נעשה על ידי ישראל שהם הברי.ז התיכון המבריח מן הקצה אל קצה שהוא מקוצו של יו״ד העליון עד קוצו התחתון שבו ביו״ד מרמז כל העולמות כנודע (עוד שמעתי שנקודה הנ״ל היא הממוצע בין כל הדברים בטעמים היא רביע ובנקודות ג״כ על אתוון הוא חולם והוא מדריגת ישראל ג״כ והויה נקודה חולם ובתחתון עצמו הוא יו״ד וכשהוא בין אתוון הוא מלאפום ותחת אתוון הוא חיריק) וכשהוא נקודה בהיכל . הוא מלאפום דהיינו י׳ בתוך וא״ו והבן וזהו דרך כוכב מיעקב כוכב לשון מזל פי׳ בשהוא דורך למשוך הוא הכל מיעקב שפירש מהמת ישראל ובשבילם וזה שזכר יעקב ולא ישראל הוא בשביל שיש ביו״ד ג׳ קוצין שהם רת״ם העליון נק׳ ישראל לי ראש האמצעי נק׳ ישורון לשון שורה שהוא לשון המשכ׳ והתחתון נק׳ יעקב עקב י׳ והנה כל דבר שנמשך צ״ל בסוד מטי ולא מטי שאם היה מטי לא יוכל המקבל לקבל לכן צ״ל לא מטי בסוד כנשר כו׳ נוגע ואינו נוגע וצ״ל הסתלקות במדרינה עליונה ולהמשיך רק מעט מזעיר כפי כח המקבל ע״כ באן אצל דרך שהוא לשון המשכה זכר יעקב לשון עקב רק כפי כח המקבלים ודו״ק . וקם שבט לשון מושל הוא הצדיק מושל ביראת אלהים זה גם כן יהיה מישראל פי׳ מחמתם ומחץ וכו׳ הנה הפיאה הוא התקשרות שהם המחברים ב׳ הדברים דהיינו שערין קשישין עם שערין רביכין וע״י נמשך מזה לזה בהדרגה שנודע שאלולי ההדרגה בכל המדריגות אז לא יכול המקבל לקבל וזו מ״ש כאן לע״ל כשיזדככו העולמות ויוכלו לקבל רוב שפע ואז לא יהי׳ נצרך להדרגה ואז ומחץ לשון יחץ לשון חלוקה ובקיעה פאתי מואב דהיינו שיבקע הדרגת המשכה היוצאת מאב ומצמצמת השפע שלא יושפע בלתי הדרגה בכדי שיוכל לקבלו אבל כשיזדכך המקבל אז א״צ להדרגה אז יבקע ויחלוק ההדרגה ויומשך בלתי ההדרגה ודו״ק :

לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה גם מעשה דרבי יוסי היה מתפלל בחורבה ואמר לו אליהו היה לך להתפלל תפילה קצרה כי הנה כשהרב רוצה להבין לתלמידו שכלו הרחב ואין התלמיד יכול לקבלו אזי הרב מצמצם שכלו בדיבורים ואותיות עד״מ כשאדם רוצה להריק מכלי אל כלי ומתיירא שמא ישפוך לחוץ אזי נותן כלי הנקרא משפך ובזה המשכה ההיא נתצמצמה וע״י מקבלת הכלי ההוא ולא ישפוך דבר הוצה כן הדבר זה ששכל הרב מצומצם בדיבורים ואותיות אלו שאומר לתלמיד ועי״ז יוכל התלמוד לקבל שכל הרב הרחב והנה עולם כזה נק׳ עולם העקודים שהשכל עקוד ומצומצם בו והנה השערות נקרא כמו כן מותרי מוהין ע״ד הנ״ל כמ״ש במ״א וזהו נודע בשערים בעלה וזרח משעיר למו שהוא לשון שערות ואי׳ בזהר אית שערין רביכין ואית שערין קשישין דהיינו שערות הראש והזקן והממוצע שביניהם המחברן הם שערות הפיאה שנמשכין מכנגד הראש עד הזקן והנה י״ג מדות שהתורה נדרשת בהן ג״כ עד״ז שמשה עצמו לא היה צריך להם אך התורה שבע״פ שהיא הנוקבא שבה הדרש׳ אינה יכולה לקבל בהירות התורה שבכתב כ״א ע״י י״ג מדות והיינו ק״ו וג״ש . (ועוד שמעתי דהיינו שאומר לתלמידו שכלו הרחב באותיות נמוכים ומשפיל שכלו באותיות ההם וכל מה שמרחיב אותיות ההם משפיל שכלו יותר נמוך שיוכל התלמיד יותר לתפוס שכל הרב באותיות ההם ואחר כך כשנתפס שכל הרב מתגדל הבן או התלמיד בשכל ההוא ויוכל אחר כך להבין שכל הרב בלי מצעים כ״כ ודו״ק היטב והנה בודאי לא יתן הרב לחבין שכלו הרחב כ״א למי שמוכן לזה דהיינו לתלמידו וכדומה והוא נוק׳ לזה ומצורע נק׳ סגירא נהורא עלאה דהיינו שהחכמה פי׳ שכל העליון מוסגר ממנו והיא צריך לו וע״כ מרים כשהיתה מצורעת כשלג והיתה צריכה להמשכת החכמ׳ התחיל משה בתפילתו א״ל שהוא המדה ראשונה מי״ג מדות שב׳ הויות הראשונים אינן נכללים בין הי״ג מדות כנודע ובהירות הוי׳ גדולה ואין עולם התחתון יכול לקבלו כ״א ע״י אמצעית וע״כ המדה ראשונה היא אל ופעם אחד שמעתי שב׳ הויות הנ״ל הם הוי״ה עליונה והב׳ הוא הוי״ה שבה פועל בנפעל דהיינו מה שבעולמות התחתונים ודוק וע״כ המדה ראשונה שהיא אלף דהיינו פלא שעולם העליון מופלא מהתחתון ואמר

כך נמשך ממנו לרצון עולם התחתון והמשכת ואו אל אות כ׳ נעשה למ״ד והוא תמונת ט׳ הפוכה לפי שיש י״ג מדות ויש ט׳ מדות כמ״ש פ׳ שלח והיינו שבעולמות עליונים יש הרבה בהירות ע״כ הם י״ג ובעולמות התחתונים מהם שאין בהם כ״כ בהירות הם רק ט׳ מדות כמשל הרב עם תלמיד אם אין בתלמיד כח לקבל שכל הרב אזי מצמצם הרב יותר את שכלו ובתלמיד כזה שכל הרב יותר מצומצם וד״ל והנה מרע״ה בתפילתו עשה המשכה במדת ק״ו (וכמ״ש רז״ל ואביה כו׳ ק״ו לשכינה כו׳) שהוא מדה הא׳ מי״ג מדות הנקרא אל שעולם העליון נק׳ קל ועולם התחתון נקרא חומר ע״ד הומר וצורה שהנוק׳ חומר והזכר צורה ובן כאן עולם התחתון המקבל נקרא חומר ונחזור לענין עולם העקודים שהשכל עקוד בתוכו והוא בבלי אחד ובו עשר שכליים אך מה שהוא עשר שכלים הוא ע״ד צהבו פניו של רבי שע״י מדת אהבה דהיינו כשהאב רואה את בניו נתגלה בפני האב האהבה וד״ל עכ״ל הרב ואחר כך שמענו שהק״ו הוא שנוטלין מעולם העליון ונותנין לעולם התחתון ואעפ״כ נשאר בעולם העליון הדבר ההיא ואין נגרע ממנו הוא מה שמבאר בע״ה שער אח״פ שכל דבר שבקדושה אע״פ שהלך האור מסקום למקום לא נגרע האור ממקום הראשון ודו״ק:

מציל עני מחזק ממנו ועני וכו׳ ק׳ עני עני למה לי הענין הוא יש ב׳ מיני עניים א׳ כמו שאמרו רז״ל אין עני אלא כו׳ וב׳ כפשוטו והא׳ אינו תאב בודאי דיגעתי ומצאתי וכו׳ והב׳ תאב לכן נקרא אביון ונודע כי אין בכל דבר רע בה אלא מחמת סיבות האדם כי הכח הוא הקדושה ונפל שם בשבירה וז״ם וידוי בדחילו ורחימו ועי״ז מעלה אותיות החטא וד״ל וזהו מחזק ממנו ר״ל שהחוזק והכח הוא מטני מסיבתו והצלתה על ידי התשובה נרמזה במלת מציל כי הוא המחבר העליון בין תרין ריעין י׳ ו׳ נ׳ בסוד ם׳ ולא מ׳ ובסוד דרכו של איש וכו׳ וז״ם צלם ר״ל המשכה מלמעלה ע״י מנדל הפורה באויר למ״ב בתיבה ובהמשבות ממטה למעלה צריך ג״כ צדיק התחתון וז״ם מציל ר״ל שהשב צריך ליראה ולהתקשרות הבורא ועיקר התשובה בלב סוד עלמא דחירות סוד הלמ״ד ועי״ז ניצול מחזק ממנו. אשריכם זורעי על כל מים ר״ל בין בהרהורים טובים או בהיפוכם הם עולין ומעלין לעבודת הבורא ית׳ כנודע ענינו והנה הם באים מצד הסתכלות הנרמזות במלת שור או מצד נטות החומר הנרמזות במלת והחמור וזהו משלחי רגל השור והחמור ר״ל ששולחים ההרגל שעל ידי שור והחמור הנ״ל:

ויברך את יוסף וכו׳ את הנערים ופי׳ בזהר ברכתא דבנין וכו׳ אף ע״פ שהוא שלם מצדו אין תענוגי שלם עד שינמור שלימות בניו כמשרז״ל יה״ר שיהיו צאצאי מעיך כמותך משא״כ אם לא היו לו בנים א״צ לזה והבן החכם מבקש הכל בשביל תענוג אביו ואביו בראותו בי בן נותן לו בשביל בניו וזהו והשיב לב אבות וכו׳ וזה ענין ברכות שמברכין לאביהם שבשמים. לא יהיה לו גדלות בזה שמתפלל בכוונה כי הוא רק כבן כפר שאין בא לפני המלך בשום פנים רק כשנאבד בן אצל המלך והוא מביא אגרת ממנו אזי מניחין אותו בעלי המשמר ועייל בלא בר ואדרבה מקרבין אותו לפני המלך כך כשמביאין ניצוין קדו׳ למעלה שהוא נושא את בן המלך אזי הכל מקרבין אותו יחשוב שעולם הדיבור מדבר בו עולם גדול כזה שבו נבראו כל העולמות כדאי׳ בהבראם שהיא בה׳ מוצאות הפה ועי״ז יחשוב בתפארתו ית׳ כל חיות העולמות הוא מהדיבור והדיבור הוא עולם היראה וכביכול שכינה מצמצמת את עצמה ושורה בדיבורו בפיו כדאיתא בספר יצירה קבען בפה ואם הדיבור כך הוא מה הוא עולם המחשבה ועוד אורות מצוחצחות אשר א״ם והקר כשיתחיל להשוב יאמר בלבו כי זה צמצם א״ע כביכול עולם המחשבה במוח מדת הו״ב עולם גדול כזה ראוי לבייש מפניו לא יתפלל על שחסר לגופו רק יחשוב שהוא חלק אלוה ממעל ועל שחסר לאותו הלק על זה היא מתפלל ואם הוא מתפלל כך אף על פי שלא נעשית בקשתו בעולם העשי׳ מ״מ לאותו החלק נעשה בקשתו בעולמות עליונים וזהו אל תבקש גדולה לעצמך שתהא הגדול לעצמך כי זה היא פגי׳ וזהו נק׳ מתפלל לשמ׳ פי׳ לשם הדיבור שהדיבור מתאוה ומשתוקק להיות דביק במחשבה וכשמדבר באהבה ויראה הקול והדיבור משתעשעים זה עם זה וההכמה משגחת על זה ומתענגת

פב שמתענג מבנו שהמחשבה משתוקקת לבוא בקול כדי שיבא בדיבור :

יהשוב שעולם הדיבור מדבר בו וזולתו א"א לדבר כמ"ש אדני שפתי תפתח וגם כן מחשבתו אי אפשר להיות כי אם על ידי עולם המחשבה והוא כשופר כי מה שתוקעין בתוכו אותו הקול הוא מוציא ואם יפריש ממנו התוקע אז לא יצא קול כך בהעדר ח"ו ית' ממנו אינו יכול לדבר ולחשוב. כל המחשבות בכללן בז' מינים כנגד ז' ימי הבנין כגון אהבה ויראה וכו' ובכל בחינה יש טוב ורע ח"ו ובשבע רעות מחי' ז' עממין לכן כשנופל לו מ"ז יעיין מאיזה בחינה ויאמר מה עשיתי שלקחתי חלק מעולם המחשבה וזרקתי אל המקום הטינופות ומזה יכנע עד לעפר ויביא זאת המחשבה למדת אי"ן ואח"כ יחשוב אם אני אוהב הדבר הזה או אני מתענג מזה כמה יש לאהוב הש"י וכן ליראה אותו וליבוש ממנו ולפארו וכו' וכן לנצח המדה הזאת ולהתקשר בהש"י : מ"ז הענין כממזר שגופו דומה לכל אדם, רק הפנימיות אינו טוב כך בנדון זה הקול והאותיות קדושים רק המחשבה שבפנים והקב"ה אומר מדוע באתי ואין איש בתיבה. כל בניך למודי ה' ר"ל שמלמדין את ה' האיך לעשות כמ"ש בזוהר זכור לאברהם דאחיד לו בדרועי' ובגופי' וכו' ר"ל כמו שאדם אוחז חבירו בידו ואינו מניחו לעשות רצונו כך משרע"ה אחז אותו באהבה וביראה ושינ' רצונו כביכול הבן מעלה באביו התפארת וכל המדות אהבה ויראה וכן למעלה כשאלו עושין מע"ט שיהיה לחקב"ה תענוג אנו מגדלין להקב"ה כביכול. אלהיכם כהן הוא ר"ל שעובד א"ע כי מהמת כח הניתן במחשבה מעולם המחשבה ובדיבור מעולם הדיבור האדם מחשב ומדבר צריך האדם לחשוב א"ע כאין וישכח א"ע מכל וכל ויבקש הכל בכל תפילתו על השכינה ואזי יכול לבא למעלה מזמן דהיינו לעולם המחשב' ששם הכל שוה חיים ומות ים ויבש' וזהו מ"ש בזהר גני דייקא דא בעתיקא תליא שהיו צריכין להפקיר א"ע ולשכח בצרתן כדי שיבואו לעולם המחשבה ושם הכל שוה משא"כ כשהוא דבוק בגשמיות עה"ז הוא דבוק בהתחלקות טו"ר דהיינו ז' ימי הבנין ואיך יבא למעלה מזמניות ששם אחדות גמור וכן כשחושב א"ע לי"ש ומבקש צרכיו אז אין הקב"ה יכול להתלבש בו שהוא ית' א"ס ואין כלי יכול לסובלו משא"כ כשחושב א"ע לאין כנ"ל :

אין אשה אלא ליופי הקב"ה ברא עה"ז ובתוכו האד' בצלמו כדי שישר' בו כמשל בתי שררות בבית הוועד שרושמים שזה ביתו של פלוני ולמה עשה כן הי"א המלאכים הם (א) שליש עולם ואורות יפות ומצוהצהות עד מאוד עכ"ז יש לו יותר תענוג מן האדם כמשל הציפור המדברת לפני המלך אפי' דברי שטות יש למלך יותר תענוג מכל מליצות השרים המשוררים כך האדם החומרי כשמעלה במחשבתו עולמות עליונים נופל עליהם היל ורעדה מיראתו של הקב"ה ורוא' אור גדול מצוחצח וכ"ז נגלה ע"י האדם שבעולם השפל אזי נולד התפארות גדול בהקב"ה וזהו אין אשה דהיינו החומר אלא ליופי ר"ל שהיופי היינו התפארת העליון נתגדל מזה מאד. הדיבור שבכל הבריות הוא בעולם הדיבור וכשמתפלל ויש לו מ"ז אזי הדיבור בגלות שרוכב עליו המ"ז שהוא הקליפ'. אשה ריח ניחוה לה' ר"ל מי שמתפלל או לומד או עוש' מעש' מצות בהתלהבות נק' אשה ריח ניחוח ואם יתגשם לב האדם לפעמים תקנתו להתקשר בתורה ובזה זובח יצרו וזהו פי' זאת תורת העול' שהתורה היא העול' על מוקדה כל הלילה וזהו תוקד אש בהתלהבות אפי' שנתגשם תק' לילה שאינו מאיר נשמתו היטב על המזבח שזובח יצרו. והלופיהן בגולם שבכל החלופים והשתנות נעש' ע"י אות יו"ד שהוא גולם כנזכר בס"א. אם יש לו התפארות בדביקותו בתפלתו יחשוב ויראה לעצמו בזה שהוא מהשביר' שיש לו גדלות והושב את עצמו ואיך הוא דביקותו בשלימות וזהו אל יתהלל החכם בחכמתו כ"א השכל וידוע פי' כמ"ש וידע אדם כו' שאז כיון שמדבק עצמו בא"ס ב"ה וא"ס אין מתחלק לחלקים והמ"י. השכינה נקרא ירושלים ירא' שלם שממנו באים כל היראות כי כולם הם ממה שנפלו בשביר' ואז אינו שלם אבל יראת ה' היא ירא' שלימה :

עולת תמיד העשוי' בהר סיני כתיב עולת חדש בחדשו מלבד עולת התמיד שבכל חודש יש צירוף אחר ולפי הצירוף

עליות

עליות הקרבנות בפרטות מלבד התמיד שהוא ענין כוללת כולם דרך כלל ואיתא בס"י המליך אות ו' בהרהור וצר שור בעולם ואייר בשנ' ובוליא ימין בנפש ונודע כליות יועצות ונודע פעולתן בנשמית לבי"ל הזרע שיהא יור' כחץ ובנגדן ברוחניית ליעץ איך יהיה ענין המחשבה ועי"ז נמשכה המחשבה כהוגן לכן נקרא ויו העמודים ו' לשון המשפח וזה בחי' נ"ה בהכמה וכן במדות ל"ה שלמט' לרמשיך המחשב' לידי דביר וכן במעשה באדם טיפת רע בחי' מוח וענין צירוף האותיות היא דרך פרטית כשבאו לידי גילוי במחשבה אבל כשעדיין בחי' חכמה הם דרך כללות ולא בחי' גילוי אותיות כי לא ניכר הצירוף שם יחכל א' לכן יש כח ביד החכמים לעבר שנים וחדשים וב' בחי' הנ"ל הם הכל מלמעלה למט' וכן הוא בחי' ממט' למעלה ע"י עליות הקרבנות של כללות תמיד ושל י"ח והנה בתורה ג"כ יש בפרטות תרי"ג מצות ודרך כלל י' דברות וכולם נאמרו בדיבור א' שהוא אנכי וזהו עולת תמיד העשיה בהר סיני:

ואמרתם זבח פסח הוא לה' דהנה ב' תענוגים יש א' לנצח אויבים וזה התענוג מה שהוא מנצח והב' להציל את בני מדבר שאינו טוב לו וזה בא מאהבתו את בנו והנה ביציאת מצרים היו ב' תענוגים כביכול ביחוד דהיינו לנגוף את המצרים וגם להציל את ישראל והנה יש עוד תענוג ג' יותר גבוה מב' הנ"ל והוא ע"ש ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא ודרשו רז"ל נגוף למצרים ורפוא לישראל שרפאם מכאב המיל' ותענוג הזה בא מרחמנות האב על הבן והתענוג הזה הוא גבוה יותר מב' תענוגים הנ"ל כי הם באתגליא וזה באתכסייא (ועוד שהוא לרפאות את בנו מן המכות שבאבים לו כבר): הנה כתיב ויברא את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא וכו' דהיינו שיש צלם א' שהוא למעלה מן הטבע וצלם ב' שהוא בטבע השבע בגי' אלהים וזהו צלם אלהים שבכתיב והוא בחי' הגוף שתחת הטבע ויקר' מקר' הטבע אבל המחשבה שהיא החיות היא קיימת לעד וע"כ כמה צדיקים שלא שלטה בהם הטבע כגון א"א ע"ה וכיוצא בהם כי היו דבוקים במה שלמעלה מן הטבע ונודע שיציאת מצרים הי' בזכות אברהם דהיינו מחמת אהבה הגם שהיה גבורות במצרים זהו גבורה שבחסד מחמת אהבתו את בניו מכה שונאים וזהו ועבר ה' לנגוף דהיינו הוי"ה מדת הרחמנות ואהבה העביר על מדתו לנגוף את מצרים והכל מבחי' אהבתו לבניו ונודע שעולם התענוג היא עלמא דאתכסייא נקרא הוא כמ"ש אז תתענג על ה' למעלה מהוי"ה (שהוא ת"ת ז"א) וזהו מה שכתיב והיה כי כו' מה העבודה וכו' ואמרת' שבעבודה זו אנו ממשיכין תענוג הנק' הוא להוי"ה והיינו לשון פסח לשון דילוג שמדלג עולם התענוג ובא לשם הוי"ה כמו שהיה בעת יציאת מצרים וזהו מ"ש ופסח ה' על הפתח ופי' בזוהר פתחא דגופא ש.יפאם מכאב המילה והיינו תענוג ג' הנ"ל ודו"ק היטב:

אז ישיר משה וכו' הנה אי' אילה חסידה שבחיות כד בגוא בעו למיכל דהטת להרי חושך ומיית' למין מזונא ומתעננת במה שהן איכלין יותר מכל התענוגים הנה נודע שכל השפע' הנשפע עלינו הוא ע"י מדות נ' קוין חד"ר הנה אם באתגלייא נראה נ' קווין מזה נודע שגם בעולם העליון שאינו מושג לנו נ"כ היא במדת ג' קוין הגם שלפי מיעוט השגתינו אינו נראה התחלקות ג' קווין הנ"ל הוא מחמת גודל הבהירות שבו כמשל השמש שאין יכולים להסתכל מחמת גודל הבהירות שבה והאור היוצא ממנה יכולים להסתכל בו ולהשיגו וליהנות ממנו לסיבת מיעוט בהירותו ואלו היה באור בהירות כמו בשמש לא היו יכולים להשיגו וליהנות ממנה כי אדרב' מחשיך הי' את העינים משמש כמו כן גם השי"ת ב"ה בעולם מחמת גודל הבהירות שבו אינו מושג ונראה שאין ב' אור אלא חושך רק מה שיוצא ממנו כמו הנשמה (והמחשבה) רואים שהיא מחיה את הגוף אבל לא עצמותו וזהו פי' ישת חושך סתרו ומכ"ש שאין נראה התחלקות ג' קוין אבל באמת כל מה שיש ביבשה יש בים ונודע שהקווין נקראים הרים לכן אותן שבעולם העליון נקראים הרי חושך וזהו אילה שהיא השכינה כביכול שהוא עולם הדיבור דהיינו אותיות הדיבור של הקב"ה שבו נברא העולם דהיינו ויאמר יהי אור וכדומה והיא המחי' העה"ז דהטת וכו'

שעולה

שעי"ה הוא עד עו"ם המחשב' לקבל שפע לבאי עולם במשפט הדיבור שמקבל מן המחשבה ו"מע"ה הימנו ויש לה תענוג בסה שמשפעת ונ"דע שישראל הם חיות של העולמות כולם (לפי שבשבילם נבראו כולם ובחשב' ית' שיבראו ישראל מהת"הבית זה נברא כל העולמות לצורך ישראל והתלהבות זה הוא חיותם ממש אם כן נמצא שישראל היותם של העולמות כולם) כמ"ש חז"ל כשם שא"א לעולם בלא רוחות כו' והדיבור של ישראל הוא עולם הדיבור כביכול המחי' העולם ומחשבתן הוא עולם המחשבה וכן למעלה ממנו ועוה"ז מקבל אותיות הדיבור דרך אמצעות המדות הנ"ל לפי שעולם הזה יש בו שטח וגבול צריך לקבל ע"י המדות והנה קדושת שבת במוסף בכתר שאנו מעלין עולם הדיבור בעולם המחשבי ושם הבהירות גדול עד שאין נראה התחלקות המדות לפי זה לא ישאר ריוח לעולם הזה התחתון ועוה"ז צורך גבוה כי אין מלך בלא עם ע"כ תיכף שאנו אומרים איה מקום כבודו ואיה מרמז לנ' ראשונות שאין שם התחלקות המדות תיכף אח"ז אנו אומרים ממקומו היא יפן ברחמים דהיינו להשפיע טובו לכאן לפי שאין מלך בלא עם וזהו מה תצעק אלי ופירש בזהר אלי דייקא בעתיקא תליא וזהו ואתם תחרישון לפי שבפעם ההיא הי' צריך לעשות השתנות הטבע מים יבשה ואז היו ישראל מתחזקים בתפלה ומחזיקים בעולם הדיבור שהוא חיות. העולם הזה לפיכך לא היה יכול לעשות השתנות בעוה"ז ע"כ אמר להם תחרישון. ונתעלה אותיות הדיבור חיות העולם עד לעתיקא ושם אין נראה התחלקות המדות ושם ים ויבשה הכל שוין כי הוא רצון עליון ודו"ק. ואחר כך כששב הים לאיתנו אז ישיר וכו' א"ז דייקא דהיינו שנתקשר אלופו של עולם בז' שהיא מדריגה התחתונה ישיר משה ולא קודם לכן ויהושע אמר שמש בגבעון דום ופי' רז"ל דום מלומר שירה וממילא תעמוד במקומ' לפי שכל חיות' ע"י השירה וכן בכל הנמצאים כל חיותם מעולם הדיבור דהיינו אותיות והאותיות חפצם לדבק בשורשם וזה החיות שלהם אבל כשצריך לעשות השתנות אז אותיות הדיבור יש להם עליה למעלה מהמדות ודום מלומר שירה עד יעבור השתנות ואז אומרים שירה ונודע שאותיות הדיבור הוא שכינה וזה לסוסתי ברכבי פרעה דמיתי"ך רעיתי והשכינה נקרא זאת שהיא עלמא דאתגלייא וזהו שאחר שעבר ההשתנות וחזר הים לאיתנו אז ישיר וכו' השירה הזאת דהיינו מה שהיתה השכינה שרה באותה השעה שהיתה בהשתנות במקומו' שר משה ובני ישראל אח"כ כשעבר ההשתנות ודו"ק:

ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת

הנה מלת את מיותרת מה באה לרבות הנה נקדים משל א' הלך לדרך ונאבד ממנו הדרך שהוא רצה והלך בדרך אחר והיה סבור שהוא דרך הישר ואח"כ נודע לו שהוא תועה מדרך הישר' וביקש ומצאה אותה והגיע אל מחוז חפצו הנה האב הרואה את בנו הולך בדרך הישר יש לו תענוג מן דרך עצמה הגם שהבן לא תעה מעולם ואז אין להבן תענוג זהו מחמת שהבן הולך לפי תומו ואינו יודע אם יש דרך עקלתון לתעות בה אבל (האב) הרוא' אותו (ויודע) שכמ' ב"א תעו בו ובנו לא הי' כא' מהם אזי יש (לו) (לבן) תענוג גדול ואם הבן הלך ג"כ בדרך עקלתון מתחלי' ואח"כ מצא דרך הישר שבכר יש לו תענוג מהדרך עצמה אזי ניתוסף' גם לאב תענוג גדול יותר מבחלוק' הא' והנה בחלוק' הב' התענוג האב והבן א' הוא שהוא מדרך עצמה משא"כ בחלוק' הא' שהתענוג האב מהדרך עצמה מישא"כ הבן וכו'. וזה אמרנו למעל' כי ביוה"כ נמתקו בשורשם כי נודע שהם עולמות עד אין מספר ואלו אלף שנים יחיה לא יגיע עדיין למחוז חפצו וכל התענוג של הש"י ב"ה הוא במה שהולך האדם בדרך הישר הנה כשהולך בתומו צדיק מתחלה ועד סוף אזי אין לבן תענוג כ"כ מהדרך אלא הקב"ה שהוא אב יש לו תענוג כביכול מהדרך עצמה שהבני' הולכים בדרך הטוב בין מהצדיק שלא עיקם את הדרך בין מהבע"ת אבל הבע"ת בא לתענוג גדול יותר מהצדיק כי כשהבע"ת עושה תשוב' נכונה אזי הגיע לתענוג של הקב"ה מהדרך עצמה כנז"ל במשל וזהו מ"ש שהעונות נמתקים בשרשם דהיינו שמגיעים בהם אל תענוג אחד עם השורש כ"י ונודע מה שדרשו הדרדקי אלף בינה גומל דלים א"כ לפ"ז הב' והד' הם נוקבין

שהב'

שהב' היא מקבלת מן האלף שהוא אלף לשון לימוד וכשהוא לומד הוא מבין ע"ד יגעתי מצאתי תאמין נמצא שההב' היא מקבלת מן הלימוד והוא נוק' אל הלימוד והד' הוא נוקבא אל הג' שהדלת מקבל מן גימל והנה במשל הנ"ל כשהי' הבן תועה מן הדרך השכל לא הי' חסר תענוג כי הי' מתענג בזו הדרך בחשבו שהיא הדרך הישרה אך בעת ההוא הי' חסר לאב תענוג גדול שיודע בתעות בנו והנמשל מובן שאם ישראל ח"ו הם בחי' דלית אינן חסרים תענוג קצת בחשבם שזה הדרך הישרה ע"ד בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם אבל הקב"ה כ"י איני בתענוג עמהם ודו"ק ונודע כי תענוג היא נוקבא שלא יכול להיות בלא דבר שקדמו ולמשל אם הוא חכם ויש לו תענוג מחכמתו נמצא התענוג מקבל מהחכמה:

ונחזיר לענין כשישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין תענוג למעלה מה שאין כן להיפך ח"ו דגם שהם בעצמם אינם חסרים תענוג כנ"ל וזהו נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה ודו"ק:

והיינו שאין לו תענוג כ"י מה שראוי לאב מהבן מכ"ש בן חכם ישמח אב ונודע שהתענוג של מעלה נקרא בינה וזהו ביוה"כ שישראל עושין תשובה ומחזירין הכל לשרשו ומוסיפין תענוג למעלה וגם הם עצמן מביאין תענוג שלהם שהיו בבחי' דלי"ת עד כעת מביאין אותו לשרשו דהיינו שמתענגין תענוג אחד עם השורש כביכול שמצאו הדרך הנכונה וע"כ כתיב בו ב"ד קודש ילבש שנתחבר הב' עם הד' דהיינו ב' התענוגים של אב והבן ושניהם יש להם תענוג אחד ע"כ יוה"כ אסור בתשמיש המטה לפי שאין כאן נוק' ומתענגין במה שלמעלה מהם ודו"ק ונודע כי התענוג עליון נק' עלמא דאתכסייא וכן במשל הנ"ל נעלמה ממנו הדרך והיה באתכסייא ואח"כ כשמצא הדרך שנכנס הוא בעלמא דאתכסייא כי הדרך לא זזה ממקומה אך הוא בא אליה בעלמא דאתכסייא ודמטמרין מתגליין ליה היינו שהוא נכנס אצלה ורואה אותם שם וזהו מ"ש ביום ההוא אקים ולא פי' מה שמקים דהיינו התענוג העליון כביכול ולהיות עלמא דאתכסייא לא פי' הכתוב רק דכך רמז ואח"כ אומר את סוכת דוד כו' ואת הוא לשון עם וחצעת הכתוב כך הוא ביום ההוא אקים עלמא דאתכסייא עם סוכת פי' דהיינו התענוג עליון עם תענוג הבנים יהיה אחד כנ"ל ודו"ק:

להבין ענין מ"ש בע"ח שקודם התיקון יצאו זו תחת זו לכך נפלו ונשברו והתיקון היה עם מה שיצאו דרך קיים הענין ע"פ פסוק הכל היה מן העפר דהנה אמרו ז"ל בהבראם א"ת בהבראם אלא באברהם שהעולמות נבראו בשביל אברהם ומעלתו היה שאמר אנכי עפר ואפר שזהו קיום הכל או י"ל פי' הכל היה וכו' כמו שאנו רואים בעפר שהוא הגשם היותר ע"כ מכל היסודות נמצא שהחיות שהוא האין שבו הוא מצומצם מאד כך כל העולמות אפי' היותר ויותר רוחניות נתהוו' ע"י צמצום כי בלעדו א"א להתהוות שום עולם כי הכל היה אחדות פשוט א"ס ב"ה וידוע שסוף מעשה במחשבה תחלה כי הגשם היותר ע"כ שהוא סוף מעשה ע"כ היה בתחילת המחשבה נמצא שהיה מקושר שמה סוף מעשה עם תחלת המחשבה אף שהם הפכים גדולים היו מקושרים בתכלית האחדות הפשוט וזה א"ת בהבראם אלא בה' בראם ה' זוטא העה"ז נברא בה' כי העולם החומרים היה בתחלת המחשבה ונקרא תורה קדומה ושם נכ"ל כל הדיבורים והמחשבות הכל עד אין תכלית ושם אין שייכים קדימה ואיחור כלל כי סוף כל המעשה היה בתחלה. ואלכו שנים יחדיו בלתי אם נועדו פי' שלכאורה ישלא איך ישרה רוחניות האלהות בגשם היותר ע"כ וזהו מחמת שנועדו יחדיו במחשבה קדומה המהיה את הכל לכן יש התקשרות הזה וזהו לא ניכר שוע לפני דל וזהו יו"ד בראש וו' בסוף כי י' תחלתו קוץ וסופו קוץ להורות שסוף כל המעשים והיותר גשמי הי' בתחלת המחשבה ויש לו חיבור ואחדות גמור עם התחלת והקדמות ולכן אל"ף שהוא פלא ע"כ בתמונת י' בראש וו' בסוף וקו באמצע המורה על המשכ' שנמשך מקדמות לסוף כל המדריגות והסוף הוא ג"כ תמונת י' כמו בראש המדריגות וזהו מים עליונים ומים התחתונים היותר שפלים כגון אלילים יש אלהות המחיה אותם ומכלה אותם ג"כ כמו ארובא דאשתבאי וכו' וההיות שבהם אותיות יל"י ר"ל יו"ד לי וזהו חשם המעלה נציצות מהשביה

מהשביה ועילה מספר נ׳ שרומז לנ׳ כפופה שהיא שבויה ולעתיד אי״ה יתקיים והוצאתי את בלעו מפיו שהאלהות יעלה למעלה וישאר אלם והנה תתפשט מכפיפתם ותהיה פשוט רמז לעלמא דחירות ששם שורש הכל כי בכל יש האלהות המחיה הכל ועיקר החיות הוא מפני שיש לו התחברות עם תחילת המחשבה ועיקר התחברית הוא מפני שהוא באפס בלתי החיות ואין בו אלא החיות והחיות הוא אחד עם תחלת המחשבה אחדות פשוט ואם האדם ירצה לעשות הכנה שישרה עליו אלהות אזי עיקר הכל שיבין וישיג מאד שאין בו אלא אלהות המחי׳ אותו ובלתי זה הוא כאפס ממש ואז יש הכנה שיוכל לשרות עליו והשרי׳ הוא כנשר יעיר קנו וכו׳ ירחף נוגע ואינו נוגע דהיינו שהחברה בלתי שישיג האדם את זה כי אם ישיג אזי יהיה בטל ממציאות ממש ואם יש לאדם אפילו נידנוע קצת מגדלות קצת שמחזיק א״ע למאומה אזי אין הוא קשור ומחובר עם האלהות כיון שאינו באפס וק״ל. וזהו ענין כשיצאו זה תחת זה דהיינו שמחזק את עצמו שהוא באיזה מדרינה תחת השורש ובחי׳ מ״ה הוא הקיום והבן :

מה מובן אוהליך יעקב אוהל נקרא דירת עראי משכן נקרא דירת קבע דהנה ידוע כח הפועל בנפעל ר״ל שהם ב׳ בחי׳ כח הפועל וכח הנפעל (אע״פ שהוא אחדות פשוט ע״ד איהו ממלא כל עלמין ר״ל כח הפועל שבנפעל וסובב כל עלמין ר״ל הפועל בעצמי ובדרך כללות נק׳ גם כן חומר וצורה כי הנה כחומר ביד היוצר כן נם כאן והא׳ נק׳ ישראל לשון שררות כי הוא אותיות לי ראש והב׳ נק׳ יעקב י׳ עקב ואמרו ז״ל אין לך עשב שאין לו מזל כו׳ וכן לכל דבר שבהתגלות יש שורש למעלה והנה לכח הפועל ונפעל שבהתגלות יש ע״כ שורש למעלה והוא ענין נקודה בהיכליה ונ״ל דשמעתי שכח הפועל שבהתגלות נקרא יעקב ושרשו למעלה נקרא ישראל וצ״ע) והנה כל שעשועים וחשקם ושלימותם הוא כשבאים אל שורשם כמו שאנו רואים שחשק ושעשועי התינוק הוא כשבא אל אמו כי גם חשק ושעשוע כח הפועל לבא אל שורשו וזהו תכלית שלימותו ומכ״ש שאם הנפעל היה לו עלייה לשרשו אזי היה שלימותו יותר גדול וזה לא יפלא שיבא הנפעל ויהיה לו עליי׳ לשורש שהרי גם בגשמיים מצינו כן שחטה׳ כשזורעין אותה יצמח ממנה כמה חיטים וקודם שזרעו (חסר כאן), ראשו כתם פז אי׳ נ׳ כתרים הן כתר תורה וכהונת ומלכות ר״ת כת״ם אי׳ בכ״ה תלת עלמין או לי׳ אע״פ שהן ד׳ איעפ״כ בא״ב אין שם רק יחידות עשירות ומאות הגם שיש עוד מספרים שהם אלפים רבבות ע״ז רמז בס״י ואם רץ לבך שוב לא׳ פי׳ דכתיב ואאלפך חכמה ואי׳ הלב מבין וזהו ואם רץ לבך היינו בינה להשיג יותר טוב שוב לאחד דהיינו אלף דהיינו אם תשיג יותר יהיה זה כבר במספר אלפים היינו חכמה ושם הוא אחדות והיינו א׳ (פי׳ הדברים כי עולם האצילות נק׳ חכמה בכללות ועולם הבריאה בינה כו׳ והנה יע״מ הם כנגד ע״ב וזהו אם רץ לבך שהוא בינה בריאה להשיג יותר שהוא הכמה והוא אצילות שוב לאלף ששם בחי׳ אלפים ואחדות) והנה כשעלה במחשבה לברוא העולמות לא היו יכולים לסבול האור א״ם ב״ה והוכרח להיות צמצום ולפ״ז כל שהוא יותר רחוק מהשורש דבהירות בו יותר בצמצום וכל מה שהוא קרוב להשורש הבהירות בו יותר לפי שהיה יכול לסבול האור יותר וכיוצא בזה במספרים יעמ״א ע״כ מה שבעולם התחתון הוא א׳ בהעליון ממנו הוא עשר כי יש בו יותר בהירות וכן במאות וכו׳ ונודע שכל מה שיש בעולם יש לו שורש בהעליון ממנו כמיתי להמשיך לו שפע וחיות והוא הפועל שלו כמ״ש אין לך עשב כו׳ ונודע שהפועל ונפעל הם אחדות פשוט ואינם נפרדים ואילולי כח הפועל שבנפעל הי׳ אפס ואופס וא״כ לפ״ז חיו״ד שהוא בעשירות הוא הפועל של הא׳ ביחידות וכח הי ו״ד בא׳ כי כח הפועל בנפעל והנה הפ׳ והח׳ נ״כ כך איתא בס״י המליך אות פ׳ בממשלה שהוא עלמא דחירות ולפי הנ״ל הח׳ נ״כ אות׳ מדיני׳ אך למעלה בעשירות הוא פ׳ וכשנמשך ממנה לעולם התחתון בחי׳ זו נק׳ ח׳ ע״כ תמונתב ו״ז בן ובת שהם כלולים בה בבחי׳ ו״ז ולכן תבונה אותיות בן ובת דהיינו עולמות התחתונים שיונקין ממנה ורומזים בה בבחי׳ זו והנה הצמצים הזה שנעשה מפ׳ ה׳ להשפיע למט׳ זה נעשה בשביל שעשועים למשל האב שאוהב את בנו הקטן והוא

מצמצם שכלו הרחב ומדבר עם בנו בשביל קטנות ע"ד ועשית שני כרובים וסיבת הצמצום הוא השעשועים והתענוג שמקבל מבני בדברו עם בנו והנה ארז"ל המסתכל בד' דברים ראוי לו כו' פירוש הגם שכל הד' דברים אלו מרומזים בתורה כי היא תמימה ושלימה ואורייתא וקב"ה כולא חד כמו שבו ית' אין חלקים והוא אחדות פשוט א"ס ב"ה כך התורה אין בה חלקים אלא כלולה מהכל אך הד' דברים הנ"ל מכוסי' בה בהעלם גדול ולא ניתנו לדיבור כנ"ל ונודע שכל המצוה מתרי"ג מצות כלולה מכולם אע"פ שאין אנו רואין במצות הא' כל השאר אך הענין שבאמת שהתורה לא שייך בה חלקים כי כל חלק מסנה כלולד מהכל כנ"ל אך הכללות הוא בהעלם גדול ונודע מ"ש קיים אאע"ה את התורה קודם שנתנה הענין הוא נודע באורייתא ברא הקב"ה עלמא וכמו שקודם בריאת עולמות הי' הוא לבדו ית' אור א"ס ב"ה ולא היו יכולים העולמות להתהוות כי לא היו יכולים לסבול האור א"ס ב"ה והכרח להיות כ"י הצמצום מפאת המקבלים ובצמצום הראשון עדיין לא היו יכולי' העולמות התחתונים לקבל מפני הבהירות הגדול עד שהוכרח להיות דרך כלל ד' צמצומים שהם ד' עולמות אבי"ע הידועים עד שבא לכלל עוה"ז וכל ו הנ"ל נעשה ע"י התורה הנ"ל שבה נברא הכל ע"כ גם בה כתיב אז ראה ויספר כו' ויאמר לאדם דהיינו שקודי' שבא לכלל דיבור היה בה ד' צמצומים כי בצמצום הראשון הי' הבהירות והשכל עדיין גדול ולא הי' הדיבור יכול לסבלו לכן הוצרכ' לכולם ונודע בהבראם באברהם דהיינו שכל הנ"ל נעשה מאהבה שהיא גרמה לכל הצימצומים כי אהבה דוחקת כו' וע"כ אברהם שנא' עליו אברהם אוהבי זכה באהבתו לצמצום גדול (כי כמים פנים א"פ כו') עד שהשיג עצם אלהות שהי' נשכח בדורות שלפניו ואורייתא וקוב"ה כולא חד והשיג גם התורה קודם שנתנה דהיינו קודם שנכנס' לדיבור אבל אנו בעולם שנברא ע"י צמצים כנ"ל ניתנה לנו ג"כ ע"י צימצום הגם שתורת ה"י תמימה וכ ולה אפי' מאורות הנעלמים הנ"ל אבל היא מכוסה כ"- מאוד מצומצם ונעלם ודו"ק היטב. ונחזור לד' צמצומים הנ"ל אז ראה שהיא בחי' חכמה והחכמה נקרא עיני העדה והיא נקרא ראשית חכמה יראת ה"י יראה אותיות ראיה ע"כ כתיב במשה וירא ראשית לו הגם שמשה זכה לבינ' לבד אעפ"כ היא נקרא אספקלריא דנהרא והרא' לו ממנה בחי' ראשית ואח"כ ויספר' שהיא בינה לעלמא דחירות מינה מספר ולע"ל כתיב אז תעבורנה הצאן על ידי מונה דהיינו הבינה' שיצאו לחירות ואח"כ א"ל שהבינה קאי על ח' דנ"ל וגם חקרה מדת יעקב נקרא חקר וגם הוא מחכמה נפק לפי שהוא מדת התחברות ואינו יכול להיות בלא חכמה המחברת דברים הנגדיים לפי שנקרא אין וכתיב אי"ן הקר וכן ג"כ עין שהחכמים נקראו עיני העד' וכתיב עין יעקב ואח"כ ויאמר לאדם שהוא עולם הדיבור והנה הרב שלומד עם התלמיד ומסביר לו בכדי שיוכל לסבול ולהשיג שכל הרב הרחב מצמצם הרב את שכלו הרחב בדיבורים כאלו שיוכל התלמיד לסובלם (ואם התלמיד אינו מבין עדיין מוסיף לו הרב עוד איזה סברא וזהו הח' הנ"ל שהוא מצומצם ביהירות הפ' כנ"ל ומעשה כזה נקרא משבר דהיינו שבזה מלמדו שכל חדש שלא היה בו והמלמד לבן חבירו מעלה עליו כאלו ילדו וכמו שהיולדת קודם שתלד תשב על המשבר כך מעשה הנ"ל נק' משבר וזה הפ"ח נשבר פי' הפ' והח' לשון משבר דהיינו משבירים א"ע דהיינו שהפ' מצמצמת א"ע לפ' שהיא יחידית זהו בשביל להמשיך למדרגה תהתונה חכמה וזהו ראשו כתם פז דהיינו הראשית שהוא הי' וכשנמשך למטה נק' א' ע"ש ואאלפך חכמה פי' שמלמד לאהרים ומשפיע להם וכל ההמשכה ע"י ג' קווים כנודע זה שי"ן של ראשו כתם ר"ת "תורה "כהונה "מלכות כהונה היא הסד שהוא אהבה שבה נבראו כל העולמות ותורה באורייתא ברא קב"ה עלמא ובאוריתא מתקיים עלמא ומלכות הוא שכבר נודע שהמחשבת קדומה שבה נברא העולם היא אין מלך ברא עם על ידי פ"ז הוא עהפ' משפעת דרך כלל לז' אף על פי שבפרטו הוא דרך ח' לז' שהוא תוף כל המדרינות ודו"ק

מעם למה אין נזכר **רברכות** שמונה עשר' מלכות הלא כל ברכה שאין בה שם **ומלכות** וכו' פי' ע"ד מ"ש בזוהר **לית טוכו**

שרייא אלא באתר דכר ונוקבא כי הנה דד נק' ע"י שהם שני בחי' א' המקבל וא' המשפיע והמשפיע הסר לו התענוג שמקבל המקבל בהשפעתו כמו שאמרז"ל יותר מה שהעגל וכו' והד"ד נעשה כדי להוריד השפע בהדרג' ולא בבת אחת שלא הי' יפול לקבלו והנה כשהעגל יונק מה שצריך לו אינו בבחי' דלי"ת שאין חסרון לו אבל הפרה היא בחי' דל"ת שחסר לה התענוג שמקבלת מהמקבל כי רצונה ותענוגה עוד להשפיע רק מחמת חסרון המקבל לקבל יותר היא מצמצמת תענוגה ואינה נשפע ממנה יותר וז"ש בס"ה איהו אביון ואיהי עני לשון תאוה שתאב לדבר לשון חסרון ממש ור"ל כי בעת שעדיין לא נזדככו העולמות ואינם יכולים לקבל השפעתו ית' בשלימות לא נשלמה תאותו ית' להשפיע בשלימות ולכן נקרא אביון וז"ש כי עני ואביון אני ר"ל שעבד דהע"ה בודאי שלא על מנת לקבל פרס רק כדי שישלם תאותו יתברך להשפיע בשלימות ויהי' הוא ית' מקבל תענוג ממנו כנ"ל והוא ר"ל דהמע"ה יהי' בחינת משפיע תענוג להשם יתברך לכן אמר כי עני בחינת מקבל ואביון שאני תאב להשפיע לך תענוג כנ"ל וז"ש צמאה נפשי לאלהים לאל חי כי בחי' נוקבא המקבלת נקרא אלהים שהוא לשון שררות ואין מלך בלא עם ומקבל שררותו מעמו ומעבדיו ור"ל שיהא אל חי בחי' משפיע יהי' ג"כ בחי' אלהים פי' בחי' מקבל תענוג ממנו ז"ש לית טיבו כו' כי אין טוב בא ונשפע אלא ע"י משפיע ומקבל שהוא בחי' נוקבא והיא מדת הצמצום כמו שכתב אשה ועיני' צרה באורחים לצמצם שיוכלו לקבלו וזהו כל הברכה שאין בה שם פירוש המשכה ומלכות פירוש צמצום אינה ברכה שאין יכול לסובלה וזהו בברכות דנהגין שהם המשכות מלמעלה למטה אבל בחי' ברכות שהוא העלאות ממטה למעלה ושם אינה בבחינת צימצום בהמשכה מלמעלה למטה למשל החטה זרועה כשהיא באה לשורשו כח הצומח יגדל ממנה כמה גרעינין לכן א"צ למלכות פי' צמצום בחי' אבל מלך עוזר שם ג"כ המשכה מלמעלה נזכר לשון מלכות וזהו הן עם לבדד ישכון כי הנה ד"ד נק' ע"י ב' בחי' דל"ת משפיע ומקבל וגמרו הז"ל הבריה התיכון זה יעקב ר"ל שבשבילו יש התחברות לאלהותו ית' עם העולמות בשביל דתענוג שיקבל מישראל וזהו לב' דד ישכון פי' בשבילם יש התחברות לב' בחי' דד משפיע ומקבל וזהו מ"ש רז"ל קראו ליעקב אל ר"ל שההשפע' הבאה מצד החסד הנק' אל היא בשביל התענוג שמקבל מיעקב כמ"ש בשביל ישראל נברא העולם והנה הצירוף האמצעי הוא אלב"ם כו' זהו בקדושה אבל באומות הצירוף להיפך וא"ל שבישראל נעשה לא וזהו ובגוים ל"א יתחשב ע"כ נקרא ד"ד ר"ל ב' בחי' דלי"ת א' מהמקבל וא' מהמשפיע שמצמצם תענוגו בהשפעתו ונעשה בחי' דלית שלא נשלם לו תענוגו לסיבות המקבל כנ"ל וזהו מטי ולא מטי הגם שבחי' מטי ולא מטי הוא בב' מדריגו' אעפ"כ גם במדריגה הא' היא כן בבחי' מטי אך אם יהיה מטי לבד דהיינו להשפיעו כל תענוג דהיינו שישפיע בשלימות בלי צמצום אז לא יוכל המקבל לקבל לזה הוא בחי' לא מטי (פי' אצל המשפיע עצמו בכדי שתזדכך נפשו שתוכל לקבל רוב השפעה מאלהותו כ"י וכל זה לא בשביל שלימות נפשו רק כדי שישלם כו' וזהו פי' שנפשי צמאה שתזדכך כ"כ שתוכל לקבל רוב ההשפעה כפי רצונו יתברך להשפיע בשלימות ויהיה השכל מקבל תענוג ממנו שע"י נשלם ונתמלא רצונו וטבעו הטוב להיטיב כ"י עד"ז פי' ישראל מפרנסין כו' כשהם טובים וראוים יכולים לקבל השפעתו ית' הם משפיעים תענוג לו ית' משא"כ להיפך ח"ו אזי הוא מוכרח לצמצם השפעתו ותענוגו ממנו כ"י צירוף בזה נק' דודי מלמטה למעלה שהמדרינה התחתונה היא בבחי' ד ונמשך השפע דרך ו שהוא בהדרגה שיוכל לקבל ומדריגו' עליונה בבחי' ד שמוכרחת לצמצם התענוגה הנ"ל והיא מקבלת מי' כנודע וכל הנ"ל נרמז ג"כ ביו"ד במילואו י ע"ש המשפיע ו ע"ש המשכה הנמשך ממנו ד ע"ש דמשפיע ג"כ בחי' ד' כנ"ל (ר"ל ע"ש שמצמצם הן בהשפעתו והן בתענוגו ממנה) ומלמעלה למטה הצירוף הוי"ה שהד' נעשה ה' לאחר שבאה ההמשכה לו כנודע והנה לעת שיזדככו העולמות ויוכלו לקבל ר"ב ההשפעה בלא הדרגה בלא אז לא יהיה אחר ה' ראשונה ו שמורה על המשכה ב"א יהיה אחר ה' ג"כ י כמו לפני' ע"כ כתיב ביום ההוא יהיה ה' אחד ודו"ק

ודו"ק. כתיב ביום ההוא כו' חצים אל ים הקדמוני שמו סורה שכל המימות נמשכות מסנו למה לו למים ולפי הנ"ל יהיה פי' שהים הנ"ל שכל המימות נמשכות ממנו מקבל תענוג שיש לו בית קיבול חשפעתו וזהו יצאו מים חיים פי' חיים לשון פרנסה כ"י ע"ד ישראל מפרנסין כ"י חצים אל כו' פי' שמקבל תענוג במה שיזדככו המקבלים ויכולים לקבל רוב השפעה כנ"ל והנה כל דור כלול מב' בחי' דכר ונוק' ובודאי צריך דבר א' המחברם כנודע והוא צדיק כנודע שע"י מתקשרים כל העולמות והוא נק' טוב כנודע ואי' בסה"ז שה"ש בעצמו מכונה בשם צדיק שטובה גנוז בגווה ע"כ כתיב במשה כי טוב ותצפנהו ויסתר משה פניו כי לאו אורחיה להתגלות וכתיב את צנועים חכמה שהחכמה מחברת ב' דברים וחוא ההיולי כנודע וע"י נעשה השתנות מדבר זה לדבר אחר והוא את צניעי' ולכך כשרוצים לזרוע גרעין ורוצים שישתנה מהויותו מצניעים אותו ומכניסין אותו בקרקע כדי שיוכל לבא אל ההיולי שהוא חכמה כנ"ל וע"כ הצדיק המקשר ב' דברים נקרא ע"ש ט שטובה גנוז בגווה ומקבלת מהו' שהיא המשכה כנ"ל (שגם במדה זו צריך להיות חכמה והיא נמשכת מהמוח ודוק) והוא"ו מקבל מהב' נקודה בהיכלי' וע"כ הצירוף טוב מתתא לעילא ובהיות שם בפני עצמה מעילא לתתא הצירוף בי"ט כי באמת הוא"ו שבטוב הוא י אך להיותו נמשך בהדרג' הוא ו כנ"ל אבל כשהוא שב בפ"ע נק' בש' בי"ט וז"ש בזוהר לית טובו שרייא אלא באתר דכר ונוק' ואי' בס"ה איהו ברוך ואיהי ברכה פי' שהמשפיע נקרא ברוך והמקבל נקרא ברכה הגם שנאמר והמלך שלמה ברוך אפשר משתעי קרא כשנתעלה לשורשו אז מדה זו היא המשפע' או אפשר לפי שהוא בחי' דכר לעליונה ממנה שמקבל תענוג ממנה במה שמשפעת לה ע"ד יותר מה שהעגל וכו' והנה כל הנ"ל שהשפעה צ"ל בהדרגה כפי כח המקבלים זהו כשהמדרגה המקבלת עומדת במקומה ונמשך לה שפע במקומ' אבל כשנתעלה המדרינה התחתונה לשורשה אזי יכולה לקבל שפע יותר ויותר מכדי יכולתה לקבל למטה במקומה למשל אדם זורע גרעין אחד ונודע שלא יצמח הגרעין להוציא כמה גרעינין עד שיתבטל ממציאותה אז נתעלה שם בשרשו ויכול לקבלו משורשו יותר משטיחות מציאותה ושם בשורשו נעשה גם הוא שורש לכמה גרעינין בשביל שנתדבק בשורשו וגם שורש כח הצומח חפצו ורצונו להשפיע תמיד הרבה אך בהיות הגרעין למטה במציאותו אינו יכול לקבלו משא"כ כשנתעלה לשורשו כנ"ל ושם א"צ כלל להדרגה כי שם יכול לקבל הרבה יותר משטיחות מציאותו והנה נודע תכלית בריאות העולמות היה להקרא שמו מלך ומהשבה הקדומה זו הביאו לידי צמצום בחירות א"ם כ"י שאין מלך וכו' וע"כ על מדת מלכות נאמר אני ראשון ואני אחרון שהיא ראשונה שהביאה לידי בריאות העולמות והיא אחרונה כנודע לכן בכל הברכות שהמשכתן מלמעלה למטה והדבר בהיותה למטה לא יוכל לקבל רוב השפעה ע"כ צ"ל צמצום השפעה והתענוג כנ"ל וזה עשה בשביל מדת מלכות שאינה בלא עם והעם יען היותם למטה לא יוכלו לקבל רוב ההשפעה על כן צריך צימצום כנ"ל משאם כן בברכות י"ח שהמשכה היא מתתא לעילא ושם בשורשו יוכל לקבל שלא בצימצום כמו כן ע"כ א"צ להזכיר מלכות עד לסוף מלך עוזר וכו' ודיק:

איהו ברוך ואיהי ברכה פי' דיש לשאול הלא כח הצומח הוא תמיד מוטבע בארץ למה אינו מצמחת אף כשאין זורעים בתוכה אך הענין הוא שכח הצומח בקרקע הוא בלתי גבול ותכלית והוא בערך א"ם נגד התהוות הגרעין אך כשזורעין בתוכה הגרעין הוא מתדבק לכח הצומח שהוא שורשו וממנה לוקח ואז גם כח הצומח מצמצם כחו ושורה בגרעין והווה ממנה מה שנתהווה ושניהם באים לאפס ואח"כ מתהווה מאתם ודו"ק בזה היטב ותבין מ"ש איהו ברוך וכו' וכבר נודע ענין הצימצום שקודם בריאת העולם הוכרח להיות הסתלקות הבהירות א"ם כ"י מכל וכל עד שהגיע לאפס צריך להבין זה כי באמת שהוא בתיך עלמין ולית אתר פנוי מניה אך מ"ש בספרים מקום פנוי הוא ערך א"ס כי ידוע כי דבר שאין סוף עם דבר שיש לו שטח וגבול הוא דבר והפוכו ועיין מ"ש מענין כתר שדבר שנשתנה מדבר זה לדבר אחר צ"ל בין זה לזה באפס דהיינו בבהירות בזה שנקרא אפס ודוק היטב מאוד ותבין:

איתא

איתא בשני טיפי מרגליות וכו׳ בשהי׳ מספר וכו׳ הנה כתיב אחור וקדם צרתני ואי׳ ד״ו פרצופין נבראו וזכר. מפני ברישא נמצא שהנקבה נקרא אחור והזכר נק׳ קדם דהיינו פנים וזהו ויטע ה׳ אלהים גן בעדן מקדם דהיינו עב עדן ומהיכן מקדם ודיק והענין למה הזכר נקרא קדם דהיינו פנים דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ונודע שנהר הוא לשון המשכ׳ והתקשרות כמו ונהרו אליו כל הגוים וידוע שכל דבר וכל חעול׳ חפצו ורצונו ושלמותו הוא לדבק בשורשו ולינק ממנו וכן הוא מדרך הטבע ונמצא לפ״ז לא היו עולמות התחתונים יכולים לינק שפע כלל מעליונים כי גם עולם עליון רצונו לקבל ולינק תמיד משורשו ואיידי דטריד למבלע לא פליט כנודע אך לסיבה זה הטביע הבורא ית׳ טבע אחר והוא יותר ממה שעגל רוצה וכו׳ דהיינו שהתענוג שמקבל המשפיע בהשפעת הוא יותר מתענוג שיש למקבל חשפע ולזה כל עילה מניחה תענוגה בקבלת שפע מעליון ממנה לפי שמקבל יותר תענוג בהשפעת׳ למט׳ ממנה במשל מפרה הנ״ל וזהו ונהר יוצא מעדן שהיא המשכ׳ והתקשרות נסתלק מעדן שאין רצונם לקבל משורשם ולדבק בו והוא נגד דרך הטבע כנ״ל. לזה פי׳ קודם ואמר שזהו מקדם פי׳ מקדמונו ש״ע שהוא הטביע זה שתהא כל עילה מנחת לקבל משורשם כדי להשפיע למט׳ כי יותר וכו׳ ולמה עשה זה הקדמון ולזה פי׳ ואמר להשקות את הגן שאלולי כן ימנע ה״ו שפע מהתחתונים כנ״ל. וזהו ויטע ה׳ וכו׳ גן בעדן ר״ל עם עדן נטע הגן פי׳ שע״י שעדן משפיע בו נעשה הגן אך איך נעשה שהעדן ישפיע הוין לדרך הטבע שכל עיל׳ טבע׳ לקבל ולדבק בשורשו לזה אמר שזה הי׳ מקדם פי׳ מהקדמון שהטביע זה שיותר משהעגל כו׳ וע״כ נקרא הדבר הזה קודם בכל מקום לפי שמה שהוא זכר ומשפיע הוא נעשה מהקדמון והוא כי מחשבה קדומה היה להיטב לפי׳ שלעצמו הוא שלם ואינו רק להיטיב ורצה והטביע כך כנ״ל וע״כ נקרא בחי׳ פנים כפי מ״ש אצל המשלים מהו בחי׳ פנים ודו״ק ותמצא מרגוע בכמה עניינים וזהו זכר מפני ברישא שהוא מחשבה קדומה כנ״ל וזהו אז תתענג על ה׳ דהיינו עול׳ התענוג הוא על ה׳ ודוק ולכאורה תמיה כי שם תרין רעין דלא מתפרשין ונודע מהבעש״ט ז״ל שתענוג תמידי אינו תענוג וע״כ כתיב והשביע בצחצחות נפשך וכו׳ כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו דהיינו שלא יפסוק התענוג ולכאורה לפ״ז לא יהי׳ תענוג גדול באיכות ע״ז אמר והשביע בצחצחות וכו׳ פירוש שתהי׳ תמיד צמא מלשון צחא למשל אם אדם צמא ושותה מים יש לו תענוג מהם אבל אם אינו צמא אין לו תענוג ורצה לומ׳ שיהי׳ לך תענוג כמו אם היית תמיד צמא כמו שלא הי׳ לך תענוג כלל מעולם אך פי׳ הפשוט של והשביע בצחצחות וכו׳ וכנ״ל כי צחצחות לשון צחצוח ובהירות וכתיב הן השמים לא זכו בעיניו שמים נקרא משפיע ג״כ לא זכו בעיניו לפי שנודע שברצון הקדמון הוא מוטבע להיטב כנ״ל אך הוכרח לצמצם א״ע מפאת המקבלים כנודע והנה השמים המשפיעים עתה בצמצום כפי כח המקבלים ע״כ לא זכו בעיניו לשון זיכוך ובהירות שבהם מצומצמים כנ״ל ולעתיד לבא שיזדככו העולמות ויוכלו לקבל הרבה ולא יהי׳ צמצום גדול כמו עתה ואז יהיה בהירות גדול בכל העולמות ואז יהי׳ שלימות ברצון הקדמון כ״י שכאשר העולמות התחתונים נגובים מהשפע ח״ו באלו אין שלימות ברצון העליון כ״י כנודע ממשל הבנאי שעלה ברצונו לבנית בית בכמה וכמה חדרים וכל זמן שלא נשל׳ הבנין אין שלימות ברצונו עד שיוגמר כפי רצונו הגם שהוא לעצמו שלם אעפי״כ כיון שכבר עלה ברצונו כך לאיזה סיבה שיהיה אין שלימות ברצונו עד שיונמר הדבר ואי׳ ענ״ג ר״ת עד״ן נה״ר ג״ן וכו׳ וכשכל הנ״ל נשלם אזי יש שלימות ברצון הקדמון כ״י וע״כ לפ״ז הוא באמת עלי׳ שהוא מדריגה (גדולה) מאיר שיגיע עד רצונית הקדמון כ״י ודו״ק והנה עולם כזה דהיינו נהר חהמשכה נק׳ שמ״ן הגם שמן הראוי לקרוא איתו שמ״י כי שמי בקרבו ולפי שתחלת ההמשכה היא מחשבה שאינו מושגת ואינה מותפסת אלא בדבר מה והיא נקודת ה״ד ואח״כ ממנה נמשך למ׳ שהוא ד׳ קצות שהיא מצומצמת כי הזויות מרמזות לצמצום כי העיגול מרמז לדבר שוה לכל ולהיותה המ״ם הנ״ל אחדות פשוט בלתי מתחלק ע״כ בכל זויות ממנה כלול מי׳ הנ״ל ע״כ הוא ד׳ יודי״ן והיו״ד הנ״ל נקרא ים או מי באמצעות המ׳ וניתן השפעה למטה והנה

באמת עילם חהמשכה חנ"ל הוא יעקב הבריח התיכון מן הקצה וכו' והיא נקרא נ"ן כמילוא' דהיינו ו שימשך מן' פשוטה ועד נ' כפופה שהיא נכפפת לגבי דלעילא כדי לקבל והעליונה פשוטה שהוא משפעת וע"כ נון במ"ק קצה ע"ה והוא ר"ל הן מתחיל ממ"י חנ"ל וזה מן הקצה כו' ואף שמן הקצה כתיב כלא יוד היא מהמה שבאמת העולם שממני ההשפעה נק' מ"ם לבד אך הכ"ם מקבלת מיו"ד ישנים ביהד נקרא מ"י אבל הוא לעצמה נקרא מ"ם אך מהמת שכח הפועל בנפעל ע"כ גם בה צריך להיות יו"ד אך היו"ד שבה היא בהעלם נקודה בהיכליה והיו"ד הנ"ל היא הכמה וכולם בחכמה עשית ולית אתר פנוי מינה וכשהוא על אתוון דהיינו בטעמים היא רביע (ואז היא רביע על בנין) וכשהוא בתוך ההמשכה הנ"ל היא נקודה בהיכליה וכשהוא למטה תחת אתוון היא הירק ודו"ק וע"כ גם כאן היא בחירק תחת המ"ם של מקצה והנה גם הנו"ן פשוטה דלעילא נוכל לקרותה ג"כ כפופה והיינו כשהיא כפופה להשפיע למטה כי יותר משהעגל כו' אך היא כפופה מעילא לתתא כדי להניק ע"כ היא מנוזרת והנו"ן תתאה היא כפופה לגבי דלעילא לקבל והוא"ו של ויהי בנס"ע הארון מהברם והבריח התיכון כו' והוא מה שאמרו. הז"ל שבעה ספרים כו' ויהי בנסוע ספר בפ"ע אך הוא שלא במקומו ע"ש ודו"ק והנה חב' נוני"ן הנ"ל כשתחברם יחד הוא מ"ם סתומה והוא"ו של ויהי בנסוע הוא פותה סתומי' דאמא. ונחזור לענין שיעקב הוא הבריח התיכון הנ"ל ויעקב כליל מג' אבות כנודע כה אמר ה' ליעקב אשר פדה את אברהם וזהו ש של שמי. אך להיות עיקר המשכה הוא נו"ן פשוטה שנמשכ' ע"כ הצירוף הוא שמן והיות עיקר המשכ' מן היו"ד תמונת נון פשוטה עד"ז יו"ד בראשה וממנה נמשך למטה ונודע שהמשכה נקרא נהר והנה איתא בזוהר משה שושבינא דמלכ' ואהרן שושבינא דמטרוניתא (והנה בנקבה כתיב בנין כאוצר לקבל ובודאי נותנין לה מה שחסר לה ומצינו שחסר לה הדעת כמו שאמרו רז"ל נשים דעתן קלה. על כן הוא נותן לה הדעת וידע אדם כו' וזהו ושפתי כהן ישמרו דעת שמסר לנקבה ודו"ק:

והיינו כי אהרן אותיות נהר וא' הנוספת היא יו"ד היינו לפי שחכמה עילאה שהיא יו"ד עילאה אינה מושגת כלל ויו"ד חכמה תתאה וא"ו היא המשכ' מהברה והיינו חכמות בהון תרונה לפי שחכמה תתאה מתפשטת אפילו בדברים תחתונים ודו"ק והיינו כצירוף של אהרן וזקן זה שקנה הכמה והענין של ב' טיפות הנ"ל עד"ז דאי' ממה נעשה חלוחות כמין ב' טיפין של והקרישו ונעשו כמין מרגליות ומהם נעשו הלוחות ונודע שכל מה שהיה והוה ויהיה הכל היה במחשבה הקדושה והיא אסקופה דאתמליא מכולא וכל האותיות והדיבורים והמהשבה הכל היה שם ומה שנעשה בכל הזמן הוא מה שנמשך משם ואם אדם מתפלל או מעלה שאר אותיות לשורשם היינו שאל אותיות שהוא מדבר יש להם דביקות עם אותן אותיות שהן למעלה כנ"ל וזהוא כשהוא מספר עולות וושבת בעיקרי זקני ואמר שמא ח"ו מעלתי בשמן המשחה דהיינו שהיה דואג על שהביא מדרינה תחתונה כזו אל מדריגה העליונה יצאתה ב"ק וכו' מה טל הזה אין מעילה היינו לפי שטל מחיה מתים והיינו אפי' מה שהוא במדרינה תחתונה מאוד יש לו תחיה ע"י טל ודו"ק היטב.

ויכולו השמים וכו' משל לאמבט מלא מים והיה בה ב' איספרמי נאים פי צורות וכו' כשעירו המים מתוכה נראה הצורות וכו' והנה אי' בזוהר למה נברא החושך שודאי לא היה קדמין ולמה נברא תחלה ואח"כ הוצרך לברוא האור ותירץ שזה שאמר הכתוב ויתרון האור מן החשך דכתיב להבין משל ומליצה וענין המשל הוא דבר שאינו מושג למקבל צריך להבינו דרך משל והיינו שהוא מרכיב אותו דבר חכמה שרוצה להבינו באותיות המשל ההיא והנה דברי תורה אינם כשאר משלים חלי כי תורת ה' תמימה צריך להבין גם המשל והמליצה והיינו שבהירות התורה בעצמו לא היו יכולים לסובלה על כן נתלבשה באותיות התורה שהם עתה אבל באמת גם האותיות שהם עתה והגשמיות היא תורה הקדושה רק שבי מצומצמת גם בהירות הענין מה שלא היו יכולים להשינו בלתי לבוש למשל השמש יש בו בהירות הרבה שלא היה יכולים לסובלה וע"כ היא בנרתק ולבוש הנ"ל מצמצם אור השמש ומקבל מו

איר

אור השמש ומבהיק את האור לעולם וממנו מקבלת הירח כנודע והנה הלבוש הנ"ל להיותו דבוק תמיד אל האור ע"כ הוא בטל לגביה ואינו ניכר בפ"ע וזהו כי שמש ומגן ה' אלקי' דאי' כזוהר ה' אלהים שמא שלים והיינו כי השמש ומגן תרין רעין דלא מתפרשין והם תמיד שלים כנ"ל והנה הצירוף שלום מתתא לעילא הוא משל והיא הלבוש של התורה היא ג"כ כמו השמש והמגן הנ"ל וע"כ כתיב בה להבין משל ומליצה שגם המשל תורה הקדושה כנ"ל והנה בבלעם כתיב וישא משלו ויאמר כי כבר נודע שבלעם הי' נגד משה בקדושה והנה הדיבורים והאותיות של תורה שיצאו מפי בלעם הי' אצלו בנפילה כנודע ואח"כ כשיצאו ממנו נתדבקו בשרשם תכף ונתעלו מתתא לעילא ע"כ כתיב אצלו וישא משלו שצירוף משל הוא מתתא לעילא כנ"ל ודוק היטב:

ונהזור לענין כי משלי התורה אינן כשאר משלים שעיקר חיותו והיותו הוא רק בשביל השכל ודבר חכמה שבו שזולתו לא היה יכול להתינוק להבינו אבל כשכבר השיג התינוק בעצמו אזי האותיות של המשל אך למותר וא"צ להם כלל והנה המשל הוא לעצמו סכלות והשך אך בשביל דבר חכמה שבו דברו אותו וזהו ויתרון חכמה כו' פי' יתרון חכמה נראה מן הסכלות שהוא מדברי המשל הנ"ל כיתרון האור מן הדברים ההשוכים וע"כ נקרא חכמה תתאה לפי שהוא מתפשטת בדברים תהתונים וע"כ כתיב בשלמה ויחכם מכל האדם וכו' היינו שליקט אותן חכמית שמדברים תהתונים והעלה מזה לעבודת הבורא ית' ובזה העלה אותן החכמות שהיה בהן ודו"ק והנה כבר נודע שכל דבר צ"ל דבר שלם כי לא תוכל לחלק אותן לחלקים כיון שהכל א' הוא א"ס ברוך הוא כי על כן גם הה"ת הנ"ל בודאי יש בה שלימו ודו"ק בזה היטב מאוד כי זהו ענין הפרצופין וזהו משל לאמבטי מלאה מים שלא היה נראה בהם הצורות כיון שעירו המים מתוכה אז נראו הצורות שבה שהם הפרצופין וזהו ויכלו לשון כלי ודו"ק הטיב ונראה שכוונתי שקודם התיקון לא נראו פרצופים ודו"ק:

אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי נודע שהכהן גדול ביום הכפורים ע"י עבודת הדיכור והווידוי שלו מכפר עונות ישראל ועי"ז הי' מלבין לשון של זהורית כי הי' מביא הכל לשרשו וע"י הי' נעשה הצבע לבן כי כל המראות יכולים לצבוע חוץ מלבן שאינו כ"א כשהיא מתחלת ברייתא ע"כ היה נעשה לבן להראות שהכל כבר נמתק בשורשו וזהו מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו דהיינו שמכל הטאתיכם עצמן הם תועילו כשבא לפני ה תטהרו והיא ע"ד מ"ש זדונות נעשה לו כזכיות לפי שיש תענוג יותר מי שהיה טמא ובדרך רחוקה ונתקרב וזהו במקום שבעלי תשובה עומדים כו' וזהו לא ניכר שוע לפני דל דהיינו מי שהיה דל תהלה והנה אמרו מה הועילו תפלתו של כה"ג כו' והיינו שהצדיק יכול לעשות השתנות בכל עת שירצה משא"כ כה"ג דוקא ביוה"כ וזהו ההילוק בין ישראל לא"ה שאינם יכולים לעשות השתנות כ"א להביא ממקום למקום משא"כ בישראל שהם דבוקים בו ית' והם יכולים להביא לשורש השרשים שממנו נתהוו כל והוא ית' מהמת אהבתו אותנו משנ' בכל עת מרע לטוב אפי' בלא תפלה כי הא דר' חנינא בן דוסא שניל רצונו בלבד וזהו רצון יראיו יעש' וזהו אין מזל לישראל דהיינו מדרגת חכם נקרא אי"ן כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא וממנו נתהוו' הכל כולם בחכמה עשית היא מז"ל ע"ד יז"ל מים מדליו לישראל ונקראת ג"כ עין כי החכמים נקראו עיני העדה וזהו אשכול הכופר כי איש שהכל בו והיינו הצדיק בכל פעם הכפר דודי לי וא"צ להמתין עד יוה"כ והכפר הוא מלשון כפרן זהב שהוא לשון קנוח שמקנח הדבר ההיא ומביאו לשורשו ומשתני' על ידו ופי' הכתוב למה הוא כן לפי שבכרמי דהיינו ישראל שנקרא כרם עי"ן הוא חכמה היא גדי לשון מזל ע"ד גד גדי וסיניק לא בי' ודו"ק:

משכני אחריך נרוצ' משל אב כשרואה את בני משתעשע עם ילדים קטנים בקטנות והולך האב ומראה א"ע לפני בני וכשהבן רואה את אביו מניח שעשוע הקטנות ורץ אחר אביו וקורא אותו אבי וכיון שהאב רואה שהבן רץ אחריו אז הולך בכיון לדרכו ואז הבן הרבה בקול לקרא אבי אבי ורץ מהר אחריו עד שמגיע והנה בתחלה

מתחלה כשהראה האב א״ע לפני הבן היה בשביל שיראה הבן ויניח שעשוע מעשה קטנות וירוץ אחריו ויגיע לו מזה תענוג שבנו חכם ואין ספון וחשוב בעינו כלום נגד אהבת אביו וכשרואה את הבן שמניח כל מעשה קטנות ורץ אחריו אז מסתיר פניו וחולך לדרכו בשביל שירבה התינוק למאוס במעשה קטנות וירב׳ חשק לאהבת אביו ואז יתרבה התענוג אצל אביו וימשך מזה התענוג רחמנות גדול וגם תענוג לתינוק ג״כ נמצא שהתענוג הגדול שהי׳ לאביו אח״כ שנמשך מזה ג״כ תענוג להבן לא הי׳ יכול להיות כ״א ע״י צמצום שמצמצם האב את אהבתו והלך לדרכו ואז גם הבן צמצם ג״כ כלל מעשה קטנות נגד מעשה אהבת אביו ומזה נעשה תענוג גדול כנ״ל נמצא כמעשה האב כן מעשה הבן הכל ע״י צמצום והנה כל מציאות שבעולם בודאי הי׳ במחשבה קדומה והנה מציאות זה הי׳ בענין זה כי מתחלה עלה במחשבה אנא אמלוך ואח״כ כששיער שעורין שאין מלך בלא עם צמצם את כבודו ית׳ כדי שיוכלו העולמות לסובלו נמצא מהשבה ראשונה היא אנא אמלוך הי׳ בשביל גדלות ותענוג גדול וזה לא היה יכול להיות כ״א ע״י צמצום ואח״כ היה נתגדל שמו יתברך ע״ז שאנו מצמצמין א״ע ממעשי הקטנות שכשאנו מדבקים את עצמינו למעשה התחתונים ובתענוגי הזמן אזי כולנו כאין נגדו ית׳ וכשאנו מואסין בכל תענוגי הזמן נגד אהבת השם יתברך אזי אנו מחכים (אליו) וגורמים לו תענוג כביכול לחשם יתברך וזהו משכני אחריך נרוצה דהיינו שיראה עצמותו יתברך לנו ואחר כך אחריך נרוצה דהיינו כמו שהיה במחשבה קדומה ודו״ק:

ותשב באיתן קשתו ויפוזו כו׳ הנה כשאדם מתפלל הלילי׳ לו לשום כל חשקו בשביל אותו דבר גופנית שהוא מבקש עליו כי אין לך פגיה גדולה מזו כ״א ישום מחשבתו בזה שזהרי אמרו יותר משהעגל כו׳ והיינו שהמשפיע רוצה להשפיע יותר משהנשפע רוצה לקבל ההשפעה כן השי״ת יש לו תענוג גדול כשמשפיע שפע לבריותיו יותר מהברואים הנשפעים ממנו ית׳ ואית׳ בתיקו׳ שהקשת הוא קרוב ללשון בקשה וזהו ותשב באיתן קשתו דהיינו שאינו מתכוין להנאת גופו כ״א היא מבקש בשביל איתן דהיינו תענוג גדול שיש להשי״ת מזה שהוא משפיע אז ויפוזו זרועי ידיו דהיינו כל מעשה ידיו וכל עובדות שלו כשהוא במדרינה זו הם יקרים מפז וחנה כשהאב אוהב את בנו אזי תמונת בנו חקוקה על לוח לבו וכשהוא רואה את בנו עושה דבר חכמה אז האב מסתכל בו הסתכלותו החקוקה של הבן שבלב האב הוא כילו בבן כי האב משים עינו ולבו בעת ההוא בבן ואינה נראית החקיקה הנ״ל אפי׳ לאב לתמונה בפ״ע כי כולה בבן אבל אחר כך כשנומר הבן הדבר הכמה אז נתרחב הדעת של אביו ויש לו תענוג גדול ומתהנה ומתענג א״ע בהקיקות הבן שחקוק בלבדו ובעת ההוא יש עליה לאותה חקיקה שבלב האב ודו״ק והנה החקיקה הנ״ל הוא באמת האב עצמו אך היא חקוקה על תמונת הבן והנה כשעלה במחשבה הקדומה שיהיו ישראל בעולם אז נחקקו על כסא כבודו מחמת אהבתם ועש״כ נק׳ ישראל לי ראש שבידם לעשות ראש על דרך משל כשאדם רואה בצער בנו אז אומר אני הילך בלי ראש וכשבנו ממולא כל טוב אזי הוא שלם והנה ישראל שהוא הקיקה הנ״ל לא ננמרה עד בחי׳ מציאות יעקב דהיינו מציאות שלם בעולם עשיה ולכך אנו נקראי׳ יעקב לשון עקביים וכשאנו עושים מע״ט אז יש תענוג להש״י כ״י ושור׳ עליו החקיקה הנ״ל ואח״כ יש עליה להקיקה הנ״ל כביכו׳ כנ״ל וזהו שמפריש אמאי ויפוזו זרועי ידיו כנ״ל לפי שמידי אביר יעקב דהיינו ע״י מעשה ידינו הטובים משם רועה אבן ישראל ומפרש התרגום אב ובן דהיינו הקיקה הנ״ל היא בעצם האב בעצמו אך היא ע״ש תמונת הבן ע״כ נקרא אבן שהוא אב ובן והוא רועה דהיינו ממעשה ידינו הטובים כנ״ל ודו״ק:

הנושך עקבי סוס כו׳ לישועתך פי׳ אי׳ בזוהר האותיות נקראים סוס והנקודו׳ רסן והנה השכל שהם דטעמי הם הרוכב על הסוס כי האותיות בעצם הם כגולמים אם לא הנקודות שע״י מתנהגים האותיות והמנהיגים הוא השכל בשביל שהוא רוצה לגלות חכמתו וצורתו והנה האותיות של תורה או תפלה שע״י נזכר לעבודת הש״י הם באים לשרשם ויש להם תענוג אך שאר דיבורים שאינם מזה הענין הם ג״כ אותיות

כמו

כמו זה הענין אבל הצירופים הם אחרים והשכל שהוא רוכב עליהם הוא שכל שפל ושורה עליו קליפות והאותיות עצמם מתקנאים באותיות של תורה והם המים' התחתונים בוכים וכו' וכששמע איש נלבב והכם אז מעלה ג"כ האותיות ההם מתוך השבירה שמסתכל על צירוף הקדוש שבתוכם מא' זה מדה היא וע"י המדה מדבק להשי"ת ואז מעלה האותיות ההם ומכנים בהם אלהות ועי"ז כשיספרו לפניו איזהו מעשה שיש בה איזה רעה ח"ו כששומע זה מעלה ניצוץ הקדוש כו' ומכנים אלהות בצירוף אותיות הנ"ל אז יוכל תיכף לתקן הדבר ההוא כי תשועת ה' כהרף עין ולמענו ית' יעשה להעמיד הדבר על תיקונו ואז יתפרדו כל פועלי און דהיינו שכל רעה שהיה שורה על צירוף האותיות מתחלה וזהו יהי דן דהיינו מה שהיה בחי' דלי"ת עתה נעשה נו"ן פשוטה שהיא עלמא דחירות הנושך עקבי סוס דהיינו אותיות התחתונים שהיו בעקביים ויפול רוכבו אחור דהיינו השכל הרע שהיה שורה עליהם וכשהוא כן לישועתך קויתי ה' כי כבר הוא ישועות ה' כנ"ל ודו"ק:

והדרת פני זקן ודרשו רז"ל זה קנה חכמה הנה כתיב כתר לי זעיר ואחווך והוא לשון המתנה דהיינו כשאחד רוצה לומר לחבירו דבר אומר לו המתן ואומר לך דבר והיינו לפי שמחשבתו של אדם מחשבת תמיד בלי הפסק בהתפשטות וכשהוא רוצה שיפנה חבירו למחשבתו כדי שישמע לו מה שאומר לו הוא ויבין הדבר ההוא ורוצה שיצמצם חבירו מחשבתו מהתפשטות' עד שיאמר לו דבריו הנה כשנעיין היכן הוא המחשבה בעת ההוא קודם שאמר לו דבריו ידע בודאי שהיא באותה רגע למעלה ממקומה כי היא אינו מחשבת כלום בעת ההיא והיא מצומצמת מאוד למעלה במקום הנקרא אפס עד שאומר לו דבריו ואז מתפשטות באותיות שאומר לו וכן באדם כשרוצה להפנות מחשבתו שהיא בהתפשטות דבר מה ורוצה להפנות מדבר זה מכל וכל עד המקום הנקרא אפס ואח"כ נופל לו במחשבתו דבר אחר נמצא לפי זה שלא יוכל להיות השתנות כ"א שיבא בינו לבינן באפס הנ"ל אך כפי ערך השתנות כך יהיה האפס הנ"ל כי יש דבר שהוא השתנות מדבר ראשון כדבר מה אך בכללות הוא דבר אחד באמת וכפי ערך זה יהיה האפס שלא יהיה הסתלקות מכל וכל לגמרי כי באמת הדבר הראשון עם הדבר הזה בכללם הם אחד ואין צריך לסלק עצמו מן הכלל ויש השתנות גמור והוא בכללו דבר אחר וכמו כן יהיה האפס אפס גמור וזהו מ"ש כאן כתר לי זעיר ומכלל נשמע שיש כתר אחר גדול ממנו ובו כלול הכל בתהלה וממנו בא להכמה ובינה כנודע והנה מקובל בידינו שיש באפס הזה תר"ך אורות כמנין כתר ואה"כ ממנו בא אל חו"ב וכ"א נוטל חצי מן האורות הנ"ל ע"כ נקרא הו"ב שניהם י"ש דהיינו להנחיל אוהבי י"ש שהוא חצי תר"ך ומהם בא למדות שהם האבות ונודע שיעקב הוא המובחר שבאבות לפי שהוא איש תם יושב אוהלים שמחבר שני מדות של אברהם ויצחק והתחברות לא יכול להיות כ"א ע"י חכמה הנק' ראשית ע"כ יעקב הוא המובחר כל החשיבות והוא מחכמ' ע"כ נאמר קודש ישראל לה' והוא עקרא דאילנא ונודע שהמידו' ז"א ו"ק הם חצי חו"ב בכמות ולא באיכות ע"כ זה שקנה הכמה קנ"ה הוא חצי י"ש הנ"ל ודו"ק ומלת זה מרמז על מ"ש צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד דהיינו המדרגה הז' (וגם בתור' אמרו בזהר אורייתא מחכמה נפקא ונתנה לישראל שהיא מדתו של יעקב ודו"ק) והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימ' דהיינו ח' עלאה וזהו מ"ש זה שקנה חכמה או רמזו בזה שדרשו מפני שיבה תקום כמשמעו והדרת וכו' זו אשת חבר דהיינו מפני שיבה דהיינו חכמה תקום והוא מדרגות הקימה דהיינו קימת המחשבה והסתלקות והתפשטות כמש"ל והיא מדרגות האפס כנ"ל. ואח"כ אמרו והדרת כו' הנה נודע שהסרים אין לו זקן ונודע שהזקן הוא מותרי מוחין והוא ע"ד משל אב שיש לו בן והאב רוצה להבינו דבר חכמה אך הבן אין יכול להבין הכמה ההוא כמות שהיא לעומק המושג וצריך האב להבינו ע"י משל ועי"כ יכול להשיג החכמה בעצמה הנה כשנעיין בזה נדע באמת שהאב עצמו שהוא חכם ומבין נמצאו אליו האותיות ההם והשכל שבמשל אך למותר כי הוא מבין החכמה בלתי שום משל אך הבן הוא המכריח לאב אל האותיות והשכל שבמשל ובשביל הבן מרכיב האב הדבר חכמה העליונה עם האותיות ושכל חדשים של משל

והחכמ׳

והחכמה היא נגיזה בתוך המשל ויונק הבן מהאותיות ומשכל דבר משל הנ"ל עד שיבין המשל על בוריו ואחר כך אם הבן חכם יוכל לחשיג על ידי המשל דבר מהחכמ' הנ"ל הנה לפ"ז האותיות שבמשל הם צנורות שעל ידם נוזלים מי החכמה העליונה הנ"ל והבן וזהו כמאמר השם יתברך שהשיב למשה רבינו עליו השלום אני אעביר כל טובי כו' ובכל מקום שנאמר טוב היא טוב הגנוז והיינו שאמר ליה כביכול אני אקרא לפניך הי"ג מדות ובתוכם גנוז שכל העליון שלא תשיג אותם זולת הי"ג מדות ומתוך הי"ג מדות תוכל להשיג הטוב הגנוז שהוא השכל עליון והוא כמשל אב עם בנו כנ"ל וכן היה וימהר משה וישתחו דהיינו המשכה שעל ידי מדות חמשיך הטוב וד"ל (והמדות הם צרכי עולם התחתון שהם מותרי המוחין ובהם גנוז הטוב העליון) ומבואר בספרים שהזקן הגשמי הוא ממותרי המוחין והם י"ג שבילין דהיינו י"ג צנורות (שהם חלולים) שבהם נוזלים מותרי מוחין ונודע שכל מה שיש ביבש' יש בים דהיינו כל מה שיש בגשמיות יש ברוחניות והרוחניות הוא המח' את הגשמיות שכנגדו ונחזור לענינו שהמותרו' הם בשביל הבן שהוא עולם התחתון שאינו יכול להשיג טוב כ"א ע"י אמצעות מותרי מוחין ולפי זה מי שאינו בבחינת דבר שאינו משפיע למטה ממנו א"צ למותרי מוחין דהיינו מי שאין לו בן א"צ להבינו חכמתו וכן בגשמיות אין לו זקן לפ"ז נקרא הבן זה קנה חכמה ר"ל שיונק החכמה דרך הקנה כנ"ל והנמשל הוא מדריגות ישראל וזהו זקן זה שקנה חכמה ויראה זו אשת חבר ונרמז בזה כל המדרגות ועוד צירוף של זה' מדרגה התחתונה ז' וה' עליונה ע"ד צורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד שהוא מדרגה התחתונה וצ"ע ודו"ק היטב :

כי אלהים יושיע ציון כו' . ע"ד וארא אל אברהם כו' באל שדי כו' ואית' אורייתא והקדוש ברוך הוא כולא חד הוא דהיינו שאין מי שיוכל לסבול עצם אלוהותו ית' כי אם על ידי התורה ובאורייתא ברא הקדוש ברוך הוא עלמא דהיינו באותיות שאמר יהי אור ויהי אור וזה הי' אצלו ית' צמצום שצמצם עצמו יתברך באותיות וברא עלמא וכמו שאדם המדבר אינו נבדל מהאותיות שהוא מדבר רק הנוף הוא נבדל אבל לא חיותו כן כביכול הוא ית' אינו נבדל מהאותיות ואין מי שיוכל לסבול אלהותו רק ע"י האותיות ובזה נק' הוא וגרמי' חד והנה כל הנביאים ראו באספקלריא שאינה מאירה ומשה ראה בהמאירה ר"ל שהשיג עצם אלהותו יתברך יותר מכל הנביאים ע"כ ניתנה התורה בכללות ע"י לפי שבעצם אלוהותו אין חלקים שהוא אין סוף אחדות פשוט וכל התורה שמו של הקב"ה דהיינו שיש אצלינו יו"ד שמות שאין נמחקים שהם כנוים להקדוש ברוך הוא למשל שם אל הוא החסד והוא אהבה אלהים יראה ומדת הגבורה וכן כולם אבל עצם אלוהותו וההיות של כל חשמות והמדות נקראים בשם הוי"ה ב"ה והנה כל התורה מדברת בשמותיו ית' למשל חלק אחד מדברת ממדות אהבה האיך לאהוב את הבורא יתברך ומספר האיך אהבו האבות והלכו עמו בתמימות וסבלו כמה בזיונות בשביל אהבתו ומספר כמה מעשיות שעשו שהוא לכאורה נראה שהיה לצורך עצמן הנה לבד הסוד שבחן לפי פשוטו ג"כ סיפר להראות שגם זה עשו לאהוב את הבורא לפי שנעשה הכל בדחילו ורחימו כדי שימציא להם צרכיהם ויוכלו לעבוד הבורא ונרמז בזה אהבת הבורא וגם כל הניסים שעשה למעלה והראה לנו אהבתו אותם וג"כ קיצר בתולדות עשו והאריך בתולדותיהם ומאורעיהם מחמת אהבתו אותם הכל נכלל בשם אל וחלק אחד מדבר מגבורות הבורא יתברך וכן מתפארתו ונצחונו וכן כולם והכל יש להם שמות לכן אמרו רז"ל כל התורה כלו שמותיו של הקדוש ברוך הוא ולכן משה רבינו ע"ה שהשיג עצם אלוהותו יתברך שהיא החיות של כל השמות ושם אין הלוקים והכל אחדות פשוט לכן כל התורה בכללות ניתנה על ידו משא"כ שאר הנביאים שלא השיגו עצם אלהותו כי אם על ידי המדות והכינויים והכינוי הוא פרט על דרך משל כשרואין גבורות אדם קורין לו גבור וכשרואין חסדו נקרא גומל חסד וכן כולם קורין אותו בשם המדה שיש בו בפרט וכן הנביאים כל אחד על ידי איזה מדה שהשיג עצם אלהותו על ידי אותו מדה בלבד ובאותו מצוה לבד דיבר עמו הקדוש ברוך הוא מה שאין כן משה רבינו ע"ה

שהשיג

שהשיג על ידי שם הוי"ה ב"ה שהוא היות וכללות הנ"ל עד שהתורה כולו כלליה ופרטיה וכל מה שתלמיד ותיק כו' ניתן ע"י ודו"ק:

והנה נאמר אצל אברהם אבינו עליו השלום במחזה לשון מראה שרואין את הפרצופין וכמו שהאדם מתחזק לפני המראה כן הפרצוף שבמראה מתחזק אליו כן כ"י אצל הקב"ה כמו שהאדם הראה את עצמו לפניו יתברך כן הוא מתראה אליו דהיינו אם הוא מתראה לפניו בקטנות כפי האמת שהוא טיפה סרוחה כך הקדוש ב"ה מצמצם את עצמו לפניו כדי שיוכל לסובלו אבל כשהוא מתראה בגדלות מהראוי שגם הקב"ה מרא' א"ע לפניו בגדלות וגדלו' הבור' אין כל בריה יכולה לסובלה כ"א ע"י צמצום הרבה כנודע וזהו ועשית שנים כרובים (שהם אפי זוטרא כרבייא) דהיינו שתגרום במעשיך ועניתנותך עד שגם קוב"ה יצמצם א"ע ויראה אליך בקטנות כמו האב שרואה את בנו משחק באגוזים אז מחמת אהבתו משחק גם הוא עמו הגם שאצל אביו נראה זה מעשה נערות וקטנות אעפ"כ מחמת אהבתו לבנו שיקבל תענוג ממנו מצמצם את שכלו הגדול ושורה בקטנות שיוכל הקטן לסבול אבל אם היה מתנהג עמו לפי שכלו לא היה הבן יכול לסובלו ולא היה האב מקבל תענוג ממנו ודו"ק: וזהו לעתיד לבא הקב"ה מוציא חמה מנרתקה ידוע כי שמש ומגן ה' אלהים וזהו לאומות העולם שהם גסי רוח וכתיב אותו לא אוכל לפיכך אינם יכולים לסבול אלהותו ית' כי אם על ידי כינוי. והוא שם אלהים אבל ישראל כתיב בהו כי קטן יעקב ודל וכן דוד הקטן דהיינו שמקטינים א"ע אז גם הקב"ה מצמצם א"ע ויכולי' להשיג אלהותו בלי מסך ומגן לכן הצדיקים מתעדנין בה שיכולי' לסבול אבל אומות העולם שהם בגדלות אינם יכולים לסבול והם נמוקים והנה הגורם הגדול לישראל שיהיו בקטנות הוא מחמת שהם דבוקים ליראת הבורא יתברך שהוא חכמה כש"ה הן יראת ה' היא חכמה דהיינו שרואים תמיד כח הפועל שבהם ואלולי כח הפועל שבהם היו אפס ואופס א"כ מה הוא נגד כח הפועל אינו רק אי"ן ע"כ יש לו בושה דהיינו יראה והנה בצדיקי' עצמן מצינו הילוק אברהם אמר אנכי עפר ואפר ודוד אמר אנכי תולעת ולא איש שהם מציאו' מה אבל משרע"ה אמר ונחנו מה והיה כאי"ן כמו שאמר הכתוב והאיש משה עניו מאוד כו' לכן השיג עצם אלהותו משא"כ בשאר הנביאים שהיו לפניו ולאחריו וכן כל אחד מהצדיקים כל מה שנתדבקו יותר ביראה דהיינו חכמה היתה השגתו יותר ויעקב שהיה המובחר שבאבות ונתדבק ביראה כמ"ש ויירא יעקב כתיב כי בן זקונים הוא לו ות"א ארי בר חכים כו' וכל מה שקרה ליעקב קרה ליוסף נמצא שגם הוא היה מתדבק לחכמה דהיינו יראה המקטנת בע"יה ע"כ אמר לעשו יש לי כל דהיינו שמסתפק במה שיש לו לפי שהוא מדריגות חכמה שהוא מדריגות אי"ן והאי"ן אינו מתאוה לכלום משא"כ עשו שאמר יש לי רב לשון גדלות ע"כ כתיב בו וימלוך וימת שהורידוהו מגדולתו דהיינו מחמת גדלות ולפי שהאבות החזיקו עצמם במדות החכמ' שהיא הקטנה ע"כ ניתנה להם מצות מילה שהיא כריתות המותרות דהיינו הערלה אותיות לרעה ומסתפק א"ע במיעט שהי' הקטנה וזו המדה נק' א"ל שד"י שאמר לעולמו די דהיינו הקטנה הגם שהשם מורה על התקשרות הנה התקשרות בא מחמת זה היינו הכמה לפי שלא יתקשר האדם אל חבירו כי אם על ידי שמקטין את עצמו ורואה את עצמו כאין נגד חבירו ע"י זה מתקשר עם חבירו הנה שהחזיקו האבות את עצמן במדה זו אף על פי כן כתיב ביעקב יושב אוהלים ב' אוהלים אוהל עליון שהוא החכמה וגם מעולם הזה לא הניח ידו להיות בהסתלקות כמו משה שהיה פרוש מאשה ואפי' עולם הדיבור נאמר בו כבד פה והיה כולו דבוק לחכמה ע"כ השיג עצם אלהותו שהוא שם הוי"ה ב"ה וזהו וארא אל אברהם בא"ל שד"י בפרט ושמי הוי"ה לא נודעתי שהוא חיות כל המדות בכלל והנה מדת התקשרות נקרא ציון שנמשך המשכה **מי' לן'** שערים והוא היא המשכה והצ' הוא נ"כ י' נ' כפופ' והגורם למדת התקשרות היא מדת היראה הנקרא אלהים וזהו אלהים יושיע ציון שמדת אלהים מביא למדת ציון כנ"ל יהו"ה כשהצדיק מתעורר יראה ותשובה בלב כל ישראל דכל ישראל ערבים זה לזה דהיינו מעורבים וזהו והוא יבנה ערי יהודה ערי לשון התעוררת יהוד' כל ישראל נקרא ע"ש יהודה

יהודה כנודע אז יבנה לשון הבנ' והיינו אב לפעמים יפול הצדיק ממדרינתו אין זה נפילה כדכתי' שבע יפול צדיק וקם שכל הנפילה שלו אינו אלא בשביל הקימה שיקו' עמו עוד נצוצות וזה כרע שכב כארי דאי' אין ארי נופל כ"א לטרוף טרף וגם הצדיק אין נופל כ"א לצורך קימה שיקים עמו נצוצו' הנה הצדיק נקרא ציון לשון סימן כמ"ש הרשב"י אנא סימנא בעלמא וזהו אלהים יושיע ציון שלא יפול לגמרי כ"א ויבנה ערי יהודה דהיינו להביא הבנה בהתעוררת של יהודה שבודאי לכל יהודי יש התעוררת של אהבה ויראה בכל יום אך לכ"א בא לו אהבה ויראה בכלי שלו דהיינו באיזה אהבה ויראה שהוא דבוק בה אך כשהצדיק נופל לאיתה מדה הרעה ובא לו מחשבה למדה הזאת הוא מבין שאותו התעוררת שהיה לו אהבה ויראי לדביקות הבורא עכשיו בא לו באיתו כלי מכוער כזה וכיון שנודע לו אז באמת ע"ז אותה אהבה ויראה שבא לו גם עתה אינו מדבק עצמו לאותו דבר כי אם מדבק עצמו על ידי זה להבורא יתברך ובא למדריגתו ראשונה ומלמד גם לאחרים הדבקים בחומריות שיתדבקו על ידי אהבה ויראה שלהם הבא להם בכלי שלהם כל אחד להבורא יתברך וזהו שמביא הכנ' להתעוררת יהודה ודוק:

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה כו' נודע שבמצרים הי' הגאולה ע"י התגלות אלהותו בכבודו ובעצמו ית' ע"כ היה מופת גדול על הידוש העולם שהוא ית' המחי' ונותן היות דהיינו התורה ע"כ הי' מוכרח להיות ע"י אלהותו ית' בעצמו והנה כל הנ"ל היה בשביל שיודע שיש אלהים בארץ כי קודם שיצאו ישראל ממצרים שכחו ולא ידעו מהבורא כל על כן הרא' הקב"ה המופתים במצרים בכבודו ובעצמו ושינה המערכות לידע ולהודיע שהוא היוצר כו' ואין זולתו וזהו באמת פנימיות וחיות העולמות שבשביל זה נברא העולם וז"ש בי"מ וידעתם כי אני ה' דהיינו שנתעלה בחי' הדעת והי' כל עבודתו הנ"ל צורך גדול לעולם אך היה לזה כמה מניעות א' כי זה לעומת זה עשה אלהים שכמו שבעת הזאת היה צורך להתגלות אלהותו ית' להודיע שיש אלקים בארץ ויתעלה בחי' הדעת כן היה הקליפה מתנגדת לזה מאוד והיא נתלבש בפרעה ע"כ כתיב ויקוצו מפני בני ישראל שלא רצה להזדקק להם כלל והיו משלחים אותם בשמח' רבה כדי שלא יתגלה אלוהותו ית' בארץ אך הקב"ה הכביד את לב פרעה למען שיתי אותותי כו' ולמען ספר שמי כו' והמניע' הב' ידוע העולם עומד על עמוד א' וצדיק שמו ר"ל שאלולי הצדיק לא הי' העולם יכול לסבול אלהותו ית' אור צח ומצוחצח אך בשביל הצדיק הקדוש ברוך הוא מצמצם א"ע כ"י שיוכלו העולמות לסובלו על דרך משל אב עם בנו הקטן כנ"ל אבל כשהבן גדול אזי ג"כ הוא עוסק עמו בגדלות וגדלות הבורא אין מי שיסבלנו ע"כ אין הקב"ה שורה אלא במי שמקטין א"ע ע"כ נקרא הצדיק כל לשון כלי כמו אלפים בת יכיל לשון סבלות שהוא סובל אלהות בתוכו ולבא אל מדת הקטנות נודע שצריך שיהי' קשור תמיד לחכמ' דהיינו לכח הפועל ויחשוב אלולי כח הפועל מה הוא אפס גמור וידע זה תמיד דהיינו שיהי' תמיד בבחי' הדעת דהיינו שעיק' הבריא' לא הי' רק בשביל זה דהיינו שימשך כל עצמו רק לכח הפועל מזה קב"ה מקבל שעשועים כמו האב שלא ראה את בנו ימים רבים דהיינו שימשך א"ע לאין וכל אדם צריך להבין זה וא"כ יהיה תמיד בבהי' אי"ן והנה משרע"ה הי' בבהי' הדעת הזה תמיד עד שנמשך הרבה להסתלקות מן העה"ז לגמרי וזהו שארז"ל משה פרוש מאשה הי' ע"כ כתיב והאיש משה עניו מאוד ונחנו מה וע"כ הי' מן הנמנע לכאורה שיהא ע"י הגאולה כיון שלא הי' לו התקשרות בעה"ז כלל אך רצון הבורא ית' הי' כך בשביל שיתגל' אלהותו ית' בכבודו ובעצמו שהוא באמת משנ' הטבע ומשדד המערכת ואין העולם מתנהג עפ"י הטבע כמאמר האפיקורסים ח"ו רק הכל ברצונו ויכלתו ע"כ הי' זה ע"י משה ואהרן דוקא לפי שהם הכירו וידעו זה מקודם כי על שניהם נאמר ונחנו מה ושניהם דוקא שהם כהן ולוי כנודע במ"א אך הם הי' מוכרחים בזה ע"פ הדיבור כי היו בבחי' הסתלקות מהעה"ז כנ"ל ב' מניעות הנ"ל אמר וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום לשון התקשרות וצוותא וזה הי' בע"כ כנ"ל וכנגד מניע' הא' אמר ואל פרעה וכו' ר"ל שע"כ

שע״כ קשרם אל בני ישראל וכולם קשר אל פרעה שלא ירצ׳ לשלוח אותם ולמה פירש ואמר להוציא כו׳ שהוא יתברך בעצמו תציאם לשיתגלה אלהותו יתברך וע״כ הוצרך להתקשרות הנ״ל כנ״ל ודו״ק היטב:

דרך שלשת ימים נלך במדבר כתיב גל עיני ואביט׳ וכו׳. ואי׳ באורייתא ברא הקב״ה עלמא ולא העה״ז בלבד אלא כל העולמות הכל ברא באותיות התורה והנה זה א״א לומר שבכל חלק א׳ מהתורה נברא חלק א׳ מהעולמות כיון שהתורה היא קדומ׳ והיא למעלה מן הזמן והיא אחדות פשוט לא שייך בה חלק והנה לפ״ז מוכרח שבכל חלק מהתור׳ כלול בה כל התורה וכל העולמות ג״כ כלול בה כנ״ל אך אין נרא׳ ממנ׳ רק פרטיות אבל בהעלם כלול בה הכל כמו שאין אנו רואין רק עוה״ז ואעפ״כ בא לנו הקבל׳ שיש עולמות לאין קץ כן בכל מצוה אין אנו רואין רק העשי׳ אבל נעלם בה הכל כנ״ל וזהו רהב׳ מצותך מאוד שמצוה אחת רהב׳ היא מאוד וז״ש גל עיני ואביט׳ נפלאות מתורתך רצה לומר אותם העולמות המופלאים והמכוסים שבתורתך וזהו באוריית׳ ברא הקב״ה עלמא ר״ל התורה כמה שהוא אצלנו אך היא מתלבשת בכל העולמות כפי מה שהיא והיא בעצמ׳ אינ׳ משתנית וזהו שהאבות למדו תורה ונח למד תורה ר״ל שהשיגו התורה כפי מה שהנא הגם שעדיין בעת ההיא לא נתלבש׳ בלבוש שהיא אצלנו כנרתק אל התורה עצמה וכו׳ וזהו לעתיד לבא מוציא הקב״ה חמה מנרתק׳ דהיינו שישיגו אותה כמה שהוא בלי לבוש לפי שעכשיו לא היו יכולים לסבול בהירתו בפני עצמו ולאו כל מוחא סביל דא כי אם הצדיקים המופשטים מגשמיות יכולים להשיגם כל אחד ואחד לפי התפשטותו מגשמיות על דרך משל אם מופשט מעולם הזה לבד יכול להשיג כפי מה שהוא בעולם יותר עליון וכן עד אין קץ כל מה שמדבק עצמו אל עולם יותר עליון בו תתפשט השגתו ואינו מצומצם כל כך וכל מה שיתרחק יותר משורשו שם התורה יותר מצומצמת עד שבא לעולם הזה שבו הכל בצמצום גמור עד שכמעט שאין לך מצוה שאין בה מדות ושעורין וזהו שהקדוש ברוך הוא מצמצם את עצמו ושורה בעולם הזה על ידי התורה והמצות שהם כאן בצמצום ושעורין וזהו נודע בשערים בעלה בשעורין דיליה. ומי שזוכה ורואה עולמות עליונים בעת עשותו המצות דהיינו שמופשט מהגשמיות כל אחד לפי מדריגתו יש לו יותר תענוג לפי שכל מה שהוא יותר עליון הוא יותר רחב ואינו בצמצום כמו כאן, וזהו שכר מצוה מצוה. רצונו לומר שבשכר המצוה שעושים בעולם הזה השכר הוא באותה מצוה עצמה בעולם עליון ושם יש לו תענוג ממנה לפי שכאן אין לו תענוג ממנה לפי שהוא בצמצום ובלבוש כנ״ל וזה כי שמש ומגן ה׳ אלהים דהיינו שהשמש הוא בתוך המגן ונרתק, לפי שהעולם לא היו יכולים לסבול הבהירות והחום של השמש על כן הוא מלובש בתוך מגן ונרתק וזהו בעוה״ז אבל מי שהוא מופשט מגשמיות ומקשר את עצמו בעולמות עליונים אז רואה שה׳ אלהים היא שמש ומגן כביכול כנזכר באורך במקום אחר וזהו לעתיד לבא נאמר לא יהיה לך השמש לאור יומם והיה לך ה׳ לאור וכו׳ ודו״ק:

ונחזור לענינגו שהתורה והמצות שהם מצומצמים בעולם הזה הם בעצמם כצוים בעולמות עליונים רק ביותר התרחבות באשר שהוא קרובה לשרשה על כן צריך כל אדם לכוין בעת עשיות המצוה בדיבור ובמעשה ובמחשבה כי בזה מעלה את המצוה ומפשיט אותה מגשמיות׳ ומקרב אותה אל שורשה ויחודה בעולמות עליונים והעיקר היא התענוג בעת עשייתה ונראה זה בחוש כי התענוג הוא המחבר ב׳ דברים למשל דכר ונוקבא המחברם הוא התענוג על כן כל איש שיעשה מצוה בדיבור ובמעשה ובמחשבה ועליון על הכל הוא התענוג הוא המחברם ובזה הוא מקשר כל העולמות לדקב״ה ואין לך כל מצוה שאינה בלולה מכל התורה כנ״ל כי היא אחדות פשוט אך היא מצומצמת אבל כשמפשיטה מגשמיותה היא רחבה מאוד ובלולה מהכל וגדולה יותר מעולם ומלואו וז״ש רחבה מצותך כו׳ שהיה רואה אותה בעולמות עליונים וזהו מ״ש בא דוד ולא פרשה דהיינו שאמר סתם רחבה מצותך בלי שיעור בא יחזקאל ולא פרשה והנה עליה כתובה וכו׳ קינים והגה והי דהיינו שראה יסורים של צדיקים בעולם הזה ר״ל שראה אותם עם המצות בעולם הזה שהם כולם מצומצמים בשעורין וראה התענוג שלהם

בעולם הבא ר"ל שראה אותן המצות עצמן אבל ראה אותם בעולמות עליונים שהם התענוג גדול בלי צמצום קרובים לשורשם ורחבים ובלולים כנ"ל ואחר כך בא זכריה ופרשה מגילה עפה כו' לפי שזכריה היה בתחילת בית שני שהוא אותיות שבעולם הדיבור והיה חסר ה' דברים כנודע ודו"ק ובדיבור הוא ג"כ מצומצם כנודע שהדיבור מצומצם ע"כ ראה אותם בשעורין ונחזור לעניננו שמצוה צריך לעשותה במעשה ובמחשבה ובדיבור ותענוג (דהיינו שצריך להמשיך עצמו לדביקות גדול עד שמגיע לתענוג) הנה כשניתנה התורה בסיני ניתנה בדיבור וכשאנו רואים בודאי מוכרח להיות שם מחשבה כי הדיבור נמשך מהמחשבה נמצא שהתורה ניתנה בדיבור ובמחשבה אבל המעשה היא בידינו כשאנחנו עושים המצוה במעשה אזי אנו מיחדים מעשה המצוה שהיא עולם עשי' עם הדיבור והמחשבה שהם עולם היצירה והבריאה וזה ביום חתונתו זה מתן תורה ולכאורה איזהו חתונ' הי' שם אבל הענין כמ"ש שהיה יחוד באמת שהעולם עשי' הי' לו עלי' ונתייחד לעולם השמיע' (שהוא כלי מוכן לעולם הדיבור דהיינו לקבל הדיבור) עם המעשה ובזה נתיחד עולם עשי' לעולמות עליונים וזהו דרך שלשת ימים נלך במדבר דהיינו ג' עולמות נלך בקבלת התורה שניתנה בדיבור ודו"ק. יפה שעה א' כו' הנה העוה"ז מהלך ת"ק שנה שבגשמיות צריך לילך ת"ק שנה אבל במחשבה הוא ברגע א' שהוא למעלה מהזמן ותענוג ג"כ שם למעלה מהזמן זה שבגשמיות אלפים שנה שם ברגע א':

כי ציד בפיו זה ידוע שגם בעשו היו כמה ניצוצות קדושות שיצאו מהם אחר כך ר"מ ור"ע ושמעיה ואבטליון ושאר גרים אך עשו הי' כובש כל נצוצות קדושות בפיו ויורא להורידם לגופו פן תכפנו ותשיבנו לטובה וזהו כי ציד בפיו רצה לומר כיון שהיו בו בשביה ממש היו רק בפיו לא בפנימיות הגוף ובשביל זה הי' יצחק טוע' בו כי בשעה שהיה מדבר עמו הי' מדבר בנצוצות הקדושה שהי' בפיו וזהו ג"כ פי' יהודך רמי' צידו: **אל** הוא המשבה מאליפו של עולם לג' קוים

ואל בפתח הוא נמשך מהם בהכמה וההכמה מאין תמצא לכן **אל** פי' לא ודו"ק. כשאדם מקשר א"ע בהש"י אזי כל העולמות שלמטה ממנו מתקשרים בבורא יתברך למשל לאדם שיש לו כח על ידי אכילה ומלבושים נמצא כלולים בו דצח"מ של העולמות וכולם מתקשרים בהשם יתברך ע"י ועיקר שיקשר את עצמו בהש"י ואם אינו מאמין באמונה שלימה שפועל בדיבורו ובהתקשרות בהש"י באמת אינו פועל למעלה כלל וז"ש בכף ירכו פי' שלוקה ממנו האמונה וכלל גדול הוא האמונה שיש כמה בני אדם שיש להם אהבה ויראה ואין פועלים למעלה מחמת חסרון האמונה שלימה. אסור להגות את השם באותיות לפי שהאויר אינו ראוי שיתלבשו בו אותיו' קדושי' אלו אלא במקדש שהאויר שם מהשכינה כמ"ש וה' בהיכל קדשו ומטעם זה אסור להרהר בד"ת במקום הטינופת אם לא לאפרושי מאסורא בסוד ומלכותו בכל משלה שהזכיר שם ד"ת בין הקליפות כדי להכניעם:

החודש הזה לכם וגו' אי' בזוהר בסבא ניסן נקרא אביב שהוא א"ב כסדרן הוא דילכון תשרי אתוון למפרע היא דילי' ויובן ע"פ שנאמר כנשר יעיר קנו על גוזליו נוגע ואינו נוגע והענין כי הנשר רחמני על בני' ורוצה להשפיע להם ולהגין עליהם אך מחמת שהוא גדול האבר והנוצה ואם יגע בהם ממש לא היו יכולים לסובלו ע"כ נוגע ואינו נוגע כך הוא ית' לא הי' העולם יכול לסבול בהירות אורו והשפעתו והיו בטלים ממציאות הוצרך לצמצם אורו והנה האותיות כסדרן הוא מורה על השפעתו יתברך מעילא לתתא ואתוון מהופכים למפרע מורה על הצמצום וגם הענין צרופי הויתו כך הוא אם הוא כסדרן מורה על רחמים וז"ש ניסן אתוון כסדרן הוא דלכון רצה לומר בשביל אהבתי אתכם ורחמנות עליכם להשפיע ולהגין עליכם אבל תשרי שהם אתוון למפרע מורה על צמצום ואע"פ שגם זה הוא בשבילכם ולטובתכם שתהיו יכולים לסבול הבהירות שלי עכ"ז הוא נקרא דילי רצה לומר נק' על שמי כי מחמת גודל האור והבהירות שלי היא המניע' להשפיע עליכם חסדי המרובים וגודל טובי לכן דילי אבל ניסן שהוא הבחי' המשפיע הוא דילכון

וזה

וזה שכתוב החודש הזה לכם דייקא ולכך הצירוף של החודש הזה היא הוי"ה כסדר' :

כאשר יקרה בעיני נבבדת וכו' ואתן אדם תחתיך כי הנה המלך האוהב את בנו מאוד מחמת גודל אהבתו היא מסתכל בפני בנו ומשגיח עליו בעינא פקיחא והנה המסתכל באיזה דבר אזי כח הראות היא מלביש אותו דבר ומסבב אותו. ידוע שהלבוש נקרא כבוד בענין ר' יוחנן קרא למאני מכבדותא וזהו כאשר יקרת רצה לומר מאחר שאתה יקר בעיני וחביב לי אני מסתכל בך תמיד כמ"ש עין יעקב וזהו בעיני נכבדת רצה לומר בכח הראות עיני נתלבשת כביכול וזהו שנראית דמות אדם כבת עין ע"ד יצרנהו כאישון עינו וזהו ישראל עלה במחשבה ולא עוד אלא דכתיב צדיק מושל ביראת אלהים אלמלא מקרא כתיב א"א לאומרו כמו שכתוב ועל דמות וכו' כמראה אדם כו' כביכול ואתן אדם תחתיך שהוא יתברך נוזר ואתה מבטלו ע"ד אז תתענג על י"י והמ"י :

פירוש השמות שניות שכותבין במזוזה הנה כל דבר צריך להיות בו פנים ואחור שנאמר אחור וקדם צרתני ולכאורה לשון צורה הוא הפנים באמת דרשו רז"ל ע"ד דו פרצופין נבראו דהיינו שבאחור הוי' ג"כ צורה והוא הפנים של הניקבא והנה האדם הוא ריש הנבראים וכמו שבו הוצרך להיות פנים ואחור כן בכל דבר צריך להיות פנים ואחור וכן באותיות צריך להיות בחי' פנים ואחור ובאמת יש צרופים שהם בחינת פנים ויש שהם בחי' אחור והנה בשם הוי"ה ב"ה יש ג"ב פי"א והנה האחור הוא בחי' אחרונה של הפני' והנה בשם הוי"ה ב"ה בחי' אחור שבו הם אותיות של אחריו ונודע שהמדרגה אחרונה של דבר הוא מספרו ע"כ נרמז בשם זה שהוא בחי' אחור מספר של שם הוי"ה ופירש כוז"ו דהיינו שני השם הוא מספר של שם הוי"ה שהוא כ"ו גימטריאות פרפאות לחכמה שהוא כמו פרפר רצון רצה לומר מדרגה אחרונה וקטנה של שם הוי"ה והנה האב שיש לו בן קטן ואוהבים זה את זה מאוד אך אהבת הבן אל האב אינו כמו אהבת האב על הבן כי היא אינה אלא כמה שהוא רגיל עמו ומטיב עמו

והנה כשהאב רוצה להשתעשע עם בנו מראה לו פנים ואח"כ מסתיר עצמו מפני ביד או בדבר אחר ובנו מעביר המכסה ובזה יש תענוג אל האב וניתוסף בו אהבה אל הבן והנה האדם כשהוא רוצה לעבוד י"י ולדבק בו כראוי ואחר כך הולך מחשבתו לדברים אחרים של העולם הזה ובאמת במה שהמחשבה של האדם מחשב הוא האדם עצמו ובאמת מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מני' ובו"ם שהוא האדם ימצא שם דביקות הבורא יתברך מחמקים אשר הוא שם כי לית אתר פנוי מני' אך הוא שם בהסתר פנים והיא בחי' אחור והיא המדרגה התחתונה וה"ק בזה כי ידעת כי המחשבה שאינה אצל אלהית ע"כ היא אצל דבר גשמי ונודע שהגשם היא תחתון מכל המדרגות אך כיון דלית אתר פנוי מני' ובב"מ הוא אלהות ואם זה האדם הוא נלבב יכול למצוא בזה המחשבה עצמה אשר הוא בה בעת האלהות אשר בה כנודע במ"א אז הוא נק' בעל תשובה ויש בזה תענוג גדול להשי"ת ב"י כמשל האב הנ"ל והנה אי' טעם ע"ל קוצו של ק למעלה שאם הוזר בו אני קושר לו כתר במותי ונודע שכל מי שמתאו' לדבר הוא בחי' ניק' לאיתו דבר יהיא בחי' ד ובאשר נמשך לו הדבר ההוא שהוא חסר ממנו אז נעשה בחי' ה והנה הנבון שיהא כל האדם בחי' נוק' להשי"ת שיתאו' לדביקות הבו"א יתברך ואז יהיה בחי' ד ובשנמשך לו איזה דביקות אזי היא בחי' ה תתאה זהו ~~הנפש~~ שיהא תמיד בבחי' זו ואם ח"ו נמשך למחשבות אחרות של גשמיות ונתדבק לשם הוי' דביקתו נמשך למטה ונעשה תמונת ק וה"ק היטב ואם חוזר בו כנ"ל קושר לו כתר כי היא נעשה בע"ת כנ"ל (ובא לעלמא דחירותא שמקבל מעלמא דחירות) וע"ז מרמז צירוף הנ"ל הב' מרמז לכתר הנ"ל וממנו נמשך עד סוף כל המדריגות שהוא הז' כנודע וזהו הז' שהיא המשכה להז' שהיא נוק' והוא הצדיק שמחזיק עצמו למדריגה התחתונה ולפעמים מרמז הז' להמשכה שנודע כי כל המחשבה הוא ע"ש צמצום למשוך בדרגה והיא רחב למעלה וקצר למטה שיוכלו המקבלים לסבול ויש בה בחי' ימין ושמאל שהיא אהבה ושעשועים

הצמצום וההמשכה שהי' הממוצעות וזהו תמונת הז שבראשה יש בה ימין ושמאל וההמשכה היא באמצע ראשה ודו"ק ואיתא כ"ע כולו ניזון בשביל הנינא בני והנינא בני די לו כו' ר"ל שהצדיק מחזיק א"ע למדרינה תחתונה וע"כ די לו כו' ובאמת הוא המשפיע ומשביר לכל העולם וע"כ הוא כמו תמונת הז' הנ"ל שהוא מאותיות נוק' ומדרינה השביעית והיא לפעמים מרמזת להמשכה כנ"ל דהיינו שהצדיק הוא ממשיך שפע לכל העולמות וזהו הז' הנ"ל שהוא הצדיק ואחר כך הו' שהיא המשכה שממנה נמשך שפע לכל העולם ודו"ק היטב וע"כ השם הנ"ל הוא מועיל למחשבה זרה :

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים יובן ע"פ מ"ש רז"ל מה תפוח פריו קודם לעליו כן ישראל קדמו נעשה לנשמע והנה ארז"ל ועלהו לא יבול אפי' שיחתן של ת"ח צריכין למוד ואמרו בס"ה שיש תרי גווני חכמה הא' היא ויתרון האור מן החושך והיא היתה מדת יתרו שאמרו רז"ל שלא הניח ע"ז שלא עבד ואח"כ בא מן ההושך אל האור החכמה והעיד ואמר עתה ידעתי כי גדול י"י מכל אלהים וכן נבי שהמ"ע נאמ' ויחכם מכל בני קדם הי' ג"כ קצת מהחכמה זו ר"ל שנתחכם מהמ' שלמד תחילה הכמת בני קדם והכיר יתרון אור החכמה עילאה מן החושך ולכך נקרא חכמת שלמה תתאה מפני שהיא נוק' מקבלת חכמה מדבר אחר וזהו החילוק שבין שלמה המלך ע"ה ובין משה רבינו ע"ה אף שאותיות שלמה היא אותיות למשה מ"מ משה רבינו ע"ה השינ מתחלה תבן חכמה עילא' חכמת אלהות אשר בהכמה ההוא נכלל כל הנבראים והנוצרים והנעשים כי אין דבר בעולמות נעשה רק מחכמת אלהות כי כולם בחכמה עשית ונמצא אותן תלמידי חכמים אשר השינו חכמה עילאה הכל נכלל בהכמתם לכך אפילו עלהו שהוא שומר לפרי ואינם רק טפילה לפרי צריכה לימוד כי שורשה מהכמת אלהות משא"כ ממי שלמד תחילה שארי הכמות נמצא עלים שלהם שהם השיח' שלהם שרש' מחכמת חצוניות ואין ללמוד אותם וזש"ה כתפוח בעצי היער שפריו קודם לעליו שהוא הכמת אלהותו [ית' ע"כ בצלו חמדתי וישבתי להתעסק ולהסתופף בצלו ולשמוע ממנו אפילו שיחתו הצריכין לימוד ופשיטא פריו שהוא עיקר התורה מתוק הוא לחכי ובן לפי ענין הנ"ל מסיים הפסוק כן דודי בין הבנים ר"ל כמו שאני התנהגתי עמו כן דודי התנהג עם בני ישראל וזהו בין הבנים שנ' בנים אתם כו' כי יש שני מיני אהבה שהאב אוהב את הבן הא' מפני שנתחכם מכל האדם בתורה ובחכמה ובמעשים טובים ואחרי שרואה האב מעשים של אחרים ומעשיו הטובים יש להאב תענוג ושמחה ע"ד (חכם) בני (אם חכם לבך) ישמח וכו' ובעבור זה אוהבו אהב' עז' ונדולה ויש אהבה אחרת והיא טבעיות שהאב אוהב אותו בעצם אף שאינו רואה מעשי' אחרים הגרועים ממנו רק מחמת גודל האהבה והנעגועים שיש לו על בנו הוא משניח עליו בהשגהה פרטיות ואין מעלים עינו ממנו רק משים עינו להטיב לו ולקרבו ולאהבו בכל מיני אהבות וקרבות ע"ד שכתוב עיני ה' אל צדיקים וזש"ה כן דודי בין הבנים שהם ישראל שהוא משים עינו עלי ומקרב אותי לעבודתו ית' ואין אהבתו עלי מחמת שרואה מעשה אחרים הגרועים ממני וממעשי אך הוא אוהב אותי בעצם כמו האב האוהב את בנו מכח הטבע ואינו תלוי בדבר ואינה בטילה לעולם וזהו נ"כ ופריו קודם לעליו שאינו משניח על העלים שהם המעשים רק אוהב בטבע כנ"ל שהוא עיקר הפרי : **עד** אברהם לא הוה זקנה רמז על התגלות דיקנא עילאה קדישא שהתהלה הוא מתיקון א"ל והמדה הנ"ל כתייחסת לאברהם הנק' חסד לאברהם וגם שם אל הוא חסד כמ"ש חסד אל כל היום :

טעמה כי טוב סחרה יובן ע"פ מה שאמרו רז"ל ע"פ וירא אלהים את האור כי טוב שגנזו לצדיקים לע"ל והנה נאמר כי אין מחסור ליראיו כו' ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב נמצא מי שיש לו מדת היראה אינו חסר מכל טוב והטעם מפני שהוא מושרש במדת היראה הנקרא אשת חיל יראת ה' והמדה הנ"ל נקרא אוצר בית ה' כמו שכתוב יראת ה' היא אוצרו ובאוצר גונזין כל טוב ולכן אין מחסור ליריאיו זהו טעמ' פירש החזיקו במדת היראה' וטעמו אותו

ותזבו

ותזכו לטוב הגנוז שם וזה כי ט"ב סהרה פי' מסבבת וסוהרת טוב הגנוז בתוכה לא תירא לביתה משלג אי' בזהר דמנה דינין מתערין פי' אי"ק בכ"ר גל"ש והנה בכ"ר הוא שני לאי"ק נקרא בכר לשון ראשון ע"ש ראשית חכמה יראת ה' שהוא ראשון במספר כי הראשון שבכולם לית מחשבה תפיסה בה כלל ואינו בכלל מספר כידוע לכך השני נקרא בכר שהוא בכר לאביו וע"כ האותיות שניות ביחידות ובעשירות ובמאות שהוא משנה למלך המחבר מלך ועם דלפני הב' הוא א' מלך שאין לו תפיסה דלפני א' מה אתה סופר ואחר אותיות בכר גל"ש שהוא שנ"ל נוק' והמ"י :

בפסוק וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית כו' וצויתי את ברכתי כו' וי"ל למה כתיב וכי תאמרו הוה ליה למימר סתם וצויתי את ברכתי וי"ל כי ידוע ע"י שישראל עוסקים בתורה ובמצותיו ית' הם ממשיכים שפע בכל העולמות ויש עוד דבר אחד שישראל יכולים להמשיך והוא ע"י אמונה כמשארז"ל בזכות האמונה יצאו ישראל ממצרים וגבי אברהם כתיב והאמין בה' ויחשבה לו צדקה שמתחלה לא האמין כ"כ שאמר אנכי הולך ערירי אח"כ האמין אמונה שלימה ואי' בזוהר איהו אמת ואיהי אמונה וצ"ל טעם לזה למה נקרא כך ולמה ע"י אמונה יכולים לגרום שפע גדול וי"ל עפ"י שאי' בזוהר שערי דרישא רכיכין ושערי דדיקנא הן קשין לאכפאי דינין פי' כי הש"י קידש כל השביעיות כמו שבת ושמיטה וכן בי"ג תקוני דיקנא קידוש תיקון הז' שהיא ואמת ובו תלי' ובו נכללין הו' תיקונין עילאין ושם עיקר הכפאות הדינין כי המדה הנ"ל נקרא אנפהא דמלכא נהירין פי' למשל כאשר המלך נהירין אנפהא שמח וטוב לב והרחמים גוברים אף אם בעת השמחה בא לפניו מי שנתחייב מית' למלך אך מחמת גודל השמחה והרחמים נדלה הרחמניות ולית דין כלל תמן ולכך נקרא אנפהא נהירין וזהו עיקר כפיית הדינין וכל השמחה גרם בבוא בן המלך לפני המלך מגודל התענוג ושעשוע נולד לו שמחה יתיר' והם ישראל ע"ש בני בכורי ישראל ישראל אשר בך אתפאר והוא מדת יעקב כמ"ש תתן אמת ליעקב ונמצא שהקדוש ברוך הוא מתענג במדת אמת שהוא אנפהא נהירין הכל בשביל ביאת יעקב לפניו שהוא הבן החביב ולכך נקרא מדת יעקב נחלה בלי מצרים פי' שאין שם בחי' דין כלל כי כל בחי' דין נקרא מצר שהוא מגביל הדבר ומצמצמו אבל כאשר אנפהא דמלכא נהירין אין שם דין ונקר' בלי מצרי' והנה כתיב או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי ודרשו חז"ל על התורה וי"ל שנ"כ סורה על ת"ד הנ"ל שהם נקרא מעוזי ע"ש שהן קשיין לאכפאה דינין וזהו שאמר בזוהר האי מאן דחזי בחלמא דאחיד בדיקנא כו' מפני שהוא אחיד במדות ת"ד שהם כפיין דינא אחזין לי' שלמא ר"ל הראו לו מן השמים שלום פי' שהוא הכפאת הדינין מפני גודל היחוד שגרם מכח המדות הנ"ל הכלל העולה עיקר הכפאת דינין הוא תיקון דאמת כנ"ל רק מי יכול לגרום כל הנ"ל מי שהוא מאמין באמונה שלימה בהשי"ת מפני שיודע האמת שמבה"כ והמשכות שפע יתברך בכל מקום נמצא שמדות האמונה נתלבש בתוכו מדת האמת וגורם פעולתו נמצא האמונה נעשה כלי קיבול למדת אמת וזהו ו"ק וז"ש איהו אמת ואיהי אמונה והוא נקרא ז' שהוא תיקון הז' כידוע ושניהם שנים במדתם ואז הוא יחוד גמור וזהו מי שיש אמונה בשלימות כנ"ל אך גם מי שאינו כ"כ שלם באמונה רק שהוא רגיל נתקן מדת האמונה הנ"ל כמו בשמירת שבת ושביעית יכול הוא ג"כ להמשיך מדת אמת אל אמונה וזהו וכי תאמרו אצל פ' שביעית ר"ל אפי' שלא תהי' במדת אמונת שלימה ובטחון שהרי תאמרו מה נאכל עכ"ז בהיותכם משמרים שביעית שהוא מדת האמונה תוכל לגרום שפע וזו וצויתי את ברכתי אך מפני שאינו אמונה אמיתית אצטרך לצוות את ברכתי כ"ו ולא מאליה משא"כ אם תהיו מאמינים בשלימות יבא השפע מאלי'. ושמעתי שזה ג"כ כוונת אמן שהוא יחוד הוי"ה ואדנ"י ע"ד שאמרו ז"ל משל לגולריין המתגרין במלחמה וגבורים נוצחים כי העונה אמן על הברכה היא גמר קיום הברכה וסוף הניצוה שזה המברך כוונתו להשפיע שפע עליון בעולם התחתון וזה העונה אמן אחרון אומר אמת הדבר מביא אמת באמונה שהוא עולם התחתון שכן נראה בחוש כשאחד אומר

דבר והשומע מסופק בזה אם הוא אמת אם לאו ובא הנ' המכריע ואמר שזה בודאי אמת נתאמת הדבר על ידי אצל השומע ולכך השילוב הוא באמן דברכות הוי"ה אדנ"י כי השפע הוא מעולם העליון לעולם התחתון מעילא לתתא שהוא מאמת לאמונה אבל בעניית אמן דקדיש שהוא עליות עולם התחתון לעליון ולכן השילוב הוא הוא אדנ"י הוי"ה מתתא לעילא והו כלל גדול כשיבא לאדם איזהו מצוה במחשבה אל ימנע מלעשותה משום יהורא או משום איזה פניה כי בוודאי מתוך שלא לשמה בא לשמה כי גם במעשים טובים יפעיל למעלה כלי טוב ובמחשבה נעשה למעלה פנימיות הכלי ראשית דבר צריך להיות הבחירה טובה ואחר הבחירה צריך להיות פיו ולבו שוין להאמין באמונה שלימה בלי שום פני' שמלא כל הארץ כבודו ובכל דבר יש חיותו יתברך לפיכך כל אהבה ויראה וכל שאר המדות הוא ממנו יתברך אפילו בדברים רעים שבעולם ולכן איך רשאי לאהוב או לירא וכן להפאר וכן לנצח וכן שאר כל המדות חוץ ממנו ית' כי ראוי לחשוב באותה שעה שהוא מתיירא או אוהב דבר א' ראוי להשוב מהיכן בא כאן היראה או האהבה או שאר הדברים הלא הכל ממנו ית' שנתן היראה והאהב' אפילו בדברים רעים למשל חיות רעות כי מכל המדות נפלו בעת השבירה ולפיכך אין היראה כ"א ממנו ית' ולמה לי לירא מניצוץ א' ממנו בבהי' רעה זו טוב לי לקשר עצמי ביראה הגדולה וכן באהבה וכן בכל המדות ולהוציא משם גם אותו הניצוץ ולהעלותו אל שרשו כי זה מגמת נפשינו להעלות נפילות השבירה אל שרשם. וכן כשהוא מדבר אל יחשוב שהוא המדבר אלא החיות שבו הוא מהבורא יתברך הוא המדבר בו והוא המעלה הדיבור אל שרשו ובזה ג"כ נכלל ההשתוות כי כח הדיבור ג"כ אצל חבירו כמו אצלו הכל מאתו ית' וכן בעת אכילתו יהיה מחשבתו להוציא החיות שבו להעלותה למעלה בעבודת הבורא וכן בכל שאר דברים הכל יהיה מחשבתו לעשות פרי לקשר א"ע למעלה. פי' הפסוק אלהי' בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים כי נודע כי די עולמות הם שורש המחשבה והמחשבה וקול ודיבור ונודע שהוא ית' ממלא כל עלמין מלגיו כל עלמין וממבב כל עלמין לית אתר פנוי מיני' ונמצא כשאדם מאמין בזה יכול לדבר כל הדיבורים אפי' אינם דברי תורה כי ידוע שהדיבורים הם מעולם הדיבור אבל אדם שאין שם לבו לזה רק שחושב שהש"י הוא למעלה בשמים והוא על הארץ אינו רשאי לדבר הרבה דיבורים כי אינו יכול לתקן הדיבורים וע"ד שאמרו ז"ל ע"ה אסור לאכול בשר וזהו פי' הפסוק כי האלהים בשמים כו' פי' כשאתה חושב כך על כן יהיו דבריך מעטים:

העושה תפלתו עגולה סכנה ואינו מצוה פי' סכנה שלא ירצץ את מוחו פי' העושה תפלתו לשון נפתולי שמדבק ומחבר מחשבתו בבורא יתברך וכשעושה דביקתו עגולה ר"ף פעמים הוא למטה ופעמים למעלה כדבר העגול ואינו מחובר בתמידות סכנה כלומר כשנופל תחנון היא פעמים שמחשבתו יוצאת לחוץ לברר ניצוצות מן הקליפות ע"ד עיני ה' צופים טובים ורעים וכן מצינו שנשבה ארון ה' בין הפלשתים כדי לברר הדיבורים שהיה בגלות ולהביא מנחה וזהו וישרנ' הפרות שאמרו שירה ומהו שירה אמרו שירו להי' שיר חדש ר"ל שהי' כבר אחר הברורין כמו שאמר האר"י ז"ל והוא לשון זכר אבל שירת הים לשון נקבה חשירה הזאת לפי שאינה נצחיית אבל שירה זו עתידים לאמרו בשעת הגאולה לימות המשיח במהרה בימינו והוא הגאולה הנצחיות לפיכך היא לשון זכר והיא נקרא נפילות אפים שאחר ש"ע שמחשבתו יוצא למטה ואז סכנה שלא ירצוץ את מוחו פי' שלא יקלקל את שכלו וזהו שכתב האר"י ז"ל שצריך אדם לשמור עצמו בשעה שנופל תחנון שהוא בעולם העשיה. מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו פי' שמדת רחמנות באה מכח הדעת שמחמת הדעת יודע לרחם ולפיכך אין במדת רחמנות שבירה על דרך יעקב אבינו לא מת כי הוא בא מכח הדעת והדעת הוא רק חיים וזהו דכתיב ובדעת חדרים ימלאון ואין בו שבירה:

דרכיך ד' הודיעני ואורחותיך למדני פי' כי יש דרך ונתיב כי דרך הוא דרך כבושה שכל העולם הולכים בו והוא

דרך הטבע והוא העמדה של עולם ונתיב הוא, שאין הולכים בו כל עולם רק לפעמים שאינו דרך הטבע שאינו סגולה לכל וליאות המשיח יתגלה הנתיב ע"ד שנאמר עוד ישבו זקנים וזקנות יחדיו ואיש משענתו בידו מרוב ימים פי' כי יהיו במדרגות זקנים וכתיב בישישים חכמה ואיש משענתו והיא העמדה ר"ל שיהי' העמדה להם מדרגות זקנה שיתגלה נתיב החכמה וזו יהיה להם העמדה: חסד ה' מלאה הארץ ר"ל באמת הוא חסד גדול שה' מלא כל הארץ כלומר בעולי' השפל הזה שלכן המינים אומרים שאין הקב"ה משגיח על עולם השפל הזה אבל באמת הוא משגיח עלינו בכל עת והוא הכבוד גדול שלו שמלך גדול כמוהו ישגיח על עולי' השפל• הזה וסבר' המיני' נדחה שלפי סברתם שאין כבודו להשגיח בעולם, השפל הזה אבל בשמים הוא משגיח לפי סברתם שיש כבודו ובאמת שאפי' שמים אין כבודו להשגיח לפי גודל רוממותו וזה שאמ' הכ' בהשמים הסדך כלומר אפילו מה שמשגיח בשמים נסי רק עפ"י חסדו יתברך. למה מאשור וממצרים תבושי ר"ל הוא מוסר לאדם ימשל מי שמתענה משבת לשבת ובסוף יום אחרון נפלה לו פני' משבח בני אדם נמצא שאבד כל הטוב הצפון לו מתעניתו ולריק יגיעו והנה אז מתגרים עמו היצר טוב והיצר הרע היצר טוב אומר לו הלא טפש גדול אתה שאבדת כל טוב הגנוז לך בשביל הניה השפלה כזו. והיצר הרע מתגרה בו ראה טיפש שאבדת גופך בתענית כבד הזה בחנם בלא דבר וזהו למה ממצרי' ר"ל מהיצר הרע הנק' מצרים ומאשור הוא היצ"ט המאשרו בדרך משניהם תבושי כי שניהם משחקים ממך ומתגרים בך כנ"ל:

זה הכלל מהמחשבה של עבירה נברא פנימיות דהיינו נשמה של משחית ומגוף המעשה של העבירה נברא גוף של משחית ונברא משחית ממש בגוף ונשמה ואם לא עשה המעשה של המחשבה עדין אז מחמם ר"ל ההיצון הידוע את האדם ההוא בלילה ומשמש עמה ממש ונברא מזה גוף אל הנשמה וזהו שאמרו רז"ל אל יהרהר אדם ביום שלא יבא לידי טומאת קרי בלילה כי בודאי יבא לידי כך כי הוא יורות אחר אדם זה שיברא גם גוף [illegible] שעשה ע"י ביום ע"י המחשבה לפי זה אין חילוק אם מהרהר בא"א או בבתולה כי בהרהור זה ג"כ נברא נשמה למשחית ואח"כ מוכרח לברוא גוף וזהו פי' הפסוק ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה ופי' כרתי לשון חיבור כמ"ש אשר כריתי לי לשון כרי הצבור ומחובר במקום א' וז"ש בריתי ר"ל ברית המעור כרתי לעיני ר"ל חברתי לעיני כי הרהור בא ע"י הסתכלות העינים באשה נמצא לפ"ז מה אתבונן על בתולה ר"ל כי אף ע"י הרהור בתולה נברא נשמה של משחית ואח"כ מוכרח לברוא הגוף כנ"ל. דע מה למעלה ממך פי' דע כל מה שלמעלה הכל הוא ממך פי' הפסוק וסרתם ועבדתם ר"ל כאשר אדם סר מן הדביקות ה"ו יבא לידי ועבדתם אלהים אחרים:

אמירה לגבוה כמסירתו להדיוט ר"ל כשאדם אומר שום דיבור לגבוה יהי' כמסירתו להדיוט ר"ל שיהיה במסירת נפש. על כל נשימה ונשימה תהלל יה ע"ד ויפח באפיו נשמת חיים כי כל הנופח מתוכו הוא נופח פי' מלבו דבכל דבר יש בחי' משה פי' בינה ע"ד משה זכה לבינה וכשנצרף נ' שערי בינה לאותיות משה הרי הוא אותיות נשמה ונשמותינו הוא מבינה והחיות יורד בעולמות מטי ולא מטי כי הגוף אינו יכול לסבול את החיות ביותר וגם חיות אינו יכול לסבול שיהא בגוף לפיכך הולך החיות בגוף מיד חוזר למעלה וזהו ההבל והבל נרשם בחיות הן מה שחושב או מדבר ועוש' נרשם זאת אל ההבל וכשעולה החיות למעלה נגלה כל זאת למעלה כמשל צורף שבוחן כסף וזהב בשיפשוף אבן כך כל זה נגלה למעלה בשיפשוף החיות בלב [וזהו לרגעים תבחננו [ולכן האדם ראוי ליבוש לחשוב או לעשות איזה דברי זנות כי בהליכות ההבל הולך זאת המחשבה או המעשה למעלה דרך כל העולמו':

נגד שמיה אבד שמיה כי הקב"ה קודם שברא את העולם כביכול לא היה נכרת מלכותו דאין מלך בלא עם כי מדרגה גדולה אינו נכרת עד שיש מדרגה קטנה ושכלו וגדלו ועוצם יכולתו לא היו יכולים להשיג כל העולמות לפיכך עשה צמצום אחר צמצום עד שיכולים לסובלו ית' כמשל האב שמצמצם דעתו ושכלו בשביל בנו ועושה מעשה נערות בשביל שאין בנו יכול את שכלו הגדול כך

הוא

היא ית' מצמצם א"ע בשביל שיהיה לנו תענוג ולכן אין רשאים לקרותו אך שם אדנ"י שאין אנו משיגים רק מדרגה קטנה שבעולמות שנתצמצם והוא סבה שרצה להיות אדון אבל שם הוי"ה שהוא שם העצם אין אנו משיגים וכן כל העולמות עליונים אינם משיגים רק בהתפשטות חגשמיות והתגברות כח הרוחני כמו כ"ג ביום הכפורים שאז הוא שבת שבתון שקדושת שבת משפיע בכל ו' ימי המעשה ויום הכפורים קדושתו למעלה שאין בו אכילה ושתיה ואז יכול להשיג מקצת השכל שלמעלה מהעולמות לפיכך היה זוכר את השם המפורש שהוא שם העצם יתברך וזהו נגד שמיה שרצה להיות נגיד ואדון אבל שמיה שהוצרך להעלים שם העצם ע"ד כי יד על כס י"ה וכו' (כבר נכתב רק נשנית בשביל אי זה דבר שנתחדש) :

איתא בזוהר וירא והנה איל אחר אותו איל נברא ע"ש בין השמשות ובן שנתו היה ויש לומר על פי דאמרו רז"ל בין השמשות לא הכריעו בו חכמים אם כולו מן היום או כולו מן הלילה או הציו מן היום והציו מן הלילה פי' ח"מ יש בכל דבר ד' יסודות ארמ"ע והנה אש ומים הם נגדיים זה לזה ואיך יכול להיות נכללים זה בזה ובודאי מוכרח להיות אי זה דבר המחברם יחד שלא יבטל המים את האש או להיפך לכך צריך דבר המחברם שלא יתבטלו ממציאותם והדבר המחברם נק' אי"ן ופי' הענין שידוע שכח הפועל בנפעל והפועל הוא כח אלהות שבדבר הזה והוא אינו כלי לכך בודאי יש כאן אי"ן וכן יש בעבודת אלהות יש אהבה ויש יראה והם מתנגדים זא"ז כי האיך יכול להיות אהבה ויראה ביחד למשל יראת אדם מהנחש אין בזו היראה שום אהבה או כדומה בדבר טוב אין בו אלא אהבה אבל אם הוא אהבת הבורא או יראת הבורא יכול להיות שניהם כאחד ואהבה נקרא יום ויראה נק' לילה והדבר המחברם נק' בין השמשות שלא הכריעו בו חכמים מה הוא ונקרא אי"ן ואי"ן הוא החכמה כי חכמה מאין תמצא והחכמה נק' ראשית כמו שכתוב ראשית חכמה יראת ה' וה' בחכמה יסד ארץ ר"ל ה' שורה בחכמה ועי"ז יסד ארץ והוא כח הפועל בנפעל וממנו התחלת המספר כי הוא הנקרא ראשית והוא יתברך נקרא אחד לשון אחדות שאינו במספר והנה ידוע שיום נקרא אהבה ולילה נקרא יראה והמחברם הוא מדת אי"ן נק' בין השמשות והעקידה היה שאלדים נסה את אברהם פי' שמדת היראה היה לה עליה מתחבר עם אהבה והכפי' נקרא שנים כמו שפירש בזהר על ז' שנים וע"ש השתנות במדות נק' שני' ואי"ן נק' שנה ראשונה נמצא בשעת העקידה שהיה עלי' יראה ואהבה הוצרך לבא באין וזהו בן שנתו הי' :

לא תכירו פנים במשפט פי' משפט נקרא רחמים ע"ד שפי' בזהר השוטה רואה פני המלך צהובים סובר שהוא כן אע"פ שימרוד בו וזהו לא תכירו פנים במשפט היינו הפנים של חסד כי באמת המשפט לאלהים הוא שיש בו דין רק שהוא ברחמים :

ויברא את האדם בצלמו פי' ד"מ האב שאוהב את בנו אף על פי שהוא רחוק ממנו הרבה מצמצם את שכלו ומצייר כאלו דמות דיוקנו עומד לפניו כך כביכול הקדוש ברוך הוא מצמצם א"ע לפיכך ראה זה הנביא בדמות אריה וזה בדמות אדם כי היה בחי' שורש אריה ונתצמצם הקדוש ברוך הוא כ"י באותו הדמות : ת"ר שעה ראשונה מאכל לודים שעה לשון הפרשה כמו אל מנחתו לא שעה ושעה ראשונה פי' סיבה ראשונה שאדם מופרש מהשם יתברך מאכל לודים פי' רש"י אוכלי אדם היינו כי שיש לו מדת לשון הרע כדאמרינן לשנא תליתאה שני' מאכל יורשים שאין עושים מעשים טובים רק סומכין על זכות אבות . שלישית מאכל פועלין היינו שעובדים על מנת לקבל פרס רביעי' מאכל כל אדם היינו שאוכלי' מאכל של הצדיק הנקרא כל כההיא דר"ח בן דוסא שכל אלו נעתקים ומופרשים מהשי"ת מלעשות עובדות בשלימות . עזי וזמרת י"ה ר"ל כי האותיות א"א להשיגם כי אם על ידי הטעמים והנקודות וזהו עזי הוא הנקודות בחי' גבורות וזמרת היא הנגינות טעמים וטעמים ונקודות הם בחי' י"ה היה לי לישועה להבין האותיות . סבוני כדבורים וכו' היינו שמסבבים מחשבות זרות והתחבולה לזו לגרש הס"ז הוא כדבורים היינו כשרוצים ליקח הדבש מכוורת מגרשין הדבורים על ידי עשן שבו ב' גוונין אוכמא וחיוורא נגד ב' מדות יראה ואהבה ר"ל שיכנס בלבו הב' מדות אלו ועל ידי זה יגרש המחשבות זרות :

כל

כל הבכור אשר יולד בבקרך הזכר תקדיש לה' אלהיך:

הבעש"ט זללה"ה אמר שלא ידאג אדם על מקרה בלתי טהור שראה קרי בשוגג בלי שום מחשבה זרה והרהור כי הוא ח"ו היה חייב מיתה ועי"ז כי יצא ממני הרע נפטר ממיתה ובאם לאו היה מת ח"ו ואמר רמז לזה יקר בעיני ה' המותה לחסידיו ויקר אותיות קרי הי"א טוב להסידיו היינו שבא לו שלא מחמת דרהור הוא טוב שבאם לאו היה אפשר להיות מת ח"ו א"כ אין לדאוג אלא אם ראה ע"י מחשב' ה"ו וכשבא לאדם מהשב' רעה חלילה יראה לטהרה בהעלותה להתקשרות הבורא ית' וזהו כל הבכור אשר יולד היינו מחשבה רעה (כי הקליפה קדמה לפרי לכן נקרא בכור) שיולד לך בבקרך לשון ביקור לשון מחשבה הזכר ראה שתהיה בבחי' זכר להיות אתה המשפיע טוב בעולם על ידי התקשרות הבורא ית' ולברר להוציא הטוב מן הרע ותקדיש לה' אלהיך אלהיך ני' אדנ"י ע"ה הרי הוי"ה אדנ"י והב' שמות אלו הוא היחוד רצון יראיו יעשה ר"ל הרצון של יראיו יעשה אותו הקדוש ברוך הוא כי התפלה נקרא רצון והקדוש ברוך הוא מתאווה לתפילתן של צדיקים וזהו רצון ר"ל התפלה של יראיו הקדוש ברוך הוא עושהו שנותן בלבו להתפלל על איזה דבר כי איש הירא לא ירצה כלל להתפלל ולבקש איזה דבר כי אין מחסיר ליראיו שבכל מה שנותן לו הקדוש ברוך הוא אומר די ולכן הקדוש ברוך הוא נותן המחשבה בלבו שיתפלל כי הוא ית' מתאו' לתפלתו וזהו ואת שועתם ישמע:

צריך לכל אדם להיות לו אמונה גדולה לזה שבכל מה שהוא עושה איזה מצוה או למוד תורה או תפלה יתעורר תענוג גדול למעלה ולא יאמר בלבו איך אפשר שאני אעשה כביכול תענוגים למעלה ע"ז נאמר ונרנן מפריד אל"ף כי ב"י נקרא אמונה אמונת אומן יבכל המצות יחשוב שיהיה תענוג גדול לעילא שיביא כל הדברים לעולם התענוג ששם לא היה שבירה ע"ד והחכמה תחיה את בעליה כו' ומחיה אותם אך אם כן יאמר אדם בלבו שהוא גדול מאד ויבא לידי גיאות וגדלות ולז"א רבבה בצמח וכו' ותבואי כו' ואת ערום. ועריה מי נתן לך הכח הזה אני אני הוא וזה הכלל שצריך להתעורר ממטה ההתלהבות דהיינו התענוג שלו רצה לומר שיהיה לו תענוג ממש שעושין רצון הבו"י כדי שיבא לעולם התענוג:

כלל הדברים שבכל מה שרואה ושומע וכל המקרות שיקרה לאדם הכל הם באים להתעורר אותו הן דבר אהבה הן דבר יראה והתפארות וניצוח והודיות והתקשרות וממשלות כלליות הם בשני אופנים או שבא לו בתפלה המעשים רעים שעשה כבר באים כנגדו במחשבה שלו כדי לתקנם ולהעלותם וזהו כמשל מי שרוא' במרא' שרואה כנגדו פרצופו כך בא לו במחשבת המעשים שלו או שבאים אותיות מהשבירה וזה צריך להשגיח אם הם אותיות מאהבה ויראה או כיוצא משאר מדות זה בתפלה וגם בכל עת לפעמים מתפחד האדם מדבר מה או מאיזה בריה הכל בא לו כדי להעלותה ולפעמים רואה דבר אהבה או יראה עד"מ מאדם שמורגל בליצנות מראין לו לצנותא דע"ז דהיינו אם רואה פתאום ע"ז יבין שלא בחנם ראה זאת או אם שוסע לצנותא הכל כדי לתקן הלצנות וממתיק בשורשו שיעלהו לשורש אהבה ולכך כל מה שאסור יש כנגדו היתר והבן וזה הכלל שכל מעשיו יהיה בדביקות להש"י וישגיח על הכל על כל אשר יראה וישמע וכ"ש שיעשה וז"ש על שהע"ה וידבר על העצים והאבנים וכו' שעל כל מה שראה אמר על כולם טעמים שמגיעים לעבודתו יתברך ופשיטא שכל מה שבבית הכל צריך-לעבודת השם ית' הן טהור הן טמא וכל הבריות והכל הוא בעצמו שהנהגתו מלובש שם דרך משל האדם והאשתו הם גוף א' ובניו הם המקבלים נקראו בניו נוקבא נגדם אף שהאשה הוא נוק' אבל בערכם שהם מקבלים הבנים נקראו נוק' ונגד הבנים הבית היא הנוקבא וזהו שאמרו רז"ל ביתו זו אשתו ונגד הבית וכל כלי תשמישו וכל הדברים שבבית מקטן ועד גדול הכל נקראים נוקבא וזהו צריך הבחנה גדולה שכל מה שרואה בבית הבריות משונים מה שבאים לפעמים הכל הוא בעצמו דהיינו שצריך להנהגתו ומזה יודע לו כל הצריך לעניינו ולעבודתו ובהכל מלובש השגחתו יתברך וד"ל וזה לא בגבורת הסוס יחפץ

הוא

הוא רמז למדרגות תחתונים שהסוס מפילה לרוכב והמדריגות התחתונות הם מפלים היינו שבא לו פחד מאיזה דבר זה מעורר לו יראה כי באים לו אותיות מהשביר' השייך ליראה ולא בשוקי האיש ירצה שהשוקים הם מדרגות תחתונות לא מפני שיפחד מפני זה שלח לו הקב"ה רק רוצה ה' את יראיו המיחלים לחסדו להעלות היראה שמיראה באה לו אהבת הבורא ונמשל משל לאיש חיל שבא האדם לקרוא אותו אל המלך ובא בכעס גדול ופחד ומלובש בגדי אימה ופחד האדם מתיר' ממנו ובאמת אינו כלום כי אין לו לאדם לירא ממנו כלל רק מפני שיראת המלכות מלובש בו שבגדיו הוא סימן שחותם המלכות בו אבל בעצמו אינו כלום ואם האדם הוא חכם אינו חש לדבר עמו ואינו מתירא ממנו ומפחדו ומאימתו רק תכף הוא ממהר לילך אל המלך עצמו או לפעמים בא איש מהמלך בתנועות מהאהבה ומי שהוא טיפש הוא מתענג ומשתעשע עם השליח מחמת ששומע ממנו דברי אהבה אבל מי שהוא חכם יודע שעיקר הוא רצון המלך ואהבתו ואומר מה לי לדבר ולהתענג עם השליח הלזה ואלך לעיקר ושורש התענוג והאהבה והולך אל המלך ואינו משגיח על השליח כך כל הדברים שבאים הן אהבה הן יראה ילך למלך הוא הקב"ה ויעלה הכל למעלה הן אם בא לו איזה דבר יראה חיצונית או היזק ח"ו או נזדמנה לו איזה שמח' ותענוג הכל יעלה למעלה למלך עליון ולא יעשה כמו השוטה שהוא מתענג ומשתעשע ואוכל ושותה ושוחה עם השליח השלוח לו מאת המלך ומחמת זה הסיח דעתו ושכח ששלח המלך לקרוא לו ואף אם בא יבא לפני המלך יחר אף המלך בו מאוד ושמחתו נהפך לו לתוגה ולא כן החכם אשר עיניו בראשו לאמר מה לי לילך להרבות דברים עם השליח טוב לי לילך להמלך לעשות רצונו. לכן צריך האדם להתישב מאוד בעבודת השי"ת על כל דבר ודבר ואם נפשך לומר איך יכול האדם להעלות במחשבתו כל דבר להיות ממותק בשרשו אך כי הנה תמים תהי' עם ה' אלהיך ותי"ו דתמים רבתי דלכאורה התי"ו רחוק מאלף ד' מאות מדריגות והאיך יכול להאיר בה האלף אך באמת אמיר' לגבוה במסירה להדיוט דמי ר"ל ד"מ אם אדם רוצה לעלות כשהוא עומד במדרגה תחתונה אינו יכול להגיע ולהשיג למעלה העליונה רק כשהוא הולך ממעלה למעלה אבל אם הוא עומד שם למעלה יכול להעלות מלמטה ברגע אחד וזהו אמירת לגבוה כו' ד"מ קטן צריך לילך יותר מגדול והמחשבה ג"כ גדול ממעשה הרבה ולכן אין צריך רק שיחשוב במחשבתו ומעלה תיכף לשרשו ולכך התי"ו משתוקק לאלף ויש בו כל הד מאות אלפין ולכך התי"ו גדולה שהם מאותיות המחשבה: כל התורה כולו שמותיו של הקב"ה שיש בתורה כל הסדות ענייני אהבה ויראה והתפארות והניצוח וההודיות והתקשרות וממשלה כלליות ובזה יכול לתקן כל מה שפגם אם פגם באהבה ה"ו כשלומד בתורה עניני אהבה בדביקות בדו"ר ובא לידי תענוג מביא לעולם התענוג ובא לו חכמה והחכמה תחיה כו' כנ"ל. להגיד כי ישר כו' שיש אדם שבא לו מחשבות זרות בתפלתו אבל דוחק א"ע ומבטל אותה כ"פ בתפלה א' נמצא באדם זה אין הדביקות עולה כשור' וביושר רק בעקמימות כי בברכה א' עולה הדביקות ביושר ובברכה א' לא אבל זה שמתפלל כל התפלה בדביקות וזהו להגיד לשון המשכה כי ישר ה' צורי שילך המחשבה בדביקות הבורא ביושר ולא עולתה בו:

הוי עיר הדמים במדרש הוי מקמי קדתא דשפך דמא בנווה י"ל דהנה אמרז"ל לא יאכל עד שיתפלל שנאמר לא תאכלו על הדם פי' דכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו היא נמצא עיקר האדם הוא ע"ש דמו שבו ולמה נקרא אדם ולא דם · אלא שמדבק א"ע בבורא ית' וממשיך בקרבו אלופו של עולם נתחבר האלף אליו ונקרא אדם וזהו לא תאכלו על הדם ר"ל כשעדיין לא חיבר אלופו של עולם רק אחר התפילה כשחיבר דמו לאלופו ש"ע ואז נקרא אדם מותר לו לאכול ולא קודם כנ"ל וזהו הוי עיר הדמים פי' שהם נקראים דמים שאינם מחברים אלופו של עולם והוי קשה למדרש והלא כל העולם קודם התפילה נקראים דם ומה זה הוי לכן מתרץ המדרש דשפכו פי' לשון תפילה כמו אשפוך שיחו ואעפ"כ דמא בנווה פי' שהוי מתפללים שלא בכונה והוי באלו לא התפללו. עבירה גוררת שכחה מפני שהעבירה גוררת עבירה ושכחה השי"ת

יעשה

ועושה עוד עבירה התשובה גורמת הזכרון ורמז לדבר שמן זית שהזית קשה לשכחה והשמן טוב לזכרון וכמו שהשמן גנוז בתוך הזית כך התשובה גנוזה בתוך העבירה לפי שהתשובה היא מצות עשה מתרי"ג מצות אבל אינו יכול לעשות תשובה אלא אם עשה עבירה תחילה נמצא שהתשובה גנוזה בתוך עבירה :

ארז"ל בים נדמה להם כבחור ובסיני נדמה להם כזקן ולכאורה אינו מובן והלא כתיב כי לא ראיתם כל תמונה וי"ל עפ"י משל האב אוהב את בנו ומפני גודל האהבה שיש לו לבנו נתחקקה להאב צורת הבן כמו שהי' עומד לפניו ובשהבן קטן עדיין נדמה לאביו במחשבתו צורת קטן וכשהוא גדול נדמה לו צורת גדול במחשבתו וזה ידוע ישראל עלו במחשבה פי' שהם תמיד נחקקים במחשבה העליונה כמו שהבן נהקק במחשבת אביו והנה כשהבן מתכשר במעשיו וטוב בעיני אביו דמעשים שלו כך הוא חקוק במחשבת אביו וכשח"ו להיפך החקיקה ג"כ כך וזש"ה אב רחץ ה' את את צואת בנות ציון כביכול שהשי"ת רחץ א"ע מצואת בנות ציון לפי שהיו חקוקים במחשבתו כ"י ולטובה נאמר בישראל ישא ה' פניו אליך ר"ל, אותו הפנים שלהם החקוקים במחשבתו והנה, ידוע כשיצאו ישראל ממצרים היו בעובר הנשמט מרחם אמו וכשבאו על הים היו כנער שנמלתו אמו והיו בהם קצת דיבור אבל לא בשלימות וז"ש שלא היו יכולים לומר שירה מעצמם אלא מה שאמר משה ענו אחריו וזהו פי' שאמר להם משה ואתם תחרישון שלא היו יכולים עדיין לדבר בשלימות רק כנער קטן וזהו פי' בים נדמה להם כנער ר"ל כאשר היו ישראל בעת ההוא כך נדמה במחשבה עליונה צורתם ג"כ כנער ובחור ובאשר באו למרה נמתקו שם וזה פי' כי מרים הם ר"ל ישראל היו עדיין מרים ונמתקו שם וכשבאו אל הר סיני היו משיגים כבר ללמוד ואמרו נעשה ונשמע מעצמם היו משיגים כבר חכמה עילאה והיו אז במוד זקן זה קנה חכמה וזהו בסיני נדמה להם כזקן רצה לומר מצורתם נחקקה במחשבה עליונה בצורת זקן כדרך הבן הנחקק במחשבת אביו כפי גדלותו ושלימותו :

לא רגל על לשונו פי' כשמדבר דברים בטלים או לשון הרע אז הקול וההבל ההיא עולה ומקטרג עליו ובאשר אדם ההוא לומד אח"כ ד"ת והקול וההבל מד"ת ג"כ עולה רק הקול וההבל הראשון דוחה את השני מלעלות ומקטרג עליו וזה לא רגל על לשונו ר"ל הצדיק אינו מלשין א"ע אבל הרשע מלשין למעלה על עצמו דהיינו דיבור הרע הא' מלשין ומקטרג על לשונו של ד"ת שלמד אח"כ . ראה שאין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה אמר ראוים שתשרה עליהם שכינה רמז לחכמה ת"ח שיושבים במסיבה וכל א' מהם אומ' איזה דרוש על איזה פסוק או מימרא בהש"ס זה אומר כך פירושו של פסוק או מימרא וזה אומר כך אם ה"ו מכוונים לקינתור לאמר הפירוש שאני מפרש יותר טוב מפירושי האחרים בידאי א"י להם ולנפשם מוטב שתהפך השלייתם על פניהם אבל אם כל או"א אינם מתכוונים רק להגדיל תורה ולהאדירה אז אשרי להם ולנשמתם וזה ראה שאין פתחיהן ר"ל פיהם שהפה נקרא פתח כמו שמור פתחי פיך וראה שאין פתחיהן של כל או"א מהם מכוונין זה כנגד זה רצה לומר שאין כוונתם להיות מתנגדים זה לזה רק אומר דרוש ופירוש לשם שמים אמר שראוים שתשרה עליהם שכינה :

הבא לטהר מסייעין אותו וי"ל כי הנה אנו רואין אדם הבא לטהר א"ע דהיינו שרוצה להתפלל בכוונה גדולה לפניו ית' ועשה הכנה גדולה ע"ז ובעמדו להתפלל בתוך עיקר התפלה בא לו מחשבה זרה והיכן הוא הסיוע של זה מלמעלה הלא הוא הכין א"ע לטהר מחשבתו וליבך תפלתו אך האמת הוא כי אדרבה זו הוא הסיוע שלו כמבואר בדרושים הקודמים שהשם יתברך שולח לאדם זאת המחשבה כדי להעלותה ע"ד מגלגלין זכות ע"י זכאי ואין המחשבה מקריית אלא להעלותה לשרשה כגון שבאה לו מחשבה זרה מאהבה רעה או יראה רעה וכיוצא בה והוא מדחה המחשבה רעה ההיא ומדביק א"ע באהבת או ביראה דלעילא ומסיים תפלתו בהתלהבות יותר גדולה ובזה מוציא ניצוצות מהקליפה וזה הסיוע שמסייעין אותו וזהו פירוש הפסוק וזרח השמש ובא השמש רצה לומר

שהאדם

שהאדם עומד להתפלל בהתלהבות וזרח לו השמש ואח"כ פתאום ובא השמש שאבד ההתלהבות שבא לו מ"ז למה כך לזה אמר טעם אל מקומו שואף לשון ניתק כמו שף מרוכבתיה בלומר שהשי"ת מזמן לו זה כדי שיהא אדם זה שואף אל מקומו פי' שיוציא הניצוצות ויחזירם למקומם לשרשם בקדושה וז"ש שואף זורח הוא שם וסוד השבירה מרומז בפסוק הכל הבל ורעות הוא לשון שבירה:

סוד ב' פתחים בבה"כ הנזכר בגמרא ר"ל אהבה ויראה ואח"כ יתפלל כי יראה נקרא שער זה השער לה' שהיא נוק' אשה יראת ה' והאהבה הוא דבר הוא מרומז בפסוק זכר חסדו ר"ל חסד הוא זכר המשפיע קהלת שקיהל חכמות הרבה ר"ל שקיבץ כל החכמות אלהות והקדושי' מהשבירה סוד התורה שהיא שמו של הקב"ה ר"ל עשר' שמות שאינם נמחקים שהם עשר ספירות עשר שבליים וכל העשר ספירות הם התורה כולו כיצד למשל ענין של אהבה הכתובה בתורה היא ספירת חסד וענין של יראה הם ספי' גבורה וכן כיוצא שאר ספירות נמצא כל התורה כולו שמותיו של הקב"ה ר"ל ספירותיו וגם עשרה שמות שאינם נמחקים בעצמם בתורה ובתורה יכול האדם לתקן את אשר עיוות למשל שעבר על לא תגנוב ואחר התשובה וההרטה והשיב את הגניב' יקרא בתורה ענין גניבה ולא תעשה שבה בדהילו ורחימו בנקודות וטעמים כראוי בזה יכול לתקן מה שעיות. וקוי ה' יחליפו כח וכו' ירוצו וכו' דאיתא בס"י אין למעלה מענג ואין למטה מנגע ופי' דענג הוא עולם התענוג היינו החכמה וההשגה הוא עולם התענוג ונאמר ראשית חכמה יראת ה' ר"ל שיש למדה זו בושה גדולה נגד מה שלמעלה ממנו הואיל שהוא משיג יותר וקרוב למלכות מאוד ומגודל ההכנעה אינו מרגיש בתענוגו כמשל השר העומד לפני המלך תמיד מגודל הבושה אינו מרגיש את עצמו ואינו מרגיש בתענוג הגדול לפי שכבודו בטל במציאות נגד התענוג הגדול אבל מי שאינו בתמידות אצל המלך מרגיש התענוג יותר כשבא לביתו והרגיש ומשיג את עצמו ומחשב שהוא קרוב למלכות יש לו התענוג אבל מי שהוא בתמידות אצל המלך מגודל הבושה והתענוג אינו משיג כבודו כלל וזהו מיוג לחכמה שתיקה שחכם אינו מדבר לפני מי שגדול ממנו ואדם עומד תמיד לפני המלך מלכו של עולם ולכך אינו ראוי לדבר לפניו וזהו אין למעלה מענג כלומר איך למעלה מן הענג ר"ל שהוא גדול יותר מהתענוג כנ"ל ואין למטה כו' כי הקב"ה הוא סובל כל עלמין וממלא כל עלמין כי הקב"ה כביכול מצמצם אורו אפי' במדרגה הפחות שבגשמיים נמצא כשתחקור ותבין כל הדברים תשיג עצם כבודו ית' אפי' שם וזהו אין למטה מנגע:

להבין ענין הצמצום כתיב כנשר יעיר קנו ואמרו רז"ל נונע ואינו נונע וזה מטי ולא מטי שהבורא יתברך אין סוף ומי יכול לסבול אור א"ס ולכך היא תמיד בכל רגע מטי ולא מטי כשמטי לא יכול לסבול ולכך תיכף הוא מטי וזה ענין שהדיבורים עולים תמיד למעלה אם הוא דבו' לו יתברך אף שכאן בעה"ז היא בזמן כל תיבה ואות אע"פ כן באים לשם ברגע א' למעלה מהזמן כי שם אין התחלקות הזמן והנה הדחילו ורחימו נקראים גדפין והבן מאוד וזהו במאי ברא אתינא לקמך שיש להקב"ה כביכול תענוג מזה כמו אב שיש לו תענוג מבן וחשוב לו התענוג שיש לו מהבן יותר מכל התענוגים שלו ע"ד ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וזהו ענין הדדים כי מגודל האהבה הוא בבחי' דלי"ת ויש ב' אהבות והוא אהבת הצדיקים שאינם חוטאים כל ימיהם וזהו ענין אהבה רבה שזה האהבה מביא לידי צמצום הנ"ל ויש אהבה לקיום העולם אף שחוטאים לפניו כשעושים תשובה מאהבה אוהב אותם וזהו עולם חסד יבנה וזהו בחי' דלי"ת השני וזהו בחינ' ב' דדים שמאהבה שאוהב אותנו אנו יונקים וזהו דדיה ירווך בכל עת שמזה הדד אנו יונקים תמיד אך כאן באים הטובות לזמן ידוע אבל באמת שם למעלה מהזמן כל הטובות ברגע א' נעשו אך בעה"ז נתלבשו בזמן וזה שראה הנביא כתובה פנים ואחור פי' מה שיהיה לפנים או לאחור הכל בפעם אחת כתובה וזהו דדיה ירווך בכל עת אם בא לאי"ן ר"ל כי שם הוא כ"ל ע"ת ר"ל הכל ביחד היינו לאהבה רבה כנ"ל והבן מאוד וזהו ואני תפילתי לך ה' עת רצון דהיינו שעת והזמן יבא לרצון הקודם כנ"ל ויבא כל הטוב בפעם א' וזהו וקוי ה' יחליפו כח פי' מחלפים במטי ולא

מטי

מטי וזהו יעלו אבר כנשרים דהיינו נוגע ואינו נוגע כנ"ל כדי שיהיה לו קיום כנ"ל ירוצו ולא ייעפו ודוק היטב מ"ש לעיל שכל הטוב נעשה ברגע אחד מאהבה רבה כנ"ל. והנה מדרגות התחתונות נקרא אני דא' נמשך לנ' כפופה אך בהכמה יסד ארץ והחכמה מקטין עצמו מגודל בושה ומושך עצמו לאין מגודל הבושה והואיל ומישכת למעלה בזה יוכל לסבול הארציות אורו יתברך ע"ד האסור מטי ולא מטי כנ"ל וזהו ואני תפלתי לך ה' עת רצון שהאהבה הקדומה הנקרא רצון פשוט שם הוא רק האהבה ושם רק טוב פשוט וכל הנסים שבעולם משם הם באים ויכול להקדים הדבר אף שהיה זמן מופלג יכול להקדים הטובה דרך נס כשמביא הדבר לרצון הפשוט ושם אין זמן כנ"ל רק טוב פשוט וגבי יהושפט כתיב הודו לה' ולא כתיב כי טוב ובזוהר כתיב שהביא הדבר בלא עתו רצה לומר קודם הזמן וכתיב וירא את האור כי טוב איתא בזוהר כי טוב לגנוז וזהו כשבא לזמן למדות צריך לגנוז הטוב דהיינו לצמצם כדי שיוכל לסבול ולתלות לזמן ידוע אבל ברצון הפשוט נקרא אפיסה ונקרא אהבה רבה שם אין שייך גניזה ולכך לא נאמר שם כי טוב ואף שנקרא עלמא דאתכסיא זהו נגד מדרגות התחתונים וזהו שאמרו בזהר קריעת ים סוף ויציאת מצרים בעתיקא תליא:

טעם מ"ש משלים החזן רמ"ח תיבות של ק"ש ולמה לא כ"א לעצמו. והענין הוא שהדיבורים נקראים צבור והחזן הוא מחשבה. לשון חזון כי הנביאים יונקים מהבינה הנקרא עולם המחשבה ואותיות המחשבה הם ג"כ דיבור אך נגד הדיבור התחתון הוא מחשבה ונקרא עלמא דאתכסייא נגד הדיבור ולכן תלת חללי דגולגלתא היא בחי' המחשבה וזהו שממתינים במה ששומעין מהחזן ומכוונים במחשבה והדיבור של החזן הוא אצלם מחשבה ולכך נקרא שליח ציבור ולכן המתפלל ביחידות יכוין לט"ו ווין שבאמת ג"כ על ידי כוונה ולכך ג' תיבות שומעין מהש"ץ ותו לא:

ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם דכלל היא בכל המצות מעשיות הענין בהם הוא כך דרך משל ציצית כשהן היטין אין בהם חיות ר"ל הקדושה העליונה רק ענין המצוה כשהוא עושה הוא מקשר כל המדריגות עד העשיה המחשבה והדיבור והעובדא מתקשרים זע"ז ושורה על הציצית כל ההלכות ציצית וכל הפרשיות ציצית שבתורה ועד"ז בכל המצות וזהו ושמרתם את חקותי לשון חקיקה היינו אותיות המחשבה הם נחקקין במוח אשר יעשה אותם בעשיה וחי בהם ר"ל עי"ז נמשך החיות העליונים בהם:

שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים וכו' וי"ל מ"ש בזוהר כי מי בז ליום קטנות שבעה עיני ה' המה משוטטים בארץ דכלל הוא שאותיות שנפלו בשבירה מז' ימי בראשית הם באים לאדם בתפילה מחשבה אהבה ויראה התפארות נצח הוד וכו' וזהו מים התחתונים בוכים אנן בעי למיקם קדם מלכא ולכך הם באים לפי סדרגותם והם באים דוקא בלא דעת שאומר התיבות כמו בתהלים והמחשבות באים לו מפני שצריך לבוא לקטנות כדי לתקן ענינם לכך צריך להיות בלא דעת זהו כי מי בז ליום קטנות שבעה עיני ה' משוטטות וכו' וזה אנו צריכים להעלות עד ביאת הגואל ב"ב הדיבור הוא בגלות ולע"ל לא יהיה שום דיבור ומחשבה רק להש"י שיעלו כל השבירות והבן ואל תקשה מה יהי' מן התיבות שאמר בלא דעת אך הכלל הוא אם אדם חושב שהדיבור אינו מדבר כלל אלא השכינה מדברת מתוך גרונו הנקרא שלם הדיבור כ"י כידוע והזכרון שזוכר או מה שאורג אליהם הוא מעלה הדיבורים ובסבת גלות השכינה ר"ל הדבור הוא בגלות ותבין מאוד והוא משל המלך צוה לעבדיו להגבי' הר א' גדול מאוד מה שאינו יכול להיות והי' עצה בין עבדיו לחפור ההר ולשברו ולפררו לחתיכות קטנים וכ"א הגבי' מעט לפי כחו ובזה עשו מאמר המלך כך המלך ממ"ה הקב"ה ציוה לנו להגבי' ניצוצות קדושה כי זה תכלית העבודה לגרום תענוג גדול להביא מדריגות התחתונים למעלה כאשר מבואר במ"א ולכך היה השבירה כדי שכ"א יוכל להעלות לפי מדרגתו ותבין היטב משל הזה ולזה אמר מי אתה הר הגדול וכו' למישור ודע לך שאותיות התורה יש בהם קדושה ששורה עליו קדושה רוחניות מהאותיותם ואורייתא וקב"ה כולא חד ולכך אמר בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים

אז יסל"א שחי"ק פיני לשון בגדים שחוקים ר"ל הדיבור שהיה עד בעת בגלות פינו ולשונינו רנה דזה תענוג גדול כנ"ל אז יאמרו בגויים הגדיל ד' לעשות עם אלה כלומר מה שהיה בגוים בזה הגדיל את השם בבחי' אלה הם א' קול פשוט ההולך בג' קיין לה' מוצאות הפה וזהו סי המחשבה ברא אלה וזה אלה מאלהים שחמוצאות הם אלמים אך כשבא היו"ד ר"ל המחשבה והשכל לה' מוצאות הפה נעשה אלהי"ם סלא ואאריך בזה אי"ה במ"א הכלל הוא סהעלאת המחשבה תכף שבאה לו המחשבה יהיה לו בושה גדולה על שנתן דעתו על דבר זה ומבושה יבוא לאי"ן ובשהוא אי"ן נמצא המחשבה שלו הוא עולם המחשבה ודבירו עולם הדבור ויכול להיות העלאה למחשבתו על ידי זה מה שיבוש מדבריו בעצמו ששומע שעולם הדיבור מדבר בו ותפילה לשון דביקות ליראה את ה' וזהו פי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם ר"ל כשאין אתם סוברים שמחשבותיכם הוא עולם המחשב' אז ולא דרכיכם דרכי בוודאי אך כשבא לאי"ן יש לו השג' כי החכמה מאי"ן תמצא וישיג שעולם המחשבה והדבור מדברים בו ויהיה לו התלהבות מזה שהוא שושבינא דמטרוניתא כאמור בזוהר הזי במאי ברא אתינא לקמך וזה שמתגבר א"ע זה הוא עיקר העלאת מחשבה לשורשו וזהו כמו שמכין תינוקו' של בית רבן ועל ידי זה בא לבושה ולאי"ן והחכמה מאין תמצא וגם העלאת המחשבה הוא יחוד ע"ש מים התחתונים בוכים מהשבירה וצריך להיות אי"ן וכדאיתא בגמרא שהיה מגרש בקי בעת היחוד וזה ענין הקטנות שזורקין את האדם לקטנות ששולחין לו המחשבה כדי שיהיה בקטנות ויבא לאין ודו"ק היטב: והנה אף לעתים לא יכול להיות בדהילו ורחימו חשוב כאלו היא בדהילו ורחימו כשהוא חושב המחשבה והדיבור הוא מעולמות עליונים ומחשבה הוא השכל נקרא אהבה והדבור נקרא יראה והוא חושב השכל עם עולם הדבור נק' דהילו ורחימו ודו"ק:

קרי כתיב הוא האותיות המחשבה שנחקקין בכתיבה וקרי הוא הדבור ואפשר שזהו ספר וסיפור ודו"ק מה שמבואר בזוהר מפתחא דכליל שית בתים פתחא הוא יסוד אבא דיש ממוצעות בין השכל לשכל וזהו מפתחא ובתים פתחא מם פתוחה נעשה סתום ונקרא מ"ם סתומה ונקרא אית"ן ובאמת אית"ן משמשות לעתיד בפתוחות תיבה ובינה נקרא לע"ל ומפתח פותחת התיבה ומשמשות לעתיד ותבין מאוד ואה"כ נעשה אית"ן תני"א דהיינו בריתא. ראה ודאה הכל א' הוא ובגמ' עומדת בבבל ורואה נבילה בא"י הצדיק נקרא אספקלריא בכל אדם שרואה בו רואה א"ע כמו במראה ולכן אמרו במשה שחשדוהו בא"א. בפסוק והביטו אחרי משה דבאמת שכל צדיק יש לו כללות מכל העולם ומכל בני האדם וב"א החלק שלו רואה בצדיק ולכך חשדוהו בא"א שהם באמת היה נואפים ערב רב וראו הרע בצדיק וחשדוהו ובאמת הלכם הוא הרע בטל במציאות אצלו נגד הטוב שבו וזהו ראה נבילה דבר נבל בארציות של ישראל וזהו מפני שהוא עצמו עומד בבבל לשון בלבול:

כי ארץ הנגב נתתני ונתת לי את גלות עלית ואת גלות תחתית דמשה היה קשור ודביק לאי"ן ולכך היה יכול לצרף אחת אל אחת והיה מקים את המשכן ולא אהר שמשה הביא אי"ן לכאן כי יש הלקת מחוקק ספון ר"ל החקיקה והצירופים ספון אך הענין כשעושין בדחילו ורחימו אזי נעשה הדבר מעצמו ע"י שבא לאי"ן כמ"ש במ"א ולכך בשלמה כתיב בהבנותו שנבנה מעצמו ובאי"ן לא שייך שם מיתה כי החכמה תחיה בעליה ואין שייך שם שבירה ולכך מ"ה מתקן כל השבירה והאין אין יכול לקשר עצמו בתענוגים התחתונים ולכך משה היה פרוש מן האשה ולכך בפטירתו נסתם ממנו מעיינות החכמה מעיין החכמה הוא אי"ן ואז היה יכול למות ועתניאל בן קנז החזיר בפלפולו שבא ממדריגות התחתונים והשיג אי"ן ובזה היה מחזיר הלכות והיה לו תשוקה גדולה להתקשר שם כמו משה אף שלא בא בודאי למדריגת משרע"ה אך אעפ"כ השיג מדרגה זו קצת והיה ג"כ מובדל מן האשה וזהו ארץ הנגב אהבה רבה כנ"ל שאין בו טוב הגנוז בתחתוניות כנ"ל אלא תורה ופרישות ונתת לי גולות עליות שיגיל בעליות וגולות תחתיות שיבא תענוג למדריגות תחתונים ודו"ק היטב. והדברים ברורים למבין:

נהלה

נחלה בלי מצרים ניתנה ליעקב דהנה בתחלה עלה ברצונו שיהיה צדיקים וקיבל התענוג מהם ברצון הקדום ונעשה עולם התענוג רק שלא היה עדין בחי׳ בריאה כלל מפני שקיבל התענוג ברצונו הקדום מכל הצדיקים שיהיו אח״כ ר״ל כי שם היה הכל רק אחדות פשוט דרצונו היה שיהיו ישראל ושיהיו להם קיום לכך המשיך מדת אי״ן כדי שיהיה תענוג מובדל רצה לומר כדי שיומשך אהבה לזה העולם ויהא קיום העולם כי מדת האי״ן הוא הוא המחבר ההיולי בכל הדברים המתנגדים והמתהווים דבר מדבר ד״מ תרנגולת מביצ׳ כשבא האי״ן לתוך היש שלך אז נעשה בטל ממציאות נגד א״ם ובא אח״כ להתהוות דבר אחר נמצא האי״ן מפסיק ומחבר בין תחלת המחשבה לסוף המעשה וזה המחשבה מה שבין תחלת המחשבה לסוף המעשה בא מחכמת אלהות שבא לתוכו דהיינו שער האי״ן כנ״ל ולכך נקרא המחשבה נחלה בלי מצרים הואיל שהוא קרוב לאי״ן וזה ניכר בחוש האדם אוהב בנו קטן יותר מבנו הגדול הואיל והוא קרוב לתענוג שהיה לו בעת הזיווג שורה עליו עדיין מדת התענוג וזה נ״כ קרוב אל הרצון העליון דהיינו האי״ן כי משם באה המשבה ולכך היא נבור וחשוב מאד ונקרא נחלה בלי מצרים לשון אי״ן והדברים עמוקים מאוד ודו״ק:

אור הראשון נגנז לצדיקים לעתיד לבוא צ״ע מה ענין שראה שאין העולם כדאי להשתמש בו ונגזו לע״ל הענין הוא דע שהקב״ה נקרא טוב ומטיב וכל טוב בא מלמעלה דרך המשבה שאין בו חלק רק טוב אחד רק כשבא לזמן החשבון והמספר נכנם החלק כ״א בבלי שלו לפי המקבלים ונתלבש בזמן דרך משל מלך שרצה להטיב למדינה וכשבא לפרטיות מטיב לכאו״א לפי מדרינתו והנה יש ב׳ חילוקים בענין הטוב א׳ היא שבא מחמת בקשות עמו ר״ל ע״י העלאת מ״נ והב׳ מה שעשה מעצמו לפי רצונו הפשוט לעשות טוב וזה שבא ע״י בקשות עמו לא יהיה כ״כ מרובה מפני שהם אינם יודעין .הרצון של המלך איך הוא בעל טובה ומטיב לכל וזה ע״י העלאת מ״נ אינם יכולין להשיג רצונו הפשוט אבל מה שעושה מעצמו היינו שעושה מצד כבודו שזהו כבודו להטיב טובתו אין שיעור לפי ענין כבודו דאין לו שיעור והנה ידוע שהקב״ה ברא את העולם מצד נדבת טוב שיהיה ניכר מלכותו נמצא האור הראשון היה בלי שיעור שהיה מרצונו הפשוט ולכך אוצר מתנת חנם גדול מאוד ולכך לא היה העולם ראויין להשתמש שלא יוכלו לסבול גנזו לצדיקים רצה לומר שברא העולם שיהא סדר נכון להנהגתו אך בעת שמצטרך להשתנות הוא ממשיך מזה האור הראשון שיצא מרצונו הפשוט כמו שמצינו בר׳ פנחס ב״י שא׳ לגינאי נהרא אני גוזר עליך שתפלוג מימיך שהיה מקשר עצמו לרצון הקדום והפשוט שגזרה חכמתו ית׳ והמשיך משם ולפיכך אמר אני גוזר עליך ותוא הלך לפדיון שבויים להעלות ניצוצות קדושות אמר פלוג מימיך מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה הם מחשבות זרות נקראים מים רבים הם יורדי הים באניות שבאו למדרינות יורדים שיורדים ממדריגתן כדי שיעלו אחר כך ניצוצות הקדושה וירידה היא צורך עליה כמ״ש במ״א עיש״ מלאכה במים רבים המה ראו מעשה ה׳ דאף במעשים האלו הוא השם וזהו פי׳ המשנה השוכח עיקר שבת דתפילה איקרי שבת שצריך לעמוד במנוחה. להביא הדברים לעולם התענוג הוא הולך מחוין לו ת ב ומחשב מחשבות אחרות ושוכח ועל זה מביא בגמרא בתינוק שנשבה בין הנכרים כפי מש״ל לזה אמר פלוג מימיך שלא לבלבלו יותר. תחזור לענינא שבאם יתקשר האדם לרצון הקדום יכול להמשיך משם השתנות מה שירצה לעשות נס וזהו מה שאמר הכתוב ונפלאותיו במצולה כי פל״א אות אלף למפרע ואחר כך ת״יו כסדר וזהו שממשיך מא׳ ועד תי״ו ואף הנו״ן כפוף אליהם דהיינו נס וכן היה במרע״ה שנאמר ויצא משה וירא בסבלותם שרצה לעשות הגאולה להיות גאולה שלימה להוציא וכל הנצוצות קדושה ע״י חכמה שהיא תחיה את בעליה שהוא מחיה כל השבירות ולכן כתוב וירא דראיה נק׳ חכמה ורצה לקשר עצמו לרצונו הפשוט כנ״ל ולהביא המשבה על ידי י׳ חכמה אך דתן ואבירם לא רצו לקשר עצמם במשה. ולזה היה צריך התקשרות כולם ולכן כתיב וירא וכו׳ וידע אלהים שהיה ע״י הדעת ולכך לא

היה

היה גאולה שלימה ותבין והיה צריך להעלותן ע"י ו' סבות וזהו נגנז לצדיקים לע"ל כל הצדיקים שיהיה עתידים לבוא באיזה זמן שיהיה שישתנו להם לעשות נס ולכך כתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד וארז"ל כשם שהקב"ה נקרא אחד כך אותו יום נקרא אחד ר"ל כמו שהקב"ה נקרא אחד ואין שני לו כך היה היום אחד ר"ל אור ראשון שלא ע"י העלאת מ"נ רק מרצונו הפשוט והוא נקרא ג"כ אחד כנ"ל ונגנז וזהו אוצר מתנת חנם כנ"ל ובדרך זה נבאר בסדר שמיני וישא אהרן את ידו כתיב וידיו קרי ויברכם וירד מעשות החטאת וכו' ואח"כ ויבא אהרן ומשה אל אוהל מועד ויברכו וכו' ובזה הוא מתורץ שהכהן צריך להגביה ימין על שמאל לכך כתיב ידו ומ"ת אהרן ימין כהן איש חסד וגם נוכל לפרש כל ז' ימי מלואים ע"י משה היה דמשה זכה לבינה דכתיב ראשו כתם פז ר"ת כהונה תורה מלכות והיה ממשיך לו וכתיב ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה ז' ימים שהי' ממשיך לז' ימים וכתיב שמן משחת ה' עליכם ובתחלה על ידי הקרבנות היה ממשיך לאהרן עצמו ולכך כתיב ידו הוא תורה שבכתב במקום חקיקות האותיות שמחכמה באים האותיות דמחשבה עיקר האותיות ואחר כך באה לקול ודבור ידו כתיב היה לאהרן עצמו לכך כתיב וירד רצה לומר שירד מהחכמה שחכמה מאין תמצא וצריך להחזיק עצמו לאין ואחר כך באו משה ואהרן אל אהל מועד והמשיכו לכל העם:

צריך להבין מפני מה נאמר זהב בתורה קודם לכסף הא מים קודם לאש וי"ל דהוא זהב כללי שכולל ז' מינים שאותיות זהב הם ז' ימים היוצאים מה' מוצאות הפה ר"ל שבאו מהדיבור וב' הוא כ"ל כל הדיבורים מהתורה מפני שהתורה מתחלת בב' ומסתמא בב' ראשונה נכללו כל האותיות התורה שאחריה שאות ראשון הוא הכלל מה שרוצה לדבר אח"כ ומה שיש בפרט יש שרשיהם בכלל ג"כ רק בקדמות השכל שהוא ההיולי יו"ד כפי שנראה בחוש באדם שבפתאום נפל לו שכלו ודעתו כששוקל אח"כ בדעתו כמה דברים אשר היו נעלמים ממנו וזה שנפל לו פתאום בא לו המשכה מקדמות השכל וג"כ כאן בב' דבראשית יש בבוהו כל הדיבורי' שאח"כ ולכך הב' דגושה וזה נקרא בהזוהר נקודה בהיכליה כי הב' נקרא היכל שכל האותיות בו אך הם בבח היולי ולכך נקודה בתוכה רומז אל יוד היולי גולם הכמה וגולם הוא מ"ם גדולה מ"ם סתומה דלמרבה המשרה ודו"ק וזהו זהב שכולל ז' מיני זהבים ולכך הוא קודם לכסף. ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת פי' מי שהוא חכם אף שהוא עושה צרכי עצמו בדעת הוא עושה כלומר בדביקות השי"ת ודעת הוא לשון התקשרות דביקות כמו וידע אדם וכן נאמר .דע את את אלהי אביך ר"ל התקשר והתדבק עם אלהי אביך בתמידות בכל מעשיך וכסיל יפרוש אולת כלומר אף שהוא פרוש מהעולם ולומד תורה תמיד רק לומד ומתפלל בלי דביקות הבורא יתברך רק להתייהר ולקרותו רבי אולת היא לו. ברבות הטובה רבו אוכליה ומה יתרון לבעליו כי אם ראות עיניו דהנה ידוע כי כל מה שאדם רואה או שומע אינו במקרה רק בכ"מ יש נצוצות קדושים וחושקים ומתאוים תמיד לשרשם כ"א רוצה וחושק להתדבק מעין כיוצא בו כמו אהבה לאהבה והתפארת לת"ת וכיוצא בזה ואם האדם מעלה אותה אז שכרו גדול כי עת לכל חפץ וכמ"ש ובהגיע תור נערה ונערה כי זאת המחשבה נוק' שרוצה לקבל קדושה עד"מ א' שראה איזה מלחמה וסיפר לאדם צדיק וצדיק זה העלה אותה במחשבתו להשי"ת נמצא זאת המחשבה היתה בין עמקי הקליפות כדמיון הראשון שראה המלחמה בין דגוים וכאשר סיפר לחבירו נעשה מעשיה דיבור ואחר כך בא לידי מחשבה ונמצא רבו אוכליה רצה לומר העושים יחוד כי אכילה הוא לשון זיווג ומה יתרון לבעליו וכו':

איתא במדרש לגוזר ים סוף לגזרים לגזירין היינו א"ז שמנה ימי מילה יובן ע"פ שארז"ל הים ראה וינס מאי ראה ארונו של יוסף ראה ובזה פי' ראה וינס ההוצה פירוש הצדיק בורר הטוב מהרע למשל אדם אם רואה דבר שאינו הגון במקרה בורר מזה הטוב ועושה יחוד כמ"ש במ"א ורחל היתה יפת תואר ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וכן הי' כאן ביוסף הצדיק ששידלתו בדברים ובגדים שלבשה לו שחרית כו' והיה יפת תואר ומתפארת לפניו

וכאשר

וכאשר ראה אותת בידו הטוב טמנה והתדבק במחשבתו בתפארת ישראל דלעילא וז"ש רז"ל דמות דיוקנו של אביו ראה וזהו ויגס ויצא החוצה ולא כתיב חוץ ר"ל שגם ויצא מחוץ לעולם החומרי והתדבק בעולם העליון כנ"ל וזכותו גרמה שחיים ראה ארונו ויגס ג"כ מחוץ לעולם העליון ושם אין מים וכמ"ש ר"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים וממילא נעשה יבשה והכל בזכות הצדיק שומר הברית וזהו לגוזר ים סוף לגזירין ר"ל למולים דהיינו א"ז שמנה ימי מילה וזהו שארז"ל לאיתנו לתנאו התנה הקדוש ברוך הוא שיקרע חים לישראל ולכאורה אינו מובן עם מי התנ' הקב"ה אך הענין הוא בשעת המאמר אמר והתנה שיקרע חים ואם לאו לא יהי' נמצאים המים במקום זה כי יתבטלו ממציאות הבריאה כי כל התורה כולה היא עשה ול"ת ובזה יובן שאמרו צדיקים עושים רצונו של מקום ולא אמרו עושים דברו או מאמרו כי הלא רצון הש"י אינו מושג אך משל בזה אב שאומר בפני בנו איזהו דבר הלכה או איזהו חידוש בתורה והבן מגודל הריפתו ופלפולו סותר את דבריו ואומר באופן אחר והנה אף שהבן מתנגד אביו וסותר דבריו. עכ"ז יש לאב נחת ותענוג. גדול מזה ע"ד חכם בני ישמח לבי כו' וזהו רצון האב יותר משאם היה שותק ומסכים לדבריו כך הוא הצדיק מושל ביראת אלהים כ"י וזהו עושים רצונו אע"פ שאינם עושים דברו ומאמרו ובזה יובן מ"ש גבי רבי פנחס ב"י שאמר לגינאי נהרא חלוק לי מימיך שאני הולך לדבר מצוה אמר גם אני הולך לעשות רצון קוני א"ל אם אי אתה חולק לי מימיך גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם ולכאורה קשה הלא השיב לו תשובה נכונה ויובן ע"פ מש"ל שהתנ' הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית שיעשו רצון הצדיקים אף שאינם בטבעם ומכלל הן אתה שומע לאו וכך א"ל ר"פ אם אין אתה חולק מימיך נמצא שאי אתה מקיים תנאך הנאמר בשעת המאמר הרי אתה כלא הי' מעולם וכמו שלא נבראו כאן מים ונמצא שלא יעברו בך מים לעולם וזהו ג"כ שאמר יהושע לשמש דום וכל זה מי שהוא נק' בן להקב"ה יכול לעשות רצון קונו ואיזהו השומר הברית הנקרא צדיק:

טעם למה אמרו ברא כרעא דאבוה או עיבור ירך אמו מפני שהנה"י העליונים נעשין מוחין לתחתונים מהם כנודע ועובר במעי אמו ראשו בין ברכיו פי' כשהוא במעי אמו הוא בחי' נה"י. לך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו יובן ע"פ משל לאומן העושה מלאכה אצל בעה"ב מה שכר הוא נותן לו הלא אין נותן לו כי אם שכר טרחתו וכי הוא נותן לו כל שווית המלאכה או למשל מדינה א' שהמליכו עליהם מלך א' הנה שהמלך מטיב עם כל שרי המדינה ומשלם שכר פעולה טובה שלהם כל או"א כפי ערכו אבל זה א"א שיתן לאחד מהם כתר מלכות במה שפעלו אתו אבל הקב"ה הוא מדה בנגד מדה מי שממליך איתו יתברך הוא ממליך אותו על כל העולמות והקדוש ברוך הוא גוזר והוא מבטל צדיק מושל ביראת אלהים וצדיקים בוראים עולמות וכל הפעולה שלו הכל אתה נותן לו בשכרו וזהו הפר גדול:

בגמרא אמר דוד שמרה נפשי כי חסיד אני ולא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד ג' שעות ואני חצות לילה וכו' ועוד לא חסיד אני שכל מלכי וכו' ואני ידי מלוכלכות בדם שפיר ושליא כדי לטהר אשה לבעלה ויובן ע"פ מה שאמרו בזוהר כל אשתדלותא דדוד מלכא לחברא אתתא בבעלה וכו' והיה ממתיק הדינים על ידי החסדים זהו ידוע שהדינים נקראים ליל וכשהוא ממותק נקרא לילה כמו נער נערה וזהו שאומר חצות לילה אקום להודות לך פי' על ידי הודאות ושירים ותשבחות הייתי מושך החסדים וממתיק הדינים והייתי הוצה לילה לשנים ונסתלקו הדינים שהוא ליל ונשאר רק ה' ולא שנסתלקו הדינים לגמרי אלא שנשארו ממותקים והרי הם כמו שנתעלמו מחמת משיכו' החסדים כי שרגא בטהרא מאי מהני ובמה הייתי ממתקן על ידי שבחות והודאות כנ"ל והייתי ממתקן בשורש הק"ב אותיות שהם ה' מוצאות הפה הם ה' אלפי"ן הידועים שהם חסדים גמורים (והם א' דאדנ"י הממתיק דין דאדנ"י) וזהו אקום שהייתי מקיימם על ידי שורשם הה' הנ"ל וזה בהבראם בה' בראם וזהו הכל לפי שחסיד אני כמו שאמר בזוהר לא עם הארץ חסיד שחסר לו היו"ר שהוא החכמה

אבל בהיות שחסיד אני מדובק בחכמה הייתי יכול למתקם בשרשם שהם ה' אלפין כנ"ל שהם בחכמה כנודע ולא חסיד אני שידי מלוכלכות בשפיר ושליא פי' כי זה ידוע שיש חיצונית בכל התורה והמצות והוא שומר לפרי והוא נמשל לשפיר ושליא שאין חולד יכול לרתהוות אם לא על ידי חיצונית כמו שיש היצונית אל מצות התשובה דהיינו שעושה תשובה מיראת עונש כשרז"ל פרעה הקריב את ישראל לתשובה וכי פרעה נתכוון להקריבם לתשובה אלא היה רק כמו הקליפה שומר לפרי ואח"כ מצאו ישראל את הפרי עצמו אכלו ועשו תשובה כהוגן מתוך שלא לשמה כו' וזהו ידי מלוכלכים פי' שהייתי מסתכל בחיצונית המצות והתורה ויגעתי ומצאתי להוציא מהם הפרי ולטהר אותה מכל חיצוניות וידוע כי התורה והמצות נקרא אשה וזהו לטהר אשה לבעלה להוציא הפנימיות זך ונקי בלי שום סיג וידוע מהזוהר כי הכל בהמחשבה אתברירא שהוא חכמה ולכן אמר ולא חסיד אני כנ"ל שהוא בחכמה:

טעם למה כתיב ונטמתם בם חסר אל"ף כי הלא ידוע הבהמות ושקצים ורמשים הם מסטרא דמסאבא אשר אין בהם קדושה כלל רצה לומר שחסר מהם החכמה עילאה הנקרא קודש וידוע כי אל"ף הוא בחכמה לכן כתיב ונטמתם חסר וגם דרשו רבותינו ז"ל שמטמטם את הלב כי משכן החכמה הוא בלב כמו שנאמר חכמי לב:

במדרש וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו מלמד שהביא הקב"ה כל הבהמות והחיות לאדם הראשון לקרוא להם שמות מה שלא היו יכולים המלאכים לקרוא להם שמות וכו' ואמר אדם הראשון לזה נאה לקרותו שור לזה נאה לקרותו אריה כו' ולכאורה אינו מובן ומה חכמה גדולה היא לקרות שמות שהמלאכים לא היו לקרות שמות עד שקרא להן אדם הראשון שהיה חכמתו יתירה ממלאכי השרת זהוא תימה גדולה ועוד מה שאמר לזה נאה לקרותו שור וכו' למה השם שקרא לכל אחד ואחד שמו נאה לו אך הענין הוא כי כל השבעים לשונות אף שבכל לשון ולשון מהע' לשונות יש ג"כ קריית שם לכל הנבראים והיצורים והנעשים וקורין לכל דבר ודבר כשמו אבל לא שמו אמיתי הוא כי אינם מציינים שמו האמיתי ושרשו מה שאין כן בלשון הקודש בל' מה שקורא שמו כך הוא שם האמיתי ושם העצם משורשו ד"מ שור התהתון נקרא שמו כך ע"ש שורשו למעלה בחיות שיש בו מזה האותיות שהם ג' אותיות שור וכן כולם ולכן אדם הראשון שהיה בו חכמה יתירה והשיג וידע שורש כל מין ומין היה יכול לקרותם בשם האמיתי ולזה אמר אדם הראשון לזה נאה לקרותו וכו' כלומר מה שאני קורא את שמו כך אינו שם דבר ושם מושאל להכירו רק נאה לקרותו כך כי הוא שם שרשו ודאי ולכן שמו נאה לו וגם שמות בני אדם כמ"ש רז"ל ראשונים קראו בניהם ע"ש המאורע כי יצחק קרא את שם בנו יעקב ע"ש שהיה ידו אוחזת בעקב עשו כמו שכתוב וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא את שמו יעקב וכן הרבה ג"כ הכוונה ע"ש המאורע ידעו כי שורש נשמת הבן הוא מעין שורש דבר המאורע וקראו שמו כך ועכשיו אף שאנו קורין שמות בנינו ע"ש אבותינו או קרובים כדאיתא במדרש עכ"ז גילה האר"י זלה"ה שגם אלו השמות אינם דרך מקרה או רצון האב או האם שקורין לבניהם כך אך הקב"ה הוא הנותן שכל והכרה ודעת בלב אביו ואמו לקרותו בשם שהוא שורש נשמתו של הבן ומחמת זה האדם מושרש בשמו מאוד מאוד והראי' לזה אם יפנה האדם מכל עסקיו ויעסוק בדבר א' וישים עיניו ולבו ומחשבתו בדבר ההיא וכל רעיונו ושכלו ישים שם וכן אם הוא מדבר עם איזה אדם דברים הצריכים לו מאד בודאי הוא משים כל שכלו ומחשבתו לדבר עם האדם ההוא ואף אם יבואו שאר בני אדם לדבר עמו דבורים וגם הם מדברים אליו לנוכח והוא אינו פונה אליהם ואינו שומע דבריהם כי רעיוניו ומחשבתו שם בדבר שהוא עוסק גם לפעמים אוחזין אותו בא' מאבריו בכדי להפרישו ולבטלו ממחשבתו ההוא אף על פי כן אינו מרגיש מחמת ששם כל שכלו ומחשבתו שם אבן אם יקראו אותו בשמו תכף הוא נפרד מעסקיו ומחשבתו והכל היא מטעם הנזכר ששמו הוא שורש נשמתו וזהו גם כן פירוש ר"מ דייק בשמא שהיה מאיר ומנהיר וכו' והיה יודע שורש נשמתו של ב"א:

קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש
אני ה' קדושתי למעלה מקדושתכם
וקשה מה"ת הי' להם להדמות להשי"ת
והלא נאמר בו כי אש אכל' הוא ואם על
מדותיו של הקב"ה אמר קשה אדרבה והלא
מצוה להדמות במדותיו ית' מה הוא רחום
וכו' לענין קדושה ויובן ע"פ משארז"ל
צדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני
אבוקה ואי' בודקין לאור הנר אבל לא לאור
אבוק' ואמרו שם מ"ט האי משוך נהורא
והאי מקטף קטופי ועוד האי אורו לפניו
והאי אורו לאחוריו והנה ידוע שהקדוש
ברוך הוא סובב כל עלמין ולעילא מכולא
ותחות כל עלמין וממלא כל עלמין והוא
מקומו של כל העולמות ואם היה מאיר
בעולמות כדרך האור הפשוט לא היה
העולם יכול לסובלו והיו בטלים ממציאותו
והוצרך כביכול לצמצם את אורו להאיר
אור בבאו"א כמו שיכול לקבלו ולסובלו
דהיינו לכל או"א לפי כחו ולכל העולמו'
כולם בכללם ובפרטם וכן לעולם הקטן שהו'
האדם בכדי לקבלו וע"י צמצום זה כ"י
בכל העולמות ובכל הנבראים ובאדם התחתון
הוא בבחי' מטי ולא מטי כי אף לאחר
הצמצום אם לא היה בבחי' מטי ולא מטי
היו מתבטלים ממציאותם מהמת שאורו רב
וגדול מאוד וגם זה ידוע שמבחי' אחורים
של עולם העליון נעשה הימנו פנימיות לעולם
שלמעלה הימנו וזה שאמר האי מקטיף
אקטופי ר"ל שהוא בבחי' מטי ולא מטי
שהאור והחיות באה לאדם וכן לכל הנבראי'
ותכף חוזר ומסתלק האור וכן הוא בתמידות
וזהו שאמר האי אורו לאחוריו כלומר שבחי'
האחוריים דלעילא הם מאירים למטה כנ"ל
שמגודל האור הגדול הוכרח להאיר למטה
רק בבחי' אחורים וגם בבחי' צימצום ומטי ולא
מטי אבל הצדיקים הנמשלים לנר אורו לפניו
פי' הצדיק הוא תמיד דבוק בעבודת הבורא
ית' בדביקות גדול ומעלה מ"נ בתמידות
כנודע וזהו משוך נהורא של נר שהוא
הצדיק תמיד מושך נהורא לעילא תמיד
וזהו החילוק בין השכינה לצדיקים שאם היה
בא"ר השכינה התפשטות גמור בדרך אור
הפשוט או אם היה' אורו לפניו כלומר
שהיה מאיר מבחי' הפנימיות לא היה יכולי'
לסובלו וז"ש קדושים תהיו יכול כמוני כלו'
תהיו סבורים להדמות כמדותי כמ"ש וכו'
תדבק ואפשר יעלה על דעתכם להדמות אף
במדה זו אלי שהוא מאיר בבחי' מטי ולא
מטי ולא התפשטות גמור וכמו שהוא ית'
אורו לאחוריו כן תהיה סבורי' להדמות אלי
זה אינו כי אדרבה הוא לכם פחיתות וגריעות
בעבודתי כי תמיד אתם צריכים להיות בבחי'
התפשטות אור שלכם למעלה כמו הנר
שהוא משיך נהורא אבל בחי' מטי ולא מטי
אל שמים ואל הארץ יביט זה אינה עבודה
שלימה ולא קדושה גמורה אלא היו קדושים
בבחי' נר הצדיקים בבחי' התפשטות
ותתדבקות בעבודתי ומה שאני משתמש
במדות הללו מפני שקדושתי למעלה
מקדושתכם ואני עושה כל אלו הצמצומים
ובחי' מטי מפני שקדושתי למעלה ולא
תהי' יכולים לסובלו ולא יהיה קיום לכל
העולמות כנ"ל ולא כן אתם רק תהיו קדושים
בהויה אחת ותמידות כנ"ל :

במדרש קדושים תהיו שלא יהא בכם מות
כו' ויובן עפ"י דכתיב לא אמות
כי אחיה ואספר מעשי יה ויובן במ"ש בזוהר
כל צלותא או מלה דאורייתא דלא נפקי
בדחילו ורחימו מעומקא דליבא כו' ומי
שח"ו מוציא ד"ת או תפלה מפיו בלא
דו"ר שהוא מחשבת זכה וטהורה ובינת
הלב הוא בחייו קרוי מת שאין לו חלק
בבחי' שם י"ה שהם חכמה ובינה כידוע
וכתיב לא המתים יהללו יה וזה שביקש
דהמע"ה לא אמות כי אחיה פי' כל זמן
שאני בחיים לא אהיה ח"ו חשוב כמת אלא
אהי' מן אותן המטהרים מחשבותם ורעיונם
ומדברים מעמקי הלב ואז ואספר לשון
ספירה ובהירות ואנהיר מעשי י"ה שהם חכמ'
ובינה שמשם באות כל ההשפעות ומהם
אספר ואנהיר כל העולמות וז"ש כאן קדושים
תהיו פי' כשאתם תמשיכו המוחין הנקרא
קדוש כידוע אז תהיו קדושים בבחי' שם
י"ה ולא יהי' בכם מות ולא אמר (ולא)
תמותו רק בהם דייקא ר"ל באשר אתם
בחיים לא תהיו חשובים כמתים ח"ו או י"ל
באופן אחר פי' מאמר' ז"ל קדושים תהיו
יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני וכו'
הנה אמרו בגמ' דוד אסיק שמעתתא אליבא
דהלכתא שאול לא אסיק שמעתתא ויש לתת
טעם לזה למה הי' כך והלא אמרו אלו
ואלו דברי אלהים חיים אך ודאי האמת
הוא שאלו ואלו וכו' רק שכל אחד היה
מדבר

מדבר ופסק ההלכה כפי מדרגתו ושורש נשמתו וידוע שדוד המלך ע"ה הי' שורש נשמתו ממדת המלכות וידוע שהמלכות מקבלת מכל הששה קצוות פעמים כך ופעמים כך ופעמים נוטה לב' הקצוות. וכתיב אחרי רבים להטות פירוש איך שיהיה ההסכמה אם להסד אם לדין או רחמים הממוצע איך שיהיה אזי נק' זה אחרי רבים להטות כידוע שכל מלה שהיא גוברת הי' נקרא רבים מפני ששאר הנגדיים הם נכללים בזו המדה הגוברת והם בטילים ממציאותם כי שרגא בטיהרא וכו' נמצא המדה הגוברת הוא הרבים ואף שמדות הנגדיות ג"כ דברי אלהים חיים עם כל זה נתבטלו ברוב ועל כן דוד המלך עליו השלום שהיה ממדות המל' ושם הוא כלליות כולם ונגמר הדברים כי היא נקרא עצרת כנישין בה"כ כונסת כל המדות עליונים לכן היה דוד יכול לכוין ההלכה ולאסוקי שמעת' אליבא דהלכתא ולכך נק' המדה הזאת הלכה כי שם נגמר הליכות העולם אם להסד אם לרחמים וכו' ועוד שהמל' נקראת תורה שבע"פ שהיא נדרשת בי"ג מדות כידוע וכמו שהסכימו הרוב למעלה דהיינו המדה שהיתה גוברת כך היתה ההלכה וכוון האמת כפי שנגמר שם משורש נשמתו ולכך יהיה ראוי למלוכה שהמלוכה היא הנהגת העולם כעין מליכות העולם דלעילא מה שאין כן שאול שלא היה מדרגתו ממדה הזאת אף שהוא אומר משורש נשמתו דברי אלהים חיים עכ"ז לא היה יכול לכוין האמת איך נגמר הדבר אחרי רבים ולכך ג"כ לא נמשכה מלכותו:

והנה ידוע כי התורה נקרא מגילה עפה שהיא יותר גדולה מכל העולמות והוצרך חשי"ת לצמצם התורה בכדי שיוכל להזריח אור התורה בהעולמות והנה בכל דבר יש בו חומר וצורה ואפי' בתורה יש בה חומר וצורה חומר הם האותיות והצורה הוא הנקודו' שהם חיות האותיות מפני שהנקוד' הוא תמונת יו"ד שהיא חכמה והחכמה תחי' וכו' וכולם בחכמה עשית ומה גם שא"א לכתוב אות א' בלתי כתיבת תחלה נקודה א' ואף שבאות יו"ד יש ג"כ כמה נקודות כשמתחלק לנקודות קטנות עם כל זה בכללות נקרא יו"ד נקודה והיות ומה גם שאות יוד הוא דבר ממוצע בין האותיות יחידות לעשירות וכמו שיש למעלה דבר א' הממוצע כמו בטעמים נ'ורה אחת פעמים נקראת רביע מהטעמים ופעמים אותה צורת נקודה עצמה נקר' חולם שהוא מן הנקודות וכן אות י' עצמו הוא דבר ממוצע בין היחידות לעשירות וזהו אל"ף בי"ת אלף בינה אלף הוא חכמה שהוא החיות ובינה הוא האותיות והנה התורה אם היתה נוטה לא' מהקצוות כמו למדת החסד היתה מתפשטת ביותר כמדת החסד ואהבת ולא היו יכולים לקבלה ולכך הוצרך הש"י לצמצם התורה שהיא מדת היראה הנק' צמצום למשל אדם שהוא ירא מחבירו ובוש ממנו הוא מקטין עצמו ומצמצם את עצמו ואעפ"כ לא היה יכולים לקבלה עד שהוצרך לכללה במדת רחמי' הנוטה לב' הקצוות למשל עשיר המרחם על העני נמצא הרחמי' ממוצע בין העשיר והעני שהוא בין הסד לדין וזהו קיום העול' וז"ש רז"ל בריך רחמנא דיהיב לן אוריינא תליתאה בירחא תליתאי ביום תליתאי לעם תליתאי ויובן מן הנ"ל שהתורה היא עקרה מג' קצוות הנ"ל וישראל ג"כ יש להם ג מדות הנ"ל ביישנים רחמני' גומלי חסדי' וירחא תליתאי ויומא תליתאי ג"כ מכוון לדבר א' גם כהני' לוים וישראלי הם ג' מדות הנ"ל כידוע:

ונחזור לענין שאות י' היא חיות כל האותיות וחיות הבינה היא אות י' בכללות רצה לומר כל א' כליל מי' וזהו הק מקדוש ובינה נקרא דלת כי הוא בחינת דלית רצה לומר מקבלת. היא ד מקדוש ואות י' כשהוא מתפשט ומתארך נעשה ו' היא ן מקדוש ואות ש מקדוש הוא ג' קוין חסד גבורה תפארת אורייתא תליתאי ונעשה קדוש וזה שאמר קדושים תהיו יכול כמוני פי' שלא יעלה ע"ד להתנהג במדותי כשם שאני משפיע ומחיה את התהתונים ומזריח עליהם אור תורתי בכדי שיתקדשו בקדושתי יכול גם אתם תרצו להתפשט למטה ולהשפיע אל החיצונים שהוא ענייני עוה"ז ח"ו אהבה זרה או יראה זרה או בושה בדברי תורה או בעבודת השם וכיוצא בזה לכך אמר ת"ל כי קדוש אני מה שאני נקרא קדוש מחמת המדות שלי שאני משפיע בכם מפני שקדושתי למעלה מקדושתכם כלומר מפני שקדושתי למעלה לכך אני צריך להתנהג בכל המדות בכדי

בכדי להשפיע לכם קדושה וזה שאמרו קדושתי למעלה מקדושתכם אבל לא כן אתם אלא קדושים תהיו לשון הווה שתהיו תמיד קדושה בכם במה שתהיו דביקים בעבודתי ואז יושפע לכם שפע קדושה ולא שתשפיעו הקדושה למטה בחיצונים חס ושלום רק בעצמיכם תהיו קדושים כנ"ל :

במדרש שבעת ימים יהיה תחת אמו ומיום השמיני וכו' וזה שאמר הכתוב אדם ובהמה תושיע ה' משל למלך שנכנסו לגיונותיו למדינה אמר אני גוזר שכל הלגיונות לא יראו פני עד שיראו תחלה המטרוניתא כך אמר הקדוש ברוך הוא והיה שבעת ימים וכולי ואין שבעת ימים בלא שבת ואחר כך ירצה לקרבן וכן באדם ביום השמיני ימול וכו' עיין שם ויש לומר על פי מה שכתבו רבותינו זכרונם לברכה סוף מעשה תחילת המחשבה וזהו משל למי שמחשב בלבו לבנות לו בית או לעשות לו בגד הנה המחשבה היא בכללות שרצונו שיהיה לו בית גמור ושלם או בגד גמור ושלם ואחר כך חושב שצריך לו בעלי מלאכות ושאר דברים ואחר כך כשבא לפעול המעשה הנה הוא בהיפך מתחל' הוא מכין צרכי הבנין כמו העצים והאבנים ובעלי מלאכה ואחר כך נשלם הבנין וזהו כלל ופרט ופרט וכלל כי במחשבה הכלל קודם לפרט ובמעשה הפרט קודם לכלל וזהו מתחלה יו"ד רצה לומר הי' הוא הכלל וממנו נמשך לד' שהוא הפרט והה' תתא' בעצמו צורתה ד"ו פרט וכלל נמצא מה שהיה במחשבה תחלה דהיינו בהעלם יו"ד כנ"ל שהיא כלל ופרט זהו סוף המעשה ה' תתא' הנקרא עשי' והיא ד"ו פרט וכלל נמצא נגמר' המחשבה בשלימות והנה ידוע שה' תתאה נקרא שבת וזהו בראשית אותיות שבת שמתחלה היה עולם חסר מנוחה ולא היה עולם שלם ובשבא שבת בא מנוחה וזה קיום העולם שהוא עתה בשלימות ולכך מתחלה לא נאמר השם שלם עד השבת וזה היה במחשבה תחלה במלת בראשית וכן בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית נמצא היו ישראל במחשבה תחלה ואחור במעשה גם כי הקדוש ברוך הוא ברא את העולם יש מאין והצדיקים עושים במעשיהם אין מיש כמו הקרבנות שהבהמה היא יש מעשה גשמי והצדיקים מקרבין אל הקדושה ונעשה אי"ן רוחני נמצא בתחלה היה אי"ן ולבסוף אי"ן וזהו אני אותיות אי"ן שמאני שהוא עשי' נעשה אי"ן וכ"ז יכולים הצדיקים לעשות אחר שלימות הבריאה והיצירה והעשיה כנ"ל וזהו אחר שבא שבת ובא המנוחה ולא הי' העולם חסר אבל קודם שבת לא היה יכולים לפעול מעשיהם שהם מגמתם לעשות מיש אי"ן ואז אף היש לא נגמר בשלימותו וזהו שאמר מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן לה' כנ"ל וכן בתפלה כי כל מעשי המצות הם על הכוונה הנ"ל
(כאן חסר) :

במדרש ואהרן מה הוא כי תלינו עליו ראה חסידותו של אהרן בשעה שיצק משה שמן המשחה על ראשו אמר שמא חס ושלום מעלתי יצאתה בת קול ואמר כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וכו' כטל חרמון וכו' כשם שטל אין בו מעילה וכו' הוי אומר הנועדים על ה' ויש לומר על פי פסוק ויפרח מטה אהרן ויצץ צי"ן והנה נאמר באהרן ברית מלח עולם הוא לו כתיב הוא והקרי היא והנה ידוע שאהרן הוא שושבינא דמטרוניתא והוא המקשר העולמות על ידי עבודת הקרבנות והקטורת שהוא לשון קשר חתו פי' ברית מלח לשון עירב כמו המלחים ופירוש שכרת לו ברית שעל ידי עבודתו ומעשיו יקשר ויערב עולם שהם כלל העולמות באין סוף שנקרא הוא שהוא יהיה הממוצע והמחבר והמקשר העולמות זה בזה והנה אמרו בזוהר אית חסד ואית חסד שהוא רב חסד ונוצר חסד דהיינו נוצר חסד הוא החסד שעושה השם יתברך על ידי הצדיקים וזהו א"ל נוצר חסד פירוש הקדוש ברוך הוא נוצר חסד בשביל הצדיקים הנקראים אלפים שהם אלף הבמה אלף בינה והנה החילוק שיש בין חסד לחסד הנ"ל כי הרב חסד שהקדוש ברוך הוא עושה למענו בשביל קיום העולם כדרכו להטיב לברואיו הוא חסד גדול ורב מאוד להגדיל חסדו עם בריותיו שהוא מצמצם שכינתו ומאיר בעולמות כפי כח המקבלים כנשר יעיר קנו נוגע ואינו נוגע והאור הוא מטי ולא מטי שאם לא כן היו העולמות מתבטלים ממציאותם מחמת בהירות האורות והיו לאין וזהו עולם חסד יבנה והחסד הבאה על ידי

התעוררות הצדיקים נאמר בו בראשית בשביל ישראל הנקרא ראשית והם הצדיקים הנקרא ישראל כידוע והנה נאמר ישראל אשר בך אתפאר ונאמר תפארתו עבור על פשע פירוש ישראל הם הצדיקים על ידי מעשיהם הטובים ודביקתם בהשי"ת הוא תפארתו ית' ומעביר בשבילם פשעי הדור ומוריד ההסד והשפע בעולמות כי ע"י נהפך פשע לשפע והנה נאמר כי נער ישראל ואהבהו ונאמר כי קטן יעקב פירוש כי עיקר תפארתו שמתפאר בישראל אם הוא מחזיק במדת הענוה ומקטין את עצמו כקטן ונער דכתיב כמים פנים אל פנים וכו' ואם הוא מקטין א"ע ואינו חושב א"ע לכלום אז גם הקב"ה כביכול מצמצם שכינתו ושורה עליו משל לאב שיש לו בן קטן ואהוב מאד והנה כשרוצה האב להשתעשע עם בנו הקטן האהוב והחביב בכדי להיות לו לנחת הנה האב לא ידבר עמו לפי שכלו הגדול והרחב מפני שהבן לא יוכל לקבלו ולהבינו אלא מחמת גודל אהבה עזה שיש לבנו חביבו מצמצם שכלו הגדול והרחב עד אין קץ ומדבר עם בנו כפי שכלו הקצר והקטן וזה יכול הבן להשיג ומשיב לאביו כפי שכלו ויש נחת לאביו מזה וזהו שהוא מרומז בתיקונים רקיע וניצוץ פירוש ששכל האב הוא דומה לרקיע שהוא שכל המתפשט ורחב עד מאד וכשהוא מצמצם שכלו כפי שכלו של בן הקטן הביב נעשה מרקיע ניצוץ ולכך בנקודת קמץ הניצוץ תחת הרקיע וכ"ז הוא אם אדם מקטין את עצמו כנ"ל אבל במה הוא נחשב ומחשב את עצמו למה ואין לו מדת הענוה וא"כ כמים פא"פ גם הקב"ה כביכול אינו מצמצם שכינתו מחמת רוב בהירת האור הוא מתבטל אף שהוא צדיק הוא דומה כנר לפני אבוקה ומתבטל אורו ואינו מועיל במעשיו כלום והנה אמרו רבותינו ז"ל שנכרתו י"ג בריתות בי"ג תיקוני דיקנא שאינן הוזרות ריקם והנה יש לומר טעם למה נכרתו י"ג בריתות כי הנה ידוע שברית הנקרא צדיק הוא המקיים את העולם והוא המחב' עולם נוק' הנק' עולם והנה הי"ג מדות שהקב"ה מנהיג בהם את העולם הם הי"ג ת"ד כנודע והם נקראו מחברים שמחברים את העולמות והם ממוצעים בין אין סוף להעולמות ומחברים ומורידים את השפע לכך כל מדה ומדה

נק' ברית שהוא המחבר ומה גם שמבואר בכתבים והדרת פני זקן ואם בן כשיש לו הי"ג ת"ד אם כן יש לו הדרת פנים והוא מדת יסוד עולי' המחבר הכל והנה באורייתא ברא קודשא בריך הוא עלמא והנה צריך שיהיה בתורה כל הי"ג ת"ד והנה הם הי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם והנה יש בי"ג מדות דבר הלמד מעניינו שהוא להדמות בדרכי ה' מה הוא רחום כו' ודבר הלמד מסופו היא כי הלא כתיב מי הקרמני ואשלם כי הכל מאתו ית' ואף גם הרהור תשובה שעישה האד' תשובה תחלת התעוררת הוא מלמעלה במו שכתב בזהר שהקדוש ברוך הוא מכריז בכל יום ויום שובו בני שובבי' רק מי הוא השומע הכרוז אך הנה ידוע שמדבור השם יתברך נברא מלאך והמלאך הנברא הוא הנכנס בלב איש הישראל ומכניס לו הרהור תשובה בלבו וזהו דבר הלמד מסופו אף שתחילתו לא למד כלום ממדותיו אף על פי כן לומד הוא בסופו ומקיי' המצות תשובה כתיקונו ונחזור לענין ראשון שעיקר אם הצדיק מהזיק במדות הענוה ונחשב לאין וזהו א"ל והחכמה מאין תמצא פי' כשהוא נחשב בעצמו לאין ומקטין א"ע עד מאוד נמצא גם הקדוש ברוך הוא מצמצם שכינתו ושורה עליו ואז בודאי ישיג לחכמה וזהו א"ל הרמז במשנה עלה בכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית פי' עלה בכבש כשהצדיק במעשי' הטובי' עושה עליות העולמות בכבש לשון דרך כבושה וסלולה לעלות למעלה אחר תהלת עליותו תהא שיבא לו לקרן שהוא מדת המלך אשר ממנה יכול לבוא למדרגה עליונה הנק' דרומית לשון דירה שהוא ישוב ולא מדבר אמנם כשהיה עדיין במדרגה תחתונה זאת אז יהא נדמה בעיניו שכבר בא לאיזה מדרגה וזריחת אור עליון וזהו מזרחית ובאמת הוא אינו כי זה הוא רק השער שהצדיקי' יבואו בו אבן אם יעלה יותר אז יהיה מזרחית צפונית ר"ל זריחות האור שהיה נדמה לו שיש לו נצפנה ממנו וזהו צפונית כי בהתקרבו יותר אל הש"י ובהתדבקו יותר למעלה נחשך אורו כידוע שאפי' אור צח כו' ואז הוא נחשב בעצמו לאין בראותו והשינו רוממות הש"י ואחר כך מחמת ענוה גדולה שאיננו נחשב לכלו' ומטמין א"ע וזהו צפונית

על

על ידי זה זוכה ועולם ומשיג למדרגת ומדת מערבות שהוא מדת אהרן ברית מלח שמערב עולם עליון בתחתון כנ"ל ואז אח"כ כשיגיע למדרגה זו דרומית יהיה לו דירה בקודש דרומית מזרחית ומסילא יזרח עליו אור הגדול צח ומצוחצח והנה כתיב ברית מלח עולם הוא והקרי היא כי למעלה הוא בהעלם גדול לכך כתיב הוא לשון נסתר אבל למטה כשהיא באה תוך הקרי שהוא הדיבור ושם היא התגלות לכך נק' היא וז"ש המדרש מהשמן המשחה שנמשח אהרן ירדו על זקנו והיו תלוים על זקנו כמין שני מרגליות כשהוא מספר עולות בעיקרי זקנו פי' למשל אדם שהוא מלא חכמה ואין שום אדם מכיר הכמתו שבקרבו רק על ידי הדיבור נתגלה ההכמה אשר בתוכו והנה שמן הוא חכמה כנודע רק שהיתה בהעלם אך כשהוא מספר דהיינו כשבאה אל הדיבור נתגלית הכמה שלו וזהו עלו בעיקרי זקנו שהם הי"ג ת"ד המחברים העולמות כנ"ל שהיה גם כן מדת אהרן ברית מלה עולם כנ"ל והנה כאשר נצרף הקרי עם הכתיב יחד יהיה הוא היא שהוא הוי"ה ושני אלפין וזהו כולם בהכמה עשית פי' ההוי"ה המהווה את כל העולמות והמרומז בהוא והיא וגם שני אלפין שהם אלף הכמה אלף בינה וזהו בחכמה עשית. הפר:

ויראה אלהים את האור כי טוב א"ז"ל כי טוב לגנוז והיכן גנזו אותו יומן על פי מ"ש בראשית ת"י כחוכמתא ואמרו בזהר ובתיקונים בראשית נקודה בהיכלא שהוא הנקודה שבתוך ב' מבראשית שהנקודה היא יו"ד שהוא הכמה שבו נברא העולם כדמתרגמינן בחוכמא והנה ידוע אות ב' מורה על מדת המל' כמ"ש בית בת י' והנה בציור אות ב' יש ג' קווין המורים על ג' עולמות בי"ע כמ"ש בזוהר תלת עלמין אית לי' להקדוש ב"ה כי האצי' אינו נחשב עמם מפני שאצילות לשון אצלו נמצא כי ג' קוי אות ב' מורים על ג' עולמות בי"ע והנקודה שבתוכה היא היו"ד המאיר לכל ג' הקוים נמצא הרי הוא כמו שיש כאן ג' יודי"ן שהם מספר' למ"ד עם אות הב' נעשה ל"ב וזהו שהמל' נקראת ב' ונק' לב שמאות ב' נעשה לב והנה ידוע שאות למ"ד תמונתה מספר שם הוי"ה כ"ו כזה ל וזהו האור שנברא ביום א' וראה הב"ה שאין העולם כדאי ר"ל שהיה הארה גדולה מאוד מאוד עד אין קץ ולא היו יכולים התחתונים לקבלו והיו בטלים ממציאותם לכך גנזו הב"ה לאותו האור דהיינו שנעשה מתמונת הל אות ט' כזה ט שהוא ג"ב גי' כ"ו מספר שם הוי"ה רק שאו' הו' מה שהיה בתמונת למ"ד הי' ך' על כ' עתה נגנו בתוכה וז"ש בזהר אות ט' טובו גניז בגווי' ר"ל שהאות הל' נעשה ט' שנכפף אות ך' שהיא למעלה באות למד נכפף ונגנז בתוך הט' ונעשה כמו ו' תוך הב' ונעשה צירוף טוב וזהו טובי' גנוז בגוויה וזהו מה רב טובך אשר צפנת כו' וטובה גדולה עשה הקב"ה בכדי שיוכלו העולמות לקבלו ולכן נק' צדיק טוב וזהו שאמרו גנזו לצדיקים לצדיק וצדק לשניהם באחד טובים שהצדיק נק' טוב וצדק שהוא המל' הנק' מלוי מ"ה הוה גי' בטוב ב' טוב ב' הוא המל' כנ"ל נמצא' שניהם נק' טוב. ונהזור לענין כי אות יו"ד נק' נקודה בהיכלא שבו נברא העולם כי כולם בחכמה עשית כי מאות י' נתהוו' כל ההויות כי אות יו"ד מלאה נרמז בה כל שם הוי"ה כידוע ומד' אותיות הוי"ה נתהוו' כל העולמות כי אין דבר בעולם שלא נתהוו' ממנו ושמו מורה על כך וממנו נתהווה הך"ב אתוון וכל הדיבורים וזש"ה כי הגדלת על כל שמך אמרתך ר"ל כיון שבכל דיבור ואמירה מוכרח להיות שם הוי"ה להתלבש בתוכו כי ממנו נתהוו' והוצרך הקב"ה כביכול לצמצם אור שם הוי"ה בתוך כל הדיבורים ואמירות נמצא כביכול נראה ונלמה שהאמירה גדולה יותר וזהו כי הגדלת ונאמר בו לקרב הדבר אל השכל האיך כל דיבור מוכרח להיות בו שם הוי"ה כי הלא ידוע כי אות י' היא חכמה והוא מחשבה והנה על המחשבה מוכרח הוא שיש עליו שכל עליון יותר גבוה שהמחשבה מקבלת ממנו כנז' בדרושים הקודמים ולקרב אל השכל יותר נאמר כי הנה ידוע שהמחשבה טבעה היא עיונית למשל האדם מחשב מהשבות תמיד ומהשבתו מתפזרת בכל מקום ובכל דבר שהאדם רואה אותו הוא מחשב בו ואף שאינו רואה אותם כעת הוא מחשב בו מאחר שכבר ראהו או מחשב באיזה דבר יהיה מה שיהיה כללו של דבר שאין מחשבת האדם פנויה רק מתנענת ומתפרדת ממחשבה למחשבה בתמידיות כי כך טבעה

והנה

והנה אם צריך האדם לחשב בדבר אחד ההכרחי לו הנה צריך האדם ההוא לצמצם מחשבתו בצמצום גדול שלא יחשוב שום מחשבה אחרת זולת ההכרחי לו כי אם לא כן יבולבל מחשבתו ולא יגמור מחשבה ההכרחי לו למשל האדם המעיין ומחשב בהלכה ומחשב זמן רב ואחר כך בא לו השכל והבנה ולמה הוא כך מפני שמתחלה עדיין לא צמצם מחשבתו היטיב ואח"כ כאשר בא אליו השכל העליון ואפשר לומר שהוא הקוץ של יו"ד העליון שהוא המצמצם את היו"ד שהיא המחשבה שלו תפנה אנה ואנה ואז תיכף כאשר בא השכל ההוא מיד נתגלה לו קצת בדרך כללות הדרך אשר ילך בה ואשר יבין מתוכה פרטיות הדברים אשר נתקשה בהם ועדיין אינו יכול לסדר דבר דבור ע"פ אופניו והנה ידוע כי בבוא אל האדם ההתגלות ההוא יש לאדם תענוג גדול ושמחה גדולה מאוד וזהו מורה שבא בעולם עליון גבוה מאוד עולם התענוג רוחני מאוד ואח"כ מחשב האדם בפרטיות לסדר הדברים ולישבן כל אחד ואחד על מקומו והנה אז הוא התגלות יותר אל האדם כי מתחלה לא היה מחשב בשום ציור אות רק נתגלה לו התענוג של הדבר דרך כלל אחר כך מחשב באותיות שבאים מה' מוצאות וזהו ה' ראשונה שבשם ולכך נקראת ה' שהאותיות הם בבינה שהיא ה' ראשונה והנה ב' התגלות אלו עדיין אינם התגלות גמור כי התגלות הזה אינם אלא אל האדם עצמו כי התגלות הראשון היתה רק בכללות כנ"ל והתגלות השנית יותר בפרטיות כנ"ל אך שניהם המה במחשבה ואינם מושגים לזולתו והנה הוא מן ההכרח שיוצא מכח אל הפועל ויגמור מחשבתו ויוכר לכל מחשבתו מתוך מעשיו כמו שאמר הרמב"ן ז"ל מתוך מעשי האדם ניכר תבונתו והנה עשה המאציל העליון סדר האצילות כך מתחלה נאצל השכל העליון המצמצם את המחשבה שהוא רומז לקוצו של יו"ד וממנה באה אל המחשבה הכלליות שהוא התענוג הנ"ל שהיא יו"ד בעצמו שהיא המוחין כידוע וזהו המחשבה הבא אל האדם דרך כלליות עב"ז מחשב קצת ואח"ז כאשר נתצמצם המחשבה הוא מחשב בפרטיות באותיות כנ"ל אך נק' פרטיות רק בערך המחשבה הא' השכל הראשון אך בערך ציורי האותיות הוא רק בכח ולא בפועל כי נגמר הציור הוא בה' ראשונה שהיא הבינה וזהו ויצר ה' אלהים נקודת ציר"י כמ"ש בזוהר ובתיקונים וכאן במחשבה הוא התחלות התגלות האותיות שהם הה' מוצאות וזה שאמרו בהבראם בה' בראם דהיינו אפי' בראשית הבריאה שהוא חכמה שהוא יו"ד שם ג"כ נתגלה קצת הה' אך כאשר הוא בה' ראשונה שם נתגלה צורת האותיות ואחר כך מתפשט מהה"ר ההבל והקול היוצא מן השופר שהוא ה"ר וזהו שנרמז בפסוק שם האחת ה' אחת שפר' שמשפרת את הולד והוא שופר שמשם יוצא הקול ושם השנית ה' שנית פועה לשון דבור ששם בה' שני' הוא הדבור כידוע ונחזור לענין שמה"ר נתפשט ונתארך הקול שהוא ו' דרך הקנה שהוא שית עיזקין ונכנס בכנפי ריאה ששם ה' אונות ג"כ ה' שהם המניפים על הלב כמ"ש בזהר שלא יתוקד עלמא בדינוי דצדק שהוא הלב והלב מבין ומצרף האותיות וז"ש הכתוב אמרת ה' צרופה לשון צירוף אותיות היוצאים מה' מוצאות וזהו צרופה צירוף ה' ומשם באים אל הפה נמצא כי כאן נגמר ונתגלו הד' אותיות הוי"ה ונגמר הדבור וניכר היטב מחשבתו הראשונה מתוך הדבור ולכך נקרא הדבור מלכות משל למלך שהכל עבדיו ורוצים לקבל עול מלכותו ולעבוד עבודתו ולעשות רצונו רק כאשר רצון המלך עדיין הוא ברצונו או במחשבתו או אפי' אם המלך משמיע קול ויוצא מפיו ההבל והקול עם כל זה אינו נודע וניכר מה הוא רצון המלך וצוויו כי כאשר הוא רק ברצונו הוא בלתי מושג ומורגש כלל וכלל רק מכוסה ומופלא ונעלמת מעין כל ואף אחר אשר בא הרצון אל מחשבתו הגם שיש במחשבה ג"כ פרטיות קצת עב"ז הוא גנוז ושמור ואף כאשר משמיע קולו ויוצא ההבל והקול ג"כ אינו מושג וניכר כי הקול הוא גולמא קלא בעלמא נמצא כי עדיין לא נק' המלך בשם מלכות כי עבדיו ועמו אינם מכירים ויודעים רצונו וציווי שלו ובמה לעבדו וסדר עבודתו ועשיית רצונו ואין מלך בלא עם ועל כן עדיין לא נק' שמו מלך אך כאשר יוצא הדיבור מפי המלך אז הכל יודעים מהיר' רצונו וצווי עבודתו נתגלה לכל עמו רצונו ואז נק' מלך ומלכותו שלימה או לפעמים רצונו ניכר מתוך עשייתו שהוא

גם כן מדת הדבור ומדת המל' נקרא מלך נמצא היוצא מכל הנ"ל שמן ההכרח שיתפשט ויתלבש בכל דבור ודבור שם בן ד' אותיות הוי"ה וזהו הגדלת על כל שמך אמרתך כנ"ל :

ועפ"ז יובן גם כן הפסוק הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם כי הנה נת' כי העיקר מהעבוד' שבלב היא התפילה ולימוד התורה שיהא בדחילו ורחימו בכדי להעלות כל הדיבורים והאותיות אל שרשם כשם שניתנו מעילא לתתא בשעת בריאת עולמות ויצירות האדם הכל נוצרו ונבראו ע"י ציור אותיות ואח"כ צרופי האותיות שהם הדיבורים כמשארז"ל יודע היה בצלאל לצרף אותיות כי כשאדם מתפלל או לומד תורה הכל הם צרופי אותיות כי התפילות תקנום אנשי כנסת הגדולה על דרך האמת הנה הצירופים שלמטה מעוררים ומתחברים עם הצירופים העליונים אשר כולם הם אורות עליונים מאוד עד אין קץ ותכלית וכולם נתהוו ע"י שם הוי"ה ברוך הוא ובתוכם נתלבש שם הוי"ה כנ"ל ובודאי אם האדם מתפלל או לומד בדחילו ורחימו שהם אהבה ויראת שהם ב' אותיות משם הוי"ה י"ה הקול והדיבור הם אותיות ו"ה הוי"ה וכונתו לשם שמים להעלותם אל שורשם להקדושה העליונ' בודאי הדיבורים שלו הם מתחברים לעילא ומה גם כי ידוע שבכל דיבור ודיבור ובכל אות ואות נכללו כל שיתין רבוא אתוון דאורייתא שהם נגד שתין רבוא נשמותיהן דישראל ובוונתו הצויה לעילא לעילי לעשו' יהודים וזיווגים ובשם כל ישראל שהם שורש הששים רבוא והם ראשית הבריאה בראשית בשביל ישראל הנק' ראשית ובאורייתא ברא הקדוש ברוך הוא עלמא ונמצא אדם הלומד ובוונתו להנ"ל אף שאינו לומד כל התורה באחת אף על פי כן יכול הוא לעורר ולקשר כל העולמות ומשם יכול לברוא עולמות כמבואר בזוהר כי כל ש"ר אותיות התורה נכללים זה בזה אם כן במה שהוא לומד בין מעט ובין הרבה נכללה כל התורה וכל הנשמות ב"י ואפשר שלזה רמזו רבותינו זכרונם לברכה כשם שנתנה בששים רבוא כך נטילתה בששים רבוא רצה לומר כשם שנתינתה פי' הבריאה היתה על ידי אותיות התורה שהם ס"ר כך נטילתה פי' האדם הרוצה להעלות הדיבורים והאותיו' למעלה כי נטילה לשון העלאה כמו וינטלם וינשאם וכמו נטילת ידים יהי' גם כן דווקא על ידי ששים רבוא אותיות פי' שיהא כוונתו בשם כל ישראל ובזה הוא מנטלם ומנשאם ומעלה אותם לעילא אותיות אל אותיות וצירופים אל צרופי' ובודאי מתחברים יחד ונעשה כל הדברים היוצאים מפיו קדושה נמורה חלק אליה ממעל כי כל דבר הוא חוזר אל שרשו ויכול האדם לבנות ולחדש עולמות כנ"ל ולכן נק' תלמידי חכמים בונים ונאמר בחכמה יבנה בית . ונהזור לענין הנסתרות לה' אלהינו רצה לומר אם האדם עובד את השם יתברך ע"י הנסתרות שהם אהבה ויראה שהם חכמה ובינה שמרמזים לי"ה שבשם הנה בודאי הוא מקשר ומחבר ומיחד הכח אלהות שבכל דיבור כנ"ל לשורשו שהוא שם הוי"ה ב"ה שממנו נמשך הכל והוא המהוה הכל וזהו לה' אלהינו והנגלות רצה לומר קול ודיבור שהם נגלים רצה לומר אם אינו מתפלל בדהילו ורחימו כנ"ל ובחכמה עליונה כנ"ל רק פשוט אם רצונו וכונתו גם כן לש"ש יגרום שהשפעה יהי' רק בזה העולם התחתון וזהו לנו ולבנינו מפני שהיה רק בדבר שהוא עולם העשיה ולא בעולמות העליונים כנ"ל :

אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפיך . יובן על פי שאמרו רבותינו זכרונם לברכה אדם הראשון ד"ו פרצופים נבראו ואחר כך נסרו הקדוש ברוך הוא . והנה יש לדקדק הלא באורייתא ברא קודשא בריך הוא עלמא וגם האדם שהוא עולם קטן והיכן מרומז הנסיר' בתורה ויש לתרץ ע"פ שאמרו בגמרא אחד מהמדות שדורשין בה התורה והיא גורעין ומוסיפין ודורשין מדם הפר דם מהפר יקבלנו והנה זה הוא דמיון הנסירה שגורעין ונוסרין התיבה זו ומוסיפין על תיבת אחרת וכמו כן היתה כוונת הנסירה באדם הראשון ומ"ש גורעין ומוסיפין ודורשין רמזן על האדם התחתון . ומה גם אם הוא בעל תשובה וידוע כי א' מדרכי התשובה הוא שינוי מעשה והוא עיקר התשובה יותר מכל התעניות והסיגופים ולזה אמרו גורעין ומוסיפין פירוש שיראה הבעל תשובה שיהיה במעשיו גם כן מדת נסירה , דהיינו שיראה לגרוע מעניינו עולם הזה ומתאות הגשמים והמותרות

והמיתות וכל שאר צרכי הרשות רק יספיק את עצמו בכדי חיותו ויראה להוסיף גם כן במעשה עבודת הבורא יתברך. כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה אם היה רגיל לקרות פרק אחד או דף אחד ילמוד ב' פרקים וכיוצא בשאר יראה להוסיף בכל עבודת הקודש בכוונה ובהתלהבות בדחילו ורחימו בעשיית המצות ובתפלתו ולימודו. ומ"ש ומוסיפין ודורשין רמזו שלא די לו מה שהוא מוסיף על עבודתו כנ"ל אלא גם ודורשין לשון דרש דרש משה ודרישת וחקרת שצריך האדם לדרוש ולחקור היטב ולבדוק את עצמו בהורין ובסדקין שלא ימצא בו שמץ מה ונידנוד עבירה באחד מרמ"ח אבריו שפגם בהם חס ושלום ולא תיקן אותו נקרא הוא בעל מום ואז גם עבודתו מחוללת כי כל אשר מום בו לא יקרב. ופשיטא שצריך לדרוש ולחקור ולעיין בעשיית המצות ובלימודו שלא יהיה חס ושלום בהם שום פניה או מחשבה זרה חס ושלום ואין צריך לומר שצריך לדרוש ולחקור אם ימצא בו חס ושלום איזה מדה ממדות הרעות כמבואר בספרי מוסר שהם המונעים כלות התשובה וזה צריך דרישה ופשפוש בתמידיות ויראה לבער אותם ולעזבם מכל וכל ואדרבה יראה להוסיף על מדות טובות וישרות ולהדבק במדותיו יתברך. מה הוא רחום כו'. גם אמרו בגמרא ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה רמזו ג"כ אל האדם שהוא נקרא עולם קטן והוא דמיון וציון סימן אל דברים עליונים לעילא לעילא ואם חס ושלום נמצא פגם בו פוגם בעולמות עליונים וזהו שמתמה הכתוב ציון רצה לומר מי שנעשה ונברא לעולם הזה רק לציון לסימן כנ"ל. ועוד שנברא לציין ולגדור ולתקן דברים עליונים דורש אין לה בתמיה ואמרו רבותינו ז"ל מכלל דבעי דרישה ואמרו לשון מכלל ולא מכאן דבעו דרישה להורות דבר כללי כל ימי האדם וכל עתיו ורגעיו בעי דרישה ולא סגי בדרישה זמנית אלא תמידית ומה גם שיהיה ממש דמיון הציון שנעשה לשימור שלא יטמאו נושא טהרות שהוא קורא פרוש מן הטומאה כך צריך האדם ובפרט הבעל תשובה לא די שידרוש את עצמו כנ"ל אלא גם את אחרים יזהיר ויקרא פרוש מן הטומאה ויקיים ורבים השיב מעון כו' ואם תוציא יקר מזולל כו' ובודאי יהי' עבודתו רצויה

ומקובלת תשובתו. נהזור לענין אחור וקדם צרתני הנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה אין טיפה יורדת מלמעלה שאין טיפיים עולים כנגדה ואמרו בתיקונים שהטיפ' של מעל' וב' טיפים של מטה הם סגולתא והנה ידוע שמאות היו"ד נתארך ונתפשט אות הוי"ו שמאות היו"ד שעל ראש הוי"ו בא השפע ונתארך ונתפשט על ידי הוא"ו והנה טפיים דלמטה המה תמונת ציר"י והנה כאשר מתארך השפע עוד יותר מהוא"ו ולמטה באה ההארכ' וההתפשטות הנ"ל בין שני טיפי הציר"י ונעשה תמונת אות זיין והנה אות ן היה לו רק ראש א' שהוא הי' שעל גביו מפני שהוא המשפיע שהוא הסד המתפשט דמיון המים המתפשטים לכן ן' יש לו רק ראש א' שהוא מדת החסד והאהבה שבו דוגמת העשיר העושה הסד עם הדל מפני שהוא חס דל ומחמת זה נכנסת ובאה לו מדת אהבה ומחמת אהבה משפיע לעני נמצא העשיר משפיע לעני במדת אהבה לבד לכך נקרא טיפה א' בלבד אבל המקבל שהוא העני מוכרח שיהיה לו טפיים שהוא הציר"י שהם יראה ואהבה כלומר יראה יש לו שהוא בוש מהעשיר שמקבל ממנו וידוע שהבושה באה מחדת יראה כנ"ל וגם מדת אהבה יש לו שנהנה ממנו ונאמר כמים פנים אל פנים ולכך אות הזיין אית לי' תרין רישין א' מלפניו וא' מאהוריו שלפניו מורה על מדת אהבה ושל אהוריו מורה על מדת יראה' שהוא מצמצם את עצמו ובוש מלהשפיע ולכך הראש הב' מאהוריו וזהו אחור וקדם צרתני רומז על התרין רישין שהם אחור וקדם יראה ואהבה ואמר בתחלה אחור ואחר כך קדם מפני שהיראה היא ראשית ואמר צרתני מלשון ויצר אותם בפרט שהוא לשון צרור וקישור שהשפע באה לו בין תרין רישין שהם שני טיפים כנ"ל ולשון ציר"י ג"כ כנ"ל. והנה אי' בכתבים תמונת אות הקוף כאשר מחלקים אותו לאותיות מחולקות הוא אות כ' מלמעלה והרגל שלו הוא אות ז או אות ן ואמרו בגמרא מ"ט מהדרא תגא דקוף לגבי ריש אמר קב"ה לרשע אם תהזור בתשובה אני עושה כתר לראשך והנה תחלת הפסוק מרמז על בעל תשובה בענין הנסירה כנ"ל וגם מרומז אל אות הזיין והנה כאשר ניתן כתר על ראש הזיין שהוא אות כ' שהיא כתר נעשה אות קוף שנעשה קדוש

כב:

כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה וזהו שמסיים הפסוק ותשת עלי כפיך שהוא ל' **כפיך** כלומר הכ"ף שהוא כתר ונעשה קדוש שהוא אות קוף כנ"ל:

ועפ"ז יובן פי' הפסוק עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו כי הנה ידוע מה שאמרו בכתבים על פסוק מדת ימי מה היא אך כדי לקרב אל הפשוט נאמר כי הנה אמרו בזוהר על פסוק כי ששת ימים עשה ה' בששת ימים לא נאמר א"א כי ששת ימים כו' שהם הו"ק הנקראים ששה ימים ועל ידיהם בא השפע לתחתונים ויום השביעי מקבלת מהם וכוללת כולם ועיקרית כל הימים כי הי' נקרא נקודה האמצעי' כידוע אך מפני שהיא כמקבלת נקראת זיין מפני שמוכרח להיות בהמקבל אהבה ויראה תרין רישין כנ"ל וחששה קצוות המשפיעים נקראים חסדים לבד כמדת המים המתפשטים כנ"ל והנה כתיב ויקרא לאור יום פירוש שראה המאציל העליון שאין התחתונים יכולים לקבל האור הגדול והבהירות של ששת הקצוות מפני שהוא אור אין סוף לכן הגביל את האור וצמצמו אור כל אחד ואחד ביומו בכדי שיוכלו לקבלו ויהיה קיום העולמות וזהו ויקרא לאור יום ויקרא לשון קריאה והזמנה רצה לומר שהזמין והכין לכל אור יום אחד שהוא הוא ההגבל' והצמצום ולכן קראו הכתוב גם כן מד"ת ימי מפני שיש להם מדה ושיעור והגבל' להם כנ"ל ואפשר לומר שיום השביעי אין בו צמצום והגבלה ואף שבו נכללים אור שבעת הימים על כרחך כיון דלית ליה מגרמיה כלום רק שהוא מקבל אין צריך לצמצם אורו ולכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה כל המענג את יום השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים ובשביל זה יום השבת משפיע לששת ימי המעשה הגם שהוא רק כללות האורות עכ"ז מחמת שהיא בלי צמצום אורו רב מאוד עד אין קץ ואף על פי כן יכולים התחתוני' לקבל מפני שהוא כללות האורות כנ"ל הנה היוצא מכל הנ"ל שהמשפיע נק' ו והמקבל נק' ז שהוא ב' רישין כנ"ל שהם אהבה ויראה והתג שעל הז' שבה' מורה על הקשר אמיץ וחזק שהמקבל מתקשר א"ע ומתדבק אל המשפיע העליון ומשנתחבר אות ו"ז נעשה מספרם אחד כי נעשה אחדות גמור ונעשה אות ת' שהוא מורה על חכמה עליונה שכל השפע באה מפנו כנודע וזהו שאמר עם זו יצרתי לי כי ידוע כאשר ישראל עושים רצונו של מקום גורמים שפע בכל העולמות העליונים לכן אמר עם זו יצרתי שהוא לשון קישור וחיבור אות ו' עם ז' ונעשי' א' וז"ש לי שמקשרי' אות ז' עם ו' שהוא משפיע ונעשית ח' ובאת להם השפע הגדול מחכמה כנ"ל וזהו שאמר תהלתי יספרו כי ידוע שהדרגא תתא' נק' תהל' ולכן אמר תהלתי יספרו ר"ל יאירו ויבהירו בה כל האורות העליונים שמהכמה ולמטה כל אורות הספירות והשפעתם כנ"ל:

בגמרא גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך ויובן על פי מה שכתוב בס"י עולם שנה נפש שיש בכל הנבראים עולם שנה נפש וגם בהאדם יש ע"ש כנ"ל, והנה מוכרח שיש גם כן באדם ימים כמו שכתוב ואברהם זקן בא בימים והנה אית תרי גווני יומי דהיינו יום אחד מורה כשאדם עוסק בעבודת השם שהוא אור הנק' יום ויום הב' הוא כשהאדם עוסק בדברי הרשות שהם צרכיו אך מי שהוא צדיק מקיים בכל דרכיך דעהו ר"ל שהצדיק עושה חולין שהם דברי הרשות על טהרת קודש שכל מעשיו לשם שמים ומעלה אותם אל הקדושה וזהו ואברהם זקן זה קנה חכמה מפני שבא בימים פי' שעשה שני הימים קודש שניהם כא' קדושים לכך זכה למדרגה עליונה ואפשר לומר שזהו רמז הפ' ימים יוצרו ולא א' בהם הקרי לו כו' ר"ל ימים אשר יוצרו באדם ומיעוט ימים שנים והנה מהב' ימים אין להב"ה רק א' מהם כנ"ל וז"ש ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיהם שהוא מדבר ממדת צדיקים ולכן ולי מה יקרו רעיך כו' שעשית ב' הימים שניהם קודש כמו שכתיב והמלך דוד זקן בא בימים וכן שארי הצדיקים העושים כך מה עצמו ראשיהם כו' וא"ל שגם זה רמוז בגמרא למאיר ובא קרא יום ר"ל שהצדיק מאיר גם את יום הב' וקורא אותו יום ומקדשו ואפשר שזה שכתב אמרו עליו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת כו' אבל הלל הזקן מדה אחרת כו' שכל מעשיו היה לשם שמים שנאמר ברוך ה' יום יום והנה דחקו המפרשים בבאי פליגי וע"פ הנ"ל יובן כי הנה יש לדקדק למה קורא אותם באן זקנים שמאי הזקן הלל הזקן

אבל

אבל זה רמזו כי שניהם באו בימים דהיינו בב' הימים אברהם ודוד וזכו למדת הזקנה אך זה החילוק שביניהם שמאי היה מהדר שתהיה אכילתו לשם מצות קדושת שבת כיצד מצא בהמ' נאה אומר זו לשבת ואח"כ שאף שאוכלה בחול כוונתו היה לשם מצוה כאשר מצא אחרת נאה ממנה נמצא שגם הוא עבד עבודת הבורא ית' בב' הימים שכל אכילתו היתה לשם מצוה ומכ"ש גם שארי עבודות הרשות היה מכניסם לעשותם מדבר הרשות מצוה ולכך נקרא זקן כמדת אברהם אבל הלל אדרבה שזה יותר טוב להעלות החולין אל טהרת הקודש ובזה יעשה ב הימים קודש אבל מי שיתנהג כמו שמאי שעשה מרשות מצות נמצא שהכל הוא נחשב ליום א' וז"ש שכל מעשיו היה לשם שמים ר"ל אפי' דברי הרשות היה לש"ש להכניסם בקדושה לכך אמר ברוך ה' יום יום בשני הימים צריך האדם לעבדו ולברכו ולגדל ולקדש שמו הגדול יתברך וזהו פעלת נדולה ויתירה שמעלה הכל אל הקדושה. כנ"ל ופשיטא שזכה למדת הזקנה ונחזור לענין נדולה תשובה כו' שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך והנה יש לומר למה דרשו זה על הפסוק הנאמר בנביאים והלא בתורה נאמר נ"כ ושבת עד ה' אלהיך והיה לדרוש זה על פסוק הנאמר בתורה ויש לומר על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל שצורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד שהוא ת"ת ישראל שנא' ישראל אשר בך אתפאר והנה אמרו העושה תשובה מאהבה זדונות נעשו לו כזכיות וא"ל שזהו רמז הפסוק נושא עון ועובר על פשע ר"ל מי שעושה תשובה מאהבה נמצא שהוא נושא עון פי' שהוא מנשא ומנטל ומגביהו למעלה למעלה שנעשה ממנו זכיות ממילא נורם ומעורר האהבה העליונה שהוא החסד וידוע שמדת הת"ת הוא מטי בלפי חסד ובעשותו תשובה מאהבה ונושא העון לזכיות מעורר מאור התגברות החסד ואהבה עזה והתפארות נדולה לת"ת ישראל וזהו ותפארתו עבור על פשע נמצא ממילא מעבירין על כל פשעין ודבר זה בא על ידי הבעל תשובה יותר מן הצדיק דמעיקרא כי ע"י הצדיק מעיקרא יש למעלה תענוג תמידי וע"י הבעל תשובה מחמת שהתענוג בא אחר היאוש והוי כמציאות מחמת נדולה ויש מזה תענוג גדול עד מאוד ומה גם שהבעל תשובה צריך להתחזק עצמו יותר ויותר בעבודת הבורא כמו שאמרו רבותינו ז"ל אל תקרי ויעתר אלא ויחתר מלמד שחתר חתירה כו' וא"כ הוא עושה התפארות גדולה למעלה וזהו שאמר עד ה' אלהיך עד לשון עדי וקישוט פי' שובה מאהבה שהיא עדי וקישוט והתפארות למדת ת"ת ישראל החקוקה צורתו בכסא הכבוד ולכך דרשו דוקא על הפ' שבנביאים מפני שכאן נאמר שובה ישראל שהוא רמז להנ"ל לעשות עדי וקישוט לת"ת ישראל מה שאין כן בפ' שבתורה לא כתיב ישראל וב"ז אם עושה התשובה מאהבה כנ"ל לכך אמר נמי גדולה תשובה כי ידוע שגדולה נתייחס' למדת חסד שהיא אהבה ואפשר שמלת כסא הכבוד רומז אל מה שאמרו רז"ל התשובה היא אותיו' תשוב ה' פי' שהוא משיב ה' אחרונה של שם הוי"ה למקומה ויהיה השם מלא והנה אמרו למה נמשלה תפלה לעתר שמהפכין מדת הדין לרחמים וידוע כי שם אלהים הוא דין והנה חמפל תשובה כשהוא משיב ה' אל ההוי' בפיפול שמהפך את הה' מתיבת אלהים שהוא עיקר הדין של אלהים כמו שכתוב בכתבים בכוונת בני אלים הוא מהפך אל הוי"ה שהוא רחמים גמורים ונמצא כאשר תקח אות ה' מאלהים נשאר אלים שמספרו פ"א שהוא גי' כסא ונשאר גם הוא רחמים וגם כבוד שגורם שיתמלא השם ויגבר הרחמי' בעולם:

במדרש בשכר שאמר אברהם למלאכים והשענו תחת העץ זכו בניו למצות סוכה וי"ל ע"פ שנאמר ועץ החיים בתוך הגן והיה עץ החיים נקרא שם הוי"ה כידוע ואומרו בתוך הגן פי' שהוא מתלבש בתוכיות ובפנימית הנ"ן פרשיות שבתורה כנזכר בדרושים הקודמים ששם הוי"ה הוא מתפשט ומתלבש בתוך כל הדבורים ואמירות והנה יש להוי"ה ב"ה כמה וכמה לבושים ומסכים עד אין קץ כי מתחלה הוא מתלבש בה' מוצאות הפה ואח"כ נתהוו מהם האותיות ואחר כך הצירופים שמהם נעשו התיבות ואח"כ הסיפורי' ואמרו בזוה' מאן דאית ליה עיינין ר"ל עיני השכל הוא מסתכל בפנימית הדבר אבל מאן דלית ליה עיינין הוא מסתכל בלבושי מלבא ובסיפורי הנשמעי' בפרטן והנה ידוע שאברה' למד דעת לכל באי עולם וא"ל שזה רמז להם כי בדמות אנשים נדמו לו ואמר להם בעשותכ' איזו מצוה או איזה

דבר

דבר שבקדושה יהי' כוונתכם לפנימית הדבר ולא אל דברי פרטן ולבושן ולזה א' והשענו על מה שתחת העץ שהוא החיות והוי' והמחי' לכל ההויות אשר ע"כ נקרא עץ החיים כי מלת עץ היא לשון גוף של האדם כמו שכתוב לא תשחית את עצה כי האדם עץ השדה וכו' ואדם הוא שם מ"ה ואעפ"כ אינו נק' פנימית ממש כי עיקר פנימיו' וההיו' הוא שם הוי"ה וזהו מרומז במלת החיים שכתוב אחר תיבת עץ ושניהם יחד נקרא עץ החיים ולזה הזהיר והכריז ואמר והשענו תחת העץ כלומר אל תסתכלו בכל הלבושין כ"א על מה שתחת העץ כנ"ל והנה ידוע בעשיות המצות יש בחי' אדם דיבור מעשה כמ"ש בספרים ואפשר שגם לזה רמז לרם ואמר להם ממני תראו וכן תעשו כי אברהם בעשותו עמהם ג"ח קיים כל בחי' המצות וכונתו היתה לכל בחי' והנה האדם דיבור מעשה נראה להם לעינים ולא הי' צריך להזהיר' וכבר ידעת כי המעשה הוא ענף הדיבור והדיבור הוא ענף האדם וגם האדם הוא ענף המחשבה חשב מ"ה והנה המחשבה היה בתוכה ואינה נראית להם בחוש והזהיר עליה וא' והשענו תחת העץ ר"ל פנימית העץ כמ"ש כי הדיבור והכוונה הם דמיון גוף ונשמת והנה המחשבה נקרא עיונית מפני שהוא פנימית לפני ולפנים והסתכלות העיונית נקרא סביי' כמו שכתוב אבי יסב' שסבת' ברוח הקודש ומה גם שכוונת א"א ע"ה היתה להמשיך במצוה זו בחי' אור המקיפין שהוא לשון והשענו תחת העץ שהוא לשון מקיף וסבך והכל על ידי המחשבה הנקרא סביי':

במדרש נעימות בימינך נצח אלו ישראל שהיו עומדין בדין בר"ה וביה"כ משל למלך שהי' דן כל בני המדינה ולא היה ידוע מי זכה ונוצח המשפט מי שהוא יוצא מלפני המלך ובידו זמורה יודעים שהוא נצח וזכה כך ישראל לוקחי' ג' מינים בימינם ואתרוג בשמאלם יודעין שנצחו את הדין והנה יש לדקדק על אומרו בימינם ובשמאל' מה הוא דנמשל גם קשה אם היו אומות העולם מצווים ליקח ד' מינים גם הם היו לוקחין ומאי רבותיהו דישראל וי"ל ע"פ הידוע דבאורייתא ברא הקב"ה עלמא כי בראשית מתרגמינן בחוכמא שהוא התורה הנקרא ראשית הכמה והנה התורה נתחלקה למדת הסד וגבורה שהם אהבה ויראה שהם עשה ולא תעשה וגם בבל שארי סיפורי תורה כולם תלוים בב' מדות הללו כי הברכות ודברים הטובים וסיפורים של האבות והשבטים ושארי סיפורי קדושים הם ממדות אהבה ודברים הרעים והקללות וסיפורי אומות העולם ושמותיהם כגון בלק בלעם ועשו וכיוצא הם ממדות הגבורה שהוא יראה דין כידוע ולכן כל הנבראים בעולם הזה כלולים מחסד וגבורה רק מי ששרשו מימין גובר בו מדת החסד ומי ששרשו משמאל גובר בו מדת הגבור' והדין ולכן יש בהמות וחיות ועופות שהם ממדת הסד הותרו לאכול ובהמות שנאסרו מפני ששרשם מדת הגבורה והדין והנה גם שמות של אומות כמו עשו ועמלק בלק ובלעם שרשם למעלה בקדוש' ולכן אם נחסר אות מהם בתור' פסול' שלמעל' הם קדושה גמורה אך מפני שהם בשמאל כנ"ל שהוא דין ברדתם למטה נתהוו מהם מינים שהם התוכא דדהבא שהם קליפות גמורות והנה בישראל נאמר בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית נמצא ישראל הם שורש לכל הנבראים ובוודאי הם כלולים חסד וגבורה ואפשר לומר ששמות אישי ישראל כולם שרשם בשמות הוי"ה ב"ה הנכתבים בספר תורה כי לכן אחר בריאת האדם שהוא תכלית הבריאה ותחלת המחשב' ישראל הנק' ראשית נכתב שם מלא על עולם מלא כי נגמר תכלית הבריא' וזהו למשל הכותב ס"ת וכתב' כולה ולא הטיל בה שמות הוי"ה ואחר שנגמר כל הספר תורה האותיות והתיבות כתב אחר כך כל שמות הוי"ת של התורה וגם כאן בבריאת העולם לא היה נכון לקרות מתחלה שם מלא בהיות שלא נגמר הבריאה בשלימות ולא הי' העולם מלא אבל אחר שנברא אדם והיה העולם מלא נכתב שם מלא אם כן נמצא שכל שמות בני ישראל שרשם הם משמות הויות עצמן כנ"ל והנה ידוע שד' מינים הם ד' אותיות הויה ובלקחו איש הישראלי בידו הוא מעורר שרשם כמו שתיקני הקדמונים בתפלה קודם נטילת לולב אותיות שמך המיוחד ויהיו לאחדים בידי וכו' שהוא מעורר שורשו שהוא שם הויה ואם כן אף אם הי' א' מאו"ה לוקח ד' מינים לא היה עושה שום פעולה והתעוררות בלקיחתו כי אלו ד' מינים אין הם שורשם כי הם ד' אותיו' הוי"ה אשר אין להם אחיזה ושורש בו אבל ישראל מעוררים בהם דברים גדולים בלקיחתן ועושים יחודים למעלה וזהו אומרו שלוקחי' בימינם ובשמאלם ר"ל שמרא' בזה ששורש נשמותיהם ושמות' כלולים מחסד וגבורת כנ"ל רק מפני ששרשם משמות הויות עצמן שהם רחמי' גמורים נתגבר החסדי' על הגבורו' והדינים ונצחו הדין וזהו נעימות בימינך נצח כי שמותיהן נאין להם והן נאין לשמותן מה שאין כן אומות העולם שהם רחוקים מזה השרש ומה לתבן את הבר אף אם היו מצווים ועושים מעשיה' כעורים ושמותן כעורים ולכך ניתנו ד' מינים אלו לישראל ושיהיו לוקחין בימינם ובשמאלם כנ"ל:

רמז הפסוק וסוכה תהיה לצל יומם מחורב וגו' מזרם וממטר רחמנא ליצלן עיין מה שכתוב בגמ' תניא א"ר יהושע בן חנניא כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה לא ראינו שינ' בעינינו והנה יש לדקדק על לשון

לא

לא יאינו שינה בעינינו וכי הישן רואה דשינה בעיניו אדרבה הישן אינו רואה ועוד איתרי כשהיינו שמחים לא היינו רואים שינה פשיטא בשעה שהיו שמחים לא הי׳ רואים וכך היה לומר בימי שמחת השואבה לא היינו רואים שינ׳ וי״ל ע״פ הירושלמי למה נקראת בית השואבה שהיו שואבין משם רוח הקודש רצה לומר מתוך שמחה של מצות והדביקות שהיו להם זכו לרוח הקדש והנה צריך לתת טעם לזה הגם והיה כנגן המנגן וגו׳ צריך להבין למה הוא כך וי״ל למשל השמחה באה אל האד׳ מחמ׳ שהיה לו איזה תענוג גדול אי שנתבשר בשורה טובה והיה לו תענוג גדול מזה או שראה איזה דבר שיש לו תענוג גדול מדבר ההוא באה לו השמחה נמצא מצינו שהשמחה נמשכת מעיל׳ התענוג שהוא רוחני בלתי מושג והוא עליון עד מאד הנקרא קדיש בי״א וא״י ומשם נמשך למדרינת קדוש שהיא התפשטות הקודש בוא״י ומשם יורד ממדריגה למדריגה עד שבא לאדם רוח הקדש והנה אי׳ בזהר ע״פ מה יש לך בבית שאין השראת השכינה והברכה שורה אלא על איזה דבר שיהיה כלי המקבל ההשפעה ההוא ואמרו רצה הקב״ה לזכות את ישראל הרבה להם כו׳ ר״ל כי המצות בעצם הם תרי״ג אבל באשר מקיים האדם בכל דרכיך דעהו יכול לקיים הרבה פעמים תרי״ג עד אין קץ כי כל מעשיו הם לש״ש נמצא מקיים בכל עת ורגע מצות בוראו ית׳ שמו כמו שכתוב על הילל הזקן על אביהו הי׳ אומר אגמ״ל חסד עם אבסני׳ כו׳ וזה שאמרו לפיכך הרבה להם תורה ומצות כי בדבר שאין בו קצב׳ נגפל בו לשון רבוי משא״כ אם הם כי אם תרי״ג מה שייך לומר הרבה להם וכי בשביל שהם תרי״ג קרא אותן מרובין אבל לפי הנ״ל א״ש כי המקיים בכל דרכיך דעהו אין קץ למצותיו כנ״ל ומ״ש לזכות את ישראל ר״ל בעשייתן לשם שמים הם מזדככים החומרים שלהם ויהיו יכולים להתדבק ולהתחבר בקדושה כי מצו׳ הוא לשון צוותא והתחברות וא״ל שלזה רמזו ואמרו מצוה גוררת מצוה פי׳ בעשיתו המצוה גוררת וגורמת התחברות והתדבקות כנ״ל ועבירה גוררת עבירה כי עבירה לשון פרוד מבוראו ח״ו ונחזור לענין שבלתי אפשר להמשיך ההשפעה מלמעלה אם לא ע״י כלי המקבל וצ״ל הטעם למה הוא כך מפני שהקדיש׳ העליונ׳ בהירה מאיר׳ מאוד ואי אפשר לסובל׳ ועל ידי עשיות המצו׳ שהו׳ כלי המקבל מתלבש׳ בתוכה האור העליון ויוכל האדם לסובלו ולקבלו כדמיון אור השמש ששמו הבו׳ ית׳ בתוך נרתקו בכדי שיוכלו ברואי עולם לסובלו וא״ל שזהו רמז הפ׳ וסוכה תהיה לצל יומם אם הוא מדבר במקיימי מצות סוכה אז הוא כפשוטו וסוכה מצות הסוכ׳ תהי׳ להם למגן ולצל המציל מפני האור העליון שיוכלו לקבלו כנ״ל שהיה להם המצוה הזאת כנרתק וצל בכדי שיוכלו לסבול האור וז״ש יומם כידוע שהחסד המתפשט משפיע נק׳ יומם כמו יומם יצוה י״י חסדו ויהי׳ להם הסוכ׳ לצל ולקבל בתוכו ההשפעה ואם הוא מדבר באותן השמחים ב״ה יהי׳ פירושו כך וסוכה ר״ל רה״ק הנקרא סכיי׳ תהיה להם מחמת שעשו מתחל׳ צל ונרתק להשתלשל בתוכו קודש העליון שהו׳ העולם התענוג בתוך השמחה של מצוה שהוא קודש המתפשט אשר משם שואבי׳ רוח הקוד׳ מעילא לתתא ע״י וא״ו המתארך שהוא הסד המתפשט עם כולם יומם דכולהו וזהו שמיים מחורב למסתור מזרם וממטר ר״ל שהוא כלול מכל הו״ק שהם כלולים מחו״ג שהם אש ומים לשון חורב ומטר כי כן גם הצל אשר עשו שהוא השמחה של מצוה היתה גם כן כלולה מאהבה ויראה הנקרא חסד וגבורה על כן היה להם למחסה ג״כ מחורב מזרם וממטר כי ידוע שיש ב׳ מיני יצר הרע המחטיא את האדם ח״ו א׳ מבטלו מלקיים מצות עשה הוא דמיון המים שטבע׳ קר ולח כך הוא נותן באדם קרירות וחולשות וכבידות הגוף ועצלות שיהיה נמנע מלקיים מצות בוראו והיצה״ר הב׳ הוא המחמם ומלהב את האדם ר״ל דמיון האש לעבור על ל״ת וז״ש כי בעשותה כל אלה דהיינו שיעשו המצות בשלימות בדחילו ורחימו שהם חו״ג ויגרמו בזה להמשיך החסד העליון שהוא יומא כלול מחו״ג שהם כל הו״ק כנ״ל וישאבו רוח הקודש שהיא הסוכה תהיה להם למחסה ולמסתור מב׳ מיני היצר הרע הנק׳ חורב ומטר שהם אש ומים כנ״ל:

בפסוק טוב שם משמן טוב וי״ל ע״פ שארז״ל לא כשאני נכתב אני נק׳ נכתב אני בהוי״ה ונק׳ אני באדני וי״ל טעם לזה למה נק׳ באדנות וי״ל כי ידוע כי שם אדני היא מדת המל׳ והנה אין מלך בלא עם ואין ארון בלא עבדים נמצא ששם אדני הוא נקרא מחמת שאנחנו עמו ועבדיו והיא״ל שנקרא שם אדני מצדנו לכן הורשה לנו לקרוא שם אדני וכמו כן שארי כנוים מטעם הנ״ל אבל שם הויה היא שם בעצם המהוו׳ כל הויות אשר קודם בריאות העולם הו׳ הוא ושמו מיוחד בכתר לכן אינו נקרא בכתיבתו. והנה נקדים לזה מ״ש במדרש על הפ׳ ביום השמיני עצרת תהיה לכם משל למלך שעשה סעודה לכל בני המדינה ד׳ ימים והיה לו בת יחידה וחביבה ואמרה למלך לכול׳ עשית סעודה ונהנו ממך כו׳ אמר לה המלך הייך כו׳ ואמר המלך לעבדיו עשו לי ולבתי סעודה קטנה כו׳ גם אמרו במד׳ טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל כף נחת זה ש״ע ממלא חפנים ועמל אלו ז׳ ימי החג והנה י״ל למה קורא אותן חפני׳ עמל הלא ימים קדושים הם הניתנים לישראל לשמחה בחג כמו שכתוב זמן שמחתינו

וגם י"ל למה א' עושה סעודה קטנה וכו' כלום חסר בבית המלך מכל שכן אם היה עושה בשביל בתו האהוב' סעודה גדולה היתה נהנה יותר ויותר והנה בפשיטות הוא כידוע שאמרו ז"ל ע"פ הן עם לבדד ישכון ובגוים וגו' כשהאומות שמחים ישראל שמחים עמהם ואינו מתחשב להם וכשישראל שמחים הם לבדם שמחים כי הנה ידוע שכל ענייני מצות החג כמו ע' פרים וניסוך המים הם מרומזים נגד ע' אומות כמו שכתוב בזהר על הפ' מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שלא יקטרגו ויפרידו הדביקות והאהבה שבין ישראל לאביהן שבשמים לכך ישראל עושין מצות חג הקדוש ומשפיעין לע' אומות כנ"ל והנה הגם שישראל משפיעין לאו"ה מ"מ השפעה גדולה היא לישראל שכל האומות הם נכנעין וכפופין להשפעתן וכל הע' שרים שלהן מתמצית א"י וממילא באה מתחלה לישראל השפע' גדולה עד אין קץ שהם נעשין צינור לכל העולם ולכן נקראו ימי שמחתינו הגם שמצוה לשמוח בכל הרגלים אך עתה השמחה יתירה ומכופלת א' בשביל השפעה הגדולה הבאה להם ועוד שכל האומות נכנעין ת"י וכפופין להן אך עכ"ז מפני שהוצרכה לכל אלה לסתום פי המקטרגים נק' בערכם מלא הפנים עמל מפני שעדיין לא נתרבה בהן הברכה לבדד ישכון וזהו ובגוים לא יתחשב ובביא החג הקדוש הזה ש"ע הם שמחי לבדם ואז השמחה שלימה בתכלית השלימות ומה שהמשיל שמחתם לסעודה קטנה לא שהסעודה שהיא ההשפעה והמזון העליון קטנה היא משל החג אדרבה השפעת' גדולה יותר מכל הז' ימים אלא נק' קטנה ע"ש ישראל המקבלים שהם דמיון בת האהובה כדאמר ישראל נקראין קטנים כמ"ש כי קטן יעקב ונאמר כי נער ישראל ואוהבהו ונמשל משל מי שהוא בתכלית השפלות והקטנות והנה בפתע פתאום מינהו המלך לשר' גדולה ונשא את כסאו מעל כל השרים והנה לאיש בזה השמחה והתענוג רבה היא עליו מאוד מאוד עד אין קץ לשמחתו ממש מאשפ' הרימו וגדלו על כל השרים ולא כן אם היה המלך מרומם ומגדל א' מהשרים על כולם לא הוי לו השמחה גדולה כ"כ מפני שהוא כבר הורגל בגדלו' והנמשל מובן שכך אמר הקב"ה עשו סעודה ר"ל השפעה רבה וגדולה שיהי' לבני שמחה ותענוג גדול כמו השמחה הבאה לקטן ושפל הערך בבוא גדולה פתאומי שאין שמחה בעולם יותר מזה וזהו כדי שאהי' אני וגו' כי כו' כי לי"י הישועה אם על עמך ברכתך ומה גם כי ישראל בעצם הם קטנים שמקטינים את עצמן וכתיב כמים פנים אל פנים א"כ גם הב"ה כביכול מצמצם שכינתו והשפעתו בתוכם ויכולין לקבל השפע הרב והעצום מה שאין כן מי שהוא בגבהות וגדלות אינו נהנה מן הקדושה עליונה כנז' בדרושים הקודמים ונחזור לענין שכל ענייני מצות החג היה להשפיע לע' אומות וגם הז' הקפות של ימי החג היה הקפה בלולב ובמינים היה גם כן רמז אל אומות העולם הגם שד' מינים אלו מרומז אל ד' אותיות הויה עכ"ז הם רק הארות משם וענפים מהאילן גופא כי שורשם הם צמחים שהם תחת המזלות כמו שכתבו רז"ל אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע המכה ואומר לו גדל וידוע שכוכבים ומזלות הם תחת ע' שרים והם ג"כ נקראין ענפי האילן כידוע מכ"ה נמצא כי כל הקפות החג היה לתועלת הע' שרים כי הם שורשן ולכן הם גדלים וצומחין ע"י הכוכבי' ומזלות ומה שאמר המכה אותו ואומר לו גדל פי' כי כל דבר ודבר התחתון יש לו חשק ותאוה לעלות ולהתדבק בשורשן העליון והנה בהראות הכוכב או המזל באיזה שעות ידועים לתועלת הצומח ובהראותו אל הצומח רוצה הצומח וחושק להתדבק בו לעלות לשרשו ובזה הוא גדל והולך והרי הוא כמכה אותו ואמר לו גדל אבל בש"ע שההקפות בשביל תועלת ישראל שהם אחוזים ומשורשים בגוף האילן שהם שמות הויה בעצם לכן ההקפות של ש"ע בספר תורה עצמו שהוא עצרת תהיה לכם לכם דייקא ולא לאומות העולם שאין להם אחיזה בזה החג כלל ועיקר ומה שנק' זה החג שמיני ואמרה רז"ל שמיני רגל בפני עצמו וא"כ למה נקרא שמיני כאילו הוא נמנה עם ימי החג והוא שמיני להם והלא הוא בפני עצמו ויותר עליון מהם י"ל על פי מ"ש בזוהר ע"פ כולם בחכמה עשית כולם במחשבה אתבריאו וכדי להקרב אל השכל נמשיל משל נאה למלך שעלה ברצונו לבנות לו בית הנה בתחלה הי' הרצון פשוט מאוד בלי שום דבר פרטי ואח"כ כאשר בא הרצון אל המחשב' נתגלה הרצון בכללות איך יהיה מדת ארכו ורחבו ומספר חדריו ופתחיו וחלונותיו בתכלי' השלימות והנה הגם שיש בזה ג"כ פרטיות רק

מפני

מפני שהוא רק במחשבה נק' כללות וזהו כלל הא' ואח"כ כאשר התחיל להבין צרכי הבית כמו עצים ואבנים וסיד ובעלי מלאכה זה נקרא פרטים אבל עכ"ז בכל פרט ופרט יש ג"כ כלל קטן למשל כאשר התחיל להבין עצי' לצורך הבית עדיין לא הי' הפרט שלם ובאשר הבין די סיפוקו נשלם הפרט וזהו כלל קטן שבפרט וז"ש כ"א כלול מי' כי הגם שהי' ספי' פרטי יש בה כללית וכאשר נגמר כל הפרטי' בנה הבית וגמרו זהו נק' כללא בתראה וזהו הכלל האחרון הוא העיקר כי הוא המלמדו ומורה ומגלי' מתימו' הכלל הא' וגם כל הפרטי' בו בהתגלו' וזהו כלל ופרט וכלל והנה בתחל' עלה ברצונו ית"ש ואח"כ במחשבה אתברירו בכלל ואח"כ ע"י הו"ק ימי הבנין נעשה הכל בפרטיות ובשביעית נכללה ונתגלה כל הכלל של המחשב' קדומה וכל הפרטיות כנודע ולכן הז' הוא קודש שבו נתגלה עולם התענוג. נמצא בוודא' שעול' התענוג בעצמו שם יש יותר תענוג ושמחה שבו כללות הרצון העליון והו' הוא השמיני מפני שהוא העליון על הז' כנ"ל (וא"ל שידוע כי הכמה נק' שמן ואפשר שלכך נק' שמיני בלשון שמן והי' יתירה מורה על החכמי' הנק' יו"ד) ולכן נק' ש"ע כי עצרת היא מלי' מעולם ההכמה ממש שהוא השמיני כנ"ל והנה ידוע שהמל' נק' שם וזהו טוב שם ר"ל מלי' משמן ר"ל כאשר אבא יסד ברתא שהוא עולם הטוב והתענוג העליון אז טוב השם כנ"ל :

אלו הן לקוטים חדשים

צדיק נוזר והקב"ה מקיים שנא' ותגזור אומר ויקם לך ראוי לדעת מהו ותגזור אומר ה"ל ותגזור ויקם לך אך הענין כי הקדמונים הקשו למה תקנו להתפלל הלא גלוי לפני השי"ת ב"ה כל שאלותיו של אדם והתירוץ הוא דהנה האר"י זלה"ה כ' שאין לומר פיוטים שאינם ע"ד האמת רק מה שיסדו אנשי כנה"ג והקלירי שהם ע"ד האמת ר"ל בזה דהנה אי' בזוהר א"ס ב"ה לית ביה שום תמונת אות כלל ואפי' קוצו של יו"ד וכו' וא"כ איך אנו קורין אותו בשמות וכנוים ומתפללים אליו באותיות יתיבות אך הענין כמו שמתרין בעצמו ואתקרי רחום וחנון בגין דישתמודעין ליה ר"ל כשאנו רוצים שירחם עלינו הוא כביכול מצמצם אלהותו ית"ש בתיבת רחו"ם ר"ל באורות וכלים של אותיות אלו כידוע לי"ח וכו' כל השמות וכנויים. והנה אנשי כה"נ ידעו איזה המשכות חיות אלהות הנצרכים בכל עת ערב ובוקר וצהרים לכן תקנו כל כך שמות וכנויים ותיבות ואותיו' לפי הנצרך כיד ה' עליהם השכיל וכן הקלירי ולכן הוא ע"ד האמת ר"ל הכל במדה רק לפי הצורך וזהו שאמרו חז"ל הגדול הגבור והנורא אלמלא משה אמרינהו ואנשי כה"ג יסדונהו וכו' ר"ל שהתיבות האלו הם בוודאי לצורך המשכות חיות להעולמות משא"כ התיבות וצירופים שאדם בודה מלבו הם אינם ע"ד האמת ר"ל כי מי יודע אם צורך המשכות החיות לעולמות הם דרך אלו תיבות והמ"י אך אמנם צ"ל היאך תלוי המשכות החיות לעולמות על ידי אמירתנו ותפלתינו אך הענין הוא כי מבשרי אחזי אלוה כי האדם הוא מלא חיות והבל והוא בפנימיותו בהתפשטו' גדול אמים כשרוצה לדבר הוא מצמצם ההבל דרך תקנה לה' מוצאות הפה לאיזה מוצא שרוצה ועל ידי זה נרגש הדיבור וקולו וחכמתו כי חיותו וחכמתו וקולו הוא מצומצם בדיבור ההוא נמצא כשהצדיק עומד להתפלל לפני הבוית"ש בוודאי הוא מדבק ומקשר מחשבתו וחיותו בא"ס ב"ה שהוא אחדות הפשוט בלי שום תמונה כנ"ל וכשמתחיל לדבר הוא ממשיך חיות הבורא ב"ה בדבורו ותיבותיו שמוציא מפיו שהוא מקושר מאד בחיותו והבלו המתצמצם בחיתוך אותיות אלו שמדבר ונראה באלו כביכול הבלו וחיותו המקושר בא"ס ית' הוא מחתך ומצמצם בחיתוך אותיות אלו וזהו ותגזור אומר ל' לגוזר ים סוף לגזרים ר"ל כשאתה מחתך באומר שלך בא"ס כביכול ונכנים ומצמצם בהם ויקם לך ולכן הוא ו' בניקוד פת"ח כי היא נמשך מהחכמה כשיש חכמת הבורא בקרבו כי הו' הוא המשכה והפת"ח היא חכמה :

ועץ החיים בתוך הגן ר"ל כי הנה איתא כשאדם לומד או מתפלל יחשוב בעצמו כאלו הוא בגן עדן אשר אין שם לא קנאה ולא תאוה ולא גאוה ובזה הוא ניצול מן חפניות אך צריך להבין כי איך יחשוב זאת שהוא יודע בעצמו שהוא בזה העולם בין אנשים ידועים אך הענין היא כשהאדם לומד או מתפלל בדחילו ורחימו ומדבק ומקשר

מחשבתו בבור' ית"ש ומהשב שמכח"כ ולית אתר פנוי מני' והכל מלא מחיות הבורא ב"ה נמצא כל מה שרואה הוא רואה רק חיות הבורא ב"ה הנמשך בו ד"מ אם רואה בני אדם הוא רואה תבניתם ושומע קולו ודבורו וחכמתו הוא הכל חיותם הנמשך בו וכן כל דבר שרואה ושומע כי בכל דבר יש תבנית ותועלת למה שהוא מכוגל או מראה או ריח וזהו הכל חיות הבורא ית"ש ונמצא כשאדם לומר או מתפלל בדו"ר בוודאי הוא זריז ונזכר בזה מאוד מחמת שהוא מקושר מאיד במחשבתו בהבורא ב"ה אינו רואה ואינו שומע כי אם חיות הבורא ב"ה בכל דבר כי הכל ממנו ית"ש רק שהוא מלובש בכלים מכלים שונים כביכול ואיך אפשר שיבא על מחשבתו שום פניה לתאות העולם כשאינו רואה לפניו רק חיות הבורא ותענוג רוהני שבכל דבר ואפשר לזה רמזו חז"ל אין בו לא אכילה ולא שתיה רק צדיקי' יושבים ועטרותיהן בראשיהן ונהנים מזיו השכינה ר"ל כשהושבין בבורא ית"ש שהוא מסבב כל עלמין וזהו ועטרותיהן בראשיהן אז הם נהנים מזיו השכינה ר"ל שהם מתעדנים מן התענוג הרוהני חיות הבו' השוכן בכ"מ והוא ע"ד אז"ל עולמך תראה בחייך כי גם בזה העולם יש להשיג תענוג גן עדן וזהו ועץ ההיים ר"ל עצה של היים שתהי' דבק תמיד בהיים הוא בתוך הגן רצה לומר שיחשוב כנ"ל ויהיה בתוך הגן :

וביד כל אדם יחתום צריך להבין הדבר היאך הוא. אך

הענין הוא כי הנה חיות האדם הוא בפנימיותו בהתפשטות גדול והנה כשעושה איזה דבר או כל תנועה שעושה או הולך או מדבר הוא מצמצם כל חיותו בדבר ההוא והדבר ההוא הוא מגביל אותו ומסבב אותו כמו הכתיבה ממש שאדם מגביל ומסבב בדיו שחור עד שנראה מעט לבנונית בתוך הדיו ולפי ההגבלה וסיבוב של הדיו שמסבב על הלבנונית של הנייר הוא נראה תמונת האות ולכן מכל תנועה ומכל עשיה הוא נעש' חקיקה בפנימיותו ועצמותו של האדם וזהו ותהי עוונות' הקוקה על עצמותם ולכן אמז"ל מלפפת והולכת אהריו ר"ל שמכנים כל חיותו בתאו' שהוא ובדמות אשה זו ולכן מלפפתו והולכ' אחריו כי היא מסטרא אחרת והניצוץ הקדוש שבתוך האדם פונה ממנה ורוצה לדבק

בקדושה וזהו הרשעים מלאים חרטות אבנ"נ אם עושה עשיה או תנועה או הולך ש"ר מצוה הוא מוגבל ומסובב במציה ההיא והמציה ההיא מדובק בהשי"ת ב"ה כי הוא דיבורו של הש"י ומצותיו נמצא הוא מקשר להשם ית' דרך מצוה זו וזה צדק לפניו יהלך וכו':

כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד הדנר איתא

במדרש עמודי שמים ירופפו שלא היה עדיין קיום וחזוק לבריאת העולם עד שנתנה התורה הטעם לזה היא בעשרה מאמרות נברא העולם שנאמר וכו' והנה אמירה היא בלב בסוד המחשבה היה עדיין אמנם אחר כך במתן תורה אז היה בסוד הדיבור שנאמר וידבר אלהים וכו' שניתנו עשרת הדברות נגד עשרה מאמרות אז נתחזק העולם כי הכל נעשה בשלימות במחשבה ודיבור וזהו א"ל ש"ש אנכי על אמרותיך רצה לומר אנכי של י' הדברות על אמרותיך היינו עשרה מאמרות שנעשה שמהם בכל העולמות שנתחזקו בסוד הדבור גם כן וזהו כי היא אמ"ר ויהי רצה לומר שבעשרה מאמרות נתהוו כולם הוא צוה רצה לומר בעשרת הדברות אז ויעמוד שנתחזקו כולם כנ"ל:

איתא נאולה שלישית תהיה בזכות יעקב שנאמר וברחמים גדולים אקבצך ותהיה גאולה שלימה שאין אחריה גלות עוד הטעם לזה הוא כי הנה איתא האבות הן הן המרכבה רצה לומר כי המשכות חיות הבורא ב"ה מתהלת בריאות העולמות היה דרך ג' קוים הד"ר כי כשעלה ברצונו יתברך לברוא את העולמות להיטב לברואיו היה מצד החסד שרצה להיטב ולהמשיך טובו ואחר כך צמצם אל עצמו כביכול להמשיך דרך קו כמו שכתוב בכעו"ח והנה ג' מלות אלו הם מתחלת הבריאה עד סוף כל המדרגות עד שנתלבשו גם בזה העולם ממש בגופם של האבות וכן כל שאר המדות פרטי פרטיות היו נמשכים עד למטה בגופים בזה העולם וזהו שאמרו בזוהר בר"מ תנאין ואמוראין מארי מדות דקודשא ב"ה נהזור לענייננו הנה אברהם הוא מדת החסד יצחק מדת הגבורה יעקב מדת התפארת והנה מדת החסד היא מדה נסורה שרצה להמשיך טובו וחיותו לנבראים

וכן

וכן מדת הגבורה היא גם כן מדה גמורה היינו שמצמצם את עצמו כביכול שיהיה רק במדה ובמשקל כפי הצורך בכדי שיוכלו לסבול ועי"כ ממילא נמשך רק דרך קו כביכול שהוא התפארת הבורא ברוך הוא שעל ידי כן יהנו מטובו ויכירו גדולתו יתברך נמצא, מדת התפארת אינה מדה גמורה בפני עצמה רק שהיא ממוצעת לעשות מבין שני המדות (נ"ל זה נעשה אחר התיקון דוקא כידוע) וכ"א בבי המדות יש להם אור וכלי והיה שייך בהם שבירה אמנם המדה הג' היא נעשית ממילא מבין שניהם ולכן הוא נקרא בשם מ"ה וז"ש מ"ה נורא וכו' ולכן אחז"ל יעקב אבינו לא מת וזהו נחלת יעקב נחלה בלי מצרים ולכן הגאולה הג' שיהיה ב"ב יהיה גאולה שלימה:

איתא במדרש כשיש דין למטה אין דין למעלה שנא' ויגב' ה' צבאות במשפט העניין הוא דרך משל הנה המלך כשעבדיו הם בהחזרת פנים ממנו ואינם חרדים על דבריו גם הוא מהם בהחזרת פנים מלהטיב להם ח"ו כי הוא בכעס עליהם אמנם אח"כ כשעבדיו מיישבים א"ע בחכמה ובינה יתירה נודעת להם שראוי ונכון לקבל עול מלכותו ומקבלים על עצמן בהכנעה ואימה ופחד ורוצים בגזרותיו ומחזירין פניהם אליו אז גם המלך מחזיר פניו אליהם להטיב להם והכעס שהיה למלך בתחלה והיה כבותל המפסיק ביני לבינם הוא כאלו נגסר ונלקח ואיננו וזהו בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' ר"ל ע"י הצוצרות וקול שופר נעשה לב בני ישראל נשבר ומחזירים פניהם בהכנעה ואימה להבורא ית' ומקבלים עול מלכותו עליהם ועי"ז תכון מלכותו מאוד כי לכן נק' כנסת ישראל בשם מלכות כי ע"י נשלמה מלכותו כביכול ואז גם השם יתברך הוא מחזיר פניו לישראל וזהו הריעו שהוא לשון התחברות וריעות לפני המלך ה' ר"ל לפני מלכות ה' ההוי"ה פנים אל פנים וזהו ג"כ פי' המדרש הנ"ל כשיש דין למטה אין דין למעלה ר"ל כשמקבלין למטה עול מלכותו עליהם ומחזירין פניהם כנ"ל אז אין דין למעלה כי הוא גם כן כא"פ יהמ"י שהוא גם כן בכל העולמות:

אמר רבב"ח לדידי חזי לי מתי מדבר והוי נגו אפרקדן וכו' העניין הוא דאיתא בגמ' הרוצה לחיות ימית א"ע ואיתא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה שנא' זאת התורה אדם כי ימות באהל צריך להבין מה ענין מיתה לכאן אך דענין מובן דרך משל מלמד שלומד עם תלמידו כשהתלמיד אינו מבין מה שהרב מלמדו אז הוא עם הדיבורים של הרב בחי' אחור באחור כי הוא אינו מוצא קורת רוח בדברים אלו מפני שאינן מתיישבין על לבו והרב עם דבריו גם כן בהחזרת פנים כי הוא מבין ויודע שאינן מתיישבין על לב שומעיהם אמנם אח"כ כשהתלמיד נותן לבו ומשים שכלו בשלימות לדברים האלו ומבין דברי הרב מאוד אז נעשה שמחה ואהבה ואחוה ביניהם והם בבחי' פא"פ אך צריך להבין זה מהיכן בא דבר זה שמתחלה לא ידע מאי קאמר הרב ואח"כ הבין תוכן כוונת הדברים אך העניין הוא כי מתחלה לא העמיק בשכלו בדברים אלו רק הבין הדברים כפשטן בטעם הבנתו אמנם אח"כ לקח תוכן העניין והסיח דעתו מכל וכל והעמיק בשכלו מאוד עד סוף דקות עיונו והכנתו עד אשר אם יקרא אותו אדם לא יענהו וכמעט אינו רואה אפי' מה שנגד עיניו כי הגיה דעתו עם תוכן דבר זה עד אשר בא לתכלית הדברים על אמתותם והנה היסח הדעת הגדול הזה הוא כמעט מעין מיתה או שינה שהיא ג"כ א' מס' ממיתה כי נתעלה כל חיותו עד למעלה ועי"ז בא לו אח"כ מוחין חדשים בסוד חדשים לבקרים וכו' וז"ש צינון חירבים קודם הלידה שהיא במדריגה התהתונה באילו איננו ואינו משיג כמעט שום דבר כי נתעלה שכלו עד למעלה עד שהוליד בשכלו והבין הדברים על אמתותם בענין השינה כנ"ל ועי"ז נתמתקו הדינין שהיה בתחל' הדבורים מצומצמים מאוד לפניו שלא הבין בהרחבה כלל רק וזיה עמהם בבחי' אב"א ואח"כ ע"י היסח דעתו עד למעלה עד תוכן כוונת הדברים נתרחבו לו הדיבורים והבין אותם על בוריים ונעשה עמהם בבחי' פב"פ והנה זה העניין הוא ג"כ בדיבורי התפלה כי כתחלה כשעומד להתפלל יש לו עדיין מוחין דקטנות ואינו מתפלל אז בדביקות אז הוא רק בבחי' אב"א אמנם אח"כ כשמסיח דעתו מכל וכל ונותן לבו לפני מי הוא עומד ומחות הדיבורים והצירופים והשמות והאותיות שבתוכה ומתדבק עמהם דביקות נפלא עד מאוד אז נעשה (אם)

הדיבורים פב״פ ונתרחבו לו הדיבורים עד מאוד ונתמתקו הדינין היינו מה שהיה מצומצמים לפניו בתהלה נעש׳ לו בהרחבה גדולה בסוד נפשט מהנשמיות וזהו לרידי חזי לי מתי מדבר ר״ל מי שממית עצמו בדיבורי התפלה כנ״ל והוו ננו אפרקדו ר״ל ע״י שהניחו דעתם מאוד כעין השינה כנ״ל ועי״כ נפרק הדין ונמתק כנ״ל והוו דמו כמאן דמבושם כמו שכתוב בזוהר כמאן דארח ריחא והמ״י כי כן הוא ככל העולמות :

והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וגו׳ הנה ראוי לדעת כי הנה בחי׳ קודש הוא בחכמה וגדול הוא בחכמה וגדול הוא בבינה דאיהו מלך גדול ואח״כ דעת א״כ הו״ל והתקדשתי והתגדלתי ונודעתי וכו׳ אך הענין הוא דרך משל הרב כשלומד עם התלמיד אמנם חכמת הרב גדולה מאוד ודעת התלמיד קצרה מהבין לכך צריך להלביש חכמתו הגדול׳ בתוך משלים ומליצים ודיבורים עד כדי שיבין התלמיד על נכון והנה משלי הרב ומליצותיו ודיבורו עם חכמתו המתלבש בתוכה הם נעשים אצל התלמיד חכמה ובינה כי מהם יבין וישכיל איך לנהוג ואיך לעשות שום דבר אמנם התלמיד כששומע תחלה המשלים והמליצות והדיבורים שהם לבושין לחכמת הרב ואח״כ על ידם מבין גם חכמת הרב המתלבש בתוכם ויודע הדבר על בוריו וזהו והתגדלתי ואחר כך והתקדשתי ואחר כך ונודעתי והוא ד״ם בכל העולמות להבין איך יסוד אבא נתלבש תוך יסוד אימא והמ״י :

פירוש הפסוק וצפונך תמלא בטנם ישבעו בנים והניחו יתרם לעולליהם

אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך הענין הוא דאיתא בזוהר ע״כ ראיתי דמעת העשוקים וכו׳ שבעון הוצאת ז״ל בנים מתים כשהם קטנים הטעם הוא דאיתא בכתבי האר״י טעם על מצות כיבוד אחיו הגדול הוא כי כח ההולדה שיש אצל האב. הוא נותן להאם בסוד רוחא דשביק בגווה אשר ממנו הבנים אמנם כל כח ההוא נכלל בהבן הנולד ראשון רק התמצית מהכח ההוא מותיר הבן הראשון אצל אב ואם שיהיה בהם כח ההולדה להוליד עוד בנים אחרים וכן מב״א בזא״ז ועי״כ מחויבים הבנים לכבד את אחיהם הגדול מחם כי מכחו נולדו יעו״ש והנה הוצאת ז״ל בא מהסתכלות על נשים כשאחז״ל המהרהר ביום בא לידי קרי בלילה כמ״ש בזוהר דלילית אתחברת בהדיה הטעם הוא שכשמסתכל ומהרהר אינו מהרהר רק על תמונת האשה ויופיה ורוצה רק למלאות תאוותו עמה ונמצא נרגן מפריד אלוף ר״ל שמפריד במחשבתו חיות האשה ותמונתה ויופיה מן השורש שאינו זוכר שזה הוא חיות הבורא ית״ש רק חושב למלאות תאוותו הארציות והחומריות ועי״כ נעשית תמונת האשה ההיא אצלו כמו קליפה כשנדבק ברעיוניו שהוא רק כח ולא גוף ממש ונפרד מהבורא ית״ש כנ״ל ולכן כשמוציא ז״ל ע״י תמונה ההיא בחלום כמו שמתחבר בלילית ממש כנ״ל וע״י זה הוא מוליד רוחין ושדין ר״ל והנה תמצית אותן רוחין שמוליד נשאר בכח האב להוליד עוד בנים כנ״ל נמצא שיש להם חלק בבנים שמוליד ועי״כ מתים וזהו וראיתי דמעת העשוקים וכו׳ אמנם מי שהוא צדיק ומדבק מחשבתו תמיד בבורא ית״ש ויודע שמכח״כ ובכ״מ חיותו ית״ש ויראת הבורא תמיד על פניו אינו מסתכל ומהרהר לשום דבר תאוה ח״ו ואף אם יארע לפעמים שיבא כנגדו פתאום אשת יפת תואר הוא נותן לב תיכף להבין שזהו נמשך ממדת האהבה או ממדת ההתפארות ושזאת הוא חיות הבורא הנמשך בה ויהיה תיכף זריז ונזכר לדבק א״ע בהשי״ת ב״ה באהבת הבורא וההתפארות הבורא כמו שמוזכר לעיל כמה פעמים באריכות כמו שהוא למוד בכל דבר שרואה רק לראות ולהבין חיות הבורא כ״ה הנמשך בו ועי״ז הוא דבוק מאוד בהשי״ת תמיד נמצא גם בלילה אינו בא לידי טומאה ח״ו ואדרבה נשמתו בוקע כל המסכים ועולה לקבל סבר אנפי עתיק יומין כמ״ש בזוהר וזהו וצפונך ר״ל ע״י ההסתכלות תמלא בטנם של לילין רצה לומר ישבעו בנים והניחו יתרם לעולליהם ר״ל הניח תמצית המותר לילדים קטנים הנולדים אחרי כן כנ״ל אמנם אני אמר דוד המלך עליו השלום על עצמו בצדק רצה לומר בלילה הנקרא צדק כדאיתא בזוהר אחזה פניך בשביל שאשבעה בהקיץ תמונתיך רצה לומר שגם בהקיץ אני שבע מתמונת הבורא יתברך ישמו :

אלף דא"ב הוא נק' בניקוד פת"ח הטעם הוא לפי שהוא ראשית ע"ד אאלפך חכמה הגם שיש עוד אל"ף קדומה בניקוד קמ"ץ כי הקמ"ץ הוא קודם הפת"ח אמנם אלף זה הוא בלתי מושג כלל על דרך דאיתא בספר יצירה בלום פיך מלדבר ולכן האלף הוא בניקוד פת"ח:

בית הוא בניקוד ציר"י על דרך דאיתא בזהר וייצר בתרין יודין צר צורה בצורה ועל דרך ב' בראשית נקודה גו היכלא:

גימ"ל הוא בניקוד חיר"ק כמו בתמונת הג' עצמו כזה שהטיפה דאיהו נקודה נמשכת עד לתתא דרך המשכה דאיהו ו לתת לד' דאיהי בחינת דלה ואתעבידת ה ולכן הג' בניקוד חיר"ק דאיהי ג"כ נקודה למטה:

דלת איהי בניקוד פת"ח על דרך פיה פתחה בחכמה אבא יסד ברתא והמשכיל יבין:

נשאל מן הרב הקדוש בעל המחבר זצללה"ה בענין הדרוש שאמר על פסוק שיר השירים אשר לשלמה כמו שכתב לעיל באריכות והוא רק אפס קצהו ובמעט כוונת תוכן דבריו שאמר הוא בעצמו אמנם הענין הוא בקיצור הגדול שכשאיש הישראלי עומד להתפלל בדו"ר אז ממילא אומרים שירה בכל העולמות כל המלאכים והשרפים ושאר ביתות כי הם כולם כלולים בו וזהו שיר השירים ר"ל שיר א' ששר איש הישראלי למטה ממילא נעשה השירים בכל העולמות כשהוא אומר במסירת נפשו וכל לבו וכחו וכוונתו וזהו אשר לשלמה למלך שהשלום שלו ר"ל כשיודע לפני מי הוא מתפלל והנה לכאורה קשה ע"ז מפסוק בעמדם תרפינה כנפיהם ודרשו חכמינו ז"ל בעמדם ישראל בעמידה אז תרפינה כנפיהם רצה לומר שאין להם רשות אז לומר שירה והשיב הוא זלה"ה שבודאי בעת עמדם ישראל להתפלל וכל העולמות נכללין בהם והם מוסרין נפשם ומדבקין עצמן מאוד באחדות הפשוט אז בודאי כל העולמות נתייחדו ביחוד ונכללין כולם כא' כמו נקודה א' כמ"ש בזוהר על פסוק אל תראוני שאני שחרחורת וע"ש. אמנם אחר התפלה שנתעלו כל העולמות כולם כאחד ונתדבק בהבורא יתברך שמו אז גורמים שנמשך שפע וחיותי לכל העולמות וידוע שע"י צירופי אותיות נתהוו כל העולמות כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וכו' ולעולם הדיבורים ההם עומדים בעולמות מתחלת הבריאה ומאירים בהם ונותנים בהם חיות בסוד כימי השמים על הארץ וזהו לעולם ה' דברך נצב בשמים והנה ע"י תפלות ישראל נמשך שפע וחיות חדשים לאותיות וצירופים ודיבורים הנ"ל שבכל העולמות והנה נתחדשו הדיבורים בחיות חדשה ובבהירות יתירה מאז ומקודם וזהו ענין השירה שלהם ואפשר לומר שלכן תקנו לומר פרק שירה בכל יום תיכף אחר כל התפלה והמשכיל יבין:

תם ונשלם